Al. I. Ștefănescu

FRATELE MEU FEMEIA

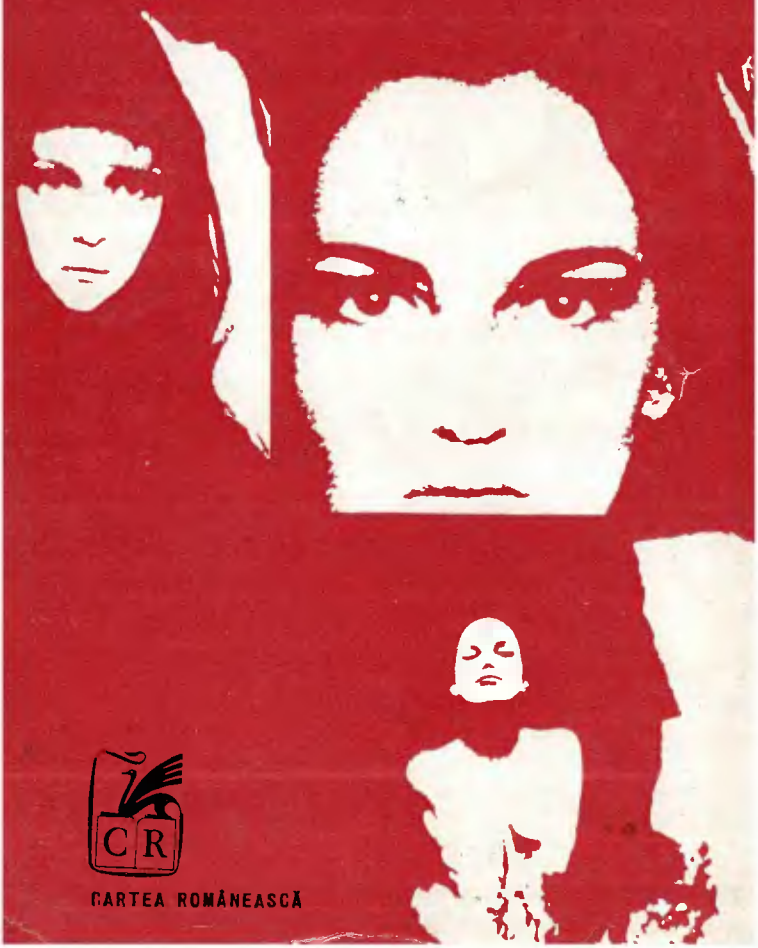

CARTEA ROMÂNEASCĂ

AL. I. ȘTEFĂNESCU
FRĂȚELE MEU, FEMEIA

AL. I. ŞTEFĂNESCU

FRATELE MEU, FEMEIA

CARTEA ROMÂNEASCĂ

Coperta de *Damian Petrescu*

Către Cititor

Nu te lăsa derutat de titlul acestei cărți, care pare mult mai programatic decît a intenționat vreodată autorul. Cele ce urmează sînt simple povestiri „cu" și „despre" femei. I-adevărat că tot scriind „despre" femei, mi-am dat seama că mai sîntem încă prizonierii unor prejudecăți (bărbații ca și femeile), dintre care unele multimilenare. Tot împărțindu-ne (sau fiind împărțiți) în două sexe, *uităm că sîntem o aceeași, o singură spiță, adică oameni, oameni-femei și oameni-bărbați, adică* frați. *Iată de unde titlul cărții.*

Desigur, nu există nici o intenție monografică. Am scris despre 15 femei. Nu e vorba de „condiția" femeii. Sînt 15 cazuri dintr-o infinitate. Puteau fi 5 sau 35. Subiectul este inepuizabil, ca însăși lumea sau materia. Poate că voi scrie exact atîtea povestiri cîte litere are alfabetul (român!). În felul acesta, îmi pun o limită convențională, care să mă salveze pe mine (și pe Cititor) de suficiență, precum și de spaima „imposibilei cuprinderi".

AL. I. ȘT.

ADELAIDA

Ceea ce-mi ceri, doctore, este exact lucrul cel mai antipatic, cel mai greu pentru mine. „Trebuie să-ncepem cu ce-i mai greu, ai zis, pe urmă restul ni se va părea o bagatelă." Ce frumos adevăr spus de un tînăr (căci eşti foarte tînăr faţă de mine, sau, mai ştii, nici Petru nu era cu mult mai în vîrstă !), cu superba siguranţă pe care i-o dă ştiinţa lui, pe care-o iubeşte cu toată forţa. Da, dar ceea ce-i mai greu este chiar începutul, asta uiţi, doctore. *„Aller Anfang ist schwer"*, ai să-mi răspunzi, cu germana dumitale de la şcoală. Da, orice început e greu, dar unele începuturi sînt foarte grele, iar altele imposibile. Acolo unde un început este cu neputinţă, înseamnă că vine — sau a venit — Sfîrşitul. Or, eu... eu am văzut cum începe Sfîrşitul ! Sfîrşitul (şi iată totuşi cum poate voi reuşi să-ncep), sfîrşitul, cel puţin la mine, este negru. Întuneric, beznă, negru. Dar probabil că mai tuturor oamenilor le apare cam tot negru. Înseamnă că sînt o fiinţă comună, particip din plin la uman. Particip. Doar am trăit *cu ei* aproape o jumătate de secol ! E foarte mult pentru unii. Puţin, pentru alţii. Puţin, foarte puţin, *sub specie aeternitatis*. Dar asta-i condiţia noastră existenţială : efemeritatea. Sus-

pinul romantic *„Verweile doch, du bist so schön"*, „Clipă, rămîi !", nu m-a afectat atunci, în adolescenţă. Ghinionul meu este că m-a izbit tîrziu, *probabil în ultima clipă*. În sfîrşit...

Sfîrşitul la mine este negru, cum am spus, dar e solid, foarte tare, obsidian. E un perete. Aşa cred, pentru că nu se vede. E un perete de nestrăbătut. Şi cu toate astea, eu am simţit că *intru-n el*. Am simţit cum intru în impenetrabil, înţelegi ? Nu-mi dau seama cum se poate intra, dar tot ce ştiu, instinctiv, e că drum înapoi nu există. Intri ? Eşti împachetat, înghiţit. Nu ştiu dacă eşti dizolvat sau dacă poţi constitui o *fosilă* pentru cine ştie ce conştiinţe savante ale unor altor ere geologice. Cert e că eu l-am atins, nu mai ştiu care parte a mea pătrunsese în el, mi-am smuls-o cu disperare şi, reuşind, am căzut. Am căzut, m-am lovit. M-a lovit, am căzut. Dar l-am atins, mi-a fost frică, mi-e frică şi-acum, nu neg, şi datorită acelei frici, iată, stau şi scriu. Scriu, deşi nu vreau. Scriu, pentru că mi-ai cerut. Nu vreau, pentru că...

Pentru că ce-nseamnă să-ţi povesteşti, să-ţi *relatezi* viaţa ? Ştii bine că nu se poate. Nu se poate din mai multe motive. Ceea ce unii, fie ei confesori, scriitori, anchetatori, flecari sau biografi, numesc „povestea unei vieţi" nu este de cele mai multe ori decît un fals grosolan, o punere cap la cap a unor elemente general cunoscute, sau recunoscute, sau recognoscibile, ceva ce seamănă cu realitatea, cum seamănă litera X cu toate necunoscutele pe care îndrăzneşte a le desemna. Nici măcar ridicol : rizibil. Şi pe urmă, după ce că eu voi *falsifica* atît de total această viaţă a mea, ai vrea dumneata, doctore, s-o *refaci* ? Să refaci sistemul meu, unul din cele patru miliarde existente, prin sistemul dumitale, un al doilea din cele patru miliarde ? Cîtă prezumţie !

În al doilea rînd, viaţa mea e *a mea.* Îmi aparţine total. Este, de cele mai multe ori, intraductibilă, inenarabilă, interzisă şi intuşabilă. Dacă reuşeşti cumva, cu totul întîmplător, aleatoriu, s-o atingi, ea se retrage instantaneu, fuge la zeci de leghe sau de ani-lumină, e animalul cel mai sensibil, cel mai retractil, cel mai fricos, cel mai orgolios în precaritatea lui funciară. Las' că, dacă vrei să ştii, viaţa *mea* nu există decît printr-a lor, nu se defineşte decît prin relaţii de opoziţie sau identitate — plus infinitatea de nuanţe intermediare ! — cu celelalte vieţi, nu numai ale oamenilor, dar şi ale lucrurilor, chiar şi ale ideilor sau ale altor realităţi necunoscute de noi.

Şi pe urmă, eu personal (şi desigur nu numai eu) nu suport, nu mai suport, ceea ce aduce cît de departe cu autobiografia, o autobiografie. Ştii ce-i asta, eşti desigur membru de partid, sau poate nu, în orice caz te-am auzit spunînd că ai fost utecist, nu poate fi mult de-atunci. Autobiografia era pentru mine, în adolescenţă, un simplu gen literar, printre cele mai prizărite, cel mult puteai obţine cu ea o notă bună la limba română, la literatură în general. Cînd am intrat în Mişcare, înainte de război, nu era nevoie de autobiografie. Era nevoie de o autoejectare efectivă în lupta pentru adevăr, dreptate etc. Era nevoie de o automişcare în direcţia jertfei de sine. Autobiografia a venit mai tîrziu. Am scris în viaţă nenumărate autobiografii, „completări" la autobiografie, „completări" la completări de autobiografie. Tot scriindu-le, la început cu uşurinţă, cu entuziasm, cu vanitate chiar, apoi mai chibzuit, cu realism, cu modestie, am ajuns în cele din urmă să le scriu ca pe un cît mai scurt proces-verbal, uneori cu mare oboseală şi chiar repulsie. Întîi, pentru că mi-am dat seama cîtă dreptate avea Poetul: „Şi cînd propria ta viaţă singur

n-o știi pe de rost..." Nu aveam siguranță absolută, totdeauna, în tot ceea ce puteam afirma. Nu puteam jura de pildă că ochii mei împăienjeniți, conștiința mea semiadormită sau semiîndobitocită de pe vremea cînd mă aflam în lagărul de exterminare nazist... (Să știi că aceste lagăre au existat și tot ce s-a spus sau s-a scris despre ele e destul de palid față de realitatea nudă. Îți spun asta, pentru că am cunoscut tineri, dar și unii bătrîni, ca să le zic așa, care „se-ndoiesc", ba chiar te privesc cu milă, ca pe un ins „manipulat", victimă a unei propagande. Unii tineri colaboratori ai mei au privit cu suspiciune chiar și literele albastre de pe antebrațul meu. S-or fi gîndit că, de! mai știi, există o „artă a tatuajului..." Mi-ar părea sincer rău să te știu zbătîndu-te printre erori atît de grosolane. Dar să mă-ntorc)... deci, nu puteam jura dacă cineva, Numitul să-i zicem, dacă Numitul a fost sau n-a fost acolo, cînd a plecat — mort, ars sau prin miracol eliberat — cum s-a „purtat" etc., etc. Cînd e vorba să scrii lucruri absolut adevărate, absolut reale, absolut certe despre tine, acestea rămîn foarte puține, am constatat eu cu încetul. Iar faptul că trebuie să fie și „verificabile" micșorează și mai mult acest număr. Cu atît mai mult „despre alții".

Se-ntreba Poetul: „O să-și bată alții capul s-o pătrundă cum a fost ?" Ei, uite că și l-au bătut ! Sigur, este de înțeles că trebuie să știi cu cine ești „tovarăș" ! Există dealtfel și un proverb: „Spune-mi cu cin' te-nsoțești, ca să-ți spun cine ești !" Grijă, preocupare, legitime. Care se pot efectua, s-au și efectuat dealtfel, cu atenție, cu „grijă pentru om", cum se spune, eu aș zice chiar „cu dragoste pentru om". (Sau poate că exagerez eu însemnătatea dragostei în lume ? S-ar putea. Chiar s-ar părea, ai să vezi.) Alteori însă, nu s-a urmărit reconstituirea vieții unui om, ci „constituirea" alteia, a

uneia false, care să poată fi manevrată pentru „înlăturarea" lui, înlăturarea lui din diferite funcţii sau chiar din viaţă. Aici, dacă ai contribuit, chiar „involuntar", „inconştient", „nevinovat", tot vinovat eşti şi tot trebuie să te întrebi dacă meriţi să mai trăieşti. Aşa cred eu. Aşa cred eu încă de pe la treisprezece ani. Asta ca să înţelegi de ce: „uneori cu mare oboseală şi chiar cu repulsie". Şi încă ceva. Am observat, mi s-a mai şi spus, că citeşti, citeşti mult, ştiinţă şi literatură. („Scrie chiar şi romane, cred!" s-a speriat un coleg de-al dumitale.) Atunci, ţi-aş recomanda o carte, e-n franţuzeşte, *l'Aveu — Mărturisirea* — de unul Arthur London. S-a făcut şi-un film după ea. Celebru. E vorba de „construcţia" unei false mărturisiri. Vei învăţa multe. Şi vei înţelege de ce sînt atît de rezervată faţă de acest termen, „autobiografie". Pe care dealtfel dumneata nu l-ai întrebuinţat, ai zis „să povesteşti, să-ţi povesteşti dumitale, viaţa dumitale..." Ei, uite că problema „autobiografiei", cît am reuşit s-o pun, a constituit unul din elementele importante din viaţa mea, din „povestea" vieţii mele.

Acum îmi dau seama că am citit odată o carte, sau o parte dintr-o carte, pentru că se pare că avea mai multe volume: *Povestea vieţii mele, de Maria, Regina României.* Probabil că n-ai auzit de ea, de carte. Aia era, cred, cu adevărat, o „poveste". Nu mai ţin minte, dar cred că mi-a plăcut grozav. Tot ce era în legătură cu „regii" mi se părea pe atunci foarte frumos, sau în orice caz „pasionant". (Dealtfel, poţi observa acest cult naiv mai în orice publicaţie ilustrată occidentală de azi, încă. Cele mai jalnice sînt acele reportaje cu multe fotografii şi puţin text, care relatează cum „fiului" sau „nepotului" „ex-regelui" cutare i-a căzut cu tronc o altă strănepoată a altui „ex-rege", mirele fiind de fapt „în branşa comerţului de automobile", iar ea, ea este o

subtilă manevratoare a „shaker"-ului, a inventat un *cocktail* care-i poartă numele, şi odată a şi pictat, a făcut portretul lui Bobby, setterul ei credincios !) Cred că am mai citit şi alte poveşti ale „vieţii mele". Iată încă unul din motivele pentru care nu vreau să scriu despre viaţa mea : se poate oare evita cabotinismul, autoidilizarea ? Oricît sînt eu om de ştiinţă, şi iată că fac divagaţii, mă străduiesc să scriu, dacă nu „frumos", dar oricum, „ceva mai acătării, ce dracu !" şi degeaba-mi dau peste mînă, stiloul meu verde a luat un aer cochet, năstruşnic, îmi zîmbeşte complice şi înşiră de cîte ori poate cîte o mică inepţie sau cretinie. Şi toate astea să le las să fie citite de dumneata ? Sau chiar de oricine altcineva ? Nu. Nu. Cel mult, îţi voi citi eu acele pagini şi acele rînduri care mi se vor părea cele mai puţin false, iar restul, restul, dacă va exista vreun rest, am să văd, poate-am să-l recitesc, poate-am să-l rup şi-aproape sigur am să-l ard.

Mi-a dat curaj posibilitatea hotărîrii de mai sus. Şi pe urmă am constatat că pe măsură ce avansezi în viaţă, te interesează tot mai mult predecesorii direcţi. Ce-au fost, ce-au făcut oamenii aceia din care te tragi şi care, fiecare, a pus o genă sau mai multe în „programul" fiinţei tale ? Am un prieten care-mi mărturisea : „Sînt disperat. Oricît mă străduiesc, nu reuşesc să am date dincolo de bunici. Citadini amărîţi şi săraci, nu ştiau nici măcar să-şi păstreze actele. Dacă le aveau şi p-alea ! Nu că-mi doresc vreun arbore genealogic, dar aş vrea să ştiu, înţelegi ?" Înţelegeam foarte bine, mai ales că nefericitul era istoric de meserie. Eu sînt avantajată din acest punct de vedere, îmi pot urmări ascendenţa, pe unele linii, pînă la peste două sute de ani. E destul de încurcată şi specifică anumitor regiuni din Transilvania. Despre acest din urmă lucru am şi o „teorie", poate

c-am s-o expun mai încolo. Deci, are vreo importanţă că am fost lipsită de „dragostea maternă" ? Te-ntreb poate pe dumneata, dar mă întreb în primul rînd pe mine. Mama era încă studentă cînd a murit, la cîteva luni după naşterea mea. Pare-se că era o fiinţă foarte înzestrată, *„et rose, elle a vécu ce que vivent les roses, l'espace d'un matin"*. Sigur, aşa mi s-a spus, dar după ce o colegă de liceu mi-a zis : „Ia nu te mai lăuda cu mumă-ta. Vezi mai bine de tine", m-am ferit să mai vorbesc despre asta. Cred însă că aşa era, dacă e să judec după două fapte. Întîi, că tata i-a păstrat un adevărat cult, chiar după ce s-a-nsurat a doua oară şi a treia oară şi chiar şi după moartea celei de a treia soţii, cult în toată regula, cu aspecte fetişiste, pînă în clipa morţii, cînd era demult septuagenar. În al doilea rînd, bunica, de la moartea fiicei ei, fie pentru a nu pierde vreodată acest doliu obstinat, fie pentru a expia ceva ce numai ea ştia, a făcut jurămînt să spele toţi morţii săraci din orăşelul respectiv, angajament pe care şi l-a ţinut pînă la sfîrşit. De fapt, nu ştiu de ce am dat aceste amănunte, poate să-ţi folosească dumitale, eu altceva vreau să spun : lipsa „dragostei materne" cred, oricît sună de ireverenţios, că mi-a priit. Dragostea de mamă este în genere copleşitoare, limitează, cel puţin la început, orizontul, mai ales pentru o fată, şi încă în mediul şi pe vremea respective. Pe cînd eu, pînă la şapte ani am trăit în şapte case, în şapte oraşe, şi chiar în trei ţări, la bunici şi la mătuşi, foarte deosebite între ele. De aici, un sentiment de independenţă prematur, precum şi ideea că sînt un odor de mare preţ, din moment ce atîţia inşi se bat să mă aibă în casă. Am fost poliglotă de mică şi trăiam într-o atmosferă liniştită, de mică burghezie care se dezobişnuia cu greu de tradiţiile austro-ungare. Aş pu-

tea să spun că şi sîngele meu era „austro-ungar", într-atît e de amestecat, dar mie mi se părea că aşa-i lumea.

Eu am devenit româncă abia cînd, după dorinţa tatei, m-am stabilit într-un oraş din vestul României, unde am rămas pînă după Dictatul de la Viena. Acolo, m-am format într-un climat luminos şi tolerant. Spuneam că am o „teorie transilvană". Poate te interesează, căci şi dumneata eşti ardelean, deşi dintr-un ţinut care contrazice (sau confirmă, tocmai ?) teoria mea, adică din Făgăraş, dintr-un loc unde sînt numai români. Aici unde eram eu, erau români şi unguri, nemţi şi evrei, şi încă alte neamuri. Învrăjbirile naţionaliste sau rasiale sau religioase au ajuns în oraşul nostru tîrziu, ultima redută, ca să zic aşa. Coabitarea aceasta multinaţională, multiconfesională, participarea la mai multe culturi, soartă generică a unor teritorii de graniţă, exercită desigur o influenţă asupra mentalităţii oamenilor, în sensul deschiderii sufleteşti, al disponibilităţii, al toleranţei reciproce. Situaţia aceasta se mai caracterizează şi prin faptul că, în anumite momente sau împrejurări, ai posibilitatea să-ţi alegi *singur* naţiunea, poporul, cultura căreia vrei să-i aparţii. Aşa cum eu am ales în cele din urmă poporul şi cultura română. Gîndeşte-te şi dumneata : am învăţat să citesc şi să scriu la Viena, deci nemţeşte. Am urmat apoi în ţară o şcoală ungurească. Cursul superior de liceu l-am făcut într-o şcoală românească. Tot în cadrul culturii române, în mod definitiv de data aceasta, am făcut facultatea, după război, şi doctoratul, acum cîţiva ani, cînd s-a reînfiinţat acest titlu şi cînd mi s-a dat a înţelege că îmi e absolut necesar, dacă doresc să rămîn în cercetarea ştiinţifică. Şi am dorit. Nu prea mai aveam cine ştie ce aspiraţii în vremea aceea şi munca pentru susţinerea tezei m-a „susţinut", adică m-a ţinut sus, tocmai pe mine, alcătuirea mea psiho-fizică, aflată pe atunci

într-un proces lent de pierdere a contururilor, un fel de tocire şi dezagregare care păreau de neoprit. Dar, trebuie iar să mă opresc, anticipez, mă-ncurc, pe mine şi pe dumneata, deşi, recitind, îmi dau seama că ţi-am oferit şi destule amănunte concrete, dintre acelea care sînt mai obiective, verificabile prin documente !

La Viena, la mătuşă-mea din partea mamei, ajunsesem după două stagii în ţară, la cele două bunici. Te scutesc de amănunte cu privire la rudele mele. Mi-ai spus, doctore, să mă refer mai ales la mine, la amintirile cele mai puternice, cu alte cuvinte la acele împrejurări care ar putea fi determinante pentru evoluţia mea ulterioară. În fapt, mă obligi astfel pe mine însămi să fac o alegere, să operez rezecţii masive în fiinţa uriaşă ce este memoria mea şi în care m-am cufundat în urma rugăminţii dumitale. Prin urmare, la bunica din partea tatei : casă mare şi frumoasă, covoare şi mobile scumpe, vase preţioase, argintărie, plante exotice de interior. Severitate tristă, la bunica, o curăţenie maniacală, religioasă, în jur, pe care am resimţit-o în mod tiranic, probabil şi pentru că jocurile şi viaţa mea erau în mod fatal legate de parchet şi de obiectele aflate pînă la un metru înălţime. Poate de-aceea nu-mi amintesc tablouri, candelabre, draperii, care desigur vor fi existat, dar erau prea sus pentru mine. Şi cărţi, da, multe volume frumoase, şiruri întregi, legate-n piele, cu aurării pe cotor (clasicii literaturii germane şi maghiare, după cum mi-am dat seama mai tîrziu), pe care n-aveam voie bineînţeles să le ating, deşi tare aş fi vrut (existau şi rafturi aproape de podea !) să le deschid, ca pe nişte cutii pline de tainice minunăţii, dulciuri ori jucării. Singurele la care ridicam ochii, pînă mă durea ceafa, erau plantele acelea uriaşe, cu verdele unsuros, strălucitor al frunzelor enorme. Mă ţineam de marginile hîrdaielor de

lemn, sau lăzilor pătrate vopsite în acelaşi verde greoi, unsuros, şi pline cu pămînt negru, pămînt nobil de grădină, mereu afînat şi mereu umed, şi priveam pînă ameţeam. La ce priveam ? Nu ştiu. Nici azi n-aş putea spune ce mi se părea atît de atrăgător în acest joc, căci era un fel de joc. Îl practicam de cîte ori puteam, adică atunci cînd se întîmpla să fiu singură. Poate era o formă de libertate, pentru că, bineînţeles, eram foarte supravegheată — nu numai de bunica sau de alte femei din casă, dar chiar de toată acea ordine îngheţată, curată, sclipitoare care mă-nconjura din toate părţile, tristă şi severă. Mai tîrziu am aflat că acea casă era ultimul rest al unei averi tocate de bunicul la cafeneaua cea mai mare din oraş, ultimul fort, pe care bunica, posesoare a unui mic „monopol de sare", îl îngrijea cu gelozie şi disperare.

Nu ştiu prin ce aranjamente de familie s-a hotărît să trec la bunica din partea mamei. Aici am aflat că sînt orfană — „sărăcuţa de ea, e orfană", mă compătimea bunică-mea, mamă a opt copii, văduvă apriga, conducînd corabia numeroasei sale familii cu siguranţă şi responsabilitate. Şi aici am fost foarte iubită (minus poziţia de „orfană"), perpetuu sărbătorită : o păpuşă. Las' că eram şi frumoasă, adică ceea ce se spune la copii „dulce" : ochi verzi, plete castanii-roşcate, cîrnă şi voinică. Am moştenit nu fragilitatea mamei, ci biologia armonioasă şi rezistentă a tatălui meu. Astăzi, cînd sînt şi eu bunică, i-adevărat nu de multă vreme, şi mă uit la nepoata mea, mă înspăimînt la gîndul imaginii pe care o va păstra ea despre mine şi care va semăna atît de puţin cu veritabila mea persoană. Mai ales că acum am părul negru de obicei, îl vopsesc, nu-l port cărunt, aşa cum îl vezi dumneata, doctore. De ce negru ? O fantezie pe care nu ţi-o pot explica. Poate pentru că şi Petru

are părul negru, deşi cu multe şi premature fire albe. Petru, acest bărbat al vieţii mele, al vieţii mele de bunică şi fată, acest bărbat şi acest atît de inocent călău.

M-ai certat, doctore, cînd ţi-am spus, cînd am strigat mai bine zis : „Sînt un zero cu diplomă !". Dumneata eşti încă plin de titlul dumitale de doctor, doctor în medicină, sau în ce eşti, filosofie sau psihiatrie. Încă lunga baie aseptică a studiului îşi prelungeşte efectele ei binefăcătoare asupra personalităţii şi vieţii dumitale. E de departe preferabil, pentru că-i pur şi... geometric, comerţul cu ideile, celuilalt, *comerţului* convieţuirii cu oamenii. Nu te învinuiesc, îţi urez chiar să rămîi cît poţi mai mult în regiunile eterate ale abstracţiilor, matematice la mine, biopsihologice la dumneata. Dar să ştii că nu merge la nesfîrşit. Vrînd-nevrînd, trebuie să cobori din eter la atmosfera terestră, oxigen, azot şi restul, aer colorat, viciat, aer care te hrăneşte sau te ucide, aer biologic, şi social, şi personal. Nu-mi reneg vocaţia profesională, nici nu dispreţuiesc suflul omenesc. Dar sînt sigură că aş fi putut fi pianistă, un mare interpret, chiar un compozitor. Adică un mai bun muzician decît foarte corectul cercetător ştiinţific care sînt. Am trăit ani de zile la Viena, lîngă Viena de fapt, într-una din micile, tipicele şi fermecătoarele localităţi germanice, am trăit ani de zile ciucită la picioarele verişoarei mele care studia pianul, în marea de sunete (căci nimic nu seamănă cu muzica decît marea) ale lui Chopin şi Debussy, Albeniz şi Bartók, dar şi Hindemith şi chiar Alban Berg. Eram nu un copil de şapte ani, ci o mică vietate care parazita pe muzică, se hrănea şi creştea din ea. Sigur că mi-a rămas ceva. Sînt o bună pianistă amatoare şi chiar o melomană deosebită. Eram mai pregătită sufleteşte să devin muzician decît inginer. Poate că tocmai de

aceea, în furia de după război a „reconstrucției", cînd doream să particip, să construiesc și eu, și construcția „bazei materiale" a socialismului necesita mai ales „tehnică", am ales totuși politehnica : ceva din jocul pur al sunetelor există și aici. Oh, sigur, nu pot spune că-mi pare rău, dar pot să-mi blestem puțin disponibilitatea mea exagerată, pluralitatea talentelor mele, care mi-a jucat de fapt atîtea feste în viață. Și am mai cunoscut la Viena familia muzicală germană, *Gemütlichkeit*-ul, scrierea gotică, basmele lui Grimm și Andersen, și-am iubit spiritul germanic exact atît cît să fiu mai tîrziu tragic îndurerată de paroxismul demențial nazist.

Ți-am spus că mi-am ales singură poporul căruia să-i aparțin. După nazism, n-aș mai fi putut în nici un caz alege pe germani. Dealtfel, de atunci nu le mai spun decît „nemți". E o diferență între cuvintele „neamț" și „german", nu cunosc rădăcinile ei filologice, dar mie mi se pare că nemții sînt germanii cei răi. Știu, e copilăresc, dar așa s-a stratificat în mine și, oricum, problema nu mă mai interesează demult.

Prima recăsătorire a tatălui meu a pus capăt existenței mele austriece. Totuși, consiliul de familie, sau poate doar tatăl meu, a socotit inoportună conviețuirea mea cu „femeia aceea", sau noua mamă, cel puțin pentru o vreme, și astfel am ajuns din nou la o mătușă, de data aceasta înapoi, în România vestică, într-un mediu maghiaro-român. Aici am trăit cîțiva ani într-o mare fericire, o fericire generală și obiectivă, poate singura perioadă de Fericire din viața mea. Bineînțeles că eu nu știam nimic despre această fericire. Eu eram o fată sănătoasă, voinică și frumoasă, un tînăr animal care se zbenguia beat de minunea propriului trup și de minunea lumii înconjurătoare. Eu nu eram doar cea mai bună elevă din clasă și uneori din școală, la învățătură,

la muzică şi la sport. Asta nu mi se părea ceva deosebit, nu făceam nici un efort în acest sens, nu-mi recunoşteam nici un merit, ba chiar, în secret, eram uimită de cazul care se făcea şi-i dispreţuiam uşor pe cei care credeau că eu depun cine ştie ce străduinţe în acest scop. Mai greu mi se părea, şi aici într-adevăr mă luptam cu trupul meu şi cu lumea exterioară, să mă caţăr în arbori, să execut figuri dificile la patinaj şi la înot, să fac lungi plimbări cu bicicleta de-a lungul rîului, în timpul cărora sufeream cu o confuză încîntare magia apelor, a pămînturilor, a naturii rustice, de care în general, în existenţa mea de pînă atunci, fusesem despărţită sau chiar ferită. Trăiam uşor, vesel, cu mari încîntări inconştiente, nimic nu încreţea oglinda perfectă a lacului sclipitor care era conştiinţa mea şi despre ale cărei manifestări din adîncuri habar n-aveam. Eram un membru natural al unui paradis care nici măcar nu ştia că-i Paradis.

Din această stare vegetativă, de fericire animalică şi edenică, m-au scos feminitatea şi József Attila. Nu mai ştiu care a fost primul. Instinctiv, l-am pus pe József Attila, adică poezia lui, în rîndul al doilea. Desigur, aceasta e cursul normal al lucrurilor. Dar dacă mă gîndesc bine (poate asta să fie o raţiune, doctore, a sarcinii pe care mi-ai dat-o, această obligaţie de a gîndi, de a-mi regîndi trecutul, existenţa !), cred că József Attila a fost primul. Aveam o sănătate, de trup şi de spirit (de spirit, în sensul că era încă neatins de vreo „problemă"), atît de îmbelşugată, chiar grosolană, încît feminitatea, primele ei manifestări fiziologice nu m-au mişcat prea mult, le-am primit nu cu spaimă, ci ca pe un fenomen natural, încă unul din seria nesfîrşită care alcătuia universul meu voios şi prieten, un fenomen care necesita curiozitatea mea şi care promitea o suită de alte fenomene derivate sau înrudite, perfect integrabile. Tot astfel,

primele declaraţii ale băieţilor (tocmai fusesem mutată la liceul românesc ; era o idee a tatălui meu, pe care el o aplicase şi în viaţa lui şi socotea că acest lucru era cu atît mai valabil pentru mine ; ceea ce, după cum vezi, s-a şi adeverit, deşi pe o cale mult mai ocolită, pe care nici eu, nici el nu am fi avut cum o ghici), declaraţii nu atît de amor, cît că „ce frumoasă eşti", mi s-au părut comice. Eu nu ştiam, nu înţelegeam că sînt „frumoasă", în sensul în care spuneau ei. Da, viaţa era frumoasă şi eu însămi eram fericită, mă simţeam bine, nu prea aveam „urît" în proximitate, dar că eu personal sînt „frumoasă", ca un rîu frumos, o bicicletă frumoasă, o poezie frumoasă, asta era pentru mine o surpriză, o surpriză dealtfel foarte plăcută, şi destul de repede mi-am însuşit această caracterizare sau calitate şi am acţionat în consecinţă, conştientă că am un nou atù, nemeritat, ca şi celelalte, dar de care mi se părea normal să mă bucur. Bineînţeles că băieţii au fost foate scandalizaţi cînd le-am împărtăşit aceste idei, în forma în care o puteam eu face pe atunci, şi nu m-au crezut, au spus că sînt „mîncinoasă", „orgolioasă" şi în cele din urmă „cochetă", adjectiv care mi s-a părut la început foarte caraghios, dar de care apoi am fost mîndră, pentru ca mai tîrziu să-l resping cu indignare, ca pe un termen „burghez", care viza de fapt legitimarea rolului secund al femeii în societate, în special partea a doua a vestitei caracterizări a lui Marx : „Vită de povară şi obiect de plăcere".

De fapt, prin József Attila am ajuns la cele două conştiinţe de bază ale mele, conştiinţa de a fi femeie şi conştiinţa de a fi un membru, dacă se poate activ şi independent, al societăţii. Nu-mi dau seama ce ştii dumneata, doctore, despre József Attila. Probabil nimic. Dealtfel, în româneşte, cînd s-a tradus din el, după război, s-au

inclus mai ales, dacă nu exclusiv, poemele de luptă socială. Dar el este un mare poet al întregii conştiinţe, deci şi un mare poet al dragostei. Eu cred, deşi nu sînt desigur vreo autoritate în materie, că el seamănă mult cu Eminescu, pe care dealtfel l-am cunoscut şi iubit la şcoala românească, l-am iubit şi îl iubesc foarte mult, ai văzut c-am şi citat din el, în mod natural, ca din sufletul meu. Ce-ai zice dacă din Eminescu nu s-ar traduce în maghiară decît poemele lui sociale ? Ar fi mutilat, nu ? Acelaşi lucru-i valabil pentru József. Este, desigur, o jumătate de secol între ei, ceea ce, din punct de vedere social-istoric, are importanţă (unu-i un patriot generos, Eminescu, celălalt un patriot comunist, József, chiar dacă, cum am citit în *Ro Ro Ro Lexikon,* încerca să împace comunismul cu o „naivă credinţă-n Dumnezeu", ceea ce nu-i chiar aşa, dar, mă rog), dar din punct de vedere larg filosofic, uman, nu era nici una ; amîndoi sînt nişte mari cîntăreţi ai eternului uman, deci şi ai dragostei. Eu de fapt, atunci (József murise în 1937, la 32 de ani ; altă asemănare cu Eminescu, care deşi mort la 39, se îmbolnăveşte grav la 33, cînd, de fapt, cu rare excepţii, a încetat de a mai fi poet ; József s-a sinucis însă, în timp ce Eminescu şi-a dus crucea pînă la sfîrşit), eu, deci, la 14 ani m-am amorezat de József Attila. El era Eroul, Bărbatul şi Revoluţionarul, care primul m-a făcut să înţeleg că nu se poate trăi numai pentru sine, o fată deşteaptă şi frumoasă care inhalează deliciile existenţei, dar că există Dragostea, în mine şi în lume, şi că adevărata viaţă este aceea pe care o trăieşti şi pentru alţii, şi pentru alte idealuri, în afară de al tău personal. József Attila m-a scos deci din starea animalic-edenică, m-a făcut să înţeleg că eu sînt „destinată" şi altora, nu numai mie ; că nu se poate trăi doar pentru „sine", că trăirea „în alţii"

abia îţi dă adevărata demnitate umană şi fericirea, de care pînă atunci dealtfel eu nici n-auzisem, aşa cum nu ştiusem că sînt frumoasă. Timp de vreun an, am trăit o „dragoste fără speranţă" pentru József Attila, care nu mă „aşteptase", pentru care fusesem „sigur sortită" şi care nu avea cum să mai afle deznădejdea şi chinurile mele.

Anii care au urmat au fost vijelioşi. Ca să-ţi dai seama, îţi reamintesc istoria. Căci pentru dumneata este simplă „istorie din manual" ceea ce pentru mine a fost furtună reală, adică vînturi năprasnice, averse torenţiale care m-au plesnit şi m-au udat pînă la piele, fulgere care m-au orbit şi trăsnete care m-au asurzit, noroaie care m-au împroşcat şi mocirle în care am căzut şi de unde nimeni nu putea crede c-aş mai putea ieşi. Furtuna, cum atît de poetic (!?) mi-a venit sub condei să scriu, însemna *Anschluss*-ul, distrugerea Cehoslovaciei, apropierea „ciumei brune", războiul, cotropirea Poloniei, mutilarea României, începerea războiului antisovietic, închisori, lagăre, moarte. Din toate am avut parte. Spun astea nu ca să mă-mpăunez cu ceva, cum de obicei crede generaţia voastră. (Am şi eu copii, un băiat şi-o fată, i-adevărat, sînt cu zece ani mai tineri ca dumneata, dar de trei ori mai neîncrezători, mai suspicioşi, mai indiferenţi sau chiar mai cinici dacă vrei.) Eu *trebuie* să povestesc ce i s-a întîmplat generaţiei mele, „adevărul" nostru, ceea ce nu înseamnă că privesc zîmbind frămîntările voastre, adevărul generaţiei voastre, chiar dacă uneori am crezut că ele sînt mai puţin spectaculoase (frămîntările) sau că adevărul vostru este mai puţin important. De mult am înţeles că n-am acest drept, de a privi de sus frămîntările şi adevărurile voastre. Cred mai degrabă că problema este alta: diferenţa dintre noi şi voi, atîta cîtă este, nu implică superioritate sau inferioritate, este doar diferenţa dintre o generaţie care

se plămădește în timpul unor mari seisme sociale și alta sau altele care se încheagă în împrejurări relativ mai liniștite, diferența dintre revoluție și evoluție (sau mai degrabă între revoluția violentă și revoluția pașnică, constructoare). În ambele cazuri se găsesc eroi și lași, învingători și învinși, conștiințe lucide și altele filistine. Și nu rareori, aceste două ipostaze apar alternativ, ba chiar de mai multe ori, în viața unul aceluiași personaj, a unei aceleiași generații. Cum, într-o măsură, este și cazul meu, întrucît sînt încă contemporană cu voi. Dar, în sfîrșit, doctore, nu-nțeleg ce m-a apucat să fac — și să-ți fac! — acest proces. Poate să fie un fel de ranchiună a mea, care iese astfel la iveală, și năpustindu-se asupra dumitale fără vreo justificare, îți servește în același timp, personal sau în legătură cu ideile pe care ai datoria să ți le faci în legătură cu mine și cu așa-zisa mea maladie. Ca să fiu sinceră, cred că la baza considerațiilor de mai sus găsesc și unele divergențe pe care le-am avut în această privință cu Petru. Și el se desolidariza de mine, sau de generația mea. „Tu, zicea el, ai realizat eliberarea socială, mie-mi revine eliberarea individului. Avem universuri diferite, mă mir că nu-nțelegi. Eu sînt obosit de atîta social, care-a fost marota voastră, mă preocupă drepturile și datoriile individului, mai cu seamă față de el însuși." Este în Petru un fanatism al desăvîrșirii spirituale individuale, care e la fel de unilateral cum poate a fost fanatismul meu și al altora de a construi o societate mai bună. Numai că eu înțeleg această relativitate, sau cred c-o înțeleg, iar el încă nu, ceea ce-l face inflexibil, rău și chiar prost.

În ciuda celor ce-am scris mai sus, în anii noștri „vijelioși", viața mea personală nu s-a identificat cu istoria, n-am fost o „trîmbiță a adevărurilor generale", decît poate în anii de detenție, și nici atunci în între-

gime. József Attila a trezit în mine nu numai femeia, dar şi luptătorul. Eram foarte puternică, încă de mică, totul îmi mergea ca pe roate, totul mi se cuvenea, şi această conştiinţă mă umplea de forţă, pe care, datorită poeţilor mei, Eminescu şi József, şi datorită nedreptăţilor din jur, care începeau să crape ochii şi celor mai încăpăţînaţi, am îndreptat-o, această forţă, în direcţii, cred, mai ales generoase. Zic, mai ales, pentru că la început forţa frumuseţii mele s-a exercitat mai mult în sine. Îmi plăcea că eram iubită de băieţii cei mai inteligenţi din oraş, care-mi scriau, fiecare în limba lui maternă, lungi scrisori de dragoste, pline nu numai de sentiment, dar şi de filosofie adolescentină, adorabilă în elanul şi naivitatea ei simultane (asta o spun acum, atunci eram mîndri şi încîntaţi de filosofarea noastră), şi care mă sărutau tîrziu, timizi sau chiar cu spaimă, iar eu le răspundeam cu simpatie, uneori cu mare prietenie, mai rar cu emoţie erotică propriu-zisă. Întîlnirile noastre erau foarte puternic colorate intelectual, şi eu şi ei citeam cu nesaţ, cu furie, descopeream totul în fiecare zi, ne entuziasmam şi deznădăjduiam cotidian. Unul din aceşti „băieţi" este astăzi profesor de filosofie într-o universitate germană (sau nemţească !), altul e scriitor de limbă maghiară, altul a murit pe frontul românesc din Cehoslovacia, altul... De ce insist asupra lor ? Pentru că nu m-am îndrăgostit cu adevărat de nici unul, eu nu puteam iubi un băiat de aceeaşi vîrstă cu mine, era prea puţin pentru mine, îmi trebuia un „bărbat", eu trebuia să „cuceresc" pe cel mai dificil din localitate. Desigur, un „student" era mult mai greu de cucerit decît un licean, era şi mai frumos, şi mai deştept, aşa încît ochii mei, ca să spun astfel, au căzut asupra lui Albert (e un nume convenţional), student în anul al treilea, vestit prin inteligenţa lui, aparţinînd unei fa-

milii de vază şi mai ales „trăind cu una" de mai multă vreme. Pe Albert l-am iubit, l-am iubit sincer, în ciuda a ceea ce am scris mai sus, a fost „prima mea dragoste". Am ezitat, doctore, să adaug epitetul „adevărat" şi ai să vezi de ce. Pe Albert l-am iubit cîteva luni „de la distanţă", părea practic inabordabil, şi această situaţie îmi dădea „trăiri superioare" şi o bună idee despre mine, care deci eram capabilă de „pasiuni dezinteresate". În acelaşi timp, cred că era şi un fel de „încercare a puterii", ţi-am spus că totul îmi surîdea şi nimic nu-mi rezista, şi ştiam că şi atunci cînd, odată terminat liceul, aveam să particip la viaţa socială, nimeni şi nimic nu va putea să înfrîngă forţa aceea uriaşă pe care o simţeam în mine. Eram sigură că voi avea parte de cea mai frumoasă dragoste, că nu voi fi îngenuncheată de prejudecăţile burgheze, că nu voi admite în jurul meu nedreptatea, inegalitatea socială, naţională, rasială, religioasă, războiul înrobitor, chit că pentru a realiza aceste idealuri voi trebui să mor ca Julieta sau să pier arsă pe rug ca Ioana d'Arc. Sedus de îndrăzneala sau de frumuseţea mea, invidiatul Albert şi-a părăsit iubita, m-a luat în braţele sale şi totul se îndrepta spre o logodnă după toate regulile.

Pentru a scutura cît mai repede jugul şcolii şi a intra în viaţa propriu-zisă, studentă şi soţie, am dat două clase într-un an şi mi-am luat cu mare succes bacalaureatul. Simţeam în preajmă ameninţările generale, războiul strivise Polonia, se ducea undeva, în Franţa, *„la drôle de guerre"*, dar aici, în România, era încă linişte, chiar dacă o serie de întîmplări, evenimente, legiuiri nu prevesteau nimic bun. Îndată ce-am terminat liceul, m-am dus la Albert şi i-am spus că vreau să „trăim" împreună. Eram foarte grăbită să intru în viaţă. Dealtfel, în acei ani, cînd umbra sinistră a războ-

iului plutea în jur, pe cer, în aer şi pe pămînt (chiar dacă la noi în ţară era încă pace), toţi, dar mai ales cei tineri eram cuprinşi de o febră vitalistă, simţeam că scadenţa nu mai urma legile obişnuite, putea să sosească peste noapte, purtată pe aripile de liliac ale arbitrarului. Oferta mea a fost respinsă de Albert. Nu ştiu dacă era diplomaţie din partea lui sau chiar convingeri sincere. După ce mi-a mulţumit pentru „darul" meu, sărutîndu-mă şi dezmierdîndu-mă, mi-a zis că sînt o „copilă", o „superbă inconştientă", că el trebuie să-şi termine studiile, ca şi mine dealtfel, că este război, că el are o răspundere faţă de mine, că nu-şi permite „să profite" de dragostea mea etc., etc. Evident, eu am fost foarte lovită în iubirea şi elanul meu. Dragostea, doar, ştia orişicine, nu ţine cont de nimeni şi de nimic în afară de propria ei împlinire. Cel puţin dragostea adevărată, Marea Iubire. Tu pui în mîinile iubitului trupul şi sufletul tău, cei optsprezece ani, inaugurarea vieţii, forţa fără margini acumulată în tine şi care ameninţă să explodeze, şi el se bîlbîie, nu-nţelege, îţi dă sfaturi, are reticenţe, te crede tot „copil", îndrugă fleacuri despre război, invocă prejudecăţi matrimoniale burgheze, într-un cuvînt, se declară nevrednic de marele dar, nevrednic în faţa pasiunii, şi nici măcar nu-şi dă seama de meschinăria actului său. Am fost ulcerată de refuzul întîmpinat de prima mea mare generozitate, de micşorarea staturii (sau statuii) Iubitului ! Era o vară de răscruce. O vară în care România avea să fie mutilată, în care iubirea mea primise lovituri, în care aşteptam cu voluptate şi secretă îngrijorare intrarea mea în viaţa de student, vis atît de îndelung şi de fierbinte nutrit al oricărui licean. Sfîrşitul verii şi începutul toamnei au fost punctate de catastrofe. Întîi a avut loc Dictatul de la Viena. Desigur, nu eram atît de conştientă atunci

de apartenența mea românească. Dar excesele șovine ale fasciștilor maghiari, care n-au cruțat nici orașul nostru, m-au indignat. La școala lui József Attila învățasem că locul meu trebuia să fie întotdeauna de partea celor asupriți. Dealtfel, foarte curînd am și simțit că „fac parte" dintre cei asupriți : tatăl meu — a doua catastrofă — a fost arestat ca „filo-român", „colaboraționist", judecat sumar și condamnat la închisoare nici mai mult, nici mai puțin decît „pe 25 de ani". (Azi, îmi apare ridicolă această condamnare. Regimurile care sînt nevoite — nu, n-am spus bine — care cred că se pot instaura și că pot dura prin astfel de măsuri de teroare extremă poartă în înseși aceste măsuri sămînța propriei lor prăbușiri. Dar asta știu astăzi. Pe atunci, ele, regimurile sau măsurile, puteau părea aproape veșnice — vezi „imperiul de o mie de ani" trîmbițat de Hitler.) Ei, dar eu eram tare, foarte tare, eu aveam dragostea lui Albert, aveam cei optsprezece ani, aveam universitatea, viața înaintea mea, eu nu puteam fi doborîtă, era cu neputință ! Iată însă că pe baza legiuirilor fasciste nu eram primită la universitate. Eu ! Eu, care eram de departe cea mai bine pregătită, cea mai dotată, cea mai flămîndă de înțelepciunea lumii. Aceasta a fost a treia catastrofă. Viața mea fără universitate apărea ca un coridor foarte scurt, blocat de o ușă metalică încuiată în mod samavolnic, dar încuiată bine, fără vreo speranță pentru mine. Atitudinea lui Albert în aceste împrejurări n-a fost, sau eu am crezut că n-a fost, la înălțime. În timp ce eu mă radicalizam vijelios, el zăcea în expectativă, încerca să se acomodeze, „spera să scape". Încercasem să-i iert „refuzul" în amor, deși faptul că nu înțelegea că eu nu sînt o fată ce poate fi „luată" în căsătorie, cu atît mai puțin „dată" în căsătorie, că nu apreciase „curajul" meu, disprețul înaripat la convenienței, îl coborîse mult de pe

soclul pe care se înalţă orice Iubit. Dar mă impresionase chibzuinţa lui, stăpînirea lui — totuşi, dovezi de anumită forţă ! — felul în care-mi „respecta" fecioria, ceea ce denota puritatea sentimentului său şi deci intensitatea lui. (Mai tîrziu, am constatat că mulţi bărbaţi îşi păstrează logodnica virgină fie dintr-un sentiment al „tainei" căsătoriei, ceea ce, oricum, este încă înalt, fie din simplă prejudecată, ceea ce este de-a dreptul odios. Dar pe atunci nu ştiam asta şi balotam : eram cînd revoltată împotriva lui, cînd admirativă.) După catastrofele pe care ţi le-am înşirat (Ce să-ţi fac, doctore, dumneata ai vrut-o ! Iată-mă dezlănţuită !), drumul meu era foarte clar : eu trebuia să mă alătur acelora (Oh ! Dragul meu József Attila !) care voiau să facă revoluţie, să desfiinţeze asuprirea de orice fel. Iar aceştia, revoluţionarii, nu erau, nu mai erau decît comuniştii. Nu prea ştiam eu unde se află ei, cei liberi, „clandestinii", căci de cei din închisori nu mă puteam apropia, dar chiar dacă nu-i găseam, eu tot alături de ei am hotărît să fiu, un comunist „fără de partid" (auzisem de undeva această expresie şi-mi plăcea foarte mult, găseam că mi se potrivea ca o mănuşă). Cînd i-am comunicat lui Albert hotărîrea mea (Nu „părerea". Hotărîrea !), cerîndu-i bineînţeles nu să mă urmeze, ci să ne însoţim — nici nu concepeam altceva — el a fost rezervat, speriat, tergiversator, şovăielnic şi în cele din urmă potrivnic. Nu-ţi mai înşir, doctore, argumentele lui, destul că eu am tras concluzia că el este „burghez" şi eu „revoluţionară", că el e „laş" şi eu „vitează", iar cînd mi s-a părut că se teme ca arestarea tatălui meu să nu arunce vreo umbră asupra lui şi a familiei sale, am fost scîrbită, indignată, am hotărît să-mi sacrific „dragostea" (Ţi-aminteşti cît luptasem pentru ea şi fusesem chiar „fericită" cînd — în sfîrşit — se ivise !) şi „să rup" cu Albert. Zadarnice au fost

protestele şi încercările lui de a mă reţine (cred chiar, astăzi, că în legătură cu tatăl meu el n-a avut acea atitudine, dar eu eram, probabil, ultrasensibilă, iar el, totuşi, prea tînăr ca să-şi dea seama). Am rupt deci cu Albert, viaţa mea lua o întorsătură neaşteptată şi gravă, ceea ce voiam eu să fac, eu, cu forţa aceea din mine de care am mai pomenit şi care mă înflăcăra şi mă făcea invulnerabilă, ceea ce voiam eu să fac nu încăpea în orăşelul acela de provincie, unde toţi mă cunoşteau, unde era Albert, un biet „burghez" inconştient, unde se ştia că eram „fata lui tata". Aşa se face că am plecat. Am plecat tocmai la Budapesta, „noua Capitală!" (Avem şi acolo o mătuşă!)

Acum începe, doctore, o istorie pe care, nu ştiu de ce, nu-mi vine să o povestesc în amănunt. Mai ales dumitale. Deşi, poate, tocmai dumitale, celor de felul dumitale ar trebui să le-o relatez mai pe larg. Prin „felul" dumitale înţeleg generaţia voastră, a celor de peste treizeci, generaţia copiilor mei, a celor de peste douăzeci şi altele, care sînt pe drum. Am sentimentul, că aţi avea sentimentul, că „mă laud". Sigur, e un sentiment etern uman acela de a idealiza trecutul, de a-l cerne pînă la a-l înfrumuseţa. Doar e trecutul tău, şi-l iubeşti, face parte din tine. Azi încă, el te mai bucură sau te mai doare. De aci şi pînă la a-l „falsifica" este o distanţă sau un pas, cu bună-ştiinţă sau fără să-ţi dai seama. De aceea, voi fi foarte sobră. (Această făgăduială mi-o fac însă mereu, de cînd am început aceste pagini, şi constat că nu reuşesc s-o respect.) Deci, ce crezi c-am făcut eu imediat ce-am sosit la Budapesta, oraş mare şi frumos, oraş în care te poţi pierde, ceea ce eu chiar intenţionam, date fiind scopurile mele, atît de „negre" pentru oficialitatea vremii? (Dar iată că au şi început întrebările re-

torice. Ca să-mi pot ține promisiunea sobrietății, trebuie să las pe mîine continuarea. Mîine voi fi mai demnă !)

În mod ciudat, prima mea senzație, la Budapesta, a fost aceea de beție, beție a libertății ! Puteam dispune de mine cum voiam, așa cum credeam eu. Supraveghere familială nu mai aveam. Foarte repede, mătușa mea și-a dat seama că nu întreb pe nimeni ce să fac, că nu sînt sensibilă la sfaturile curente, că sînt cam „nebună", dar cum familia ei însăși era preocupată de amenințarea generală ce plutea în aer, ea renunță destul de repede, deși nu fără vaiete și chiar plînsete, la călăuzirea mea în viață. Bineînțeles că atît din mîndrie, cît și din dorința arzătoare de a acționa în sensul ideilor mele, n-am acceptat să fiu întreținută de rudele mele. Am început să muncesc, și anume, într-o fabrică. Era o întreprindere destul de mică, un fel de țesătorie, iar eu m-am angajat la o secție nouă care fabrica chingă de cînepă, un înlocuitor al pielei, devenită tot mai rară și mai scumpă. Desigur, cu studiile mele, ca să nu mai vorbesc de inteligența mea, aș fi putut găsi alte ocupații mai curate, mai funcționărești, spre a nu scandaliza familia. Dar, pe de o parte, chiar îmi plăcea să-i scandalizez, iar, pe de alta, eu știam deja că numai proletariatul putea să facă revoluția la care visam eu și că acolo era locul meu. Eram o contestatară care, spre deosebire de tineretul contestatar actual, își cunoștea drumul. Recunosc, dintr-un punct de vedere alegerea era mult mai ușoară pentru noi atunci, așa cum și astăzi în anumite țări drumul este clar, pe cînd în altele peisajul social e confuz și înșelător și căile pentru înfrumusețarea sau schimbarea lui, un adevărat labirint. Intrarea mea „în fabrică" era un act pripit, îndrăzneală juvenilă, teribilism, stîngism dacă vrei, dat fiind că într-un mediu mai apropiat de cel al meu aș fi fost poate mai folositoare Mișcării.

Ciocnirea mea cu mentalitatea proletariatului, aşa cum se înfăţişa el într-o mică întreprindere budapestană a vremii, n-a fost fără „scîntei" sau dezamăgiri. Păream, în ochii celor mai înapoiaţi dintre ei, triplu ciumată: cultural, social şi chiar regional (doar eram ardeleancă!). Ce căuta „acolo" această tînără şi frumoasă domnişoară bine hrănită, cu mîini mult prea albe şi cu prea multă şcoală? Ce „hram" purta, s-au întrebat chiar şi cei care aveau simpatii sau legături cu Mişcarea? A durat un timp pînă am reuşit să iau „contact" cu cei pe care-i căutam şi care erau cu atît mai circumspecţi cu cît gesticulaţia mea generală era mai nestăpînită şi deci mai imprudentă. Dar tinereţea, care are atîtea cusururi ce dispar cu vîrsta, are şi virtuţi care pot dispărea cu vîrsta. Mai puţină înţelepciune te face mai rapid în mişcări, în hotărîri, mai puţin sensibil la eşecuri, capabil de a le depăşi şi de a o lua voios de la capăt. (Iar „maturitatea" mea actuală, doctore, ca să nu spun vîrsta, bătrîneţea, mi-a tocit tocmai această plăcere a riscului, această uşoară iresponsabilitate, capacitatea de a fi cu voinţă „superficială", de a nu despica firul de păr în patru, de a nu crede că orice act al meu sau orice mi se întîmplă implică o responsabilitate colectivă şi ucigătoare, că orice eşec implică o ireversibilitate paralizantă.)

Datorită deci, cred, acestei impetuozităţi imprudente, în şase luni de zile am devenit independentă material (dădeam şi lecţii de limbi străine şi de pian, cîştigam chiar „bine"!), moral (eram membră a Tineretului Comunist!) şi erotic (ajunsesem logodnică şi iubită — efectiv — a legăturii mele superioare de partid!). Recunoaşte că era un succes deplin. Care, bineînţeles, mie nu mi se părea decît foarte firesc, ceea ce nu însemna că nu eram mîndră de mine şi... fericită. (Vezi, m-am înşelat cînd am scris că singura perioadă de fericire a fost

aceea de la 10—12 ani!) Evident, această fericire nu putea dura prea mult, părea impudică în dezastrul general şi nici n-a durat : am fost arestată şi condamnată la 15 ani închisoare. (Iar această manie a pedepselor supradimensionate !)

Dar trebuie să mă opresc puţin asupra acestei Fericiri. O oprire pentru dumneata şi, de fapt, dacă mă gîndesc, şi pentru mine. O primă caracteristică a ei era, cum am notat, libertatea, beţia libertăţii. O a doua a fost conştiinţa succesului social, capacitatea verificată prin fapte de a mă descurca în viaţă. Ştii probabil, nu se poate să nu fi încercat această stare în anii de liceu sau de facultate, ce mister este pentru copii şi adolescenţi viaţa celor maturi, cei care „trăiesc" viaţa socială. Ca orice mister, şi acesta implică un miraj şi o teamă. Mirajul : toate voluptăţile pe care el le promite. Teama : ai destulă putere ca să forţezi succesul ? Ei bine, aveam toate voluptăţile lui şi forţe pentru încă două-trei mistere. A treia caracteristică (Scuză-mi aceste pedante enumerări pe puncte. Deformare profesională ! Deşi, parcă dumneata nu procedezi la fel ? Deci, nu mă scuza, îmi dau seama că mă-nţelegi, *et pour cause.*), a treia caracteristică era începutul victorios al vieţii mele de femeie. De fapt, pe Ioşka (îl chema József, ca pe primul meu iubit, Poetul !) cred azi că l-am iubit mult mai puţin decît pe Albert. Mult mai puţin şi desigur mult mai mult. Ioşka era Revoluţionarul, omul dintr-o bucată, bărbatul care conduce, riscă, învinge sau moare. Din acest punct de vedere îl iubeam mai mult decît pe Albert. Era şi el din Transilvania. Aceasta ne-a şi apropiat, la-nceput. Ioşka m-a ajutat să ies din feciorie fără vreun efort care să lase urme psihice, în mod natural, sănătos. Unirea noastră liberă, fără nici un fel de calcule sau planuri matrimoniale, era unirea a doi „to-

varăşi". Activitatea clandestină sau ilegală în care eram amestecaţi nu ne dădea răgaz pentru prea multe gînduri. Eram curaţi, frumoşi, întregi şi ne bucuram liberi de vinul cam aspru al unei dragoste juvenile, poate uşor epidermice, o camaraderie urcată pînă la intimitatea fiziologică cea mai strînsă. Eram uniţi. Nici nu ne trecea prin cap să ne mai analizăm, să constatăm dacă „ne potrivim", să ne cunoaştem adînc unul pe altul. În fond, noi eram uniţi mai dinainte, dragostea a venit ca un corolar, chiar dacă eu declamam versuri din József Attila, iar Ioşka susţinea că sînt singura mare femeie din viaţa lui de bărbat, ceea ce dealtfel mă încînta nespus. Am plecat în închisori diferite, apăraţi de această dragoste întreruptă, el cu „pasiunea" lui, eu cu „sentimentul suprem". Ce-a fost cînd ne-am reîntîlnit, după ani de zile, ai să vezi.

Evident, nici n-apucasem să fac cine ştie ce isprăvi în activitatea mea revoluţionară ilegală. Eram şi prea proaspătă în Mişcare pentru ca să mi se încredinţeze misiuni de răspundere. Uneori mi-a fost şi jenă, cînd am văzut cu cît respect am fost privită după război, cît caz făceau unii de perioada mea de ilegalitate. Mă refer la cea petrecută în libertate. Închisoarea, lagărul au fost altceva. Dar „munca" mea în ilegalitate îmi părea, şi chiar era, nu numai uşoară şi neînsemnată, dar avînd şi o doză puternică de joc, de bucurie, de satisfacţie voluptuoasă la gîndul că lupt şi că-l păcălesc pe duşman. Am auzit însă pe unii minimalizînd aceste activităţi mai mărunte: scrieri de lozinci pe pereţi, împărţire şi transporturi de manifeste, propagandă orală sau colectare de fonduri, curierat sau gărzi, şi altele. M-am întrebat şi eu, deci, dacă totul fusese chiar atît de neînsemnat, şi noi, cei de-atunci, tinerii mai ales, nu sîntem împăunaţi cu merite mult peste cele reale? Nu, doctore, meritele, pot

spune aici, în aceste pagini confidențiale, cu numai doi cititori, erau de fapt mai mari decît poate ne puteam noi înșine da seama. Cel care spune NU unei derute generalizate nu este doar o valoare în sine, particulară, subiectivă, el capătă niște dimensiuni potențiale, obiective, în calitatea lui de punct de forță, de atracție și de racordare pentru cei din jur. Simpla adeziune sinceră, declarată, efectivă, la comunism, era pe acele vremuri (și este de fapt și astăzi) un act de eroism. Un act de eroism care, datorită riscului permanent al pierderii libertății și vieții, se prelungea, devenea o atitudine, iar pînă la urmă, în cazurile înalte, o constituantă vitală a personalității respective. „N-ai să-mi spui că toți comuniștii au fost atunci sau sînt azi eroi!" te-aud exclamînd ironic, uitînd că vorbești cu o pacientă. „Din păcate, nu toți au fost atunci, cînd eroismul era mai clar și la-ndemînă. Cu atît mai puțin astăzi, cînd condițiile sînt schimbate și eroismul are fețe dintre cele mai complexe și mai proteice. Sub acest raport, ai dreptate!" „Dar, dacă-mi permiteți, au fost și sînt destui care au comis chiar și acte subumane, ca să zic așa. Cum a fost, cum este posibil, așa ceva?" te miri dumneata. M-am întrebat și eu, cum a fost și cum este posibil așa ceva, și nu o dată, te asigur. Nu sînt chemată, cred, să dezleg această problemă, și mai ales în aceste pagini. Totuși, două-trei gînduri cred că-mi pot permite. Iată, de pildă, în legătură cu intrarea în Partid, adică adeziunea la comunism. Oamenii vin, au venit la Partid, pe diferite căi, din diferite motive. Unii din motive economice (cei exploatați, cei foarte săraci), alții din motive etice (cei persecutați rasial, național, religios), alții din instinct sau solidaritate de clasă, alții din motive filosofice (materialiștii, raționaliștii, generoșii, iubitorii de libertate a conștiinței, cei ai dreptății sociale). Numai că

adeziunea inițială, pricinuită de unul singur din factorii amintiți, se cere continuată de o adeziune integrală, durînd în timp, de esență, de care nu toți sînt capabili. Unii, eliberați de sărăcie, încep să se închiaburească; alții, eliberați de persecuția rasială, națională, religioasă, își reiau vechile deprinderi de clasă; alții, eliberați de un dogmatism, cad în individualism, în anarhie. Aici, cred eu, că este una din sursele decăderii unui comunist, sau mai bine zis a unuia care a crezut că e comunist. Comunismul nu este un simplu partid politic, el este o concepție despre lume și societate. De aceea, între membrul de partid și comunist nu există totdeauna o identitate. De unde, dealtfel, după mine, și termenul „comunist fără de partid".

Am avut șansa să nu devin comunistă numai pentru că am fost persecutată, sau numai pentru că tatăl meu a fost arestat, sau numai pentru că am urît războiul și nedreptatea. Am avut șansa să mă revolt la 13 ani datorită lui József Attila. Am avut șansa să urăsc morala burgheză. Am avut șansa să iubesc munca. Am avut șansa (paradoxal!) să fac închisoare și lagăr, să cunosc adică fața cea mai neagră a tiraniei și a fascismului. Fără a mă considera vreodată erou, cred că sînt o comunistă „iremediabilă", chiar și în durerea mea mizerabilă, subiectivă, amoroasă, care m-a adus printre pacienții dumitale: un comunist slăbit, lovit, îndurerat, pentru că este om. Nu ți-am spus toate aceste lucruri decît pentru că mi se pare, întîi, că ești un om de bunăcredință, și al doilea, pentru că autenticitatea lor, de care știu că nu te vei îndoi, poate să-ți fie de ajutor în examenele de conștiință pe care din cînd în cînd ți le faci. Și acum, gata cu aceste considerații politico-educative. Să trecem la subiectul pe care mi l-ai dat.

Închisoarea a avut, una peste alta, o bună influenţă asupra mea. Trecînd peste disperarea celor „15 ani de recluziune", peste despărţirea de Ioşka şi de lume, am ajuns să mă liniştesc şi să privesc în mine. A, va să zică, viaţa nu-i făcută numai din succese ! Trebuie disciplină, dîrzenie, răbdare, modestie, chiar umilinţă cînd e cazul. A, nenorocirile mele fuseseră nimic faţă de această nedreptate şi detenţie care se anunţau ca şi veşnice ! A, va să zică nu ne luăm hrana numai dinafară, trebuie să căutăm şi în noi înşine, să ne autodescoperim, să ne autohrănim ! Pînă la urmă, cu ajutorul unor tovarăşi codeţinuţi, am ajuns la un echilibru : munceam, rezistam, mă conservam, mă întăream pentru cînd va fi lupta „dinafară". În fond, în închisoare eram mai sigură decît afară, mai apărată de moartea fizică sau morală, faţă de care umilinţele, micile torturi (mari n-am suferit în închisoare ; poate una, două, inevitabile !) erau fleacuri.

Din păcate, n-am avut norocul să rămîn în închisoare. Iată cum o nefericire reală se metamorfozează într-o fericire relativă ! În 1944, cînd, prin puţinele ştiri care pătrundeau în închisoare, ne bucuram de succesele armatelor sovietice, am fost trimisă într-un lagăr nazist. Şi de-acolo într-altul, mai aproape de nucleul de venin al celui de-al treilea Reich. Acolo, am devenit dintr-o persoană un număr, dintr-un om un animal, dintr-o fiinţă un fel de stîrv. Am coborît toate treptele, nu doar ale disperării, ci ale conştiinţei înseşi, de la om la amibă. Am şi murit. De mai multe ori. Adio comunism, demnitate umană, vitalitate animală ! Am abandonat totul, şi pe mine însămi. A fost o minune că am scăpat pînă la urmă. Moartea s-a retras încet din mine după ce am fost eliberată : a durat luni de zile. Şi azi, şi pînă la sfîrşitul vieţii mele, port şi voi purta sechelele acestei morţi : locuri, puncte cicatrizate sau închise în chisturi,

care sînt moarte în mine, om viu. Poate că şi disperarea mea ultimă, cu Petru, nu-i decît urmarea faptului că unul din locurile acestea moarte a fost iritat şi a reînceput să prolifereze. În orice caz, aşa voi muri cînd voi muri : prin refacerea şi desăvîrşirea vechii mele morţi din lagăr !

La 21 de ani, cu o experienţă de 50, am luat viaţa de la început. Am ales, aşa cum vezi, România, şi cred că înţelegi şi singur de ce. Rudele mele nu prea mai existau : unele se împrăştiaseră în toată lumea, pieriseră de bătrîneţe, prin lagăre sau prin închisori. Tata scăpase, datorită închisorii. Desigur, după război fusese şi el eliberat. Nu prea aveam lucruri comune. N-am avut niciodată vreme pentru aşa ceva. Nici eu, nici el. Nu ştiu dacă era vreunul dintre noi mai vinovat decît celălalt. Bineînţeles, am luat legătura cu Partidul Comunist din România, cum se zicea pe atunci, şi mi-am găsit un rost şi un scop în viaţă ; căutam să uit înfrîngerile mele, unele aproape infamante intim, printr-o muncă fără preget, o beţie a efortului, a dăruirii pentru Cauză. L-am regăsit şi pe Ioşka şi mi-am amintit astfel că mai sînt femeie. Evident, o altă femeie, mult mai bătrînă, mai înţeleaptă nu ştiu, dar mai pretenţioasă sigur. La Ioşka, tot epidermic, energic, lacom, am văzut prima oară cum arată „beţia puterii". Devenise neînduplecat, chiar crud, nemilos, ranchiunos. Nu numai că nu cerceta oamenii cu atenţie, dar l-am surprins sacrificînd (poate termenul e prea tare) prieteni, chiar tovarăşi. Am intuit în el un posibil „păşitor peste cadavre". Am discutat. Ne-am certat. De cîteva ori ne-am împăcat, tot mai speram să descopăr în el exuberanţa, ingenuitatea, generozitatea din ilegalitatea budapestană. Cînd am înţeles că le pierduse — chiar şi le reproşa ! — l-am părăsit, deşi aveam sen-

timentul unei noi înfrîngeri: hotărît, n-aveam noroc în dragoste!

Nu cumva toate astea mi se întîmplaseră pentru că preferam strălucirea inteligenţei (Albert), a frumuseţii (Ioşka), strălucirea socială (amîndoi), altor virtuţi mai puţin sclipitoare, dar mai importante: modestie, omenie, cumpătare? Eu însămi fusesem foarte orgolioasă, convinsă că merit totul de la viaţă. Şi ce căpătasem? La ivirea tuturor acestor necazuri nu avusesem şi eu o contribuţie, poate chiar importantă? Probabil aşa gîndeam, cînd am primit dragostea lui Andrei Popa. Bineînţeles, era un comunist. Ceva mai în vîrstă ca mine, dar de o seriozitate care îmi impunea grozav. Şi Albert, şi Ioşka fuseseră prea aproape de mine ca etate şi ca mentalitate. Pe amîndoi ajunsesem la un moment dat să-i consider dacă nu inferiori mie, oricît, uşor de depăşit, şi chiar deseori. Andrei era cinstit, modest, serios, mă iubea, mă proteja! Altădată nu considerasem că am nevoie de protecţie, dar acum, după atîtea lovituri, superbia mea cedase, simţeam nevoia unui adăpost. Andrei mi-a oferit iubirea, căsătoria, adăpostul. Le-am primit, chiar dacă nu cu entuziasmul de odinioară. Nu eram înfocată şi nici sufocată de iubire, dar „ţineam mult" la Andrei, îl stimam şi-l respectam.

Din aceleaşi motive poate, cînd a fost să-mi aleg facultatea, pentru că Andrei insista s-o fac. (Trebuie să ştii că pe acea vreme, mulţi tineri comunişti disprefuiau universitatea şi titlurile ei. Atît din nonconformism, cît şi pentru că structura învăţămîntului superior era încă burgheză — deci „putredă", şi ineficientă pe plan social şi de formaţie personală — n-am ales potrivit vechilor mele talente, care erau mai degrabă artistice, literare, filosofice.) Am ales pe cea mai sobră, cea mai modestă, cea mai „grea": Politehnica. Era o expiere

(tot o formă de orgoliu, de spirit extremist) față de „strălucirile" trecutului. O, nu regret, mi-am făcut datoria foarte conștiincios, atît în facultate, cît și mai tîrziu, în întreprinderi, în institut, apoi cu prilejul doctoratului. N-am scăpat însă niciodată de ideea că în alt domeniu aș fi putut da mai mult, m-aș fi realizat mai înalt. Din acest punct de vedere, îmi place că dumneata adaugi medicinei literatura. Se zice că nu poți ține doi pepeni într-o mînă. Depinde. Depinde și de pepeni, și de mînă. Sînt structuri polivalente care nu se realizează plenar decît în mai multe direcții în același timp. Ești destul de tînăr pentru ca să ai vreme să abandonezi una din ele, cînd nu-ți va mai da satisfacție sau cînd cealaltă va deveni obsesivă și devoratoare. Pentru mine, vremea a trecut, deși poate că fericirea mea cu Petru are aici una din rațiunile ei secrete, el fiind, cum bine știi, compozitor.

Așadar, am devenit soție, studentă, mamă, fiind în tot acest timp un membru de partid foarte activ și foarte întrebuințat. A fost o perioadă liniștită în viața mea, o perioadă plină (vezi că nu pot scrie „fericită"), o perioadă „preocupată" pînă peste cap. Maternitățile mele, două la număr, s-au amestecat cu „examenele", buna înțelegere conjugală, cu succesele „democrației populare". Cînd am terminat Politehnica, evident printre primii, am fost repartizată direct în funcție de conducere, apoi în „cercetare". M-am bucurat, deși îi suspectam că au făcut asta și pentru că eram membră în biroul organizației de partid. Oricum, n-am dat pe nimeni de rușine, deși pe vremea aceea nu eram sigură că voi reuși să mă adaptez cerințelor.

Recuperarea unei anumite libertăți, copiii crescuseră, eu eram un inginer „strălucit", mi-a dat răgazul unei reconsiderări a vieții mele de pînă atunci, în lumina

unor necesităţi interioare care o vreme tăcuseră sau vegetaseră. Iubirea mea cu Andrei nu era ceea ce eu ştiam că poate fi o iubire, şi mai ales, nu era deloc ceea ce eu „visasem" întotdeauna să fie Iubirea. Fiind un om foarte cumsecade, în general, lui Andrei îi lipseau tocmai acele resorturi care m-ar fi putut lega de el şi altfel decît normal sau chiar strîns. El făcea parte — şi nu vreau cu nimic să micşorez trecerea lui prin viaţă — dintre acei oameni cinstiţi, cumsecade, timizi şi pentru că sînt lucizi de posibilităţile lor limitate, pe care revoluţia îi scosese la iveală şi-i promovase, pe unii chiar în locuri şi funcţii peste capacităţile lor, dată fiind puţinătatea cadrelor existente atunci. Andrei nu era un ambiţios, ceea ce mă bucura, era un modest, ceea ce era bine, dar era şi uşor de timorat, ceea ce mă întrista şi mi-l îndepărta. Dragostea lui însăşi se resimţea de aceste disponibilităţi limitate şi de timorarea ce deriva din ele. Mi-era din ce în ce mai clar că între noi subsista un decalaj spiritual, o nepotrivire de temperament şi de vitalitate. Desigur, nu-i puteam reproşa comportări nedemne, era un tată şi un soţ „desăvîrşit", cum se spune, şi un comunist sincer şi cinstit. Avea însă aripile prea scurte pentru mine, simţeam, şi în secret se schiţa în mine hotărîrea, foarte greu de adus la îndeplinire (vezi şi copiii, pe care-i iubeam mai mult decît astăzi), de a mă despărţi de el, deşi nu cred că ar fi putut înţelege şi admite (dar era destul de slab faţă de mine) argumentele şi năzuinţele mele. Dacă m-aş fi despărţit de el atunci, viaţa mea ar fi luat alt curs şi foarte probabil că nu m-aş afla astăzi sub oblăduirea dumitale... Dacă.

Ideea aceasta nu a căpătat niciodată vreo formă publică, explicită. Andrei n-a cunoscut niciodată această intenţie a mea. Ceea ce mi-a cusut gura pentru totdeauna cît timp el a trăit (pînă acum doi ani) a fost o întîm-

plare, ca să-i spun așa, dinafară. Cu prilejul uneia din „zdrobirile" de „deviatori și fracționiști" ale trecutului, Andrei a fost întîi scos din funcție și apoi arestat. După doi ani de zile a fost eliberat, fără condamnare, fusese doar „reținut pentru cercetări". A primit o slujbă oarecare, și n-a fost „reabilitat" decît mulți ani după aceea. În asemenea împrejurări, îți dai și dumneata seama că nu mai putea fi vorba de despărțire. M-am luptat pentru el ca o leoaică, fiindcă îl știam nu numai nevinovat, cinstit funciarmente, dar și destul de slab (adică orgolios !) pentru a se descurca singur. Bineînțeles că și eu am fost mai mult sau mai puțin suspectată (iată de unde antipatia mea pentru autobiografii), dar m-am aruncat în această luptă cu toate forțele mele, cheltuindu-le și pe acelea care la un moment dat îmi păreau a sta nefolosite. Nu numai că n-am divorțat (ca unele persoane care au profitat de astfel de ocazii, chiar cînd nici nu visaseră așa ceva !), dar m-am legat mai strîns de familia mea, de copiii mei, de „omul meu". Andrei nu a mai revenit niciodată la ceea ce fusese, el n-avea forța de a digera nedreptățile. Eu am luat conducerea familiei și am menținut-o pînă la sfîrșitul ei : decesul lui Andrei (era un cardiac ce se ignora, lucru care explica *post factum* minusul de energie) și căsătoriile copiilor, care, fiică-mea în speță, s-au și grăbit să mă facă bunică. O bunică văduvă ! Iată situația mea din ultimii doi ani : un cadru tehnic superior, bunică și văduvă, un om pe care nu trebuie să-l întrebi ce-a făcut în ultimii douăzeci de ani, pentru că ar putea să se supere sau să se surpe dacă constată că în acest timp inima lui a fost adesea goală, sau aproape goală, că în tot acest timp a trăit mult pentru alții și puțin pentru el, ușor sufocat de acești alții, oricît de apropiați, și că este amenințat să ajungă la potou fără să fi trecut vreo-

dată prin marea încercare, pe care încă de la 13 ani o visează, o caută, o așteaptă, acea trăire excepțională care frizează absolutul.

Știu, m-a luat stiloul pe dinanite, am scris vorbe patetice, „umflate", mai ales dacă ne gîndim cum s-a realizat acea mult visată întîlnire cu Absolutul. Și că pretind că acest Absolut ar fi fost, sau este, iubirea mea cu Petru sau pentru Petru. Și, totuși, așa este. Așa s-a întîmplat.

De ce ?

Păi să vedem de ce.

În vara aceasta, la mare, am avut din nou, după treizeci de ani aproape, sentimentul libertății, beția libertății. Nu-i frumos ce spun, dar cele două mari cătușe, sau dacă nu cătușe, atunci poveri, care mă comandaseră douăzeci de ani, dispăruseră. E vorba de Andrei și de copii. Oricît de dulci, de atîtea ori, aceste coordonate fixe ale vieții mele nu erau mai puțin poveri. De una m-a eliberat moartea (Andrei), de cealaltă, viața (căsătoriile copiilor, intrarea fiecăruia pe un circuit vital propriu). Nefiind eu o bunică respectabilă și indispensabilă practic (ca gospodină și nursă posibilă), drumurile noastre s-au despărțit, fără ruptură desigur dar, cum să spun, cu atît mai natural și mai adînc. M-am regăsit deci pe țărmul mării, între cer și apă, între nisip și soare, am înotat ca pe vremuri în rîul transilvan al copilăriei și l-am citit iar pe József Attila. (Te plictisesc cu József Attila al meu, dar fii liniștit, citesc și multă poezie română, chiar contemporană, am și prieteni poeți. De altfel să știi că József Attila a trăit ani de zile la Craiova, probabil nu întîmplător !) Toate aceste condiții, unele redobîndite în vechea lor formă, altele modificate de trecerea deceniilor, mi-au produs o stare de maximă disponibilitate, o stare de așteptare calmă, se-

nină, date fiind forţele pe care le simţeam acumulîndu-se în mine. Redescopeream natura şi oamenii, mă plonjam cu voluptate în prima, primeam cu plăcere şi recunoştinţă mesajele semenilor mei.

Iată deci în ce conjunctură favorabilă (pentru el ? pentru mine ? pentru dragostea noastră ? şi de ce nu, nefavorabilă ?) a apărut Petru, întîlnirea noastră, înclinaţia reciprocă, dragostea fulgerătoare şi totală. N-am să-ţi proiectez un film „artistic" (există şi vreun cineast care să *nu vrea* să fie artist ?) al relaţiei dintre Petru şi mine. Spun relaţie (în sens matematic) pentru că celelalte cuvinte sînt ori false, ori vulgare, ori sărace : *legătură, aventură, amor.* Chiar *iubire* şi *dragoste,* termeni nobili, nu acoperă sau nu dezvăluie în întregime această *relaţie.* Despre Petru, de asemenea, nu-ţi dau decît cîteva detalii absolut necesare pentru situarea relaţiei. E un mare artist, sau poate doar va fi, este tînăr, nu demult intrat în al „patrulea deceniu", e foarte sensibil la miracolul lumii, dar şi rob al muzicii, rob total şi definitiv, rob care-şi adoră maniacal şi gelos lanţurile.

Ce l-a atras la mine ? Căci îţi dai seama, doctore, am fost foarte prudentă. Sînt un animal bătrîn, simt primejdia de departe. Dacă Petru nu s-ar fi aprins şi n-ar fi ars foarte frumos, nu mi-aş fi îngăduit, sub nici un motiv, ce mi-am îngăduit, adică totul. Bănuiesc deci, sau încerc acum să stabilesc, pentru că Petru vorbea puţin despre relaţia noastră, cam care au fost atuurile mele de astă-vară. În primul rînd, cred că eşti de acord că decorul marin, cel de vacanţă mai ales (nu pot ocoli termenul, dar să-l luăm în sensul lui generos şi larg, şi nu drept un „concediu de odihnă"), operează o anumită egalizare între oameni. Îi apropie de măreţiile naturii şi ale spiritului. Vestimentaţia specială, redobîndirea unei condiţii fizice (înot, muşchi, bronzare) şi a uneia psihice

(degajare infantil-ingenuă, fereastră spre libertatea individuală etc.), iată elemente care pot şterge sau atenua deosebiri de vîrstă, de cultură, de ambianţă socială, altminteri de netrecut pentru cei mai mulţi dintre oameni, şi chiar pentru unii dintre aceia care se cred „însemnaţi de destin" în vreo direcţie oarecare. Deci, cred că eram frumoşi amîndoi, aveam aproape aceeaşi vîrstă, eram liberi (chiar Petru, şi anume, faţă de muzică) şi înfometaţi. Înfometaţi de dragoste ? Mai degrabă de inhalarea cît mai adîncă a acelei îmbătătoare miresme care se numeşte poftă de viaţă, esenţă a modului de existenţă, al albuminoidelor parcă, din care facem şi noi oamenii parte.

Nu eram doar frumoasă. (Nu-i vorba, doctore, de problema uşor ridiculă a „frumuseţii" specific feminine. Las' că şi aceasta este o invenţie bărbătească, o urmare a mileniilor de asuprire socială a femeii. De ce o femeie „trebuie" să fie frumoasă — nici nu mai discut arbitrarul absolut al criteriilor estetice respective — iar un bărbat, doar „mai puţin urît decît dracul" ? Mai sinceri erau ţăranii, cînd spuneau „grasă şi frumoasă", grasă semnificînd de fapt pentru ei sănătoasă, aptă de munci. Am citit despre o femeie care, în S.U.A., s-a şi ridicat împotriva „frumuseţii feminine", declarînd că nu există femei frumoase şi urîte, ci doar femei. Eu cred că există oameni — indiferent deci de sex — care sînt mai mult sau mai puţin frumoşi, frumuseţea lor constînd din exercitarea la un nivel înalt a atributelor fizice şi morale ale speţei. Şi asta o spun eu, care am fost „foarte frumoasă", foarte mult timp, chiar pe baza criteriilor curente, de care pomeneam derizoriu mai sus.) Deci, nu eram doar frumoasă. Aveam în mine, datorită stării de libertate de care ţi-am vorbit, toate vîrstele : aveam şi 13, şi 18, şi 22, şi 30, şi 48 de ani. E probail că un sen-

sibil ca Petru a intuit acest lucru şi a fost sedus de bogăţia (de ce-aş fi, în mod ipocrit, modestă ?) unei asemenea femei, cu care se putea juca, cu care putea visa, cu care se putea iubi, care avea şi vărsa în el o experienţă ameţitoare şi concomitentă, de aproape cinci decenii diametru, ca să zic aşa.

De ce l-am iubit eu pe Petru ? De ce-l iubesc încă ? Simplu : pentru că este tînăr, frumos, deştept, pentru că-i sensibil şi artist, pentru că „mi-a răspuns" pe multe din lungimile mele de undă, pentru că este „perechea mea", „iubitul" meu, pentru că, mai ales, prin el, Eu devin tot mai EU, înfloresc, mă desfăşor, realizez condiţia mea umană particulară. („Toate astea nu spun mare lucru. Unele sînt chiar criterii pe care abia le-aţi condamnat adineauri. Trebuie să foraţi mai adînc, doamnă !") Da, doctore, ţi-am auzit imaginar aceste replici. Bine, am să încerc să „individualizez". Parcă aşa se spune în critica literară, nu ?

De ce l-am iubit ? Pentru că mi s-a părut, şi deocamdată nu cred că m-am înşelat, că Petru reprezintă ceea ce eu am aşteptat, am dorit, am năzuit toată viaţa : Marea Pereche, József Attila renăscut, Albert cel generos, Ioşka cel moral şi adînc, Andrei cel exuberant şi vital. Cu un cuvînt, sosise, *în sfîrşit*, Marea Iubire, pentru care nu-i niciodată prea devreme sau prea tîrziu, în faţa căreia n-ai dreptul să şovăi, să tergiversezi, aş spune chiar nici să te gîndeşti prea mult. Am participat parcă puţin şi la mirajul „fructului oprit". Toată viaţa, această Mare Iubire a dansat în faţa sau în preajma mea, niciodată nu reuşisem s-o înlănţui, s-o prind, s-o posed, să mă identific cu ea. Poetul se născuse prea devreme pentru mine, diverşii mei iubiţi n-au apucat nici unul, nici Andrei, să se ridice la tensiunea maximă, aceea pe care

eu numai o bănuiam, dar cu o siguranţă care friza „deja trăitul", ceea ce şi explică hotărîrile mele de „părăsire", pentru că ai văzut, *eu* am fost întotdeauna cea care părăseşte, nu cunoşteam (nici n-aş fi crezut) sentimentul de a fi tu însuţi părăsit.

L-am iubit şi-l iubesc pe Petru cu toată forţa acumulărilor de o viaţă (de fiecare dată reîncărcîndu-mă mai înalt, ca un generator de energie), acumulări nedate, necheltuite, disponibile, cum am mai spus. Sigur că şi asta a ridicat sentimentul meu, al nostru, dar mai ales al meu, la temperaturi care sînt seducătoare, orbitoare, nu numai pentru celălalt, dar şi pentru tine însuţi. Fără discuţie că iubirea mea a fost exagerată (deşi, ce fel de iubire e aceea care nu-i „exagerată" ?), a fost totală şi copleşitoare. Ea mai este exagerată şi totală. Copleşitoare, se pare că nu mai trebuie să fie. Nu mai trebuie să fie pentru că asta ar însemna să clachez, să mă autodistrug, ceea ce s-a şi întîmplat o dată, cum zici dumneata, doctore, şi nu-i bine să se mai întîmple. Numai că Marea Iubire este un torent, prin aceasta se şi autodefineşte ea, şi ieşirea din viteza lui ameţitoare înseamnă şi ieşirea din el, iar valoarea lui reală stă probabil tocmai în această viteză ireductibilă.

Ne-am iubit, deci, la mare şi apoi la Bucureşti, vreo trei luni de zile în total, în care vreme adjectivele nu ne-au ajuns : profund, intens, sublim, autentic, plenar, extatic şi cum mai vrei să zici, şi toate laolaltă, pentru că, oricît, cuvintele sînt mai sărace decît simţirea.

După care, a venit catastrofa. Să fie oare în aşa fel cursul general al vieţii mele, încît am momente de vîrf punctate cu „catastrofe" ? Posibil. Întîlnirea cu József Attila, la 13 ani, purta catastrofa în sine : el era mort ! Mai rău : îşi dăduse singur moartea. Deci catastrofa consta mai ales în faptul că *mă născusem prea tîrziu*

pentru el. Catastrofa cu Albert, doctore, o cunoşti. Şi pe cea cu Ioşka. Fiecare din aceste catastrofe urma unui vîrf al existenţei mele. „Catastrofa" cu Andrei a fost de un fel deosebit: mai puţin vizibilă, pentru că lungă. „Dureri înăbuşite", cum a spus pare-se Vlahuţă, dacă nu chiar Sadoveanu. Nu mai ştiu acum, dar dumneata poţi verifica şi corecta. Doar eşti şi literat. Acum, ce să-ţi spun, sigur, catastrofa cea mai mare este aceea pe care tocmai o trăieşti. Deşi cred că, date fiind acuitatea extremă a evenimentului şi vîrsta mea, este totuşi chiar obiectiv cea mai mare. Este cea mai mare şi pentru că poate fi ultima. *Ultim, ultimă,* nu cred că poţi realiza, doctore, la vîrsta şi succesele dumitale, cantitatea de întuneric, de desperare, de furie, pe care o poate dezlănţui asupră-ţi acest cuvînt (*ultim*), această ameninţare, această sentinţă, această ghilotină posibilă.

În ce constă catastrofa ? Sînt azi o *amantă părăsită.* Era şi timpul poate să mă mai părăsească şi alţii pe mine. Prea credeam eu (şi aveam dreptate) că-i dreptul meu să părăsesc pe ceilalţi: *insuficienţii.* Iată, viaţa mă loveşte: sînt părăsită. Sînt părăsită ca insuficientă probabil. Petru mi-a zis foarte simplu: „S-a sfîrşit". Ţi-am spus că el vorbeşte în general puţin. El, de fapt, cîntă. Ăsta-i elementul lui primordial. Eu, fiind nestăpînită, din motive pe care, dacă nu le ghiceşti, voi încerca să le stabilesc pentru dumneata (dar şi pentru mine !), n-am avut forţa să accept. Am cerut explicaţii, am argumentat, m-am rugat, am implorat. M-am umilit groaznic. Nu regret: pentru Marea Iubire nici o umilinţă nu-i prea mare. Umilinţa te-njoseşte doar dacă-i suportată pentru lucruri mici. Marele cheamă Marele. Este o lege, nu „a numerelor mari", dar a marilor dimensiuni, lege a macrocosmosului. Şi-atunci el, care, ţi-am spus, nu-i un artist al verbului, ci al sunetului, mi-a dat explicaţii nu

numai puerile sau grăbite, sau superficiale, dar umilitoare (plictisite !), care lovesc şi seacă la inimă, chiar omorîtoare. Îţi dau cîteva exemple : „Mi-a trecut. A fost foarte frumos, dar mi-a trecut." „Eu am alte obsesii. Nu mă pot lipi de o femeie. Şi tu eşti o femeie prea acaparatoare." „Am obligaţii. Nu numai faţă de arta mea. Dar şi altele : sociale, familiale. Nu pot." „Eşti totuşi prea bătrînă pentru mine. Nu vreau s-ajung să fiu nevoit să te repudiez. Eu sînt un egoist." „Şi pe urmă, nu ne potrivim. Tu, cu formaţia ta extrovertită social. Eu, cu mania mea introspectivă, orientată pe desăvîrşirea şi libertatea individului şi a artistului." „N-are rost. S-a sfîrşit. S-a terminat. Eu *trebuie* să mai cunosc încă lumea. Cea exterioară şi cea interioară."

Şi alte baliverne. Din punctul meu de vedere cel puţin. Pentru el, poate că măcar unele erau expresia corectă a personalităţii lui, a nevoilor acestei personalităţi. După o nu prea lungă serie de astfel de baliverne şi de lovituri, am clacat, după cum ai văzut. Nu ştiu cum se poate spune în limba noastră „am clacat". Poate : m-am frînt. Da. M-am frînt. Am căzut. M-au găsit ai mei. M-ai găsit dumneata. Încercaţi, încercăm să refacem această alcătuire biopsihică, numită Eu, numită Adelaida Popa, născută Vereş.

Amantă părăsită. De fapt, iubită părăsită. Termenul amantă, atît de frumos (pentru că era direct concret), s-a terfelit în ultimii secoli. Durerea iubitei părăsite. Cum s-o pot descrie ? Ai pierdut lumina, sănătatea, puterea. Ai pierdut frumuseţea, cerul şi pămîntul, soarele şi luna. Nici măcar n-ai murit, ceea ce echivalează cu o fericire negativă, uitare şi neant, un fel de intrare în alt regn, cu alte coordonate de bază, dintre care probabil aceasta, Iubirea, lipseşte. Nu numai realitatea ei, dar chiar imaginea, conceptul însuşi. N-ai murit. Trăieşti, ceea ce este

cu siguranţă mult mai rău. Trăieşti cu această pierdere, în umbra acestei pierderi, sub semnul ei. Fiinţezi doar: o făptură care navighează fără cîrmă, pe o apă imobilă, în cel mai complet întuneric. O făptură alcătuită din cioburi, sau din ţăndări, care şi-au pierdut axul ce le organiza, ducînd o existenţă amorfă, lipsită de finalitate. Trăieşti cu obsesia raiului pierdut, irecuperabil. Fără nădejdea de a-l regăsi, dar cu dorul mistuitor după El, permanent prezent în tine, atoatenimicitor. Acest sentiment, ca să-i spun aşa, nu m-a părăsit nici astăzi, la atîtea luni *după*, la atîtea săptămîni de tratament „întăritor", aplicat de dumneata, după nenumărate zbateri ale conştiinţei mele (consideraţii, analize, reflecţii, raţionamente, eforturi). Nici nu ştiu dacă mai vreau să trăiesc fără nefericirea mea, meritată sau nu, fără chinul meu, odios dar indispensabil. Plutesc, cum îţi spun, în haos şi-n întuneric.

Sigur că mi-am făcut reproşuri. M-am învinovăţit că l-am speriat cu foamea mea de dragoste, cu toate vîrstele mele care-l înconjurau nesăţios şi poate-l „goleau". Aveam prea multă putere, pe care o slobozeam asupra lui, şi care, mirobolantă şi seducătoare în ascuţimea ei, îl ardea şi îl reteza. Cu alte cuvinte, dragostea (cea mare) a venit *prea tîrziu* pentru mine, m-a găsit mai puţin înarmată pentru a o susţine şi a o suporta şi m-a găsit prea înarmată în a o consuma fără milă, şi pe toate faţetele ei, distrugînd şi fragilul receptacol în care se adăpostea. M-am născut mult *prea devreme* pentru Petru, aşa cum mă născusem *prea tîrziu* pentru Poet. Sigur, puterea era de partea mea, dar Puterea, deseori, nu mai vede dincolo de ea, pîrjoleşte pămîntul din care ea însăşi s-a zămislit. Cînd se trezeşte în faţa dezastrului, zadarnic mai încearcă tot felul de metode de refacere a echilibrului, metode dintre care unele de-a dreptul ridicole. (În cazul meu,

acestea din urmă ar fi „operații estetice", recurgere la „farmece", la ghicitori... Ce, crezi că nu mi-au trecut și astfel de prostii prin capul meu întunecat ?)

Mi-am blestemat vîrsta, data nașterii. Știu, eu știu că nu sînt o femeie „bătrînă". Dar pentru Petru, pentru structura lui psihică, da. Și chiar pentru structura lui fiziologică. Cum să spun, nu bogăția mea spirituală și de simțire, nu elanul meu (care-l depășea), nu acestea l-au respins. Ci, poate, necesitatea secretă a personalității lui de a avea alături mai multă nerozie (candoare !), mai multă mărginire (naivitate !), mai multă inegalitate (tinerețe neștiutoare !) față de care această personalitate a lui să se realizeze și în „formarea" iubitei. Pentru astfel de împrejurări, strict individuale, am fost poate „bătrînă". Pentru că altfel, doctore, deși nu cred că trebuie să-ți argumentez dumitale (sau mai știi ?), *astăzi*, la vîrsta mea, cu forțele mele morale și fizice, cu „autobiografia" pe care acum mi-o cunoști, eu sînt încă (iată, totuși, durerea !) o femeie tînără. Abia azi realizez cruzimea infantilă pe care o dovedeam față de bunicele mele, femei tinere, mai tinere ca mine astăzi, care mie mi se păreau, pe atunci, foarte, foarte bătrîne. Bunica de azi, care sînt eu, este o femeie tînără și, datorită emancipării mele sociale și profesionale, *cu mult* mai tînără decît ele. Îți dai seama că pot înfrunta iubirea cu un bărbat mai tînăr sau chiar mult mai tînăr decît mine. (Un privilegiu, pînă de curînd, iar pentru unii și astăzi, rezervat doar bărbaților. Doar ei, chipurile, puteau „cuceri" o ființă mai tînără, și erau invidiați și felicitați pentru aceasta. Dacă o femeie își permitea o acțiune similară, lucrul devenea imediat nu doar „ridicol", dar și „imoral" sau „abject".)

Dar observ că mă întind prea mult asupra acestui amănunt al vîrstei (e drept, încă mai încărcat de sensuri

şi presentimente, pentru o femeie). Oricum, în marasmul general al existenţei mele din ultimele luni, această „combativitate" pe problema „vîrstei", a „bătrîneţii", poate să ţi se pară dumitale, doctore, de bun augur în legătură cu ceea ce numeşti dumneata „refacerea echilibrului psihic" al pacientului. Aici mi-aş permite o observaţie. Pacienţii de felul meu nu sînt în general nişte colaboratori ai medicilor lor curanţi. Nu-mi dau seama dacă ştiam asta mai demult, sau mi-ai spus-o dumneata, sau am descoperit-o doar de cînd cu relaţia dintre noi. Pot să-ţi spun însă că am resimţit personal această ostilitate. Cine sînteţi voi ? Cum vă permiteţi voi să cercetaţi „fundul ochiului" conştiinţei noastre ? Las' că n-avem încredere în voi, e un domeniu încă foarte misterios pentru ştiinţă, dar chestiunea ţine şi de o libertate a individului, pe care o încălcaţi cu indelicateţă, mergînd pînă la brutalitatea cea mai bădărană. Atuul principal al dumitale a fost faptul că eşti, sau încerci sincer să devii, ur artist. Asta m-a îmblînzit puţin. De aceea m-am supus injoncţiunii dumitale de a-mi povesti viaţa. E, pare-se, totdeauna „reconfortant" (paradoxal !) să te poţi afunda în cercetarea propriei, sau propriilor nenorociri. Şi de aceea am să-ţi mai dezvălui ceva, care dumitale poate iar să ţi se pară de bun augur în ce mă priveşte, să-l socoteşti ca pe un ajutor pe care ţi l-am dat, ca pe un semn că „retragerea" mea din viaţa curentă, cum mi-ai caracterizat starea actuală, poate fi oprită, chiar dizolvată. Mă-ndoiesc, personal, dar vreau să joc *fair* cu dumneata.

Este vorba de un sentiment care aruncă din cînd în cînd mici fulgere pe cerul absolut întunecat al apatiei mele, al acelei „navigări în nimic şi-n întuneric". Este vorba de Furie. Da, de Furie. De ce să mă trezesc tocmai eu cu această dragoste anacronică pe cap, „sosită prea tîrziu", cum spuneam ? De ce tocmai mie, care ştiu şi pot

să fac fericit un bărbat (şi implicit pe mine), să-mi cadă (căci nu l-am ales eu, conştient ; parcă mi-a fost repartizat de cineva, o Loterie dinafară) tocmai Petru, tocmai cel care în mod obiectiv (cum am încercat să-ţi arăt) nu se putea lega de mine durabil ? De ce la o vîrstă cînd, onorabil sau nu, majoritatea oamenilor îşi găsesc (sau îşi închipuie doar a-şi găsi) realizarea în chinurile (satisfacţiile) Creaţiei, artistice ori de orice fel, ale Puterii, şi ea de atîtea feluri, sau chiar ale Răzbunării, ale Urii (evident meschine sau inumane), mie, Adelaidei Popa, născută Vereş, mie, care aş fi putut participa la oricare din „realizările" de mai sus (chiar şi la cele negative !), mie îmi este hărăzită realizarea prin Dragoste, realizare tardivă, apărînd proştilor ridicolă, dar apărîndu-mi mie necesară şi apărîndu-mi imposibilă (din cauza variantei Petru) ? Aceste întrebări fără răspuns, relevînd un anumit imperativ al Absurdului pe această lume („imperativ" împotriva căruia eu am luptat toată viaţa mea), m-au umplut şi mă umplu deseori de o stare pe care n-o pot numi altfel decît Furie. Sfîntă sau ridicolă, binefăcătoare sau nimicitoare, această Furie, ţi-am spus, trimite fulgere în Noaptea care mă-nconjoară.

Acesta este, doctore, ajutorul special pe care ţi-l dăruiesc eu dintr-o anumită simpatie, un mic „cadou personal" în cadrul ajutorului celui mare, generic, profesional, pe care mi l-ai cerut atunci cînd mi-ai spus „să povesteşti, să-ţi povesteşti dumitale, viaţa dumitale..."

BRÎNDUŞA

Peronul, foarte slab luminat, atît cît îngăduia camuflajul, vuia de lume. În penumbra vînătă : strigăte, înjurături, suspine, chemări deznădăjduite, îmbrînceli, oftaturi resemnate. Vagoanele stăteau răbdătoare şi întunecate, ca nişte uriaşi cărăbuşi morţi, năpădiţi de furnici. Scările, tampoanele, acoperişurile erau ticsite de oameni înfrigurați, încotoşmăniţi, apărîndu-şi cu disperare sacii, valizele, coşurile de trestie. În faţa ferestrelor, dintr-odată foarte înalte, pîndeau cete gălăgioase — ca dulăii la uşile închise ale măcelăriilor ! Din cînd în cînd se auzea un zgomot strident de sticlă spartă, ţipete de de mînie, durere şi protest. Poliţia gării apărea ca din pămînt, primită cu spaimă şi indignare, şi potolea încăierările cu paturi de armă.

— Stăm aici, spusese Vrînceanu, care era elev plutonier. Cînd s-o deschide o fereastră, mă săltaţi pe mine şi pe urmă vă trag şi pe voi.

Vrînceanu era îmbrăcat ofiţereşte, şi voinic, aşa că cei care deschiseseră imprudent fereastra nu reuşiră sau nu îndrăzniră s-o închidă la loc. În mijlocul voci-

ferărilor de afară şi dinăuntru, dispărură întîi chipiul, apoi pieptul şi, un timp, cizmele lui Vrînceanu se zbătură, ca şi cum trupul îi era înghiţit de un monstru. Apoi faţa lui vagă apăru în fereastră şi el întinse cîngile scurte şi negre ale braţelor.

— Bagajele !

Cele trei valize fură înghiţite şi ele de monstrul nevăzut.

Urmă Dobrică, un fruntaş scund, ridicat de Ionescu şi înhăţat de Vrînceanu. Dobrică parcă nici nu atinsese vagonul.

Între timp, în faţa ferestrei se adunase lume. Unii îl îmbrînceau pe Ionescu, săreau, încercau să apuce marginea geamului, dar Dobrică le desfăcea palmele şi oamenii cădeau înapoi, înjurînd. Ionescu se prinsese de mîinile lui Vrînceanu şi bocancii lui scrîşeliseră fără milă peretele vagonului. În compartiment nu se vedea nimic, numai aerul cald şi greu te lăsa să ghiceşti viermuiala omenească dinăuntru. Bocancul lui Ionescu călcă pe ceva moale şi elastic, şi cînd tocmai îşi aduna al doilea picior, lumina unei lanterne îi explodă la zece centimetri în faţa ochilor.

— Ce faci, domnule ! Calci pe oameni ?

Ionescu îngheţă.

Posesorul lanternei era un locotenent gras, cu părul rărit.

— Să trăiţi ! Scuzaţi, vă rog.

Locotenentul, foarte bătos, ridică geamul la loc şi comandă :

— Treceţi pe coridor. Aici nu-i loc.

Cei trei teterişti se-mbulziră spre uşă.

— Nu-i loc ! Nu-i loc ! protestară şi cei de pe coridor, dar masa de trupuri se tasă repetat, ca burduful

unui acordeon, şi locotenentul pecetlui totul închizînd energic uşa compartimentului.

Pe coridor era aproape întuneric şi pasagerii stăteau piept în piept, spate-n spate sau umăr la umăr, drepţi ca ţigările într-un pachet. În schimb, picioarele tuturor erau bine înţepenite între tot felul de saci şi bagaje, aşezate direct pe podea. Glasurile neplăcute, al lui Vrînceanu, un căcăcios obraznic de nici douăzeci de ani, şi al lui Dobrică, alt plicticos, răsunau cu toată nesimţirea caracteristică tinereţii. Ionescu se bucură că înghesuiala îi despărţise : Vrînceanu era la vreo trei inşi distanţă, iar Dobrică, lingău ca de obicei, îi stătea în coastă. Observă lîngă capetele lor o căciuliţă brumărie şi înţelese, după aluziile lor grosolane, că aparţinea unei femei. „Vai de capul ei, nenorocita, între ţîngăii ăştia stătuţi !" Ca un adevărat matur resemnat (avea 24 de ani !),Ionescu îşi făcu loc cu umerii şi cu şoldurile, se lipi de geamul din spate, şi deoarece fiinţele negre care-l înconjurau n-aveau feţe, închise ochii.

Asta era viaţa lui : un coridor îngust, întunecat şi friguros, ticsit şi rău mirositor, unde nu puteai mişca un braţ — Şcoala Militară — şi la capătul acestuia, o uşă ce se deschidea în beznă — Războiul, moartea, sfîrşitul. Frumoasă viaţă îi hărăzise epoca. Frumoasă epocă : *Al doilea război mondial.* Ai zice că omenirea se laudă cu asta : *Al doilea război mondial !* Splendid titlu de capitol în manualele şcolare ale viitorului ! Şi ce savante şi compacte volume se vor scrie despre sublima încăierare...

— Elevul Ionescu !

Deschise ochii. Era glasul lui Vrînceanu. Vru să răspundă, dar un val de ură i se sui în beregată şi-l înăbuşi.

— Ostaş ! Dormi, ostaş ?

— Nu dorm ! reuşi să articuleze.

— Aşa se răspunde ? Elevul Ionescu ! răcni Vrînceanu, cu vocea lui de cazarmă.

Cunoştea această voce artificială, crudă, îngîmfată de propria-i putere : „Culcat ! Drepţi ! Culcat ! Drepţi !" În cazarmă îl „culcă" oricînd vrea. La întoarcerea din permisie îl va „culca" iar, de cîte ori o să aibă gust. N-avea rost să-l provoace.

— Ordonaţi !

— Aşa te-nvaţă, elev. Fă-te cu-o ţigară.

Vrînceanu era băiatul unui mic negustor de prin Ploieşti. „De-acu trăieşti pe spinarea altora, javră !" spuse Ionescu în gînd. Cînd îi aruncă ţigara, cu un gest cît mai neutru, să nu i se observe scîrba, întîlni ochii de sub căciuliţa brumărie. Erau frumoşi, rotunzi şi sclipiră, parcă înţelegători. După ce se rezemă iar de geam, Ionescu îi auzi glasul : o voce caldă, răsfăţată, melodioasă :

— Vreau şi eu o ţigară !

— Elev ! Mai fă-te cu-o ţigară. S-aude ?

Vrînceanu făcu palmele căuş, dar Ionescu se întinse cît era de lung şi pachetul ajunse la îndemîna femeii.

— Pentru dumneavoastră-i altceva !

— Elev ! Nu te băga ! zise Vrînceanu şi-i smulse pachetul din mînă.

— Poftiţi, duduie ! Grad inferior ! arătă el cu dispreţ spre Ionescu.

— Răcan, de ! îi ţinu isonul fruntaşul Dobrică.

— Mersi foarte mult, rosti vocea melodioasă în direcţia lui Ionescu.

De data aceasta privirea ei întîrzie şi el o simţi cum îi curge încet pe faţă, ca o lumină blîndă.

Surîse fără să vrea :

— Pentru nimic, domnişoară !

Apoi glasul neplăcut al lui Vrînceanu interveni din nou, Dobrică continuă să-i ţină isonul, aşa încît Ionescu se rezemă cu spatele de geam şi închise iar ochii.

Trenul pornise demult. Se tîra trudnic prin bezna cîmpiei, însoţit de un întreg alai de scîrţîieli, scrîşnituri, pocnete, ciocăneli ritmice sau nu, şuiere de tot felul. Din cînd în cînd se hîţîna, urla dezordonat din sirena locomotivei, se apleca pe o parte sau pe alta, se oprea brusc, dădea înapoi, patina, se lovea brutal şi o pornea iar, nevolnic şi totuşi încăpăţînat.

Ionescu se trudea la rîndu-i să coboare în sine însuşi, să zacă acolo, undeva, în nemişcare, întuneric şi tăcere, dar de fiecare dată cînd firele subţiri ale amorţirii păreau să-l fi înfăşurat în ţesătura lor izolatoare, ceva le rupea cu răutate: glasul lui Vrînceanu, zdruncinăturile trenului, răsucirea vreuneia dintre fiinţele negre din preajmă, un val de duhoare (sudoare, brînză, usturoi şi ţuică proastă), frigul care se strecura printr-un geam spart. De fiecare dată schimba poziţia şi profita de moment ca să mai arunce cîte o privire spre grupul celor trei. De fapt, căuta ochii de sub căciuliţa brumărie, pusă ştrengăreşte pe-o ureche, lumina aceea mică şi caldă, care să-i lunece pe trăsăturile lui sleite, înmuindu-le. Uneori i se părea c-o găseşte şi se retrăgea să-i deguste efectul. Alteori nu vedea decît rujul violent de pe buzele femeii şi-l cuprindea din nou urîtul: „O fi vreo damă! Prea rîde cu Vrînceanu şi cu Dobrică. Aşa le idealizezi tu pe toate!", se dojeni. Şi se gîndea la logodna ruptă, la trădarea ignobilă a Vioricăi. N-avea noroc la femei. Crezuse de trei ori pînă atunci că iubea, şi de fiecare dată ratase. Prima adorată fusese frigidă, un frig psihic, o piatră căreia-i închinase zadarnic osanalele adolescenţei. A doua era fricoasă, se temea de iubire, rămăsese ascunsă în casa ei, în familia

ei, unde se ofilea cu încetul. Iar Viorica, Viorica fusese pur şi simplu interesată. Iar acum, el era în Şcoala Militară, va merge pe front, va muri, şi nu putea să spună că măcar o dată cunoscuse şi el fericirea în dragoste. De ce oare nu reuşea ? Ce-i lipsea lui ? O umilinţă amară îl cuprinse. O simţi cum îl învăluie în ceaţa ei acră şi înăbuşitoare. Un tremur mic, dezgustător îi agită trupul, şi-şi aprinse o ţigară.

Ajunseseră la Ploieşti, Vrînceanu coborîse, cine ştie pe ce fereastră, şi viermuiala necontenită de pe coridor îl aduse alături de Dobrică şi de căciuliţa brumărie.

— Bine c-a plecat. Îmi călca pe nervi imbecilul ăsta ! izbucni Ionescu.

Femeia, acum mică alături, ridică faţa spre el.

— Neam prost de „activ", întări Dobrică, aducîndu-şi aminte că şi el era aristocrat, „rezervist".

— Las' că tot timpul i-ai cîntat în strună, continuă morocănos Ionescu. O să te propună căprar, arivistule !

— Fă-te frate cu dracu pînă treci puntea. Nu-i aşa, duduie Brînduşa ? rînji Dobrică.

— Nu vă mai certaţi, se rugă ea.

Ionescu îi privi cercetător faţa mică, cu trăsături foarte regulate, buzele date cu ruj ţipător, vru să spună ceva neplăcut, dar lumina aceea moale şi dulce izvorî iar din ochii Brînduşei, de data aceasta fierbinte, căci erau foarte aproape.

Şi el tăcu.

— Mai vreau o ţigară, ceru ea simplu.

Sporovăiră, aşa ca în tren : doi tineri militari şi-o fată. Urmînd probabil un drum croit încă de Vrînceanu, Dobrică îi făcea din cînd în cînd cu ochiul lui Ionescu şi lansa glume deocheate sau încerca mîngîieri grosolane. Un timp, Ionescu interveni echivoc, jumătate complice, jumătate jignit.

— Nu fi bădăran, fruntaş ! Delicat ! Mai delicat ! iar Brînduşa-i mulţumea cu cîte o privire.

Totuşi parcă şi ea provoca manifestările lui Dobrică, rîdea mereu, nu se supăra, avea ceva primitiv, deschis, oferit, era un mic animal impudic şi jucăuş, un pui dintr-o specie ai cărei adulţi îi puteai bănui şi diformi sau antipatici. Ionescu oscila între dispreţ, „are maniere de curvă", şi o inexplicabilă afecţiune — „e un biet suflet cald şi slab, o femeiuşcă".

Cînd ea se plînse : „Mi-e frig", el se aşeză cu spatele în direcţia de unde venea şfichiul îngheţat, descheie mantaua, o trase pe Brînduşa la pieptul lui. „Stai aici", şi aproape că o înveli în postavul gros, albastru. „Stai şi tu, apropie-te, îi ordonă, în virtutea vîrstei, lui Dobrică, s-o-ncălzim" !

— Ce drăguţi sînteţi, zise ea, neglijînd ambiguitatea ultimelor cuvinte.

Şi Ionescu simţi o mulţumire curioasă, deveni deodată mai senin, aproape bine dispus, privea degajat la cei doi.

— Hai să cîntăm, propuse pe neaşteptate Brînduşa.

Aveau glasuri bune toţi trei, Ionescu făcea din cînd în cînd şi „vocea a doua", şi aerul subţire, curat, al melodiilor se dilata în jurul lor, împingînd mereu mai departe, spre extremităţile invizibile ale coridorului, amorţirea, întunericul, duhorile şi frigul. Cînd cineva mormăi : „Mai tăceţi dracului !", o voce mînioasă din beznă îi apără : „Ba să cînte !", şi morocănosul nu replică.

„Ce-i cu mine ? Urlu ca un recrut beat cîntece dobitoceşti, ca să distrez vagonul ?" se întreba Ionescu. Într-adevăr, repertoriul nu era cel mai select : *J'attendrai* şi *De-ar fi mîndra-n deal la cruce, La cîrciuma din şosea* şi *Aş vrea să fiu căţelusul dumitale, Îţi mai aduci aminte,*

doamnă, Frumoasa mea cu ochii verzi şi *Ne daţi ori nu ne daţi* sau *Toreador, eşti învingător !*

Dar îi făcea bine să cînte, Brînduşa aproape că i se scufundase în braţe, iar Dobrică îşi dăduse capela pe ceafă şi se desfăcuse la gît. *Iubeşte-mă numai pe mine...* cînta Dobrică, şi drept răsplată Brînduşa îl săruta pe obraz, apoi, deoarece Dobrică voia mai mult, căutîndu-i gura sau rătăcindu-şi palma pe trupul ei îmbrăcat într-un palton destul de subţire, ea-l pîra : „Ia uite la Dobrică, ce-mi face !", şi-atunci Ionescu se preta, intervenea : „Lasă fata-n pace, fruntaş ! Nu fi bădăran", şi-l ghiontea zdravăn. „Ce dai aşa tare, soldat ? se văita Dobrică. Vezi, Brînduşa, şi zici că să-ţi mai cînt !" „Lasă-l, că-i mic", se ruga ea de Ionescu şi-l atingea uşor cu vîrfurile degetelor pe bărbia ţepoasă. Atunci Ionescu cînta (nici nu ştia în ce beci al memoriei descoperise cîntecul) : *Du, nur du, und wieder du, Tu, doar tu, şi numai tu,* şi întindea la rîndu-i obrazul pe care Brînduşa depunea buzele ei moi, al căror ruj se subţia din ce în ce.

Şi trenul continua să se înşurubeze cu greu în noaptea acum montană, smulgîndu-se la fiecare staţie din îmbrăţişarea vîscoasă şi miriapodică a unor mulţimi buimace şi agresive, pasagerii inconştienţi începură să urineze pe fereastra spartă, accesul la toaletă fiind blocat, iar coridorul fu secţionat încetul cu încetul în două zone distincte : jumătatea superioară, vînătă, ca o apă moartă, în care siluetele verticale, tot mai puţine, semănau cu capetele carbonizate ale stîlpilor unui ponton distrus, şi jumătatea inferioară, un mîl subţire, dar foarte negru, în sînul căruia vietăţi şi lucruri zăceau straniu încolăcite, confraterne, membri (sau membre ?) ai unei aceleiaşi, bizare şi agonice, faune.

Mult timp, cei trei fură ultima redută a vieţii în coridorul care se retrăgea treptat în somn şi nemişcare,

dar la un moment dat Dobrică răguşi, nu mai cîntă şi, cu chipiul pe ochi, căzu la rîndu-i într-o stare de prostraţie. Ionescu şi Brînduşa continuară să cînte, întîi un duet în surdină, apoi fredonîndu-şi unul altuia la ureche. Braţele lui se aflau acum în jurul umerilor ei, susţinînd-o şi încercuind-o, şi el o strîngea din cînd în cînd la sine, sărutîndu-i părul şi tîmpla, pînă cînd ea îşi dădu capul pe spate, sprijinindu-şi ceafa de braţul lui, şi rămase cu faţa-n sus, trăsăturile ei mici, frumos desenate, se destinseră, accentuînd armonia înnăscută a chipului, şi Ionescu o sărută lung pe buze, lung, lung de tot, pe buzele ei care încă mai aveau gustul dulceag al rujului ieftin, pînă ce şi acesta dispăru şi nu mai rămase decît pieliţa fierbinte şi subţire, răsuflarea ameţitoare a femeii care se dăruie.

Constatînd lungimea sărutului şi încîntarea neaşteptată de care fusese cuprins, Ionescu îşi făcu imediat aspre reproşuri. „Ce-i asta ? Ce-mi închipui ? O femeie străină, mediocră, gata să se sărute cu primul bărbat mai întreprinzător ! Nici vorbele, nici purtările ei nu justifică sentimentalismul meu. Un flirt grosolan în tren, cu o fiinţă oarecare, şi-atît !"

Dar — fu el nevoit să admită — braţele lui o încercuiau pe Brînduşa cu o tandreţe care venea de dincolo de simţuri, cuvintele ei, aşa neînsemnate cum erau, urcau spre el nesilite şi-i alcătuiau o aureolă florală în jurul capului, trupul ei abia ghicit unduia alături ca o trestie paralelă şi dulceaţa buzelor ei trecuse pe ale lui, de unde-i pătrunsese în toată fiinţa, frăgezindu-i muşchii ascunşi ai cordului, topind amărăciunile care-i îngroşaseră sîngele în ultimii ani, pompînd în el, fără răgaz, un fluid misterios, al cărui nume Ionescu nu îşi îngăduia nici măcar să-l presupună.

— Dragul meu, şopti Brînduşa, şi degetele ei, *subţiri şi reci*, ca-n frumosul poem, urmară toate liniile feţei lui, într-o lungă călătorie diafană, cu nenumărate ocoluri şi întoarceri, şi lui Ionescu i se păru că însăşi Dragostea orbise şi căuta acum să-l recunoască pe el, cel care-o căutase credincios, fără încetare, mulţi ani la rînd, şi de aceea stătea nemişcat, tremurînd, ca nu cumva *EA* să se sperie şi să plece iar, acolo de unde venise.

— Iubito ! şopti şi el la un moment dat, apoi tăcu, speriat de ceea ce rostise, temîndu-se c-a trecut dincolo de ceea ce se cuvenea acelei nopţi, acelei simţiri, acelei femei, în acel coridor.

Ea nu răspunse, poate nu auzise, ridicase doar ochii spre el. Ionescu simţi cum jeturile mute ale acestora lucrau intens pe chipul lui crispat, aţintit undeva, asupra acelui punct inaccesibil şi dureros din viaţa lui, cum dizolvau cutele de amărăciune, spălau umbrele de nelinişte, instalau cu încetul pe faţa lui pielea aceea roşie-aurie a fericirii, pe care o visase el întotdeauna. „Să fie posibil ? Aici şi acum ? De ce nu ? *De ce nu ?* DE CE NU ?"

Braţul lui strînse deodată făptura de alături.

Brînduşa nu spuse nici acum nimic, dar luînd palma bărbatului, pe care mişcarea bruscă a braţului i-o adusese aproape, şi-o lipi de buze.

Capul lui Ionescu coborî încet înăuntrul propriei mantale.

— Nu mai pot. Mă dor picioarele de nu mai pot. Am înţepenit toată. Am să cad ! se jelui ea după un timp, copilăreşte.

Ionescu o trase mai aproape, încercă să preia cea mai mare parte din greutatea ei, o săruta mereu, ar fi luat-o în braţe, dar nu prea era loc, pînă cînd îi veni o idee.

— Să stăm jos!

— Trebuie să fie foarte murdar. Şi nici nu-i loc.

Ionescu plonjă însă în mîlul acela ca smoala, care era în jumătatea de jos a coridorului, deplasă cîteva epave şi cîteva cadavre, construi un fel de groapă în care se cufundă, şi-apoi, trăgînd-o pe Brînduşa de poalele paltonului, şuieră :

— Lasă-te încet, pe genunchiul meu.

Şi ea lunecă uşor, înghiţită de tenebre, ghemuindu-se în covata aceea vie care era trupul lui, agăţîndu-se ca să se cuibărească mai bine cînd de braţele lui, cînd de genunchi, sprijinindu-se în pieptul lui şi, la sfîrşit, înălţînd buzele spre gura lui.

— Dragul meu.

— Dragostea mea, Dragostea mea! răspundea Ionescu.

— Dragul meu... dragul meu...

— Dragostea mea, Dragostea mea!

Şi trenul se tîra trudnic printre munţii negri şi reci, cu alaiul lui de scîrţîieli, scrîşnituri, pocnete, ciocăneli ritmice sau nu, şuiere de tot felul, şi din cînd în cînd se hîţîna, sirena locomotivei urla cu disperare, trenul se apleca pe o parte sau pe alta, se oprea brusc, dădea înapoi, patina, se arunca dintr-un macaz într-altul şi o pornea iar, nevolnic şi totuşi încăpăţînat...

DANIELA

Casa era într-adevăr înfricoşătoare.

Mare, cu cinci etaje înalte, şi un al şaselea mai restrîns, un mic apartament plasat în pod, în dreptul scării de serviciu, vizibil doar din spate. Era nu numai mare, dar şi impunătoare: o clădire care trebuia să dovedească puterea stăpînilor ei asupra oraşului, Bucureştii, dar şi asupra ţării, România dintre cele două războaie mondiale. Imobilul, căci nu era deci o simplă casă, urma o parte din curba unei piaţete ovale, descriind un arc de cerc, la ale cărui două capete străjuiau două cupole enorme şi inutile, de tablă, de obicei cenuşii, dar în unii ani colorate insolit, după preferinţa vopsitorilor, a intendentului sau poate chiar a directorului general. Clădirea era caraghioasă, solemnă, rece şi rea. Ferestrele, foarte mari şi foarte înalte, nu numai că exhibau un rînd de zăbrele, ca piepturile ferecate ale unor matroane, dar se şi cocoşau sub o ornamentaţie greoaie, teutonă. Totul respira opulenţă, ostentaţie, forţă, urîţenie, bogăţie, cruzime. De cum urcai scările de marmură murdară de la intrare, în fundul holului strivitor, mărginit de coloane dorice, grase, aştepta liftul princiar, o adevărată cameră cu oglinzi, cris-

tale şi boazerii, care se punea în mişcare cu un zgomot de transatlantic şi urca demn, măsurat, întorcînd parcă spatele contragreutăţii stivuite sumar şi pline de păcură. Acesta era liftul stăpînilor. Cu el urcau bancherii, directorii, potentaţii financiari, faliţii norocoşi, funcţionarii guleraţi şi ţepoşi. Căci imobilul adăpostea o bancă, sau un trust bancar, ceva gen „Creditul Urban" sau „Chrissoveloni", sau chiar „Marmorosch Blank et Company". La fiecare din cele şase nivele, din holul liftului celui mare se deschideau tunelele a două coridoare întunecate, de-a lungul cărora uşile, foarte înalte, din lemn masiv, săteau faţă-n faţă, pururea închise, ca nişte santinele mute, special alese ca să fie de aceeaşi înălţime. La fiecare nivel, cel puţin două dintre aceste uşi erau protejate de grilaje speciale de fier, prevăzute cu lacăte dintre cele mai meşteşugite.

Aceasta era casa în care se născuse, crescuse şi mai locuia încă Daniela.

Bineînţeles, ea locuia la etajul al şaselea, cel care nu acoperea întreaga suprafaţă a clădirii, abia o şesime. Erau cîteva cămăruţe, supraetajate, cum am spune astăzi, de-a lungul unui culoar îngust de un metru şi care pornea chiar din buza liftului. Liftul de serviciu, lift de tablă, închis ermetic, un fel de cuşcă de şoareci, în care două persoane încăpeau cu mare greutate, pornea de la subsol, oprea la parter, şi de-acolo nu mai avea uşi decît de la etajul al cincilea înainte. Uşi dreptunghiulare de fier, care pocnesc sonor şi te fac să crezi că eşti închis într-o cutie de conserve. Din liftul-cutie, în culoarul meschin şi de-acolo direct în casă! Uşa de la parter a liftului de serviciu era mascată, n-o puteai descoperi singur, nu trebuia văzută de oricine. Uşa de la subsol avea în faţă o scară îngustă de ciment din trepte înalte, cu borduri metalice, care urca abrupt spre o altă

uşă mai mare, tot de metal, a cărei vedere, de jos, îţi sugera intrarea într-o celulă de închisoare, dar dacă o deschideai, ceea ce necesita un efort, pentru că era masivă, constatai că ai ieşit direct în stradă şi răsuflai încîntat de aerul oraşului, oricît era el de îngheţat sau fierbinte, curat sau greu, după anotimp şi după momentul zilei. Noaptea era aproape totdeauna agreabil, pentru că imediat alături se afla intrarea unui bar de noapte : explozie de neon, vitrine cu fotografii de femei frumoase, exotice, fatale şi aproape goale, animaţie şi portar impozant, cu mănuşi şi fireturi !

Casa era de fapt o închisoare. Sugarul Daniela se bucurase de sînii foarte plini ai doamnei Pantazescu. Daniela, care mergea de-a buşilea, descoperise covoarele (era de mirare cîte reuşise doamna Pantazescu să îngrămădească în cele cîteva zeci de metri pătraţi ai apartamentului !). Dar micul pieton care deveni Daniela de pe la trei ani înainte înţelese că este închis în vîrful unui turn care domină oraşul şi din care nu se poate ieşi decît de sărbători, şi atunci cu mare greutate. Pînă la şapte ani, deci, orizontul social al Danielei se mărginise la o strînsă convieţuire cu Daniil (de unde Daniela !) şi Aglaia Pantazescu, care, după cum avea să-şi dea ea seama mai tîrziu, nu erau nici cei mai distractivi, nici cei mai subtili oameni, deşi erau părinţii ei.

Nu e de mirare că fata creştea mai ales în lăţime, fără să fie obeză, dar turtită parcă de apartamentul mansardat, că avea ochi foarte mari, trişti, cu pleoape grele, că era foarte tăcută şi se mişca cu o mare precauţie. Rarele ei excursii prin imobilul bancar o înspăimîntau întotdeauna, fie că nimerea (în zilele şi orele cînd nu era „serviciu") în etajele somptuoase, vaste, mute şi ultrapustii, fie că se strecura ca un mic animal sperios în liftul de tablă, sau pe scara de serviciu, cu

treptele tot tivite cu metal, şi tot foarte înalte (să intre puţine la metrul de altitudine!), doar pe jumătate însă utilizabile, căci dacă scara nu era în formă de melc, nici mult nu mai avea, şi suprafaţa fiecărei trepte se îngusta primejdios spre axul închipuit de gaura liftului.

Abia cînd Daniela s-a dus la şcoală, a înţeles că majoritatea oamenilor trăiesc pe pămînt şi nu în vîrful unei hardughii de beton, că se văd tot timpul unii pe alţii, că merg, se plimbă, aleargă sute de metri, chiar kilometri întregi, că mulţi dintre ei sînt foarte veseli, prietenoşi şi chiar vorbăreţi. Aşa că, încă din primele patru clase, Daniela redusese din lăţime şi cîştigase în înălţime, învăţase să utilizeze picioarele, care se lungiră încîntate, şi învăţase chiar să surîdă cu oarecare timiditate, ceea ce îi micşora ochii, făcîndu-i să sclipească agreabil.

În primele clase ale liceului, Daniela începu să înţeleagă mai bine o serie de lucruri. Întîi, constată că părinţii ei nu numai că nu ocupau vreun loc de vază în societate, sau măcar onorabil, dar, dimpotrivă, se plasau în acea categorie dintre oamenii de serviciu şi foarte micii funcţionari, care nu au nici naturaleţea primilor şi nici modestia cuviincioasă a sărăciei lucii a celorlalţi. Doamna Aglaia Pantazescu voia neapărat să fie cucoană, ceea ce din punct de vedere fizic părea posibil, ea fiind o femeie mare la toate extremităţile şi protuberanţele şi avînd talent gospodăresc deosebit. Dealtfel, se pare că în tinereţea ei fusese menajeră sau poate chelneriţă. Avea palma grea şi glasul gros, realităţi de care nu numai Daniela se izbise, dar chiar şi domnul intendent Daniil. Cînd se băteau între ei, ceea ce se întîmpla totuşi destul de rar, fiindu-le frică fiecăruia de celălalt, meciurile de *catch-as-catch-can* rămîneau în general nedecise. Partea slabă a doamnei Aglaia

era o hălăciugă interminabilă de păr, de care domnul Daniil se servea ca de o coamă de cal, în timp ce ochelarii lui de miop, care îi măreau irişii ca la posedaţi, erau ţinta plesniturilor, expediate nu se ştie de ce cu dosul palmei, de către coana Aglaia. În timpul luptelor, o vreme după, şi în general cînd fiecare credea că nu-l poate auzi celălalt, se gratificau cu epitete ca „chiorul", „mîncăul", „mecanicul" (!?) sau „başoalda", „vaca", „nasoala". Desigur, acest mediu nu cadra cu o fată care învăţa la „Regina Elisabeta" şi era colegă cu odrasle franţuzite din protipendadă. De aceea, Daniela deveni şi mai taciturnă, nu vorbea despre părinţii ei, pe domnul Daniil, mai tîrziu, îl botezase „intendant", ceea ce-l plasa undeva printre vagi ofiţeri de administraţie, nu primea vizite de colege acasă, şi deci nici nu prea făcea la rîndu-i, iar cînd îi spuse Aglaiei *maman*, pe aceasta o apucă un mic leşin la inimă, de fericire.

Blîndă, lată-n şolduri ca şi maică-sa, Daniela începu să privească în jurul ei cu un aer aşezat, intelectual, de reproş general, ceeea ce avu darul în cele din urmă să instaureze în casă un climat mai civilizat, pentru că „Ai o fată, Boule, gîndeşte-te!" şi „Ar putea să-ţi fie ruşine de fie-ta, Madam Cuţit!" erau replici spuse acum în şoapte şuierate, iar turpitudinile celor doi conjugaţi se consumau în lipsa fetei.

Ei umblau în vîrfuri, pentru că Daniela îşi făcea lecţiile, ba chiar domnul Daniil o mai ajuta la matematici, deoarece avea şi el nişte clase ale unei vechi şcoli de meserii şi de fapt el citea şi cărţi, poliţiste sau decoltate, dar şi dintre cele care expun istoria pe înţelesul amatorilor de senzaţional. În schimb, doamna Aglaia îi făcea fetei „lucrul de mînă" un obiect de învăţămînt la care Daniela avea totdeauna note mari. Ba chiar, la un

moment dat, se inaugură „camera fetei", unde Daniela își făcea lecțiile, dar unde mai ales dormea foarte mult, dacă punem la socoteală și ceasurile de reverie, cînd, așezată în fața ferestrei, lăsa să-i rătăcească privirea peste un sfert din oraș, din care nu se vedeau decît acoperișurile cenușii sau roșii și sulițele zecilor de biserici. Daniela începuse să devină „fecioara din turn", căci de frumoasă încă nu se punea problema, nu ținea un jurnal intim ca o colegă a ei, dar în orice caz își mîngîia sînii și coapsele, care luaseră o dezvoltare deosebită de cea generală a trupului, și lîncezea deseori, cuprinsă de o placiditate încropită, aproape plăcută.

Atunci irupse în viața ei Eugen Popescu, ceea ce se întîmplă în următoarele împrejurări.

Daniela se descurca tot mai greu cu franceza, și cînd mai veniră pe rînd latina, germana, algebra, situația se înrăutăți subit și doamna Aglaia se plînse surorilor ei, căci avea multe în diferite cartiere ale orașului, deși, din motive misterioase, se vedeau foarte rar. Una dintre ele îi propuse să angajeze un „meditator" pentru Daniela, un nepot de-al soțului ei, unul Eugen Popescu, student, „în ultimii ani de facultate".

— Un bărbat ? se îngrijoră Aglaia.

— Bărbații, țățico, sînt mai serioși și mai deștepți și cu mai multă autoritate. Pe urmă, Daniela e un copil, iar Eugen e din familie, e altceva, e un om sigur, mai zise sora din Buzești.

Discuția dintre Aglaia și Daniil fu lungă și decisă tocmai de Daniela, care trăsese cu urechea și care declară tristă :

— Toate fetele au meditator. Mersi, cum să nu știe !

— Vezi ? îl fulgeră Aglaia pe Daniil.

— Și... cît cere ? se interesă acesta, neliniștit. Enorm, madam, adăugă el, la auzul sumei exprimată de Aglaia.

— Vai, tată, ţi-am mai spus că nu-i de *bonton* să-i zici lu' mama „madam", cuvîntă blajină Daniela şi surîse timid, cu capul plecat pe umăr.

— Uite ce, tu du-te-n camera ta, noi avem de discutat, înţelegi, fetiţo ? Domnul Daniil începuse fraza pe ton iritat, însă pînă la sfîrşit cuvintele sunară tot mai potolit, ajungînd chiar mieroase.

Adevărul era că domnul Daniil avea bani destui, poseda economii serioase, depuse la bancă. Ei nu prea cheltuiau, exilaţi în turnul lor, iar pe de altă parte Daniil exploata metodic în folos propriu personalul de serviciu, şi mai ales „materialele de întreţinere", care pentru un asemenea imobil şi pentru vreme de „concentrări" sau „război", constituiau de la sine o mină, dacă nu de aur, în orice caz bună producătoare a acelui argint din care statul bătea de la o vreme monede, în aliaje din ce în ce mai suspecte.

— Un copil care-nvaţă cu meditator înseamnă că-i incapabil ! proferă intendentul. Eu n-am avut niciodată meditator.

— D-aia-ai şi făcut o grămadă de clase ! replică acidă Aglaia.

— În orice caz mai multe ca tine.

— Tocmai d-aia, vreau ca fata mea să facă şcoala-ntreagă.

— Mă rog. Şi cine-i puşlamaua asta ? Ia vezi, să nu păţim cine ştie ce. Aicea-i bancă, nu poate să intre oricine. Voi două sînteţi mereu singure... Periculos !

— N-auzi că-i nepotul lui Chiriac ?

— Chiriac e-un prăpădit. Altfel n-o lua pe sor-ta.

— Bine că eşti tu mai breaz. Mă rog, îl luăm sau nu ? Adică, ce te mai întreb eu pe tine ? Omul vine mîine la patru. L-am şi angajat !

— Ce faace ? Întîi o să stea de vorbă cu mine. Şi vedem noi !

Examenul pe care Eugen Popescu avea să-l dea se dovedi mai uşor de trecut cu Daniil decît cu Aglaia. Studentul era un mare vorbăreţ, prinse repede slăbiciunea intendentului pentru istorie şi politică şi deseori, seara, se lăsa invitat la masă şi ducea lungi discuţii cu Daniil, stropite din belşug cu vin. Coana Aglaia era mai circumspectă, se tocmise foarte dîrz, asistase la început la toate lecţiile, broda într-un colţ, dar pînă la urmă se linişti, dealtfel se şi plictisea îngrozitor, şi ajunse chiar să-i lase pe cei doi să facă lecţiile în „camera" fetei, unde intra şi ea totuşi de cîteva ori, fie ca să aducă o dulceaţă, o cafea, o „prăjitură de casă", fie ca s-o întrebe cîte ceva pe Daniela : „Scuzaţi, domnu' Popescu, Daniela, nu ştii tu unde-i jurubiţa aia roşie care... ?" La ieşire uita uşa deschisă. Cea care intervenise fusese chiar Daniela : „Vai, *maman* (ştia şi ea că-i făcea mare plăcere Aglaiei), de ce laşi mereu uşa deschisă ? Se face curent şi mă trage !" După cîteva luni, asigurată într-un fel, Aglaia încetă supravegherea, rămînînd doar să evite pe cît cu putinţă libaţiile la care se dedau Daniil („cel gros şi trist", cum îi zicea Eugen de faţă cu alţii) şi studentul, dar şi acolo era greu, pentru că discutau politică, ceea ce o depăşea. Viaţa perechii Pantazescu reintrase în normal şi chiar Aglaia era mulţumită de unele seri de discuţii, deoarece „mai bine, dragă, să bea cu Eugen ăsta, care-i deştept şi-l mai învaţă cîte ceva, şi e acasă, decît să se ducă prin cîrciumi, şi la nebunele alea de jos, şi să vină beat, murdar sau bătut, sau să se înhăiteze cu cine ştie cine, mai ales el, cu răspunderea lui ! Păi nu ?"

În schimb, viaţa Danielei se schimbase radical. Întîi şi-ntîi ea devenise Dany (cu i grec !), nume pe care

la-nceput îl păstrase secret, dar apoi pretinsese ca toţi din casă să-i spună astfel, şi bineînţeles şi fetele de la şcoală. În al doilea rînd, începuse destul de repede să ia note bune, corigenţa dispăruse de la orizont, ba chiar Daniela începea să nu mai fie proasta clasei, „muta", „grasa", „calmuca", apelaţii de care nu pomenise vreodată pe-acasă, dar care îi amărîseră primii ani de liceu. În al treilea rînd, mai era şi la ei în casă altcineva, decît veşnica figură astmatică şi morocănoasă a lui Daniil, sau fiinţa enormă a coanei Aglaia, care umplea toate încăperile şi bodogănea neîncetat (o auzise chiar vorbind singură în bucătărie : „Aşaa ! zicea. Acum tăiem frumos aţele de pe tine, carne, te punem în oală şi-ţi punem un capac. Şi tu ai să fierbi aici, iar noi luăm la rînd morcovii, păstîrnacul, şi pe tine, gulie. Vă spălăm, vă curăţăm şi hop şi voi în oală ! Iar noi facem curat în dormitor, o să vedeţi voi...").

Şi, în sfîrşit, *last but not least* (asta o învăţase Eugen, care ştia de toate), ea era amorezată pînă peste cap, şi între o lecţie şi alta, nu era viaţă, ci aşa, un vis trecător, lung şi plicticos, pe care-l umplea cu *souvenirs d'amour*, pînă cînd sosea ora fericirii (uneori studentul întîrzia şi atunci ea era foarte tristă), ora de „meditaţie". „Meditaţie !" Ce cuvînt frumos, care se ridicase cu atît mai mult în stima ei cînd înţelesese că înseamnă şi „gîndire adîncă" şi chiar „poezie filosofică", visare voluptuoasă !

Se-nţelege de la sine că studentul era foarte frumos. Dealtfel, sînt anumite cuvinte care-i fac frumoşi pe bărbaţi, după cum sînt altele care-i urîţesc. „Student", „ofiţer", „sportiv", „artist", astea şi încă altele înseamnă *frumoşi ;* „profesor", „bancher", „popă", „tinichigiu" înseamnă urîţi. Clar şi categoric, vorba domnului Pantazescu, „să nu-mi spui mie că nu !" Dealtfel, chiar numele

lui, Eugen, însemna pe grecește „cel bine făcut" sau cam așa ceva, ceea ce era foarte adevărat. „Și ce-nseamnă Daniela ?" întrebase ea, cu inima strînsă. „Daniela ? Hm. Nu prea știu. S-ar putea să însemne «dar». Un dar pe care Dumnezeu l-a făcut părinților dumitale. Un dar e ceva frumos, ceva care produce bucurie și celui care-l dă și celui care-l primește. Deci, dumneata, Daniela, ești un dar al naturii, făcut pentru bucuria oamenilor." Ea roșise foarte tare de bucurie (abia de cînd cu Eugen, înțelesese ce-nseamnă cînd „îți ard urechile" ; nu te doare, cum s-ar fi crezut, ci te încălzește și parcă te ridică undeva-n cer !), plecase ochii-n caiet, apoi îi ridicase iar cu frică, să nu se vadă-n ei ceea ce numai ea știa.

La-nceput, el îi spusese „dumneata". „Dumneata, Daniela, ești deșteaptă, să știi, nu trebuie să-ți fie frică de profesoare !" Ea-i spunea „domnul Eugen", pînă cînd odată el a zis : „Știi ce ? Ești domnișoară, ce mai !" și o învăluise într-o privire care, nu știa cum, îi umbla pe chip, dar și pe ceafă, pe umeri și — de ce nu, ei își mărturisise ! — o simțea și pe sînii ascunși de șorțul ei de satin negru. „N-are rost să-mi spui domnul Eugen. Zi-mi simplu : Eugen ! Și dacă vrei, dacă ți-e rușine, ne spunem așa numai cînd sîntem între noi. Față de străini, ne spunem ca și pînă acum. Iar eu am să-ți zic Dany. Vrei ?" Dacă voia ? Ea se topise de plăcere, se muiase ca o tortă de șocolată la soare. Așa că : Dany și Eugen ! Ce frumoasă potrivire de nume ! Mult mai frumoasă decît cea din cartea lui Guy de Chantepleure. „Ai citit-o ? a întrebat el. Și ți-a plăcut, nu ?" Ea dăduse doar din cap, nu putea nici să deschidă gura de emoție. „Cred și eu, a mai zis el. Știi cum îl cheamă pe autor ? Domnul Cîntă-plînge ! Tu ai cîntat sau ai plîns ?" Ea tăcea.

„Ori și una și alta ? Poate-ai *cîntăplîns ?*" Și-atunci ea rîdea din toată inima și devenea frumoasă, fără să știe.

De fapt, meseria lui Eugen Popescu era foarte ușoară. Avînd o „pupilă" atît de devotată, care-l iubea (ceea ce el, să recunoaștem, nu că nu știa, dar nu punea la socoteală : era și mică, el era om cu frica lui Dumnezeu, și pe urmă familia Pantazescu era o vacă prea „bună de muls" ca să strice „combinația" pentru atîta lucru, deși, cu mulsul mai făcea și „băşici în palme"), și el fiind o minte agilă, îndreptată spre jocuri și veselie, lecțiile cu Daniela erau chiar „șarmante", cum mărturisea unui coleg. Întîi că dacă n-avea țigări, ea-i aducea imediat „de la tata". Apoi, își făcea temele recomandate de el în plus față de cele de la școală, cu multă osîrdie, așa încît chiar dacă la-nceput le greșea, cu încetul devenise o elevă nu numai silitoare, dar chiar jucăușă. Pe urmă, avea o grație greoaie de iepure de catifea, îndesat cu mulți cîlți (căci era rotunjoară), și căruia i se puseseră niște ochi prea mari pentru el, foarte lucitori, dar cu atît mai sperioși și deci simpatici. Sau, dacă vreți, Daniela era încă un Lăbuș, care se învîrtea ușor și nedumerit în jurul cozii, făcînd mișcări și rotind totdeauna niște ochi tandri care cerșeau aprobare. Și dacă ea avea vreodată, ca frumusețe, să o ia pe urmele maică-sii, mă rog, asta era ceva îndepărtat, cînd Eugen Popescu avea să se afle pe alte coclauri !

Acum, să spunem că Eugen era înălțuț, că semăna cu Tyrone Power, că avea părul buclat și că, deși era destul de prost îmbrăcat, se mișca cu grație de „voleibalist". Pare suficient ca să-nțelegem pasiunea Danielei. Căci era o pasiune ! Ah ! cînd el se așeza alături, și capetele lor se apropiau așa de mult încît părul lui, cam prea gominat, se atingea de părul ei, fericirea plutea în jur ca un văzduh complice, și pe urmă, mirosul de tu-

tun, care se combina cu altul mai aspru, de sudoare bărbătească, dar nu iute, ca la domnul Pantazescu, ci puternic ameţitor, toate acestea făceau să perleze pe buza de sus a Danielei nişte rouă foarte măruntă, pe care, cînd nu era observată, îşi trecea limba, şi era sărată şi bună la gust, iar buzele ei subţiri, căci avea gura mare, sclipeau, iar el spunea: „Dany, ce buze frumoase ai tu! Nu dai cu nici un fel de ruj şi parcă strigă! Hai, spune mai mult ca perfectul indicativ de la *cado, cecidi, casum, cadere.* Totdeauna trebuie să le spui pe toate patru şi-atunci conjugarea latină este o jucărie, ascultă-mă pe mine!"

Sau alte dăţi, cînd el se plimbă prin mica odaie, pe care o botezase „Foişorul Urban", căci îi place să se uite pe fereastră, să vadă „incendiile solare", şi ea scrie după dictare, şi pe urmă el vine şi se apleacă deasupra caietului, dar şi deasupra capului şi a umerilor ei, şi ea este toată nu numai sub teroarea examinării temei, dar mai ales sub aceea a pieptului lui, care exală căldură şi parfumuri curioase, şi răsuflarea lui i se aşează pe creştetul capului (ea poartă părul lins, strîns în nişte codiţe complicate la ceafă, şi deasupra are o cărare) şi o arde tăcut şi o spintecă dulce pînă-n măruntaie...

Sau cînd genunchiul lui se întîlnea cu-al ei pe sub masă, şi amîndoi se prefăceau că nu ştiu, ea era ţeapănă ca o sticlă, şi prin locul atingerii curgeau în ea rîuri fierbinţi, încît îi tremura mîna pe stilou, făcea „porci" (adică pete!) pe caiet, şi nu s-ar fi uitat la el pentru nimic în lume, deoarece ştia că-i pierise sîngele din obraji, că urechile-i erau stacojii şi că orice vorbă sau orice mişcare putea întrerupe contactul acela electric şi nepreţuit. De obicei, el se ridica primul şi zicea: „E prea cald aici! Hai să mai deschidem fereastra, să intre aerul în Foişorul Urban, care-i plin de bani! Nu,

Dany ?" Şi ea, ce să zică ? Respira mai în voie, surîdea cu gura pînă la urechi (deşi foarte larg, surîsul arăta frumos, pentru că buzele subţiri erau aproape translucide, dinţii se rînduiau tineri, mulţi, mărunţi, albi, şi ochii i se îngustau, acuzau umerii obrajilor şi dădeau la iveală o adevărată prostraţie beată, autentic mongoloidă !) şi căpăta aerul ei de jucărie fericită.

Şi uite aşa trecuse un an întreg, Daniela promovase destul de uşor, venise vacanţa mare şi, în loc ca ea să fie fericită, lunile de vară i s-au părut un chin, deoarece frumosul Eugen dispăruse din viaţa ei. Imobilul bancar redevenise închisoarea cea somptuoasă, care avea şi o intrare pentru şobolani, iar fata, deşi creştea, era palidă, îngîndurată şi chiar cercănată, lucru ce-o îngrijorase pe coana Aglaia. Cînd reîncepu şcoala, Daniela se însufleţi, dar după o săptămînă, două află că domnul Daniil hotărîse să nu-l mai angajeze pe Eugen : „Acu poate să se descurce şi singură, ce dracu !" Daniela se uită la el foarte întunecat, nu zise nimic, la culcare plînse în camera ei, şi peste o lună, la primele teze, ea luă note foarte proaste, numai doi şi trei şi de cîte ori lua vreo notă rea, venea acasă aproape triumfătoare şi lăsa caietul pe masă. Nu folosiră la nimic supărările astmatice ale domnului Daniil, o primă corecţie pe care el voi să i-o aplice fu împiedicată de coana Aglaia, „E prea mare acuma ca s-o mai baţi. Lasă-mă pe mine", dar nici „discuţiile" doamnei nu avură vreun rezultat. Aşa se făcu că domnul Eugen Popescu reapăru şi odată cu el casa Pantazescu îşi recăpătă voia bună : Daniil discuta şi bea (războiul al doilea mondial intrase-n al doilea an, iar generalul Antonescu se certa cu legionarii pe putere), Daniela se îmbujorase iar şi lua note bune, şi chiar şi coana Aglaia era mulţumită, deşi satisfacţiile ei erau mai rare şi mai greu de mărturisit.

În acest al doilea an, Daniela nu mai voia să poarte uniforma pe acasă. Ba-i era prea cald, ba-i era prea frig, cert este că se îmbrăca mereu „civil", ceea ce o scosese din anonimatul şorţurilor şi făcuse din ea o „iapă de cinşpe ani" (cum se exprima în secret Daniil), care era bine clădită, plină de rotunjimi obraznice, iar vara exhiba braţe, decolteuri şi gambe, acoperite cu o piele măslinie, cu luciu potolit, persistent, de pe care greu îţi puteai smulge privirea. Acum, cînd vorbea cu Eugen, avea un tic : tot timpul îşi legăna pieptul, cînd în stînga, cînd în dreapta, cînd ţinîndu-se de el, parcă să nu-i vină rău ! De asemenea, în anul acela s-au mai întîmplat două lucruri. Odată, şedeau unul lîngă altul şi coapsele lor se lipiseră din şold pînă-n genunchi, stînd aşa aproape o jumătate de oră, încît Danielei i se părea că-i crescuse un picior geamăn, şi aştepta siderată să vadă dacă la despărţire n-are să ţîşnească sîngele prin rana astfel creată. La sfîrşit, Eugen o privise lung şi apoi deodată se ridicase, trecuse la fereastră şi zicînd „Bun, hai să vedem acum la germană", îşi trecuse mîna prin părul buclat. Într-adevăr, Daniela simţise întîi un mare frig în coapsa părăsită, nu ţîşnise sîngele, dar nu peste mult timp amintirea dulcii apăsări se întoarse aievea pe carnea ei şi fu o lungă desfătare ascunsă, care-o făcu să răspundă mai tot timpul anapoda.

Altă dată, mai spre sfîrşitul anului, cînd Eugen era foarte agitat, pentru că-şi dădea licenţa, ea-l întrebase : „Şi ce-ai să faci după ce-ţi iei licenţa ?" „Am să fac pe dracu !" răspunsese el, nervos. Ea tresări, nu era obişnuită cu vorbe brutale din partea lui şi-şi băgă cartea sub ochi, ca să nu se vadă cît de jignită fusese. El însă se duse la fereastra lui preferată, fluieră o vreme a pagubă, apoi se-ntoarse şi izbucni : „Tu eşti o proastă, Dany, nu ştii nimic. Adică eşti fericită, eşti fată, nu te

ia nimeni la armată. Idioții ăștia vor să intre-n război și eu am făcut Universitatea ca să crăp în vreo tranșee împuțită. Ai înțeles ? Asta am să fac eu după ce-o să-mi iau licența !" „Te duci la... război ?" îngăimă ea, și deschise cei mai mari și mai neconsolați ochi artificiali pe care studentul îi văzuse vreodată la Muzeul de științe Naturale din Șoseaua Kiseleff : grozav de umezi, cu mult alb în jur, gata să plesnească de o deznădăjduită congestie vasculară. Inima studentului se muie. Se îndreptă spre Daniela. Ea stătea pe scaun și-și ridică fața spre el, ca la eșafod. „Ai să plîngi după mine, Dany, dac-am să mor ?" zise el, și ea nu putu decît să tremure din buze, într-atît era de monstruoasă o asemenea eventualitate. El continuă s-o privească, apoi zise pe neașteptate, schimbînd tonul : „Dany, tu te-ai sărutat vreodată cu un băiat ?" O nouă frază, o altă explozie în pieptul Danielei, și cînd el îi luă capul în mîini și-și apropie încet buzele, atingîndu-le pe ale ei, întîi foarte ușor, apoi apăsîndu-le dulce, dulce și tot mai complet, ea simți că cineva îi apucă brațele și i le lipește de ceafa lui și apoi o ridică de pe scaun și o proiectează spre el, ciocnindu-l cu sînii, cu coapsele, cu genunchii, parcă ar fi vrut să treacă dincolo de el. N-a putut însă să treacă, el a desfăcut-o ușor, a așezat-o la loc pe scaun, a mîngîiat-o pe părul lins cu cărare și i-a spus : „Cuminte, Dany, cuminte ! Spune, dac-am să mor în război, de cîte ori ai să te săruți în viața ta cu un băiat, ai să te gîndești și la mine, așa-i ?" Ea dădea din cap pierdută, el își aprinse o țigară și după un timp, spuse brusc și foarte calm : „Ei ! Prea mult am vorbit ! Scoate algebra, că mă grăbesc !"

Și-ntr-adevăr, licențiatul Eugen Popescu plecă din vacanța mare direct în armată și de-acolo pe front și Daniela nu-l mai văzu ani la rînd. Iar cînd, mai tîrziu,

băieții începură să vrea s-o sărute, ea se ruga de ei: „Nu, nu! Asta nu! Te rog, nu. Eu am un logodnic pe front și n-ar fi frumos din partea mea", ceea ce pe acea vreme făcea un efect sigur la tinerii cumsecade, pentru că pe ceilalți, voinica Daniela îi respingea prin procedee fizice.

*

Urmară ani grei de război, de școală, de singurătate, de bombardamente, de afaceri, de sărăcie, de chefuri, de îmbogățire. Domnul Pantazescu își cumpărase o casă, doamna Pantazescu mai luase vreo opt kilograme, iar Daniela trecuse bacalaureatul cu medie mare și era studentă la Farmacie, căci asta era „o meserie bună pentru femei, nu?" După ce românii întoarseră armele împotriva nemților, la o sindrofie de rubedenii ale coanei Aglaia, la care Daniela nu prea voise să meargă, deoarece ea era o fată distinsă printre toți burtă-verzii ăia mîncăi și grobiani din familie, avu nevisata ocazie să-l întîlnească din nou pe Eugen Popescu.

Era ofițer, avea mustăcioară, și cînd o văzu pe Daniela — „Dany!" — ceru voie partenerei de dans și se repezi la ea — „ce domnișoară te-ai făcut!" — îi luă mîna, i-o sărută, apoi, nici una, nici două, o apucă de umerii ei largi și plini și o sărută pe gură, de față cu toți, nu așa delicat ca prima dată, ci tare, scurt și ușor mușcat. Cam mirosea el a vin, dar Daniela tot fu cît p-aci să leșine. „Este fosta mea elevă, vă rog! Nimeni n-are dreptul să protesteze!" declară emfatic Popescu, dîndu-și seama că erau priviți cu zece înțelesuri și subliniind că face uz de drepturile pe care i le dădea faptul că era doar în trecere prin București, pleca mai departe pe front, în Ardeal și pe urmă în Ungaria și la sfîrșit *Na Berlin!* Eugen Popescu își reluă partenera, cu scuzele de

rigoare, Daniela se așezase pe un scaun să-și revină, i se părea că buzele ei sîngerează, sînt arse cu vitriol și toți o binoclează cu nerușinare, doamna și domnul Pantazescu veniseră în stînga și-n dreapta ei ca s-o apere. „Îl bag în mă-sa. Să nu-mi pupe el mie fata-n public!" bolborosea intendentul, plin de indignare, la urechea Aglaiei. *Papà*, reușise Daniela să îngaime (îl ridicase și pe el la rangul lui *maman*). Dar doamna Pantazescu, gătită și demnă ca o regină africană, lansă, pe sub mustața-i devenită evidentă, o serie de cuvinte șuierătoare („Mai taci dracului! Și ce dac-a pupat-o? E ofițer. E erou, nu reformat ca tine! Și poate s-o și ia, blegule! Ce știi tu ce-i amorul!") la auzul cărora, chipul lui Daniil își pierdu treptat cutele de mînie și se umflă la loc, neted și gras, așa cum îi stătea bine unui proaspăt proprietar, care mai și „dispune".

Abia reușise Daniela să-și răcorească puțin buzele și să reidentifice o parte din siluetele care-i jucau în fața ochilor, că Eugen se și înclinase în fața ei și o poftise la dans, pocnind din pinteni. „Îmi faceți onoarea și plăcerea, frumoasă domnișoară?" Aglaia aruncă o privire zdrobitoare spre Daniil, acesta, încurcat, își scoase ochelarii și începu să-i frece cu batista, Daniela nu reușea să se ridice, noroc că Eugen îi întinse o mînă de care ea se agăță cu toată greutatea, dar el se ținu drept, o ridică spre pieptul lui plin de nasturi și decorații, o apucă strîns de talie și începură să se miște încet, apoi mai repede, pînă cînd intrară în ritmul dansului.

Ce poate fi mai îmbătător decît să dansezi cu alesul inimii? El te ține în brațe, te duce și te aduce, te strînge la pieptul lui, te dezmiardă parcă peste tot, pe gît și pe umeri, pe omoplați și de-a lungul șirei spinării, coapsele tale moi și calde se împletesc cu cele tari ale lui, cînd te depărtezi puțin de el parcă te rupi de tine însăți, te

laşi uşor pe spate, braţul lui te înlănţuie, el te aspiră toată, tu sorbi răsuflarea lui, îi simţi buzele înfiorîndu-ţi părul, tîmpla, ceafa, loburile urechilor, şi fiecare por al pielii tale se deschide să primească ploaia dulce a acestui polen general care te-nvăluie în pulberea lui atotpătrunzătoare, încît, oh! ce bine-ar fi dacă n-ar fi decît ei doi, singuri, singuri!

Eugen Popescu nu este însă numai un bun dansator, ci şi un curtezan fără pereche, vorbeşte tot timpul.

— Ce frumoasă eşti, Dany!

— Crezi?

— Eşti de departe cea mai frumoasă femeie de-aici.

— Nu cred.

— Ia spune, te-ai gîndit la mine?

— De ce?

— Ai uitat? Am zis că de cîte ori ai să te săruţi cu un băiat, să te gîndeşti la mine.

— Nu m-am sărutat.

— Niciodată?

— Niciodată! (Ea spune asta ca un jurămînt, dar el trece mai departe, indiferent.)

— Cînd mă uit în ochii tăi, ameţesc pur şi simplu, continuă el.

— De ce?

— Nu simţi cum îmi bate inima?

— Nu.

— Ascult-o! (Şi-atunci o lipeşte strîns de el şi într-adevăr ei i se pare că inima lui s-a mutat în pieptul ei). Ai auzit-o?

— Da.

— Bate pentru tine, Dany.

— De ce?

— Te vrea.

— Pentru ce ?

— Pentru ea !

— Nu cred.

— De ce ? (Şi el îi sărută pe furiş lobul urechii şi chiar colţul gurii). Vezi că sînt mort după tine ?

— Nu văd. (Într-adevăr, ea nu vede, nu vede nimic în jurul ei decît pulberea translucidă în sînul căreia plutesc amîndoi).

— Nici eu nu văd. Nu te văd decît pe tine. Am să te iau cu mine. Vrei ?

— Unde ?

— În paradis, Dany. În paradis. Tu şi eu. Adam şi Eva. Şi şarpele !

— Nu vreau şarpe !

— Fără şarpe nu se poate, Dany.

Apoi îi şuieră uşor în ureche „Iubito !" şi ea nu mai poate răspunde, pentru că el s-a desfăcut de ea, o împinge uşor spre scaunul de unde a luat-o, scaunul străjuit de cele două bătrîne santinele (Pantazeştii !), îi sărută mîna ceremonios şi iar vorbeşte.

— Vă felicit. Aveţi o fată frumoasă. E o dansatoare excelentă.

— E studentă-n farmacie, se laudă Aglaia.

— Da ? Bravo !

— O partidă clasa-ntîia, ricanează Daniil.

— Fericit muritorul care-o va lua de soţie ! conchide Eugen. Permiteţi ?

Şi s-a depărtat. A luat o altă femeie la dans şi se-nvîrteşte, foarte convins de sine.

Aglaia şi Daniil se privesc cu dezaprobare, apoi îşi întorc spatele, şi stau de vorbă fiecare cu altcineva.

Daniela e prăbuşită-n fotoliu, destinsă, e ca-ntr-o baie călduţă şi parfumată, lichidul prietenos o presează delicat peste tot, în locul inimii se află un buchet de

flori, „tot maci, tot flori însîngerate". De unde sînt aceste cuvinte ? Cine le cîntă ! Unde se află ea ? De cîți ani așteaptă aceste clipe ? Și uite că au venit... *Perseverare diabolicum.* Frumosul ei Eugen s-a-ntors. Eugen s-a-ntors. Eugen a sărutat-o. Eugen a dansat-o ! Eugen a curtat-o. Eugen o iubește ! I-a spus : *„Iubito ! IUBITO !*

Îl caută cu privirea printre perechi, l-a găsit, e mai frumos ca atunci cînd era student, mai bărbat, uite ce drept se ține, dansează ca un zeu, e cu o femeie, nevasta nu știu cui, ba-i Lucia lui Conabie, o brunetă focoasă care se cam bagă-n el. Da, da ! Neruşinata ! „Femeile astea măritate sînt toate nişte curve", cum bine zice domnul Pantazescu. Iar Eugen îi vorbește, ea rîde, și-a pus capul pe umărul lui, uite cum îl mîngîie pe ceafă cu degetele carminate, și cum stă lipită de el ca o sugativă, e inadmisibil să te porți așa cînd ai copii mari, e...

— Dansați ?

Cine e ? E domnul Conabie, e chiar bărbatul Luciei. De ce-o fi vrînd să danseze tocmai cu ea, e destul de chel și de burtos, dar nu se cade să refuze, pe urmă cum are să poată să mai danseze cu Eugen ? Îşi plasează un surîs indispus pe buze, abia se mișcă, Conabie nici nu prea știe să danseze, cu atît mai bine, nici nu-l lasă s-o strîngă, dansează departe, înțepată, rigidă, urmărind atît cît poate, peste umărul lui Conabie, perechea cealaltă : tocmai îi spune ceva la ureche Luciei, și cînd ea-și întoarce fața spre el, Daniela poate să jure că buzele lor s-au atins în zbor. Ah ! nu se mai termină placa asta, ce melodie tîmpită și ce fum e aici !

S-a-ntors pe fotoliul ei, care o primește rece, are perna dezumflată și-o să-și boțească rochia, dealtfel brațele fotoliului sînt destul de roase și chiar murdare,

un mic slin care luceşte răpănos, şi în jur e mare gălăgie şi mulţi bărbaţi burtoşi şi ameţiţi. Dacă vine Eugen s-o ia la dans, are să-l refuze, deşi Conabie i-a lăsat o asemenea greaţă, încît în nici un caz nu trebuie s-o mai găsească vacantă. Sigur c-a venit, ipocritul, uite cum şi-arată dinţii ! Bine, are să danseze cu el, dar o să-l înveţe minte !

— Eşti cea mai dulce farmacistă din România ! începe el.

— Mai dulce ca madam Conabie ?

— Conabie ? Care Conabie ?

— Pe care-o strîngeai cu-atîta foc !

— A, Conabie o cheamă ? Foarte amuzant. Auzi, Conabie !

— Te faci că n-o cunoşti ?

— Eşti o proastă mică, Dany ! zice el şi o strînge cu atît mai tare, cu cît simte în ea o opoziţie. De unde vrei s-o cunosc ? A zis verişoara mea că dacă nu-i dansez toate cucoanele invitate, nici să nu mai apar în faţa ei.

— Las' c-am văzut eu cum o ţineai !

— Aşa ? zice el zîmbind, şi coapsele lor sînt iar strîns împletite, oricît n-a vrut ea la-nceput, o ţine aşa un lung timp, se învîrtesc amîndoi pe loc, e destul de strîmt în jur.

— Am ameţit, şopteşte ea îmbujorată, sufocată, stăpînită nemilos de bărbăţia lui, şi atunci el o desprinde de sine, o împinge uşor în faţă, palma lui fuge de pe talia ei, fuge spre subsuoară, Daniela este întoarsă într-o „figură" de dans, şi degetele lui trec rapid peste pieptul ei într-o mîngîiere uşoară, ovală în urma căreia Daniela simte două mici împunsături electrice.

— Să-ţi fie ruşine ! susură ea drăgăstos, cînd ajunge iar lîngă el.

— De ce, Dany ?

— Las' că știi tu.

— Vrei să ne oprim ?

— Nu ! repetă ea și de data aceasta aproape strigă, îi înfige unghiile în ceafă — ce, numai madam Conabie știe ? — și se atîrnă de el, stă cambrată, părul îi atîrnă puțin (căci nu mai are demult cărare și codițe), pieptul e ridicat și trupul ei aderă la Eugen, ca și cum ei amîndoi ar fi unul din androginii din mitul lui Platon, pe cale tocmai să se rupă în cele două entități gemene, care se vor căuta apoi veșnic prin întregul univers.

Așa trece toată seara, toată noaptea, Daniela a și băut destul de mult pentru ea, Eugen a dansat cu toate matroanele, chiar și cu coana Aglaia, le-a strîns și le-a distrat pe toate, și la fiecare două-trei dansuri o lua pe ea, pe Dany, și beția se repeta tot mai înnebunitoare, vederea lui apoi dansînd cu altele devenea tot mai chinuitoare, chiar și doamna Pantazescu se prostise, încît Daniela se întunecase mult mai rău ca la altele (demult ura ea fesele proeminente și pieptul debordant al Aglaiei, văzînd în ele o prefigurare a viitoarei ei îmbătrîniri, și nu numai atît).

S-au despărțit tîrziu, era două noaptea.

— Dany, să nu uiți legămîntul nostru.

— Ce legămînt ? se interesează domnul Daniil bănuitor.

— Secret, domnu Pantazescu. Avem secretele noastre ! turuie Eugen.

— Lasă-i, omule, în pace, suspină coana Aglaia.

— Îmi dați voie s-o sărut pe Dany ? domnu Pantazescu ?

— Îți dau *eu* voie, intervine Daniela.

— Ia uite la ea ! se miră intendentul.

S-au şi sărutat. Scurt. Incomparabil cu dansul. Şi, totuşi, Daniela simte că leşină. Nu poate scoate nici un cuvînt. Vorbesc ceilalţi.

— Drum bun ! Şi să vii sănătos (Aglaia).

— *Na Berlin ! Na Berlin !* (Daniil).

— Pa ! (Eugen, depărtîndu-se în noapte.)

Acasă, Daniela nu poate să doarmă. Şi nici nu vrea. Trece în revistă întreaga seară, neaşteptată şi nemaipomenită. Eugen e altul acum, cu totul altul. Altul şi de fapt acelaşi : frumos şi vesel şi deştept. Deştept ! Daniela e acum studentă, s-a dus la Farmacie din cauza părinţilor, e legată de banii lor, ea ar fi vrut la Litere sau la Filosofie. Pare cam superficial. Eh, ce poţi să ceri unui militar în permisie la o asemenea petrecere ? O fi avînd el ceva, în inima lui, pentru ea ? Ea, care-l iubeşte cu desperare, de atîţia ani ? Cîţi ani ? Ani ! Nu-i vorba de ani, ea-l iubeşte dintotdeauna. L-a iubit toată viaţa ei, atîta cîtă e. Nu se poate spune că nu i-a făcut curte, că nu i-a spus cele mai frumoase vorbe ! Cît priveşte gesturile, ce să mai vorbim, şi-acum simte pe întreg trupul atingerile lui. Era cam nerușinat. Dar nici ea nu s-a lăsat mai prejos. Se priveşte goală în oglindă. Dac-ar vedea-o cineva, ar zice că a înnebunit. El spune că ea-i frumoasă. E frumoasă ? Oglinda-i trimite o imagine critică. E cam grasă parcă. Şi cam scurtă-n picioare. Linia şoldurilor este însă fără cusur, rubensiană. Şi umerii sînt frumoşi, foarte rotunzi. De fapt, cînd te priveşti goală, e bine să ai pantofi cu toc înalt, asta te elansează. Sigur, uite, e cu totul altceva ! Şi sînii sînt frumoşi, fac bine fiecare lîngă umărul lui, îi ia în palme şi-i priveşte cu amor. Acum a ridicat braţele, se priveşte în profil. Se întoarce cu faţa, îşi contemplă pîntecele, coapsele foarte pline. E destul de frumoasă. Destul ! *Destul pentru el ?* Care el ? Iar a

plecat ! Poate să şi moară acolo, pe front. Oh, nu se mai termină şi războiul ăsta ! Să vie pacea, să vie şi Eugen şi... şi... Nu. N-are s-o ia. Ţine la ea dar n-o iubeşte. Nu i-a promis nimic. Nici nu i-a scris vreodată. Dispreţuieşte mediul ei. Mediul ei ! Nu-i al ei. I-al părinţilor. Ea e studentă, va fi licenţiată, ştie limbi străine, e cultă, ştie să se poarte. Nici ei nu-i plac mîncăii ăştia mojici din familia mamei. Şi nici cu rubedeniile domnului Pantazescu nu se poate lăuda. Dar bine, ce ? Îi ia pe ei ? Ei doi ar putea foarte bine să se izoleze, să-şi facă alt cerc. Desigur. Ei doi. Ei doi. Ei doi ! E nebună. El e pe front. S-au văzut doar o seară. N-are nici măcar o fotografie de la el. Ba da. Una cu toată familia, undeva la ţară, doar că ea era o mucoasă şi mai era şi-n uniformă. Atîta are. Şi poate că nici nu va avea vreodată mai mult. Poate n-o să-l mai vadă niciodată. Nici-măcar-o-singură-dată.

Daniela s-aruncă între perne şi plînge şi rîde, inima ei se strînge şi se dilată, bate cînd prea repede, cînd prea încet, şi buzele ei repetă aceleaşi cuvinte — sfidare ? jurămînt ? deznădejde ? fericire ? — „Te iubesc, Eugen ! Te iubesc, Eugen ! Te iubesc. *Te iubesc. TE IUBESC...*"

*

Şi iată că războiul s-a terminat, nu mai sînt bombardamente, nu mai e camuflaj, a apărut bomba atomică, nu prea e de mîncare, comuniştii nu se „astîmpără" deloc, sînt mereu „demonstraţii şi bătăi", „bepediştii se iau de păr cu partidele istorice", domnul Daniil face politică mai mult ca oricînd, desigur el sprijină pe capitalişti, „fără ei ce-ar face economia ţării ?", marele imobil bancar continuă să domine piaţeta cu ferestrele lui zăbrelite, Daniela e în anul trei

la Farmacie, e o fată „închisă" și „serioasă", spun unii colegi, „baldîră" și „moacă", spun alții, dar ea nu știe nici de unii, nici de alții, ea-l iubește tot pe Eugen Popescu, care n-a murit în război, s-a interesat ea atît cît a putut, a continuat să fie concentrat un timp lung și acum nu se știe pe unde este, face „afaceri și politică", căci „ce-i politica, decît o afacere ?".

E sîmbătă seara, domnul Pantazescu și-a invitat familia la restaurant, de fapt coana Aglaia a fost cu ideea, „Mai ieșim și noi, dracului, din căsoiul ăsta !", sînt toți trei la o masă într-o grădină foarte mare din centru, scaunele sînt cam tari, pietrișul scîrțîie sub ele și sub picioarele mesenilor, nu e lumină prea mare, doar pe ringul de dans din centru — un ring de ciment, care roade îngrozitor pingelele „atît de scumpe astăzi" — chelnerii servesc prost, în schimb nu vin pînă nu-i chemi de cinci ori, frapiera nu are gheață, vinul e cam oțețit, iar conversația familiei este săracă, dar în general e o atmosferă de destindere și bucureștenii profită de ea, în ciuda stridențelor metodice ale orchestrei.

Cine apare la masa familiei Pantazescu, în haină albastră, pantaloni albi, pantofi din piele de vițel, cu talpă dublă, se înclină ceremonios, sărutînd cu zgomot mîna uriașă a coanei Aglaia, bătînd palma cu „cazmaua" intendentului și exclamînd : „Tot mai frumoasă, Dany !", în timp ce Daniela se proptește bine în scaun să nu cadă de emoție ? Se-nțelege că este tot frumosul Eugen Popescu, picat din senin, după doi ani.

Daniela nu prea aude ce se vorbește în jur (Mă bucur... Ne bucurăm... Ia un loc... Sînt cu niște... Bea un pahar... Să văd... Adu-i aici... Un moment...), în pieptul ei bubuie, sînt descărcări electrice, torente și

vijelii, cataracte, alunecări de straturi, erupții, explozii și alte fenomene carstice și catastrofale.

— Ce-ai rămas așa ? (Aglaia vorbește.)

Eugen nu mai e la masă, Daniela se sperie, dar îl vede la vreo zece metri, strecurîndu-se printre mese și scaune — un torace albastru purtat de coloane albe — îl acoperă masa dansatorilor, care se bîțîie ca o singură ființă cu zeci de brațe și picioare, iată-l, a reapărut, se așează la o masă cu trei-patru bărbați, nu prea-l vede bine.

— Cum am rămas ? răspunde ea, deodată ostilă.

— I-o fi căzut fisa la fîrțăngăul ăsta, se amestecă Daniil, caustic.

— Vorbește mai frumos, observă Aglaia.

— Nu-i ăsta de nasul vostru, degeaba vă foiți amîndouă...

Daniil e amețit, irișii dilatați de lentile și de alcool sclipesc de răutate.

— De ce să nu fie ? se oțărăște Aglaia.

— Nu e, madam ! Crezi că dacă te-a... dansat și pe tine de trei ori, gata ?

— *Papà !*

Daniela a făcut ochii mari, albul i-a crescut nefiresc, e foarte serioasă, pare mult mai înțeleaptă decît cei doi beligeranți, se uită la unul și la altul cu un reproș atît de greu, că Daniil are remușcări.

— Ei, am glumit și eu, lasă ! și-și aprinde o țigară.

— Așa glume să faci cu cine știi tu, nu cu noi ! izbucnește Aglaia.

— *Maman !*

— Mă rog. Așa-mi trebuie, dacă ies cu Nea Ion în tîrg !

Eugen nu reapare decît peste un ceas.

— N-am putut să scap de ăia, se scuză el. Ei, ce face *Sfînta Familie ?* Îţi merge bine, domnu Pantazescu, ştiu tot, eşti proprietar, faci politică reacţionară, ce-ţi pasă !

— A, ţii cu bolşevicii ? Credeam că armata e mai sănătoasă la minte, dar văd că m-am înşelat.

— Care armată ? Sînt civil, de luni de zile. Sigur că ţin cu progresiştii, ce, eu am vreun Credit Funciar, ca dumneata ? Eu trebuie să-mi fac o situaţie, şi pentru aia urlu şi cu lupii !

Eugen e jovial, face „humor", dar Pantazescu e obtuz, se şi repede, ca un berbece :

— Uite, domnu Eugen, Creditul Funciar...

— Daniile, lasă politica. Nu-i momentul. Şi tocmai aici, în public ? avertizează Aglaia.

— Ei, gata cu Farmacia ? Cînd vin să-mi faci o reţetă, Dany ? *Un philtre d'amour !*

— Abia sînt în anul trei, murmură Daniela.

— Hai, nu vrei să dansăm ?

Eugen s-a şi ridicat şi i-a oferit braţul.

Ringul de ciment e arhiplin, e o tîrşîială generală, dar Eugen a şi găsit un loc şi o lipeşte pe Daniela de el. Ei da, e o fericire, e aceeaşi fericire devorantă de atunci, din seara de pomină, dar e şi alta : nu mai e război, el este civil, haina lui albastră miroase frumos, de-acum încolo se pot vedea, revedea, şi iar vedea, şi cine ştie ? Da, sigur, mîna lui se plimbă pe trupul ei cu vechea neruşinare, cu deosebirea că ea acum e îmbrăcată foarte subţire şi resimte totul mult mai ascuţit, parc-ar fi goală în braţele lui — şi de ce nu ?

— Ai un parfum îmbătător, Dany, zice el sărutînd-o uşor pe tîmplă. Spune, mă mai iubeşti ? Te-ai mai gîndit la mine ?

Ea nu răspunde. Cuvintele acestea, „te iubesc", „mă iubeşti", ea nu le-ar putea pronunţa decît după ce s-ar pregăti îndelung, şi încă nici atunci. Sînt nişte cuvinte-bombă, i-e teamă de ele, îţi pot exploda în faţă sau chiar în tine însuţi, dezagregîndu-te. Eugen este nebun de legat dacă se aventurează aşa, netam-nesam. Are o forţă nemaipomenită, dacă le rosteşte atît de firesc.

— Spune, mă mai iubeşti, Dany ? insistă el, şi ea e atît de strînsă între braţele lui, atît de presată de răsuflarea lui, de trupul lui, de bărbăţia lui, încît cuvîntul ei iese fără aer, fără sunet, trebuie să-l spună de cîteva ori pînă se-nfiripă.

— De... pin... de...

— Ce-ai spus ?

— Depinde.

— Aa ! Depinde ! Bravo, Dany. Eşti o cochetă. Te joci cu inima mea. Bineee !

Ca o pedeapsă, o strînge tare şi-o-nvîrteşte.

Şi se-nvîrtesc, se-nvîrtesc...

E bine aici, în ciuda cimentului, a înghesuielii, a poticnelilor orchestrei, e bine pentru că se cîntă dintr-una-ntr-alta, şi ea pluteşte mereu în braţele lui Eugen, este în Eugen, dincolo de Eugen, se satură de Eugen, se umple de Eugen, se scaldă-n Eugen, consumă cu lăcomie fericirea visată de doi ani, adică şapte de fapt, de ce să se mintă ?

Se-ntorc la masă, ea păşeşte aeriană înainte, parcă mai dansează, în spatele ei dogoreşte voluptatea albastră, Aglaia şi Daniil îi privesc ca două animale bătrîne, versate, placide şi tolerante, Daniela îşi flutură rochia puţin cam sus înainte să se aşeze, toţi ciocnesc, „cînd ne-o fi mai rău să ne fie ca acuma" (este urarea preferată a intendentului), toţi beau.

„Într-adevăr", îi fulgeră prin cap Danielei, „cîtă înţelepciune în această închinare ! De cîte ori am auzit-o şi-abia astă-seară o înţeleg !"

Se despart tîrziu, după miezul nopţii, veselia estivală este generală, curg congratulările („Ce bine-mi pare că v-am văzut") şi promisiunile („Trebuie neapărat să ne revedem, neapărat !"), iar cerul personal al Danielei este mai înalt ca oricînd, plin de lună, de stele şi de fericire.

*

Peste cîteva zile doar, Eugen primeşte un telefon.

— Cine-i ? Dany ? Bonjur , Dany !

— Eugen... aş vrea să discut ceva... cu tine.

Glasul ei este foarte mic.

— Zi mai tare.

— Vreau... să vorbim ceva... amîndoi !

— Bine. Cînd ?

— Azi.

— Azi ?

— Da. Azi.

— Şi unde ?

— Undeva, unde zici tu.

— La o cofetărie. La Scala.

— Nu.

— Dar unde ?

— Vedem noi. Peste o oră. Ne-ntîlnim jos, la Aro.

— Bine, Dany. Într-un ceas sînt acolo, cu un buchet mare de flori.

— Ah, nu mai glumi. La revedere !

Eugen lasă receptorul, îngîndurat. Ce-o fi cu Dany ? Îi dă ea, lui, *rendez-vous ?* Foarte curios. Şi cum de are numărul lui de telefon, doar se ferise să-l dea în seara aceea ? Familia Pantazescu nu-l interesează din nici un punct de vedere, fusese cam ameţit atunci, noaptea. Doar

așa, Dany, ca damă și nici măcar, deși vorba aia, mai știi ? Foarte curios. Și ce glas avea, așa, nu știu cum ! Ce-o fi vrînd ? Ei, ce-o fi vrînd ? Ce să vrea ! Te pomenești că... Din păcate nu-i momentul acum. N-ar fi prudent din partea lui. N-are nici timp acuma. Pînă la urmă, cine știe ce-o să-i spună, nici gînd de... Și el își face probleme. Mă rog, acum a promis, a promis, om trăi și-om vedea.

La ora fixată e la Aro. Are și o floare în mînă. Una singură, roșie, nici nu știe cum îi zice. Putea măcar să-ntrebe la florărie. E cam stingherit, nu c-ar fi emoționat, dar așa-i totdeauna cînd aștepți ceva : ți se urcă automat pulsul.

Uite-o pe Daniela ! Merge legănîndu-se ușor. Are șoldurile cam late, dar legănarea nu e dizgrațioasă, gen „rață", e mai mult o înaintare accentuată a coapselor, cînd una, cînd alta se întorc spre pîntece, parcă să-l apere. Nu-i prea veselă, e chiar încruntată, are o bosumflare de copil bucălat.

Acum l-a zărit, îi zîmbește. E un surîs curios, convențional, străin, nu-i surîsul ei predat de totdeauna. Pare și fardată. Chiar este ! Și-a făcut pleoapele sau are cearcăne ? Oricum, e gătită. Și chiar frumușică. Eh ! La douăzeci de ani, toate femeile sînt frumoase, asta știe și Eugen.

— Bonjur, Dany.

— Bonjur. Nu te-ai lăsat ! observă ea și arată spre floare. E frumoasă !

— Lîngă tine păleşte.

— Toată lumea zice că am tenul palid, se plînge Daniela cu o cochetărie fără vlagă.

— Nu-i palid. Ești măslinie și, ca orice delicioasă măslină de Volo, ai și reflexe verzui, de unde și nuanța

vert-olive. Numai că la tine există un substrat rumen şi eşti cafea !

— M-ai făcut şi cafea !

Replica este vag indiferentă ; nu se ştie dacă Daniela e jignită sau încîntată de comparaţie. Eugen se grăbeşte să precizeze.

— De ce nu ? Ca plantă n-o ştiu, dar ca băutură, eu ador cafeaua. Ca şi pe tine !

— Vorbeşti serios ? Nu-ţi baţi joc de mine ?

Daniela s-a oprit puţin şi l-a-nvăluit într-o privire galeşă, parcă tristă. Uşor contrariat, fără să înţeleagă de ce, Eugen se simte dator.

— Te mai îndoieşti ? Şi continuă, practic : Unde vrei să mergem ?

— Nu ştiu.

— La cofetărie e-nghesuială, la cinema e plicticos, la local nu-i cazul pentru tine... Să nu mergem la mine ? hazardează el decis.

— La tine ?

— Păi nu ? Stau aici aproape. E linişte. Putem vorbi.

— Da, dar...

— Dar ce ?

— Nu vreau să deranjez.

— Pe cine ? Pe mine ? Nimic mai plăcut decît să mă deranjezi tu... Sau nu mă socoteşti vrednic, crezi că...

— N-am spus asta.

— Atunci ?

— Atunci, poate ai dreptate, acceptă brusc Daniela.

Eugen o ia hotărît de braţ (pînă atunci se ferise, cine ştie cine putea să-l binocleze pe bulevard, asta-i trebuia lui acuma !), o ţine cînd de sus de tot, aproape de subsuoara fierbinte, cînd de cot, cînd îi ia tot antebraţul într-al lui şi-şi împleteşte degetele cu ale ei...

Daniela a devenit subit veselă, rîde mereu, chiar exagerat. „Ori bravează, ori chiar asta a vrut", se gîndeşte Eugen.

— Nu ştiu dac-o fi curat la mine, rosteşte el, fals îngrijorat.

— Nu te-aşteptai să viu la tine ?

— Nu, mărturiseşte, surprins de adresa precisă a întrebării.

— Te sperie ?

— Nu, repetă el şi mai perplex. De ce ?

— Atunci viu ! declară Daniela.

Camera lui Eugen e o „cameră mobilată", la etajul opt : studio, birou, dulap, covor, fotoliu, gata ! Ba nu : are şi-un balcon ! Dany iese pe uşa deschisă ce dă în mica terasă plină de sticle goale.

— E debaraul meu, se scuză Eugen.

— Ce vedere ! exclamă Dany. Numai că-n jos mi-e frică să mă uit.

— Nici nu trebuie. Ia loc ! o pofteşte el pe studio, după ce se-ntorc în odaie.

— Nu, prefer pe fotoliu.

— Cum vrei. Ca la tine-acasă. Bei ceva ?

— O, nu.

— Ei, nu. Las' c-am văzut eu !

Eugen umblă-n dulap, scoate o tavă, pahare, o sticlă.

— Ce-ai văzut ?

— O fată frumoasă şi foarte dulce, lansează el în treacăt, în timp ce circulă prin cameră. Îţi fac şi-o cafea.

— Nu trebuie.

— Pardon. Dă-mi voie să fiu gazdă !

În timp ce lucrează pe spirtieră, Eugen trage cu coada ochiului la Dany. Ea stă cuminte şi-l urmăreşte cu mare atenţie. Ochii ei sînt mari, blajini, cu o tentă

mai întunecată ca de obicei. Cînd simte că şi el o priveşte, se uită în altă parte. „Melancolică ? Timidă ? Speriată ?" se-ntreabă. „Vedem noi", conchide rapid şi-aduce cafelele.

— Pentru ochii tăi frumoşi ! închină el.

Ea ciocneşte tăcută, apoi lasă paharul jos, fără să bea.

— A, nu. Trebuie să bei, Dany. Mă jigneşti. Aşa ţii tu la mine ? Te rog.

Daniela nu scoate o vorbă, dar îşi moaie buzele, cu ochii la Eugen. Sînt tot mari, umezi, parcă dramatici.

— Aşa, Dany. Aşa. „*Ex*", să bem pentru dragoste ! „*Ex*".

Daniela are o mică tresărire, apoi bea încet, cu greu, ca hipnotizată.

— Aşa, Dany ! Bravo ! Vrei o ţigare ?

— N-nu ! şi se retrage iar în muţenia ei.

Stă răsturnată în fotoliu, parcă s-ar odihni după efortul depus cu vermutul. Privirea ei are aceeaşi fixitate care imploră ceva sau abia stăpîneşte altceva. „Ce-o fi-n capul ei ?" se-ntreabă Eugen. „E apetisantă, aşa mare, proaspătă şi moale, un fel de savarină. Dar are rost ? Fetele astea, aşa-zise intelectuale, complică totdeauna lucrurile."

— Ia spune, Dany, despre ce-i vorba ? începe el foarte cald.

— Ce să spun ?

— Ziceai că ai să-mi spui ceva, reia, uşor enervat, dar cu acelaşi ton de maximă solicitudine, în timp ce n-o slăbeşte din ochi.

— Aş trage şi eu un fum ! fentează Daniela.

— Te rog ! Ia o ţigară !

Eugen se ridică în viteză de pe studio şi stă-n picioare, lîngă fotoliu, cu pachetul întins. Daniela trebuie

să dea capul pe spate ca să-l privească. O clipă lungă se scurge, încărcată de tăceri.

Mîna ei împinge încet pachetul.

Şi-apoi, deodată :

— Nu. Vreau din ţigara ta !

— De ce ?

— Aşa.

— Poftim.

Daniela trage un fum, mînjeşte bine cu ruj ţigara şi i-o întinde.

— Mi-ajunge.

Eugen este iar pe studio. A fost luat prin surprindere. Ce-nseamnă chestia asta cu ţigara ? E clar. Trebuia s-o sărute, nu să se retragă ca un prost. I-adevărat că era complicat, ea pe fotoliu, între ei ţigările, aprinse sau nu, era o poziţie total incomodă, dar... Soarbe înciudat din cafea.

— De ce taci ? întreabă el cu parapon. Apoi ate-nuează. Ce-ai vrut să-mi spui, Dany, ai vreun necaz ?

— Eu ? Nu. N-am nimic de spus. Am vrut doar să te văd.

Eugen nu răspunde. E plonjat în reflecţiile lui. „Cum să fac s-o iau de pe fotoliu şi s-o aduc aici lîngă mine pe studio ? Cînd mi-o mai cere-un fum... Sau să-i arăt un tablou ?..."

— Poate tu ai ceva să-mi spui !

Invitaţia aceasta îi sună ciudat lui Eugen. „Ce vrea Daniela să i se spună ? O fi ştiind ea ceva şi-i cere so-coteală sau vrea doar ca el să-i facă «declaraţii» ? Dar parcă se poate ghici ceva pe chipu-i de viţică ?"

— Eu ? Sigur că am ceva să-ţi spun. Am să-ţi spun că eşti frumoasă şi că mor după tine. Asta am să-ţi spun. Mai vrei un fum ?

Pe faţa Danielei flutură parcă un surîs obosit. Pînă să răspundă ea, Eugen a şi sărit, s-a aşezat pe braţul fotoliului şi apropie ţigara de buzele ei. Vrînd-nevrînd, Daniela trage din ţigară. Cînd slobozeşte fumul, buzele lui Eugen s-au apropiat de ale ei, gura lui inspiră fumul, apoi se aşază pe gura ei, într-un sărut apăsat, lung, sufocant. Capul Danielei este tras pe spate, degetele lui Eugen sînt în părul ei, în timp ce mîna cealaltă îi înlănţuie umerii. Îmbrăţişarea durează mult, căci Eugen o repetă, în ciuda opoziţiei Danielei.

Acum, ea este în picioare în mijlocul camerei, uşor ciufulită, cu obrajii în flăcări, indignate dar şi binefăcătoare, cu ochii măriţi, speriaţi dar şi mînioşi, se vede că trebuie să facă efort ca să poată vorbi.

— Eugen... Nu. Te rog. Nu. Mai bine plec.

Dar Eugen are principiile lui, „bate fierul cît e cald", a şi luat-o din nou în braţe, o lipeşte toată de el, continuă s-o sărute sufocant, aşa ca ea să nu poată vorbi, braţele lui împiedică încercările ei de desprindere, lupta durează, durează, pînă cînd el simte primul semn de abandon al trupului ei şi atunci devine şi mai insistent, căci „victoria" e aproape.

Sînt amîndoi întinşi pe studio, înveliţi cu un cearşaf, Eugen fumează, cu ochii-n tavan, capul Danielei zace alături pe o pernă, înconjurat de aura brună a părului.

„Ai făcut-o şi p-asta", gîndeşte Eugen despre sine, „acuma, descurcă-te. Proasta asta, chiar te iubeşte. Nu credeai, dar aşa este. O fi fost ?... Nu părea. Oricum, o femeie nouă este o femeie nouă. S-a-mpotrivit ea, chiar cu destulă forţă, dar cu *băiatul* nu merge..."

Stinge ţigara şi se-ntoarce spre Dany. O contemplă cu oarecare recunoştinţă : e totuşi femeia care l-a bucurat ! Zace frumos pe perna albă faciesul ei măsliniu, încu-

nunat de părul răvășit, pleoapele grele, cearcănele, acum veritabile, buzele ușor umflate și foarte roșii, ochii închiși în coada cărora se adună încet cîte o lacrimă, care lunecă pe pielea subțire a tîmplei.

— Drăguțo ! murmură el și depune o serie de sărutări mici, rapide, pe întreaga ei față, din frunte pînă-n bărbie și chiar pe umărul stîng care izbucnește-ntr-o rotunjime bună de sub pînza albă. Plîngi, drăguțo ? Ce-ai tu, Dany, fato ?

Eugen are o solicitudine aproape medicală.

— Nimic ! s-aude glasul Danielei, care nici nu deschide ochii. Nimic.

„Să fie pentru prima oară ? *Atunci* se plînge. Se mai plînge și din alte motive. Oricum, nu pare grav."

Eugen sare-n picioare, aduce pahare cu vermut, țigări aprinse, apoi se lungește pe studio, strecoară un braț pe după umerii Danielei și trage chipul ei ud de lacrimi pe pieptul lui, sărutînd-o pe păr.

— Hai, bea ! Uite și-o țigară.

Daniela refuză mutește, dar el nu se lasă.

— Bea. Bea că-ți face bine. Ia și țigara.

Pînă la urmă, Daniela se ridică puțin în capul oaselor, pe pernă, bea și acceptă și țigara.

Trec minute în tăcere. Fumează amîndoi.

Apoi s-aude glasul Danielei. Nu-i răgușit, dar are o tonalitate surdă.

— Eugen !

— Da, păpușo !

— Nu-mi spune „păpușo" !

— Bine. Nu-ți spun „păpușo". Dar cum vrei ?

— Dany !

— Bine, Dany mic !

— Eugen !

— Da, Dany mic !

— Tu... mă iubeşti ?

— Sigur că da. Eşti o floare, Dany mic.

— O floare...

Daniela rămîne ca-n transă, cu privirea aţintită undeva, departe, de fapt întoarsă-n sine.

— Asta-i destinul florilor ! se trudeşte Eugen să fie spiritual. „Alta acum", gîndeşte, „încep vaietele !"

— Nu trebuie să fii tristă, reia.

— Nu sînt... tristă...

— Da' ai ceva !

— N-am. Eu n-am.... Nimic ! Eu n-am nimic... Eugen !

Deşi glasul Danielei a crescut subit în intensitate, privirea ei nu se-ntoarce, rămîne aţintită în gol. Eugen o mîngîie mecanic pe umăr. Murmură, neglijent :

— Da, Dany mic.

— I-adevărat... că duminică... te-nsori ?

— Cine ţi-a spus ? întreabă el repede, ca să cîştige timp. „De unde dracu a mai aflat-o şi p-asta ? Adică, ce se miră ? Doar nu-i un secret de stat ! Uite cum se strică bunătate de dimineaţă. Să vezi acum scenă !"

— I-adevărat ?

Glasul Danielei a devenit mai imperativ.

— Da, Dany. I-adevărat, recunoaşte el, hotărît să devină trist.

— Şi... o iubeşti ?

— Dac-o iubesc ? Sigur că... Mă rog, ţin la ea, se-nţelege, altfel...

— Şi-atunci... ?

Eugen constată că Daniela plînge iar şi se enervează de-a binelea.

— Şi-atunci ce ? Ce-are una şi cu alta ? Dragostea-i una, însurătoarea-i alta ! Una n-o presupune pe-ailaltă, şi nici invers. Tu eşti un copil. Nu poţi să-nţelegi. Aşa-i viaţa, draga mea.

Şi-a scos braţul de sub umerii Danielei, aprinde o ţigară, bea şi fumează înciudat.

— Atunci, de ce... ? continuă Daniela să proiecteze fără adresă jalnicele ei jumătăţi de întrebări.

— De ce, ce ? A ! N-am putut să rezist, Dany. Bărbat sînt şi eu, nu ? Vine la mine o femeie tînără, apetisantă, face fiţe, nu ştiu ce... şi eu stau de lemn-Tănase, să creadă că... Înseamnă că nu mă cunoşti !

— Şi ea... ea te cunoaşte ?

— O să mă cunoască.

— Dar cum poţi să...

„Asta mai lipseşte, să-i facă şi morală acuma !"

— Ascultă, Dany, dar tu, tu cum ai putut să vii aici, dacă ştiai că duminică mă-nsor ?

„Chiar. Dacă ştia, ce-a vrut ? Spera să-i schimbe ideile ? Caraghios. El, şi încuscrirea cu Pantazeştii ! Ori te pomeneşti că a vrut aşa, înainte de-al pierde, să cunoască şi ea amorul, cu el ? Există caraghioase de-astea sentimentale care..."

— Eu... s-aude glasul mic al lui Dany.

Dar buzele se închid brusc, albindu-se, doar ochii vorbesc, vorbesc, vorbesc... Ceea ce spun ei nu-i prea convine lui Eugen. Nu ştie de ce, dar parcă-l cuprinde o neliniştе : lucesc aşa, arşi, pe chipul umflat de lacrimi, uşor tumefiat. „Are ceva, gîndeşte el, parcă-i Venera Oarbă, aia din film."

Se apleacă spre ea s-o sărute pe ochi, să-i închidă totuşi.

Numai că Daniela întoarce capul cu bruschеţe, aproape că-i turteşte nasul, care eşuează în părul ei, în timp ce buzele lui Eugen se lipesc automat de pavilionul fierbinte şi misterios al urechii. O clipă, el rămîne nehotărît, aspirînd mireasma capilară, simţind acut vibraţia

acestei ființe de alături, străină și deja familiară. „Da. Cum de nu s-a gîndit ? Cui pe cui se scoate !"

— Dany, șoptește el, în timp ce pune pe pipăite țigara în scrumieră. Dany, repetă și încearcă s-o îmbrățișeze.

Daniela refuză, strigă chiar, „Nu ! Nu !", el se îndîrjește, ea se acoperă cu cearșaful care se-ntinde pudic peste amîndoi. Are loc o luptă anonimă, curioasă, mută, meschină și violentă în același timp, care durează, durează.

După un timp, Eugen întinde mîna după o țigare, o aprinde, slobozește un fum, palma lui dreaptă caută creștetul ascuns încă al femeii.

— Dany, Dany ! Dany ! N-ai prea fost cuminte, Dany ! psalmodiază el destul de neconvins.

Apare capul Danielei, iar mîna lui Eugen descrie prin aer o traiectorie ciudată : s-ar zice c-a fost respinsă cu violență.

— Dă-mi o țigare ! s-aude glasul ei, de data aceasta răgușit într-adevăr.

Eugen întinde leneș chiar mîna respinsă, pipăie pe măsuță, apucă țigările, bricheta și, în sfîrșit, se ridică pe pernă și le-ntinde Danielei.

Cînd îi zărește chipul are o tresărire.

Trăsăturile Danielei s-au adîncit, părul îi e în dezordine, buzele vinete, ochii i s-au micșorat. Trage din țigare cu o sete nepricepută, ceea ce o urîțește și mai mult. Stă în capul oaselor și se uită-n jur cu un fel de ură.

— Este un animal ! șuieră ea fără să-l privească. Un animal !

— Mi s-a mai spus ! se grozăvește Eugen, convins că i se face un compliment camuflat.

— Nu are nimic sfînt !

— Nu prea, confirmă el şi surîde, deşi cam nesigur.

— Ce proastă eram ! Ce proastă eram !

Daniela se adresează dulapului, tavanului, cerului de vară care se vede prin uşa de la balcon.

— Ce proastă-am fost ! Ce proastă-am fost ! repetă ea legănîndu-şi mecanic capul.

Pe Eugen îl agasează starea aceasta de prostraţie. Se stăpîneşte însă.

— Lasă, Dany, nu-i nimic, o să treacă ! murmură el împăciuitor şi întinde braţul ca spre a o mîngîia pe creştet.

— Nu m-atinge ! strigă Daniela, ferindu-se.

— Nu ţipa aşa, c-aude proprietăreasa !

Daniela nu răspunde.

— Decît să boceşti ca o proastă, mai bine-ai veni încoace...

Ea-l priveşte mută, cu ochii holbaţi. Este în ei un amestec turbure de silă, teamă, exasperare, dispreţ, chiar ură. Din toate, Eugen nu percepe decît refuzul.

— Mă rog, cum vrei. Dar eu mă cam grăbesc, să ştii.

El fumează, cu ochii-n tavan. „Mai bine-ar pleca. Pînă mă-mbrac, pîn-ajung. I-o bleagă generală. Nici tu una... nici tu alta, în schimb o mie de pretenţii ! Mai bine mă lipseam de asemenea podoabă. Numai de nu m-ar turna la soacră-mea, mai ştii, e-n stare să-mi strice tot rostul. Dacă nu mă-nvăţ minte, aşa-mi trebuie !..."

Tăcerea care durează de cîteva minute se rupe în sfîrşit, dar aerul moale al camerei este sfîşiat de nişte cuvinte repezite, brutale, pe care Eugen nici nu le pricepe la-nceput.

— I-adevărat că tu... cu mama ?

— Ce ? Eşti nebună ? sare el indignat.

— I-adevărat sau nu-i adevărat ?

— Cum o să fie adevărat ?

— Eu cred că-i adevărat. Dealtfel, chiar ea mi-a spus.

— Ţi-a spus ea, ţie, aşa ceva ? Cînd ?

— Cînd, necînd, mi-a spus.

— Minte. A minţit.

— De ce m-ar fi minţit ? Tu mă minţi !

— Eu ? De ce ?

— Pentru că pretinzi că nu.

Eugen s-a dat jos din pat, umblă nervos prin cameră, îşi toarnă vermut în pahar, toarnă şi Danielei. Aceasta stă nemişcată şi-l urmăreşte cu ochi inexpresivi, ochii aceia artificiali, pe care-i avea cînd era copilă : iepure şi Lăbuş.

Eugen se mînie pe aceşti ochi orbi care-l urmăresc.

— Ei şi, dac-ar fi aşa ? Tu erai un copil pe vremea aia. Eu eram un tînăr student flămînd. Flămînd nu numai de pîine... Numai că maică-ta n-ar fi trebuit să-ţi spună aşa ceva. Tocmai ţie !

— De ce tocmai mie ?

— Pentru că... mă rog, erai un copil, erai...

— Poate mi-a spus abia ieri. De unde ştii ?

— Nu trebuia să-ţi spună niciodată. Nici ieri, nici alaltăieri, nici mîine. Asta-i o porcărie.

— Nici nu mi-a spus. N-a făcut nici o porcărie.

— Cum ? Nu ţi-a spus ?! se indignează iar Eugen. N-ai zis chiar tu ?

— Am zis. Dar nu mi-a spus. Nu mi-a spus nimic.

— Îţi baţi joc de mine ?

— Tu-ţi baţi joc de tine !

Pe Eugen îl cuprinde furia. „Auzi ce-i spune ea lui !"

— Te-ai *cîrmit ?* Cum îmi vorbeşti ? Ce mai e şi asta ? Şi de unde ştii ?

— Ştiu.

— Nemaipomenit ! explodează el. Şi-atunci ?

— Atunci, ce ?

— Atunci de ce-ai venit ? De ce-ai venit *aici ?*

— D-aia. Exact d-aia.

— Nemaipomenit ! Nemapomenit ! (Eugen se bîlbîie de-a binelea.) Şi eu care credeam că eşti o floare. Eşti o fiară, aia eşti.

Continuă să circule, gesticulînd violent. Apoi stinge ţigara abia aprinsă, se uită lung la Daniela.

— Ia ascultă, *de unde* ştii tu ? Nu ştiai nimic ! M-ai tras de limbă. Şi eu, ca un prost, am marşat.

— Ca un prost.

— Uite ce, nici aşa...

— De ce ? Eu n-am fost o proastă ? Eu nu *sînt* o proastă ? strigă ea deodată.

— Nu ţipa, ţi-am spus c-aude proprietăreasa !

— Nu mai pot eu de proprietăreasa ta. Pe mine mă doare *aici !* ţipă Daniela, dînd cearşaful la o parte şi bătîndu-se-n piept.

— Uite ce, să nu-mi faci mie pe tragediana aici, pe *Crinul din Mocirlă.* Că n-oi fi vreo Ana Karenina. Te-ai uitat bine-n oglindă ? Nu eşti decît o gîscă romanţioasă. Toată viaţa ta ai să vinzi antinevralgice la tejghea, asta ai să faci.

Daniela a sărit în mijlocul odăii şi-ncepe să se-mbrace. Nu pare s-audă ce spune el.

Eugen o contemplă un moment, apoi se-ntinde foarte calm pe studio şi fumează tăcut, cu ochii-n tavan, ignorînd ce se petrece în odaie. „Cel mai bine e să fac pe supăratul. Las-o-n pace. Vrea să plece, ducă-se ! Nemaipomenit, ce poamă şi-asta ! Cine-ar fi crezut ?"

Ghiceşte că Daniela se luptă cu veşmintele, nu altceva, după cum se fugăresc zgomotele prin odaie : fîşîituri, mîrîit de fermoare, tocuri pe parchet... N-am să mă

mişc şi n-am să mă uit la ea. N-are decît să plece. Ce-şi închipuie ?"

Un moment de linişte îl face atent.

Riscă o privire furişă.

Daniela e-n faţa oglinzii, cu spatele la el.

Îi vede chipul în oglindă : întunecat, desfigurat, parcă cineva i-a şters trăsăturile cu buretele. Doar ochii ei ard de un joc rău : sînt ca două găuri negre, ameninţătoare.

Eugen dă totuşi să se ridice. Privirile lor s-au încrucişat prin oglindă.

— Stai acolo ! ordonă ea, fără să se-ntoarcă.

Parcă intimidat, Eugen îşi reia poziţia de indiferenţă, cu faţa spre tavan. „Mă rog, treaba ei !"

Nu coboară privirea decît cînd i se pare c-aude uşa. „Uf !"

— Uf ! E total nebună ! gîndeşte uşurat, dar acum cu voce tare.

Numai că Dany a ieşit pe uşa dinspre balcon.

După o clipă de stupoare, Eugen sare ca ars din pat şi năvăleşte pe balconul pustiu.

— Nemaipomenit ! Nemai...po... !

ELIZA

Ce curioase sînt aceste teleferice. Întîi clădirea, care-i rece ca o gară, cu lume multă, în special tineri, sportivi sau doar excursionişti, sau amorezaţi. Şi, bineînţeles, coadă la bilete. „Cozi, a avertizat-o Octav odată, se găsesc în toată lumea, nu numai în socialism. Cozi la cinema (cîteodată, căci altfel sînt aproape goale, pentru că biletele sînt foarte scumpe), cozi la ziare, cozi la autobuz, cozi la casă. Coada,cred că e o instituţie generală pe glob şi dealtfel nu este a acestui secol, e de cînd lumea, sau mai bine zis de cînd cu societăţile organizate." Octav e foarte deştept, el a călătorit mai mult, a fost chiar şi în Anglia. Au fost şi împreună, nu poate spune, au văzut, de pildă, Budapesta. Ce oraş frumos! Şi are şi un deal, o colină, ei îi spun munte. Dar ceea ce-i dă lărgime, aer, peisaj, perspectivă este Dunărea. *Duna. Donau. Danubium.* Şi cheiurile ei, unde poţi să faci lungi plimbări, romantice, şi dacă vrei amoroase... „Sînt tot atît de frumoase ca vestitele cheiuri ale Senei, şi-n orice caz mai... mai vesele decît cele ale Tamisei", explică doctorul Octav, cu fruntea lui mare, aproape că depăşeşte linia feţei — e ca unul din acele etaje mansardate, sau doar simple etaje, care înaintează mult în

stradă, față de parter, așa fel că, pînă la urmă, sus, la mansarde, aproape că poți să-ți dai mîna de la o clădire la alta a uliței, că stradă nu poți să-i mai spui. Probabil că așa s-au ciocnit ei acum zece ani, frunte-n frunte, furioși, îndurerați, și pe urmă s-au iubit și s-au luat. Unde a mai văzut ea asta, cu frunțile ? La Dubrovnik, da, la Ragusa. Și ce pisici erau pe acele uliție pietruite și în pantă, mereu umbroase — cum altfel ? — au și fotografiat o grămadă de motani imenși. „Am văzut odată chiar și o coadă la pisici", a rîs în continuare Octav, iubitul ei Octav.

— Întîi n-am înțeles, povestea el, stăteau înșirate pe un gard, un fel de zid, dealtfel, la vreun metru una de alta, foarte atente, în aparență indiferente, mici sfincși blănoși și încovrigați în ei înșiși — doar cu o mică mișcare internă a labelor dinapoi care călcau mereu zidul — dovedind o nervozitate extremă în nemișcarea lor felină. Pe urmă, mi-a explicat proprietăreasa situația, cu o puternică ură în glas. Zicea : „Sînt motani, fir-ar ai dracului, din cauza tîrfei ăsteia siameze, din cauza lui Beatrice (Siamul și Dante, ce-i în capul oamenilor !), uite-o jos, în butoiul ăla gol, acolo-și primește curtezanii, ei stau înșirați pe gard, nemișcați, și așteaptă, așteaptă, și două zile cîteodată. Sînt foarte ordonați, nu există s-o ia vreunul înainte, adică peste rînd, chisăliță-l fac, uite-l, ăla primul, rîiosul, e Generalul, așa l-am botezat, e bătrîn și cam șchiop, dar totuși Beatrice îl place, el e șeful, mai vine și cîte un motănel tinerel care nu cunoaște regula, e prima dată că-l apucă amorul, ia o chelfăneală și se duce cuminte la locul lui. Uite-l, ăla micul, ultimul, prăpăditul, vezi că-i cu urechile cam sîngerate..." „Dar, madam Dumitrescu, zic eu, dumneata ai putea să scrii un tratat despre Erosul pisicesc". „Păi chiar c-aș putea, răspunde ea, dar sînt prea ocupată

cu domnul Dumitrescu, arde-l-ar focu' pe unde-şi pierde ceasurile, dar las' că vine el acasă, la rummy, pe gard îi pun, domnu Bòrcotă, pe gard, la rînd, la coadă!"

— La coadă ? rîsese Eliza atunci. Şi-n faţă nu-l punea pe domnul Bòrcotă ?

— E foarte adevărat că toate proprietăresele au boală la chiriaşii tineri, literatura-i plină, dar eu am dezamăgit-o : aveam ochelari şi citeam prea mult, şi mă şi-ncuiam în cameră, într-un cuvînt, eram un... nevolnic !

— Ah, ce geloasă pot să fiu pe tot ce ţi s-a-ntîmplat ţie înainte de mine, nici nu poţi să-ţi dai seama, urîtule ! şi Eliza-l pupase conjugal, pentru că „aventurile Beatricei" îi fuseseră povestite la şase ani după căsătorie, aveau deja copii, şi ea nu mai lua chiar aşa în serios „pasiunea", „pasiunile", a ei şi a lui.

În sfîrşit, Eliza a reuşit să ia bilet, destul de înghesuită între beţe de schi, rucsacuri, bocanci imenşi, ţintaţi şi nemiloşi, şi, fericită, iese din faţa ghişeului. Îşi cumpără ciocolată, ţigări, dar degeaba crede c-a scăpat, o altă coadă o aşteaptă. Nu ştia pe unde trebuie s-o ia ca să intre-n teleferic, deşi existau o grămadă de săgeţi indicatoare, dar cînd a văzut noua coadă, a înţeles că asta-i soarta ei. Şi iat-o deodată presată între membrii aceleiaşi bande gălăgioase, tineri plini de saci, bocanci, căciuli, canadiene, şi tot felul de aparate, muzicale, fotografice, electrice, alpine, şi fetele vorbind mai gros decît băieţii, şi ăştia vorbind mai ales între ei, dar trăgînd cu ochiul lacomi la sexul advers, care — curios ! — îi agresiona, şi Eliza fiind foarte atentă să nu ardă cu ţigara veşmîntul bărbatului din faţă şi primind zdravene lovituri în şolduri de la tînăra din spate, care se agită foarte mult şi conversează, de preferinţă cu inşii situaţi la cel puţin cinci metri distanţă. Dar Eliza-i obişnuită cu

spiritul gregar, e doar profesoară la şcoala profesională, acolo vîrsta nu prea contează, ai elevi de la 14 ani în sus, unii însuraţi şi cu copii, şi deci aceşti aşa-zişi şcolari nu se prea jenează de ea şi nici de materia ei, limba şi mai ales literatura română, după cum dealtfel nici ea nu-i convinsă de necesitatea unui apostolat monahicesc din parte-i, deşi, aşa cum îi e felul, se achită conştiincios de datoria ei, este model pe şcoală, pînă şi directorul, veşnic obosit şi încruntat, îi surîde şi n-o scoate din „duduca Eliza", „perla noastră", „mîndria noastră", care „ar trebui luată ca exemplu..."

Dar o uşă de metal — numai metal şi beton şi frig p-aici, cu toată primăvara care e-n toi ! — se deschide, lungul şir gălăgios se pune deodată-n mişcare, voinica din spate i-a proptit pieptul ei mare-n spinare şi iat-o pe Eliza, mai poticnindu-se, mai lucrînd din coate, ajunsă-n cabină. E o cutie mare de metal, cu pereţi de sticlă, şi cu bare verticale, pe lîngă care se bulucesc oamenii, pentru echilibru, probabil, ea s-a strecurat pe sub un rucsac uriaş şi a cucerit un loc la geam, asta va fi plăcerea ei : priveliştea. Strigăte, comenzi, rîsete, bufnituri, hîrîituri şi în sfîrşit cutia se leagănă şi porneşte, un fel de rachetă, gîndeşte Eliza, cam greoaie şi înţesată, dar care cucereşte spaţiul, căci deja se văd jos vîrfuri de copaci, rîpe, luminişuri, în timp ce ei se înalţă în văzduhul care-i înconjoară, incolor, dar nu mai puţin ameninţător.

Păcat că nu sînt şi copiii cu ea, Petru şi Pavel, cei doi soldaţi ai ei, Petru, primul născut, dar mai scund, brunet şi cu ochii ei, Pavel, al doilea, dar mai voinic, un blond cam rotofei, care „s-a aruncat" în partea lui Octav. Sînt amîndoi la şcoală acum, în clasa a treia şi a doua, rolul ei de mamă a devenit mai uşor sau a devenit mai greu — cine poate spune ? — dar ea op-

tează pentru prima alternativă, deoarece Octav a preluat o parte din treabă, şi anume „supravegherea studiilor", „mie mi-ajunge, nu vreau să fiu profesoară, şi-acasă !", a declarat ea, şi Octav s-a supus. Ei sînt soldaţii ei, iar ea, este „colonelul", căruia ei îi dau deseori „raportul", stînd în poziţie de drepţi, cu degetele la tîmple şi călcîiele lipite. Sînt bineînţeles nedespărţiţi, par să se iubească între ei „ca fraţii", se ajută cînd trebuie să se „descurce" singuri. „Am înţeles, să trăiţi, don colonel !" îi strigă, au umor, s-ar zice, deşi abia viitorul va arăta ce şi cum. O familie unită sînt ei patru, Eliza şi Octav, Petru şi Pavel, toţi Bòrcotă, un nume cam dur, dar asta a fost soarta ei, fosta Eliza Paraipan. (Parcă Paraipan ! rîdea Octav.)

Dedesubt se ivesc primele petice de zăpadă, Eliza se simte tot mai uşoară, „Cinci săptămîni în balon", ba adineauri a fost o mică panică, au trecut pe la unul din stîlpii de susţinere a cablurilor şi nacela s-a legănat mai tare ca de obicei, conductorul a dat indicaţii severe, ţipete cochete s-au amestecat cu rîsete înfiorate, şi pămîntul, adică coasta pe alocuri stîncoasă, colţuroasă, a muntelui, a coborît în prăpastie, în timp ce sufletul Elizei s-a făcut mai mic şi a încercat chiar odată să o zbughească pe trahee în sus, ceea ce ea bineînţeles n-a permis şi a înghiţit de două ori în sec, pînă l-a liniştit.

În sfîrşit, se pare că ajung, după foiala din jur, zgomotele de fierărie şi „indicaţiile" răstite ale conductorului. De fapt, de ce-a venit ea aici, aşa singură ? Şi nici pregătită vestimentar nu e, şi-a luat cu ea tot ce-avea mai gros, dar nu-i deloc sigură că va fi de-ajuns, şi pe urmă ce-o să facă sus ? Ei, o să privească, o să se plimbe, o să se destindă de atîta lucru, pentru că această primă vacanţă a ei, singură, este totuşi o „vacanţă de

lucru", oricît de paradoxal ar suna. A luat o vacanță de la „familie", ei i-a fost frică să plece singură, dar Octav i-a spus: „Eliza, acum ești și tu fată mare, nu mai ești o puștancă, trebuie să-nveți să te descurci în viață și fără noi trei, care te-ncurcăm atîta". „Nu-nțeleg!" „Da, a zis el, prea te-ai lipit așa de familia noastră, te-ai ascuns în mijlocul ei, ia ieși și tu puțin în lume, s-o mai vezi cum arată de fapt!" „Tavi, dar tu mă gonești, tu vrei să rămîi singur aici, fără mine!" „Sîntem trei bărbați, Liz Taylor (așa rîde el de ea!), avem și noi nevoie de niște aventuri fără colonel." „Poate și colonelul să-și găsească alt regiment, la asta nu te gîndești?" „Tocmai, să mai vezi și tu alte trupe, să faci comparație, poate-ți mai îmbunătățești metodele de comandă!" În ce privește noile „trupe", în orice caz, Octav nu s-a înșelat. Nici nu și-ar fi închipuit Eliza ca să aibă atîtea și atare probleme. În sfîrșit, cele „atîtea și atare" sînt doar una, și probabil că d-aia a fugit ea azi de la hotel. „A fugit?"

Aici este de fapt o haltă, altă gară, alte cozi, alte bilete, alte rucsacuri, dar Eliza a hotărît că merge pînă sus, „pe culmi", așa că se îndreaptă resemnată spre ghișeu. Sînt totuși cam scumpe biletele astea, patru a șase lei, dus și-ntors, poftim, 25 de lei, cît să mergi cu trenul o sută de kilometri. Ciudate mai sînt și legile stabilirii prețurilor într-o economie socialistă. „Tu nu-nțelegi că altădată, de pildă, era șase lei o pîine și trei lei o cutie de chibrituri, deci, vezi ce raport, ceea ce..." dar Eliza, deși acum traduce ceva pentru el, nu dovedește aplicație pentru explicațiile sociologului Bòrcotă, căci asta este Octav, sociolog, nu acasă, ci efectiv, la slujbă!

A, dar asta-i culmea, uite-l pe Avramescu, domnul Avramescu! Eliza se-ncruntă, această întîlnire, „for-

tuită" va zice el, nu pare defel cu totul neașteptată. Asta este tocmai lucrul de care ea fugea, căci de ce se-ntrebase ea adineauri, „A fugit de la hotel ? Sau ce ?" A fugit și de domnul Avramescu, domnul Pamfil pe numele mic. Și abia acum își dă seama că a fugit și de doamna Bòrcotă. Astea sînt de fapt cele două „atîtea și atare" probleme și de fapt nici nu sînt probleme, ea le numește așa, pentru că nu știe prea bine ce sînt, un fel de stări sufletești neobișnuite, care au făcut-o să lucreze mai puțin în ultima săptămînă și să doarmă mai prost, odată a luat chiar și un somnifer, alaltăieri seară, pentru că...

— A, dar ce fortuită și plăcută întîlnire, aude ea glasul de bariton al domnului Pamfil, care este deja lîngă ea și Eliza se bucură că amîndoi sînt arhiînmănușați, căci altfel Pamfil — cum îi zice ea în gîndurile ei — pe lîngă adînca înclinare, i-ar fi sărutat și mîna, în felul acela insistent, dar nu neplăcut, cu care ea nu-i obișnuită și care, a constatat cu stupoare, i se pare normal și o umple de un fel de siguranță binefăcătoare.

— Ce bine ! Tocmai eram atît de singură !

— Să-nțeleg că nu te deranjez nicicum, Liza ?

— Din contră, domnule Pamfil. Fortuitul ăsta al dumitale îmi dau seama că-i ca hazardul din principiul ăla : o formă a necesității ! Să zicem că-i o necesitate reciprocă, nu ?

— Tocmai. Cînd te-am auzit ieri că vrei să te plimbi azi, am simțit că trebuie să mă plimb și eu, să-ți fiu în preajmă, o tînără și frumoasă femeie ca dumneata, Liza, nu trebuie lăsată singură, ea tentează, habar n-are ce furtuni se pot isca în jurul ei, este necesară o pază... o pază contra incendiilor...

— ...pasionale! completează Eliza. Iei dumneata bilete? spune repede, speriată de cuvîntul care i-a ieşit din gură.

— Bineînţeles, spune el, cu un surîs larg, din alea pe care ea le cunoaşte, un surîs foarte patern, care i se pare ei că ascunde în mod imperfect zîmbetul adorativ, dacă nu chiar, şi mai dedesubt, un rînjet senzual.

El s-a dus la coadă în locul ei, şi ea şi-a aprins o ţigară şi se plimbă, dar nu păşeşte drept, aşa, mărunt şi băieţeşte, cum îi e felul, ci pur şi simplu leagănă din şolduri, ca o vampă, chiar dacă sub haina ei de piele neagră acest lucru se observă greu, dar în orice caz ea observă dinlăuntru, se miră, se indignează, apoi se resemnează. „Probabil pentru că mi-a spus aşa, printre altele şi cu totul în treacăt, că am şolduri frumoase şi înalte, cizmele negre îmi subţiază gambele, iar o siluetă atît de elegantă... şi eu acum, sigur, mă comport subit ca Liz Taylor, deşi ea e totuşi mult mai grasă ca mine, asta-i sigur..."

Uite-acuma îi face un semn discret, e aproape de ghişeu, Eliza scoate fumuri pe nas, îi place zîmbetul lui calm şi învăluitor, aşa a făcut şi cînd a acostat-o la masă, degeaba a căutat ea să fie nu numai rezervată, dar chiar ţepoasă, că în zece minute a şi făcut-o să mărturisească că da, are guturai, e căsătorită şi-şi iubeşte soţul, a pretins că-l ştie pe Octav, „a, sociologul... cunosc lucrarea lui, a! nu mă miră că sînteţi fericită, e un om foarte capabil", şi la cină i-a adus nişte pilule, „luaţi astea, sper să vă facă foarte bine" şi „contaţi pe mine în orice împrejurare, simt că treziţi în mine sentimente frumoase, generoase, vă puteţi încrede, veţi vedea, principalu-i să surîdeţi aşa, ca o elevă cu nasul roşu, care se vrea foarte sigură de sine, cu deosebirea că dumneavoastră chiar sînteţi, dar to-

tuşi aş vrea să vă văd mai anturată, proştii ăştia d-aici n-au ochi, lasă că vi-i recomand eu pe toţi şi pe urmă n-aveţi decît s-alegeţi!" Sigur că ea l-a ales pe el, de ceilalţi îi era mai frică, femeile sînt geloase, bărbaţii cupizi, Pamfil este o pîine caldă, poţi să muşti din ea. Şi-a dat seama încă de a doua zi, pentru că orice nemulţumire sau dorinţă îi trecea prin cap, Pamfil era prezent fără a fi stingheritor, nemulţumirea se topea, dorinţa se-mplinea, iar Eliza se-ntreba, cu ce merita ea asta şi chiar l-a întrebat. „Ei, dar dumneata eşti o pasăre rară, eşti tînără, frumoasă, deşteaptă şi fericită. Ce vrei fiinţă mai merituoasă?" Ea fusese foarte atentă la cele patru calificative şi a remarcat ordinea lor. „A, puteţi să schimbaţi ordinea cum vreţi, afară de ultima." „Bine, domnule Pamfil, dar dumneata eşti un linguşitor, dacă nu chiar un seducător!" (Ultimul cuvînt îi scăpase Elizei, deja se surprindea vorbind şi acţionînd într-un mod neobişnuit, uşor deşănţat, poate chiar scandalos.) „Bineînţeles că sînt un linguşitor, replicase el, privind-o în ochi, mă bucur că în cazul dumitale, Liza, nu mi se poate întîmpla să am remuşcări, dar seducător, ăsta-i un compliment pentru care-ţi mulţumesc, de data asta eşti dumneata linguşitoare." „Şi seducătoare nu?" (Liza roşise după ce rostise aceste cuvinte, îşi dăduse seama, dar fuseseră mai tari ca ea, ieşiseră singure!) „Dumneata, Liza, nu eşti doar o ingenuă, eşti o femeie care poate fi fatală în viaţa unui adevărat bărbat!" „Ca-n viaţa lui Octav?" „Şi aşa. Dar nu numai aşa." Ea schimbase vorba, puţin ameţită, şi privirea lui se topise cu încetul, alunecînd în preajmă...

Pamfil vine cu biletele, dar acum Eliza nu mai poate scăpa de coadă, e vorba despre intrarea în cabină, aici nu merge cu „mercenari". Oricum, el o apără,

în locul înghesuielii şi loviturilor de la coada de jos, acum are un spaţiu confortabil în faţă, iar în spate, căldura protectoare a lui Pamfil. El e un bărbat nu prea înalt, dar foarte lat în spete şi cu o hălăciugă de păr creţ, argintiu, sub care nu te-ar mira, pe frunte, să descoperi două corniţe de faun, sau măcar rădăcinile lor, camuflate. A simţit asta atunci, în seara a doua, sau a treia, cînd a renunţat la eternul ei pulover şi a îmbrăcat o bluză mai pretenţioasă, cu decolteu *en coeur*, de o adîncime convenabilă. „Silueta dumitale, spusese domnul Avramescu, are ceva bonapartist, byronian. Dumneata pari un tînăr romantic, înfăşurat în mantia-i neagră, mergînd zorit spre mari idealuri." Deci, trăsese concluzia Eliza, e-mbrăcată ca un băieţoi, feminitatea ei exterioară suferă. Drept care s-a prezentat la cină ca o tînără doamnă, cu acea bluză scumpă adusă de Octav, bluză de gata, puţin cam lungă-n umeri, dar nu era Eliza femeia care s-o ajusteze. O îmbrăca foarte bine, îi scotea în evidenţă talia, bustul, şi — de ce să se ascundă ? — sînii ei uşor plaţi, dar înalţi şi liberi, de care era atît de mîndră. Numai că în jocul replicilor, ea se apleca din cînd în cînd peste masă — o, nu intenţionat ! — şi atunci trebuia să se îndrepte şi să tragă umerii bluzei în spate. Manejul se repetase, domnul Avramescu, oricît de rezervat, îl observase, surîdea ambiguu, ea se enervase, la un moment dat i se păruse că el nici nu mai e atent la conversaţie, ci aşteaptă clipa cînd poate să-i lipsească privirea de pieptul ei, şi pînă la urmă pretextase că „are de lucru" şi se retrăsese în camera ei, urmărită de ideea că se comportase ca o cochetă de duzină.

Da, Pamfil are o mare forţă, pe care însă o ţine ascunsă, nu o lasă să străbată decît cu amortizoare pneumatice. Sînt fotolii somptuoase, în care te scufunzi

cu o impresie de dezastru, şi altele care par dure şi cînd colo te primesc cu uşurinţă şi te înconjură cu o delicateţe, pe care o simţi nu numai aderentă, dar şi foarte solidă. I-a plăcut şi la dans Pamfil, acolo, la barul hotelului. Ea nu voise să meargă. „Fleacuri, dacă nu-ţi place, plecăm, nu-i bai", zisese el, ca un ardelean, deşi nu era. Cînd a poftit-o la dans, iar s-a speriat Eliza. „Eu dansez cam prost!" s-a scuzat ea. „Aş, dumneata ai graţie înnăscută, încearcă şi-ai să vezi!" Şi-a-ncercat şi a fost foarte... foarte bine! După cum e foarte bine şi acuma, Pamfil e în spate, e ca un blindaj protector, poţi să te sprijini pe el cu toată încrederea. Eliza se lasă deodată uşor pe spate, în locul sînilor sportivei de adineauri, o primeşte o suprafaţă sigură şi uniformă, un bun spătar extensibil de avion, doar sînt pe înălţimi, şi glasul lui de bariton murmură ceva, nişte întrebări, nişte consideraţii, şi ea răspunde „Sigur. Sigur", căci are un sentiment de încîntare tulbure. Parcă nici n-a observat cînd au intrat în noua cabină, ea s-a îndreptat spre colţul ei, cel cu priveliştile, acum nu se mai teme de obiectele din jur, şi iar se lasă pe spate, zice „Sigur, sigur. Dar ce frumos e!" şi se abandonează priveliştii. Acum e multă zăpadă, mult alb orbitor, văile sînt ca nişte mirese adormite, culmile ridică spinări arcuite, pietroase, deseori zdrenţuite, bat parcă şi nişte vînturi, este, într-un cuvînt, un alt ţinut, Ţinutul Alb. E departe hotelul de jos, mai departe se află viaţa şi familia ei, totul este doar un suiş lent, în straturi rarefiate, aer antiseptic şi antigravitaţional, încît te miri că nacela lor îşi mai permite clătinări, ca cea de acum... „Nu-i nimic, ne-apropiem", murmură domnul Pamfil, şi cum să nu aprecieze braţul lui, care i-a-nconjurat asigurător umărul...

Eliza stă cuibărită, căci ăsta-i termenul, în braţele unui bărbat străin. În sfîrşit, „cuibărită" ! Sînt plini de haine, atingerea este egală şi neutră, de cîte ori n-au luat-o de umeri prieteni de-ai lui Octav, şi chiar la dans, încît dacă n-ar fi „ideile" ei ascunse, totul ar părea firesc, foarte firesc. Nimeni n-o obligă să se simtă „în braţele unui bărbat străin", decît subconştientul ei turbure, subconştient de soţie fericită, care se defulează probabil în asemenea întrebări ridicule : „Cum o fi fiind, totuşi ? Ce-nseamnă *altul*, un *alt* bărbat decît cel atît de iubit şi de binecunoscut ? Cum iubesc *alţi* bărbaţi ? Cum iubeşte acesta, acesta din faţa ta, adică din jurul tău, acest Pamfil, de pildă, această fiinţă caldă şi puternică şi ocrotitoare ? Dar Eliza, Eliza, cum ar putea ea să...? Cum să te *prezinţi* în faţa unui străin ? Şi de ce să te prezinţi ? Şi mai ales de ce nu ? Şi, iarăşi, mai grav, de ce da ?"

Bine c-au intrat în gangul îngrozitor, care se pare că-i locul de acostare a cabinei. Să fii nacelă, să fii rachetă, să pluteşti peste abisuri, să fii o adevărată pasăre zburătoare a înălţimilor, şi să te vîri brusc, de bunăvoie, într-un hangar de fier şi beton, plin de unsori oribile ! Dealtfel, şi porumbeii, idealizaţii porumbei călători, nu se bagă apoi în coteţ, în coteţele lor, care sînt foarte murdare şi urît mirositoare ?

Cînd, în sfîrşit, reuşesc să iasă pe uşa făgăduinţelor, uşa care se deschide spre înălţimi, Eliza se opreşte, după numai cîţiva paşi. Dar aici este sfîrşitul lumii, un punct terminus, de jur împrejur nu-i decît văzduh, în toate direcţiile, pămîntul, cît se mai zăreşte ici-colo sub zăpadă, fuge în jos, se strecoară pe căi misterioase din faţa privirii, şi dispare, dispare în neant ! Şi după ce te izbeşte această fugă a pămîntului de tine, această părăsire ruşinoasă a unui prieten în pri-

mejdie, această trădare deci, neașteptată trădare, iată că primești o a doua izbitură la fel de puternică, ba poate mai puternică, o izbitură în pleoape — căci ai închis la-nceput ochii — și pe urmă în corneea care se contractă, rănită de alb și de frig, un alb compact, imens, orbitor și gigantic, peste care șade, parcă rușinată, o tichie doar pe-alocuri albastră, dar mai ales plumburie, sau alburie. Și abia îți tragi răsuflarea, după aceste două izbituri, care au fost aproape concomitente, cu un ușor decalaj în favoarea albului, și cu care totuși începi să te obișnuiești, că te și ia în primire o a treia, aceasta-n valuri repetate, înecăcioase: sînt rafalele, iscate parcă din nimic, ale vînturilor înălțimilor — căci nu se poate, trebuie să fie mai multe, care se și încaieră, mai știi? Începi să ai senzația că devii o parașută care se umflă, ezitînd încă în care direcți să-și ia — nu zborul, nu doar zborul, nu! — lumea-n cap să-și ia, să-și ia adio, rămas bun și... valea!

— Vai, dar... nu credeam... Ce frumos e... o nebunie... strecoară Eliza, printre izbituri.

— D-aici vezi viața altfel, nu, Liza? se interesează cu satisfacție de ghid, domnul Pamfil, foarte înfipt pe picioarele depărtate.

— O văd?... N-o văd!... Deloc!... încearcă să răspundă Eliza.

— Pot să-ți ofer brațul? continuă galantul Pamfil.

— Și încă cum! recunoaște Liza. Altfel... mă pierzi... sigur...

— O, cum poți pierde, și domnul Pamfil strînge tare brațul ei lîngă trunchiul lui, ceva ce nu posezi? Și fiindcă simte mai mult decît observă privirea scurtă, încărcată de spaimă și reproș, de alături, reia: Deși, desigur, sînt pierderile cele mai dureroase, nici n-ai

amintiri, imagini cu care să le înmoi, sînt pierderi fără leac, pierderi abstracte, teoretice, pierderi care...

— Hai... să mergem... acolo sus... imploră vitejește Liza, deși simte că vîntul o pătrunde ca pe o rufă pe frînghie. Nu mai... face dumneata... filoso... fie ipocrită!

Încearcă să-și strîngă mai tare basmaua pe cap și o tot potrivește la urechi.

— Bine Liza, dar dumitale ți-e frig! N-ai să poți merge pîn-acolo!

— Merg... pînă unde... vreau!

— Mă rog! Atunci treci în stînga, așa bate vîntul întîi în mine, și ia căciula mea!

— Ei, cum ?... Și dumneata ?...

— O căpățînă pătrată și căruntă e mai rezistentă decît pare.

Eliza și-a pus căciula domnului Avramescu — ce mare și ce bună! — i-au intrat urechile la adăpost, cu mîna liberă și-o ridică mereu de pe ochi, brațul lui Pamfil e o pîrghie de nădejde, și așa urcă amîndoi pe dîmbul din apropiere, mult mai lung decît s-ar fi putut crede, și urcă și urcă, gîfiind împreună, trudind împreună — ce Golgothă mai e și asta ? — pînă cînd au impresia că sînt *deasupra*, deasupra tuturor celor din jur — dar parcă este cineva sau ceva în jur ? — ei doi, o pereche vitează care se avîntă pe înălțimi.

— Gata! reușește Eliza să rostească, apoi se uită în jur de cîteva ori, se-nvîrtește fără să știe între brațele lui Pamfil — care-i un fel de Zevs zburlit, roșu și îndîrjit — încît înțelege că în cele din urmă trebuie să se ghemuiască la pieptul lui și să răsufle puțin, și buzele reci și umede, dar de fapt fierbinți și mirosind a tutun, ale lui Pamfil se așează pe nasul ei și urcă chiar spre rădăcina ochilor, și ea nu zice nimic, și el nu zice nimic,

doar o strînge şi mai tare, ceea ce este foarte bine venit, şi stau aşa amîndoi, cîteva secunde, o pereche înlănţuită, care se apără de imensitatea lacomă din jur, de vînturile ei eterne şi dezmăţate. E, aşa, o îmbrăţişare prelungă şi neprielnică, stînjenită, dar o îmbrăţişare foarte strînsă, îi lipesc înălţimile, vîntul, frigul, albul, o presiune generală a elementelor din jur, şi-n mijloc, ei, perechea umană, cuplul animal, şi Eliza simte că e fecundată, aşa cum fecunda Zevs pe vremuri, sub formă de ninsoare, de ploaie sau de vînt, ea e o ţarină care inhalează în adîncul ei bombardamentul exploziv şi suav al elementelor naturii, ploaie şi vînt şi ninsoare, şi soare sau lună sau stele, şi gîze, furnici şi rîme, şi tropot de copite şi fîşîit de batraciene, labe de vietăţi nocturne sau urmele melcului şi ale şarpelui, sclipitoare, umede, aderente...

— Am... îngheţat... rosteşte Eliza cu greu şi cu ipocrizie, pentru că, dimpotrivă, o străbat dulci şi fierbinţi unde, raze, descărcări ionice, şi are sentimentul „păcatului" („Ce dobitocie iudeo-creştină!" mîrîie interior materialismul dialectic al Elizei), ceva protestează în ea, în adîncuri, nu prea îndreptăţit, dar totuşi — ţinem seama de valorile noastre, nu ? — trebuie să întrerupem acest circuit, care nu se ştie spre ce se-ndreaptă, care-i ameţitor şi amorţitor de lucidităţi, care-i şi ameninţător, anunţător de catastrofe. Subit, şi-aminteşte de o poveste din adolescenţă : doi iubiţi, găsiţi morţi, îngheţaţi, inseparabili — doar medicii, la spital, orori chirurgicale ! — şi-au fost înmormîntaţi împreună, şi totuşi, oraşul a plîns, duios şi libidinos în acelaşi timp...

— Am... îngheţat... repetă Eliza ipocrizia ei.

— Să mergem, îl aude pe Pamfil. Să mergem. Stai lîngă mine. N-avem mult. Hai !

Vocea lui e spartă, răguşită — unde-i timbrul baritonal ? — coboară amîndoi, şi mai alunecă, şi-aşa mai rîd, ca să gonească demonii, iar la Bufet („Bufetul eterogării !" glumeşte Pamfil) iau două băuturi mici şi tari, acre şi fierbinţi, care se strecoară solide în stomacurile lor şi abia acolo se topesc, mici cuburi de gheaţă care încearcă să restabilească temperatura normală.

Tac amîndoi, fumează, privesc forfota din jur. Deodată Eliza îşi scoate căciula şi-o întinde lui Pamfil cu amîndouă mîinile, ca pe tavă.

— Îţi mulţumesc, murmură ea. Mi-era aşa de bine în ea că şi uitasem c-o am !

— Mai ţine-o.

— O, nu. Nu-i a mea. I-a dumitale. Şi-acu nu mai am nevoie.

— Păcat. Îţi şedea atît de bine. Ţi-aş dărui-o.

— E prea mare pentru mine. Şi-ţi închipui ce-ar spune Octav cînd m-ar vedea cu ea.

— Prea fericitul Octav !

Liza şi-a reînnodat basmaua.

— Mi se pare că sîntem ingraţi.

— Şi mie. Mai luăm cîte unul ? Avem nevoie de calorii.

— Eu nu, se apără Eliza.

— Ba da, ba da.

El se duce la bar. Eliza se uită-n urma lui. Calcă apăsat, ca un urs. „E un bărbat", gîndeşte ea. Unul care te-nfăşoară în blana lui de urs, acolo, în peştera preistorică. Ce bun sărut era, deşi nici nu era un sărut. O-mbrăţişare, o răsuflare, o epidermă apropiată, în jur ameţeala altitudinii, înlăuntru mii de focuri blînde. Închide o clipă ochii : e iar pe dîmb. *Sînt* iar pe dîmb, căci nu-i ea singură, este ea din cuplu, o altă Eliza, o soră

a ei. Cîte Elize or fi existînd în Eliza Bòrcotă ? Asta o face să deschidă ochii. Pamfil este deja aproape. Îi întinde paharul.

— Pentru fericirea dumitale ! zice şi-l dă peste cap.

— Pentru căciula dumitale ! surîde ea şi ia o înghiţitură.

— Voi face din ea un obiect de cult !

— Fetişism ? şi Eliza mai ia o înghiţitură.

— Fetişism, de la fetie. Degeaba ai dumneata doi copii, Liza. Continui să rămîi o fată !

Pamfil a rostit cuvintele rar, privind-o tot timpul în ochi.

Eliza a golit brusc paharul. „Nu cumva începe să roşească ?"

— Plecăm ? se grăbeşte ea.

Pamfil îi ia paharul din mînă. Amarnic :

— Plecăm, dacă zici.

— Ne mai plimbăm jos, îl consolează Eliza cu vorba şi cu ochii.

— Asta-i altceva !

Pamfil plăteşte, apoi ia bilete, fac coada respectivă şi iată-i din nou în cabina telefericului.

Eliza-i tăcută, în colţul ei favorit, Pamfil e protector, alături. Îi strecoară cîte o privire furişă şi se preface că-i adîncit în peizaj. De fapt, poate îi respectă tăcerea. Pămîntul, adică văile înzăpezite, urcă mereu spre ei. Ei coboară, cugetă Eliza. Ei coboară spre lume. Acolo unde nu există îmbrăţişări asexuate. De fapt, n-are ce-i reproşa, Pamfil nu-şi manifestă prezenţa. Doar ea ştie, simte că-i alături. Alături de ea. Alături de ea e întotdeauna Octav. Dar acum şi Pamfil este alături, nu se poate nega. Un alături real şi în ordinea firească a lu-

crurilor. Aproape că-i vine să se-ntoarcă şi să-l mîngîie pe obraz şi chiar pe buze şi să se bage-n el, să-l ia cu ea, să se lase dusă. Ce prostie, că nu poate să dea curs liber sentimentelor. Nu poate! Ba poate foarte bine, dar este ea fricoasă. Fricoasă de lume, de ea însăşi, fricoasă mai ales de Pamfil. Cine-i el? *El.* „Lucrez la investiţii", spunea şi rîdea, cu cornițele lui de faun, pe care i le-a presupus ea atît de repede şi atît de bine. El este un *bărbat,* un alt bărbat, unul din marea armată a bărbaţilor. Bărbatul Octav, e bun, foarte bun, „să-l mănînci", cum se zice, dar ceilalţi, Bărbaţii, ei cum or fi? Ei, acuma! Că doar nu-i poţi cunoaşte pe toţi. Pe toţi, nu, dar cîţiva, mai mulţi, „reprezentativii speciei". Nu-i o greşeală a ei faptul că-l cunoaşte numai pe Octav? Cum o să fie o greşeală! Bine, nu o greşeală, dar o limitare — voluntară, involuntară, nu asta-i problema — o limitare negativă însă, o lipsă, ceva care te împiedică să fii sigură că ai cunoscut Iubirea. Iubirea cu Octav, sigur, o fericire, dar este ea singura? Ce-a fost îmbrăţişarea de pe dîmbul îngheţat? „Îţi cauţi argumente?" se întreabă subit mînioasă pe sine. „Dar nu trebuie să le caut. Ele mă caută pe mine", se apără cealaltă Eliză. „Rezistă!" „Rezişti în faţa a ceva rău. De ce să rezişti în faţa a ceva bun?" „De unde ştii că-i bun?" „De unde ştii că-i rău?"

— Dumneata eşti un om foarte bun, Pamfile. Îţi mulţumesc! hotărăşte Eliza să-l răsplătească pe enigmaticul şi răbdătorul Pamfil.

Degetele ei ating uşor maxilarul bărbatului. El întoarce faţa spre ea şi buzele lui se plimbă şovăitoare pe falange.

— Meritul, dacă este, îţi aparţine dumitale, Liza.

— Ce generoşi sîntem, amîndoi... observă cu umor înspăimîntat Eliza.

Brusc, se-ndeasă-n el cu toată fiinţa, ca-ntr-un coleg de sport, şi-arată cu mîna pe geam.

— Uite ! Uite-i cum zboară, schiorii !...

— Zboară, admite Pamfil. Şi continuă : Şi noi zburăm !

FELIX

Cum se apropiase de luncă, după ce trecuse calea ferată şi ocolise lanul de porumb, simţise că păşeşte într-un ţinut inedit, modificat. Nu înţelegea tăcerea absolută care se închega în jurul lui, consistenţa dulce şi blîndă a aerului, motivul pentru care dealurile din preajmă şi chiar micii munţi vineţi din zare îşi mutaseră brusc existenţa undeva, *dincolo*. Căci fără îndoială, amiaza tîrzie a verii tîrzii aruncase peste locul acela un uriaş clopot, foarte înalt, cu pereţii atît de subţiri, că erau invizibili sau perfect transparenţi, şi tot ceea ce vedea el în jur, satul de pe colină, cătunul din vale, gara cu vagoanele ei, un tren apropiat şi chiar cerul cu norii lui foarte albi, toate păreau desenate, nemişcate, mute, estompate, existînd undeva în afară, fără vreo putere asupra acelei *rezervaţii* naturale, create instantaneu, care erau rîul şi lunca sa.

Cînd ajunsese la locul de scăldat, acela aflat la jumătate distanţă între sat şi cătun, avînd în spinare prezenţa fierbinte şi plată a izlazului umflat de soare, la picioare fiinţa compactă, unduioasă şi mişcătoare a rîului, cu apele mai galbene ca de obicei, iar în faţa ochilor meterezele negre şi verzi ale malului dimpotrivă,

înalt, cu sălcii şi tufărişuri, rămăsese cîteva clipe neclintit, respirînd rar şi prelung, ca şi cum inhala o mireasmă tare, neobişnuită, apoi, poate împins de apăsarea interioară a unor amintiri obscure, hotărîse brusc că nu există decît ei doi, omul şi rîul, ei doi, unul în faţa altuia, aşa cum de-atîtea ori se întîlniseră sau se înfruntaseră de-a lungul istoriei şi preistoriei, o pereche unică, preţioasă, extrem de rară în zilele noastre, cum nu putea fi sigur că va mai trăi vreodată, şi, lepădînd cu o brutală repeziciune toate veşmintele, plonjase.

Fusese o joacă lungă.

Înotase întîi împotriva cursului apei, luînd în piept pachetele grele şi lunecoase ale muşchilor rîului, pătrunzînd încet şi cu greutate în carnea acestuia, alteori, păcălindu-l fără veste, se lăsase dus zeci de metri pe spinarea lui ca pe o sanie, după aceea se cufundase în locurile adînci şi liniştite şi scotocise prin văgăunile gelatinoase ale malului, speriind peşti bătrîni şi leneşi sau zădărînd racii sardonici, alergase plesnind apa cu tălpile de-a lungul prundişurilor sclipind în soare, se agăţase de ramurile bătrînelor sălcii, pendulînd ca o maimuţă, jumătate în văzduh, jumătate în apă, iar în cele din urmă gonise gol puşcă de-a lungul malului, spre locul, acum depărtat, unde-şi lăsase hainele.

Dar, foarte curios, în loc să fie obosit şi să dîrdîie, în loc să-l fi „tras" apa — era doar septembrie ! — fugise cu poftă, muşchii-i pulsau rotunzi şi supli ca nişte frînghii lichide, aerul în loc să-l înfioare i se-ncolăcea revigorator pe torace şi pe membre, iar cînd se lungise pe iarba scurtă şi arsă să se sorească, sugînd cu lăcomie din ţigară, cugetase din nou la presiunea voluptuoasă a acelei păci generale şi adînci, a acelei linişti străine, care-l izbiseră la sosire, şi care, simţea acest lucru nu numai cu porii, dar şi cu spiritul, continuau să stăpî-

nească împrejurimile, acea rezervaţie instantanee, rîul cu lunca sa, şi pe el însuşi.

Rămăsese nemişcat, bucurîndu-se, un timp pe care nu-l putu socoti.

Odată cu prima umbră pe care o surprinse lingîndu-l răcoros pe trup, deschise ochii. Dinspre răsărit, de peste dealurile apropiate, curgeau acum mai mulţi nori, tot albi, încă răzleţi, împinşi de un vînt uşor şi care gonise liniştea de mai înainte. Avea să plouă probabil şi ce-l fermecase pe el nu fusese decît avertismentul pe care natura-l dădea celor care nu-i intuiau intenţiile. Oricum, fusese o scaldă paradiziacă. Mai bine că ceilalţi nu veniseră, nici măcar mica Felix, singura care făgăduise, dealtfel în mod cu totul neaşteptat. Se ridică în picioare, privi spre cătun şi nu văzu pe nimeni. Dîndu-şi seama că era gol, îşi puse slipul, aprinse ţigara şi privi victorios rîul. Apele acestuia erau ceva mai tulburi acum, vraja se rupsese, dar amintirea lungului lor joc nu se mai putea şterge, între el şi rîu se stabilise o complicitate vicleană, cu o nuanţă de perversiune aproape amoroasă. Surîse deodată îndelung, larg, fără adresă aparentă.

Felix, însă, sosea.

O zări de departe, ţîşnind dinapoia unui lan de porumb : un fel de fluture alburiu, cu capul negru, catifelat, zburînd neregulat. Cînd se apropie, ea făcu semn cu ceva roşu, probabil costumul de baie. Vîntul se juca obraznic cu rochia largă şi subţire a fetei, umflînd-o ca pe o paraşută, ghemuindu-i-o în poală sau, dimpotrivă, desfăşurînd-o ca pe o flamură în jurul coapselor.

— Bravo, Felix ! spuse el, salutînd-o. Eşti o fată vitează.

— Credeai că nu mai viu ?

Ea gîfîia.

— Mai faci baie ? Uite, are să vină ploaia, şi dacă ne prinde, ne face ciuciulete pînă la voi acasă.

— Nu vine ! proclamă ea aprins.

Era foarte tînără, aproape un copil. Doar ochii întunecaţi, cu pleoape delicate, dar foarte mari, trădau o nubilitate nu prea de mult dobîndită.

El se uită la cer. Ca spre a-l dezminţi, soarele ardea cu putere, norii, continuau să fie strălucitor de albi şi, pe măsură ce ajungeau deasupra, se distanţau între ei.

— Cum vrei tu, Felix, zise, privind-o prietenos, amintindu-şi cît de mult se bucurase el cu un ceas înainte şi nelăsîndu-l inima s-o dezamăgească.

Ea bătu din palme de plăcere, se uită la cer, se uită la rîu, apoi ochii-i recunoscători rămaseră fixaţi asupra tînărului, iar buzele mici, subţiri, dar foarte roşii, fremătau imperceptibil.

— Vrei să te dezbraci, se dumiri el. Uite, mă duc colo, după salcia aia.

Se aşeză pe iarbă, rezemat de trunchiul zgrunţuros, trăgînd cu lăcomie din ţigară. Auzind fîşîitul veşmintelor fetei, şi-o închipui fără să vrea goală, abia o schiţă înfrigurată de viitoare femeie, şi surîse iar, îngăduitor. Peste imaginea din închipuire, însă, Felix, care se apropiase neauzită, proiectă brusc făptura ei reală.

— Sînt gata, Ştefane !

Sosise aproape dansînd şi, după ce făcuse un mic arc de cerc, se oprise pozînd în faţa lui, sclipind de cutezanţă şi voie bună, cu braţele subţiri ridicate ca pentru o invocaţie, desenată cu mare precizie pe fondul verzui al pîlcului de sălcii de cele trei culori, foarte tari, care o compuneau : albul compact ca emailul, al pielii, roşul violent al costumului, negrul solemn, misterios, al părului şi ochilor. El clipise, orbit la început de forţa spectacolului, apoi o contemplase cu neascunsă încîn-

iare : oare nu părea totul în continuarea firească a marilor frumuseți pe care i le dăruia această nemaipomenită după-amiază ?

Părea și nu părea, pentru că, spre marea și dezagreabila lui surprindere, alături de plăcerea îmbătătoare, subtilă și pur estetică a întregului tablou, simți deodată, pulsînd dezordonat în sine, dorința. Abia cu cîteva secunde mai înainte și-o imaginase pe Felix goală și nu avusese decît sentimente generoase, analitice, dar dezinteresate, față de feminitatea ei nedesăvîrșită. Poftа aceasta brutală și neruşinată pe care o descoperise venise total nechemată, era străină, nu crescuse în conștiința lui, își trăgea naşterea și forța din altă parte decît din universul lui. Avu o senzație acută de umilință la gîndul că fusese atît de permeabil, că ceva străin și nechemat se dezvoltase atît de repede și de puternic în ființa lui. Poate întîrziase nepermis cu privirea pe curbele grațioase, vag neîmplinite, ale coapselor și pe sînii mici, dar foarte gurguiați, de frig sau de crispare, ai fetei. Îl apucă o ciudă grozavă. (Ce-avea el cu Felix ? Nimic !) Hotărî că nu se putea lăsa astfel violentat, avea să împingă monstrul înapoi.

Știa el cum.

— Hai în apă, rostise brusc, cu o umbră în glas, pe care fata nu păru s-o observe.

Rîul îi trase în el. Apele erau mai reci acum, galbenul se turburase, întunecîndu-se. Chiar cînd bătea soarele, rîul nu-l mai primea înlăuntrul său decît un lat de palmă. Dar Felix nu știa nimic despre toate astea, zburda, se bălăcea, țipa de plăcere, și exuberanța ei zgomotoasă arunca săgeți luminoase pe toată suprafața apei.

— E for-midabil !... Nu ?... For-midabil... repeta, tăind cuvintele din cauza efortului.

— Grozav, răspundea el, vesel, ţinîndu-se mereu în jurul ei, în general în partea unde curentul era mai puternic sau apa mai adîncă, pentru că Felix nu prea ştia să înoate.

Refăcură, în mic, joaca lui cu rîul, zbenguindu-se împreună. După un timp, el spuse :

— Să ieşim. Vine ploaia.

— Hai să trecem dincolo, să culegem mure ! strigă ea, foarte aţîţată, neluînd în seamă vorbele lui.

— Să mergem mai bine acasă. Vine ploaia. Pentru că fata se-ntristase brusc, el adăugă : Ţi-aduc eu mure.

— Nu, nu ! ţipa ea, răsfăţîndu-se, plesnind apa cu palmele, aruncîndu-i priviri scurte, sclipind de femeiască sfidare. Vreau amîndoi. Vreau amîndoi. Dar mi-e frică !

Malul dimpotrivă era rîpos, cu locuri primejdioase, el ştia. Pe de altă parte, înţelese deodată că pentru mica Felix, această scaldă fără supravegherea sîcîitoare a celor de-acasă, singură cu un bărbat, era o fascinantă aventură, pe care el n-avea dreptul s-o mutileze. „Cu cît mai repede, cu-atît mai bine", îşi zise, cu gîndul la furtuna ce se pregătea.

— Hai cu mine-atunci. Ţine-te-aproape !

Porniră împreună, el în josul apei, gata s-o prindă dacă ea avea să şovăie. Felix înotă însă vitejeşte cea mai mare parte din distanţa ce-o aveau de străbătut şi abia la sfîrşit, ochii ei deveniră mai mari, avu un rîs ascuţit ca un ţipăt, înghiţi apă şi se agăţă de protectorul ei. Îl apucă întîi de braţ, apoi îl luă cu amîndouă mîinile de gît, şi trupul ei cald şi subţire, proiectat cu tărie de forţa curentului, se lipi de multe ori de al celuilalt, îmbrăţişîndu-l strîns, dezordonat şi spasmodic, în timp ce glasul ei emitea sunete scurte, guturale, gîlgîite, în

care spaima se amesteca cu plăcerea, suspinele sufocante cu rîsul.

Cîteva clipe lunecară așa prin apă, înlănțuiți la întîmplare, apoi el îi căută mijlocul cu brațul drept, o strînse lîngă sine, strivind în grabă în podul palmei sînul ei gurguiat și, eliberîndu-se astfel de îmbrățișările ei panicarde, din cîteva mișcări opintite, ieși din zona unde curentul era puternic. Pe neașteptate, însă, își dădu seama că se reaprinsese în el dorința, pofta aceea pe care-o crezuse străină, numai că acum era mult mai ascuțită, de neînfrînt. Într-adevăr, brațul lui cuprindea trupul ei nu numai cu tăria necesară salvării, dar și cu arcuirea independentă a posesiei, palma demult nu mai strivea sînul, ci se modela acaparatoare, urmînd liniile dulci ale cărnii, mirosul părului ei ud îi dilata pieptul și puțin lipsea să nu muște ceafa albă, pufoasă, care-i atingea uneori buzele.

— Gata, Felix! Am fund! strigase grăbit și-i dădu drumul cu oarecare brutalitate, parcă fericit că scăpase de o povară.

Numai că, ea fiind mult mai scundă, apa i-ar fi trecut poate peste cap, de aceea se agăță iarăși de el, lipindu-se cu același fierbinte abandon de trupul lui. Pînă ajunseră sus pe mal, tot timpul, în apa al cărei fund era aici mîlos și neplăcut, apoi pe panta abruptă, fata se lipi de trupul lui, se sprijini de el fără să-l privească, cu o risipă de gesturi care-n alte cazuri ar fi fost clară cochetărie, dar care la Felix putea foarte bine să nu se datoreze decît spaimei încercate, slabelor ei puteri, nevoii și plăcerii de a fi protejată și chiar unei desăvîrșite inocențe.

Odată sus, ea o luase înainte pe cărarea ușor prăfuită, de-a lungul malului. Pășea ca un animal tînăr, aproape săltînd, ca și cum beția victoriei asupra apei,

conştiinţa aliatului de nădejde din spate, deliciul apropiat al murelor, toate acestea exercitau asupra ei o acţiune irezistibilă de levitaţie. Iar el o urma tăcut, neputînd să-şi domine dorinţa, fără să piardă din ochi făptura ei gracilă, ceafa alb-viorie pe care sunau cîrlionţii negri şi uzi, curba mişcătoare a spatelui mic, care se arcuia cu limpede elocvenţă în dreptul şalelor înguste.

Ca şi atunci, la sosire, intuise el fulgerător, timpul se întorsese brusc, alunecaseră toţi şi toate, fără oprire, în văzduhul puternic al unei alte ere, nu mai erau decît ei, trei de data asta, ea, el şi rîul, aşa cum fuseseră şi se înfruntaseră de atîtea ori de-a lungul istoriei şi al preistoriei, femeia, bărbatul şi apa, curgînd toţi în acelaşi sens, fugărindu-se unii pe alţii, ca într-un joc elementar, voluptuos şi crud, cum trebuie să fi fost la început urmărirea de către Apollon a nimfei Dafné, de-a lungul părintelui ei, rîul Peneu.

Şi Felix se păta de mure pe degete şi pe bărbie, căci le culegea în treacăt, continua să plutească provocator, poate neştiutoare, de la un tufiş la altul, iar el venea ţeapăn din urmă, tot mai încordat şi mai orbeşte, călcînd apăsat, încercînd parcă astfel să scurgă prin călcîie măcar o parte din energia străină care se dezvolta fără-ncetare în trupul tot mai neîncăpător, şi de jur împrejur apăsa foşnetul necurmat şi ascuns al rîului, o pastă sonoră din mii de sunete-alarmă şi sunete-îndemnuri, şi peste toate, deasupra vîrfurilor verzi ale tufişurilor şi sălciilor, sub cerul schimbat, sclipind alb şi albastru, sosiseră primele rafale ale unui vînt greu, încărcat de căldură şi de miresme, vestitor de furtună.

— Ah ! strigase Felix, oprindu-se atît de brusc, încît el trebui să facă un efort pentru ca trupurile lor să nu se ciocnească. M-am urzicat ! se plînse ea, în continua-

rea acelui tulbure răsfăţ, şi se întoarse iute spre el, într-un picior, cu braţele puţin depărtate de trup.

Faţa ei ajunsese însă extrem de aproape de pieptul lui, mîna ei dreaptă, în rotire neglijentă, se izbise de trupul lui neaşteptat de tare, surîsul deschis şi nepăsător îi îngheţă pe buze, un val de sînge îi coloră pometii într-un roz violent şi rămase neclintită : întreaga ei viaţă conştientă suferise un lapsus evident, aproape că nu mai răsufla, n-o mai traversa decît o existenţă vegetativă, perceptibilă doar prin pulsul care-i umfla ritmic şi delicat pielita marmoreeană a gîtului. El nici nu trebui să întindă braţul ca să-i cuprindă cu gingăşie umerii, s-o atragă spre sine, s-o lipească toată de el, să se încînte de noua armonie înscrisă pe faţa ei (negrul părului şi-al ochilor îşi pierduse solemnitatea pe care i-o dădea înainte albul, devenise cald şi vibrant, din pricina învăpăierii obrajilor) şi să-şi apropie încet gura de buzele ei subţiri şi roşii, aşa cum toate o cereau : dorinţa lui care poruncea, supunerea încremenită a fetei care aştepta, îndemnul sonor al apelor galbene şi neodihnite ale rîului şi, mai ales, mai ales, timpul întors, văzduhul acela puternic al unei alte ere, care crease în jur rezervaţia naturală unde nu se aflau decît ei trei, femeia, bărbatul şi rîul, ei trei, mişcîndu-se în aceeaşi direcţie, singuri pe lume.

De aceea cînd, înainte ca buzele lor să se unească, după ce el pusese palma lui liberă pe şoldul ei băieţesc, ea-şi feri dintr-odată gura, el nu înţelese, crezu că nu-i decît o tresărire automată a pudorii, firescul recul al femeii în faţa dulcii agresiuni virile, şi întări liniştit strînsoarea ca să protejeze drumul sărutului, pentru el devenit cu evidenţă inexorabil. Dar împotrivirea fetei creştea, ea începu să lupte de-a binelea spre a se elibera din îmbrăţişare, se ajuta în acest scop cu mîinile

şi cu picioarele, trunchiul ei subţire executa torsiuni incredibile, ajunse să lovească cu pumnii ei mici, să strige şi chiar să plîngă, pentru că el, departe de a-i da drumul, se înverşunase tăcut şi orb asupră-i, la fiecare gest al ei de rezistenţă membrele lui o încercuiau din nou mai lemnoase şi mai brutale, îmbrăţişarea devenise încleştare, pentru ea chiar dureroasă, iar mişcările amîndurora erau atît de încordate, încît finalurile lor se transformau în izbiturile zvîcnite ale unui grup laocoonian muncit de şerpi nevăzuţi.

Lupta aceasta sălbatică şi înjositoare dura deja de un timp, cînd el încremenise deodată : unul din ţipetele fetei răsunase chiar în urechea lui, atît de aproape, încît simţise zbaterea umedă a coardelor ei vocale, şi atît de ascuţit, încărcat de atîta groază şi deznădejde, încît spărsese pentru o clipă bolta închisă a cerului (cerul acela special, sub care se alcătuise rezervaţia lor naturală, unde ei trei, femeia, bărbatul şi rîul, îşi întreceau esenţele) şi, la lumina artificială a ţipătului, el simţise cum ţesătura electronică a conştiinţei se reface şi îmbracă muşchii şi gesturile într-o bruscă paralizie.

Profitînd de surpriza lui, Felix îi alunecase din braţe şi alerga dezordonat pe cărarea prăfoasă, urmărită doar de privirea lui, foarte sclipitoare, dar oarbă, întoarsă în sine, atrasă încă de ecourile acelui ţipăt fulgurant, ecouri foarte scurte însă, căci cerul sfîşiat se şi refăcuse, ca oglinda unei ape, şi din nou el fusese străbătut de încărcătura electrică a văzduhului acelei alte ere, chipul i se întunecase subit, vedea iar Femeia (nu era prea departe, o flacără îngustă lingînd tufişurile verzi) şi se azvîrlise cu o îndîrjire nouă şi rea pe urmele ei.

Goneau amîndoi pe marginea rîului, ale cărui ape galbene şi tot mai întunecate goneau şi ele, îşi răneau amîndoi labele picioarelor în cioturile rădăcinilor, ra-

muri excentrice ale tufişurilor li se agăţau de glezne, îi plesneau sau îi zgîriau adînc, din cînd în cînd rupeau cu piepturile pale rătăcite ale vîntului ameninţător de deasupra, dar nici unul dintre ei nu se oprea, nici unul nu scotea vreun sunet, nimic nu exista decît concentrarea absolută pe acel unic efort: mai repede, mai repede, *mai repede!*

Oh, recea libertate fără margini pe care ţi-o dă înfrîngerea totală şi inevitabilă! Puterea abstractă, de necuprins, cu care te înzestrează neputinţa, abandonul, renunţarea! Stăpînirea goală pe care o capeţi asupra acelui lucru care te devoră sau te nimiceşte!

Felix se prăbuşise în cele din urmă în mijlocul unui luminiş: se ghemuise cît mai aproape de ţărînă, încît linia gambelor, de la genunchi pînă la arcuirea strivită a labei, abia se mai vedea, deasupra se aşternuse stratul bombat al coapselor, iar peste acestea un arc roşu, aproape rotund, spatele, din care curgea la un capăt sîngele negru al părului, într-un vas cu margini albe, neregulate — braţele ei subţiri. Semăna cu una din acele gîze mărunte, stacojii, care simţind în preajmă forţe pentru ea enorme, stranii şi de neînţeles, încearcă să le păcălească, oferindu-le aparenţa a ceea ce-şi închipuie că acestea doresc: moartea ei. Sau poate crescuse brusc în ea instinctul atavic al vieţuitoarelor terestre, acela de a se face una cu pămîntul — părinte, substanţă şi urmaş al lor — în faţa stihiilor dezlănţuite, ale cerului, ale apelor, ale oricăror altor redutabile şi monstruoase forme ale materiei.

Iar el continuase să alerge triumfător spre forma aceea prăbuşită, tălpile lui mari băteau pămîntul cu plesnituri surde, violente, care-n preajma ei se accelerară, căpătînd ritmul şi precipitarea dinaintea marelui obstacol ale cabalinelor de rasă, şi se oprise brusc

deasupra ei, suflînd zgomotos, în rigiditatea aceea de o clipă, plină de o secretă furtună interioară, necesară declanşării exploziilor de energie.

Şi-atunci, deodată, fără nici un fel de avertisment sau de explicaţie, cerul închis al acelei rezervaţii naturale plesni, dizolvîndu-se în universul obişnuit dinainte, rîul galben şi întunecat se retrase prudent în matca lui zilnică şi lipsită de măreţie, tensiunea aceea de mii de volţi, sălbatică şi străină, care-i umflase mădularele şi muşchii pînă la forme maxime, metalice, pieri fără veste, şi statura lui înaltă, cu extremităţi dureroase, gata să împungă victorioase materia din jur, se chirci în sine (ca şi cum un gaz nobil, nevăzut, se scurgea instantaneu din trup), capul i se înfundă între umeri, trunchiul întreg coborî pe picioarele care se îndoiră ca sub o greutate strivitoare, făptura lui se micşoră, ghemuindu-se, pînă ajunse în dreptul lui Felix, şi acolo, la acel nivel jos, cald, terestru şi uman, torentul lui de cuvinte murmurate, mici, pline de pocăinţă şi umilinţă, se amestecase cu şuvoiul necunmat şi inform al suspinelor fetei, în timp ce picăturile rare, groase şi repezite ale ploii ridicaseră deja în jurul celor doi un covor sonor de efemere flori de pulbere mirată.

GIGI

Un timp, i-a fost frică de domnişoara Gigi. Avea ea un fel bun de a privi, ochii ei mici, căprui, foarte înfundaţi sub sprîncene, ochi adînci dar mîngîioşi, umezi ca nişte ochi de cîine blînd, numai că din cînd în cînd se făceau negri, cu luciri vinete, aşa cum dă gazul pe o apă, şi în afară de asta, atunci ea se uită zbanghiu, îl vede şi nu-l vede, adică cu unul se uită la el şi cu al doilea în altă parte, într-un loc aiurea, şi acolo parcă nu-i place ce vede, se sperie, se-ntunecă, o apucă o supărare mare — şi-atunci lui i se face frică, pentru că el e mic, n-are decît treisprezece ani !

I se face frică pentru că — ştie el — domnişoara Gigi a avut un curtezan, un student, care a înnebunit şi l-au dus la balamuc, şi atunci domnişoara Gigi a fost mult timp bolnavă, după care a învăţat să cînte la vioară şi cîntă ceasuri întregi în odaia din faţă, de la stradă, aia întunecoasă, plină de mobile, fotografii, perne şi broderii.

El o iubeşte foarte mult pe domnişoara Gigi, deşi după ce a aflat că a fost în vorbă cu un student nebun, nu-i mai e aşa la îndemînă lîngă ea, oricît îi zîmbeşte ea, îi dă dulceaţă, îi dă cărţi şi-l lasă să stea alături cînd

cîntă şi s-o asculte cît vrea el. Îi place mai ales cînd rîde, rîde ca o capră, dar foarte cristalin, şi-atunci ochii ei înfundaţi sînt înconjuraţi de catifele, ca la pansele, şi fac mereu scîntei mici şi colorate, capul se mişcă şi el — se vede după gura foarte roşie, care joacă încoace şi-ncolo — iar trupul ei, tăiat drept, subţire ca o surcea, se lungeşte parcă mereu, în timp ce sus, sînii, ascuţiţi, tremură tare, tremură amîndoi şi mereu, atît de frumos, că el aproape că ameţeşte.

Cu atît mai mult e trist cînd s-a făcut aproape întuneric şi ea se uită deodată zbanghiu. Atunci dispare fiinţa ei colorată şi dulce şi ameţitoare, în locul ei el o vede pe nebuna de la librăria din Calea Moşilor. (Mult timp s-a mirat de ce-i ziceau străzii „Calea Moşilor", pentru că erau puţini moşi pe ea, cam doi-trei. Abia tîrziu a înţeles că e „drumul care duce la Moşi", adică la „Tîrgul Moşilor", cum a citit mai tîrziu, deşi, iarăşi, nu era cine ştie ce piaţă acolo, erau mai ales căluşei, lanţuri, Roata Morţii, tombole, *montagne-russe*, menajerii, circ, Femeia-şarpe, şi Femeia cu barbă, şi o grămadă de alte distracţii. Păcat că n-are bani să meargă la toate pe rînd, de mai multe ori, pînă se satură şi cade din picioare de somn şi-atunci pleacă acasă, se culcă şi doarme buştean.)

Librăria din Calea Moşilor semăna niţel cu Moşii. Tot aşa, şi aici, ce se vedea în vitrine era un fleac faţă de ce se putea găsi înăuntru. Din nenorocire, tot ca acolo, şi aici trebuia să ai bani, altfel, degeaba. Şi el niciodată n-a avut bani, adică bani mai mulţi sau foarte mulţi, unul din ăia mari de hîrtie, din care pentru unul singur îţi dă o groază din ăia mici, de hîrtie şi de nichel. La-nceput, cînd a mers la şcoală, căpăta dimineaţa cincizeci de bani ca să-şi cumpere o chiflă, în recreaţia mare. O chiflă însă ce-nseamnă ? O bucată de pîine albă !

Dar alţi copii nu numai că aveau de acasă pîine cu unt, sau cu mezeluri, pe lîngă care chifla lui era un rahat, dar aveau şi bani, cumpărau gogoşi, pistil, zaharache, „batoane" de ciocolată, rahat de-adevărat, bigi-bigi, dovleac copt, susan, covrigi dulci, plăcinte, tot felul de caramele şi bomboame... Ce nu cumpărau ? Şi-atunci, ce şi-a zis el ? „Mai bine mănînc de la ei. Le cer sau îi bat şi le iau ce-au în mînă, sau chiar şterpelesc de la bragagiu, de la simigiu, de la covrigar. Cînd ăia nu se uită, bag mîna prin gard, că nu le dă voie-n curtea şcolii, haţ ! şi-o rup la fugă printre băieţi, în curtea din dos sau în closet sau chiar în clasă !" Zis şi făcut. Uneori mergea, alteori nu mergea. Mai era şi bătut, pentru că băieţii ăi mari sînt foarte răi, te plesnesc de vezi stele verzi, îţi pun piedică, îţi dau şuturi în spate... Principalul era că după cîteva zile avea unul, doi, cîteodată chiar trei lei, cu care putea să se ducă la librărie, acolo, vizavi de „Mosorul roşu", unde era mereu trimis să cumpere jurubiţe de „bumbăcel", mulineuri sau gheme de aţă. Stătea întîi mult timp în faţa vitrinelor (erau două, nu prea mari, cu multe feluri de mărfuri, toate foarte înghesuite) şi se gîndea ce să cumpere : capse, abţibilduri, bile de sticlă, verzi sau colorate, bucoaie de oţel, poze, sau chiar un revolver ori un caleidoscop ? Uneori cumpăra condeie de cenuşă sau ascuţitoare, gumă „Elefant", sau peniţe „Klaps". De fapt, cam ştia el ce avea să cumpere în ziua aceea, îşi făcuse planul demult, dar trecea mereu de la o vitrină la alta, mai ales pentru ca să vadă cine-i la tejghea : baba bună sau baba nebună ? Erau două babe, patroanele, amîndouă pline de broboade, cu păr alb, cu feţele pline de creţuri. Ele nici nu stăteau în prăvălie, ci într-o cameră în fund, după o perdea neagră, şi cînd auzeau clopoţelul de la uşă (că aveau un clopoţel, ale dracului !), atunci odată apăreau

după perdeaua neagră, una după alta, slabe, galbene şi urîte, şi trebuia să spui repede ce vrei să cumperi, iar dacă n-aveai bani, îţi ziceau: „Hai, cărel! Du-te la plimbare!" Baba nebună era mai slabă şi mai mică, dar i se vedea răutatea pe faţă. Mai ales în ochi. Erau negri ca iadul, ca două găuri în fundul cărora ardeau flăcări. Ea nici nu prea vorbea, apărea ca o stafie şi te privea cu găurile ei înspăimîntătoare. Era ca o iasmă d-alea din basme, gata să-ţi sară-n cap, să-şi înfigă ghearele în tine şi să-ţi sugă sîngele. Cînd era doar ea la tejghea, el nici nu intra. Tot aşa, îi era frică să intre şi cînd nu zărea de afară pe nimeni. Dacă, atunci cînd avea să se dea la o parte perdeaua, nu ieşea baba bună, ci nebuna, cu ghearele ei ascuţite, cu ochii de cărbuni aprinşi, cu părul ei de Muma-Pădurii? Aştepta, deci, pînă erau măcar amîndouă la tejghea, sau pînă venea un alt muşteriu. Cînd s-a făcut mai mare, intra oricum, ca să-şi încerce curajul, dar la apariţia nebunei, *singură*, simţea cum îngălbeneşte, se bîlbîie, şi era pregătit în fiecare moment s-o zbughească pe uşă *dacă ea l-ar fi atacat*. Căci toţi ştiau că era nebună şi că putea să sară la gît, ca un cîine turbat, şi el era mic, iar ea destul de mare, parc-o şi vedea călare pe mătură, zburătăcind pe deasupra acoperişurilor, noaptea, intrînd ca un strigoi în casele unde se uitase vreo fereastră deschisă.

Baba de la librărie era un nebun rău, un nebun periculos, de care trebuia să se ferească. Dealtfel, nici nu era musai să-i spună cineva, simţea şi singur cum i se face pielea de găină, nu putea să vorbească şi nici să înghită, ceva neplăcut umbla pe şira spinării, iar picioarele s-apucau să tremure. Dar nu toţi nebunii erau răi! Uite, Iancală!

Iancală era băiatul cel mare al croitorului. Ei locuiau sub gangul de intrare în curtea cea mare dinspre

Calea Moşilor, un gang înalt, cam întunecat, plin de şobolani şi de pisici. Uşa atelierului abia se vedea, deşi înăuntru erau mulţi ucenici care coseau, descoseau, spălau, călcau. Mereu se afla pe gang cîte un „fier", pus la încins, cu mangal şi cu burlan pentru fum, şi era frumos, mai ales seara, cu ochii lui de foc, sau cu jerbele de scîntei cînd era „vînturat" pînă deasupra capului. Era şi multă cenuşă, în care dacă cineva călca desculţ, odată-l auzeai urlînd şi sărind într-un picior, căznindu-se să dezlipească din talpă tăciunele blestemat. Iancală era foarte mare: cît un cal. Avea păr negru, era gras şi-şi lăsase chiar şi mustaţă. Umbla de multe ori prin curte numai în izmene sau cu o pălărie neagră, tare, pe cap, cînta cîntece bîlbîite, rîdea ca prostul, se prefăcea (sau nu ?) că fuge după fete sau după copii. Alteori îşi aducea o bucată de carne, pe care o frigea la mangalul din fierul încins. Iancală era bun : rînjea cu gura pînă la urechi, trăncănea, dădea celorlalţi dumicaţi din friptura lui. Numai cîteodată plîngea cît era de mare, îşi rupea mustăţile, îşi arăta părţile ruşinoase ale trupului, care erau foarte păroase, şi pe care le pliciuia cu palmele.

Dacă mai erau şi alţi nebuni ? Erau. În primul rînd era madam Trifu, care locuia în casa de alături, pe strada Sfinţilor, în fundul unui gang lung, îngust şi tot întunecos, dar era un gang care lui îi plăcea, răsuna foarte frumos dacă urlai în el, era, aşa, ca un tub lung, care vuia tremurat şi fără sfîrşit, pînă cînd sosea madam Trifu, crăcănată, mică şi roşie. I se zicea Surda (deşi, cum auzea ea dacă era surdă ?), sosea cu o mătură sau cu un baston în mînă, strigînd de se umplea tot gangul, şi-atunci el şi alţi copii ca el fugeau, dispăreau, s-ascundeau (aveau locurile dinainte pregătite !), şi ea se oprea tocmai pe trotuarul cu plăci pătrate, ocăra în toate

direcţiile, ca să se asigure, şi nu intra la loc în gang pînă nu se strîngea lumea de pe stradă, pentru ca să se *certe* cu ei. Era şi ea o nebună bună, madam Tritu, nu prea le era frică de ea, deşi, cine rămînea în urmă mai lua cîte o măturăr pe spinare sau, ceea ce era mult mai îngrozitor, simţea degetele osoase ale Surdei intrîndu-i în spinare sau încercînd să-i smulgă viţe de păr, şi făcea pe el de spaimă, pentru că atunci nu mai era Surda care urla, ci Nebuna care chinuia şi putea să omoare!

Prin urmare, nu sînt numai nebuni răi, ci şi nebuni buni. Ba unii sînt cînd răi, cînd buni, ca Iancală. Lucrul ăsta l-a văzut cel mai bine la Baba Nale (adică mama-mare!), care nici nu era nebună, era doar oarbă, o bunică oarbă. Ochii ei erau amîndoi închişi, cu pleoapele căzute înăuntru, ca două zorele vinete, nedeschise, care se chircesc cînd le sugi aerul. Baba Nale umbla cu ochelari negri şi se conducea cu un baston, care mergea înaintea ei şi pipăia locul şi lucrurile. Era bună, îi dădea stafide şi nuci, îi zicea Pui-de-Raţă, era exact ca bunica din *Cartea de Citire*, numai că avea un glas cam gros, cu toate că nu fuma, ca fata ei, mama lui Victor. Victor însă era obraznic cu ea, şi-atunci Baba Nale se supăra, umbla după el prin casă, glasul i se făcea şi mai gros, pe lîngă ochelarii negri apăreau nişte creţuri rele, rînjea şi dădea tare cu bastonul prin aer şi în cele din urmă îl arunca cu putere în direcţia de unde veneau sunetele batjocoritoare. Atunci semăna cu nebuna de la librărie şi el se refugia tocmai în partea opusă lui Victor, deoarece odată primise pe gratis bastonul în cap. Atunci îi era frică de ea, semăna cu un cîine încolţit şi rău, care se repede în toate părţile, fără vreo alegere.

Mama domnişoarei Gigi nu este însă deloc nebună. E cea mai blîndă mamă-mare pe care a cunoscut-o el în viaţă. Cu toate că e foarte bătrînă şi foarte slabă — abia de atinge pămîntul, mai mult pluteşte — şi cu toate că are un chip boţit şi strîmb, plin de creţuri, şi ochi mici de tot, abia de-i deosebeşti, lui i se pare frumoasă, din pricină că-n jurul capului ei este totdeauna multă lumină, iar glasul ei e subţire şi cîntător, ca la păsările din colivii. Îi place foarte mult în curtea lor mică, umbroasă, plină de flori, unde la masa din chioşc strălucesc buzele foarte roşii (date cu mult ruj !) ale domnişoarei Gigi, care are rochii lucioase şi colorate, şi broderii subţiri la decolteu, şi unde, din bucătărioara din fund, apare zeiţa bunătăţii, mama ei, şi piuie vorbe subţiri şi mîngîioase. Nu-i place cînd vin pe acolo fraţii ei, trei domni mari, înalţi, foarte graşi, fumînd şi scoţînd cuvinte icnite din burdihanele lor. Nici nu ştiu să vorbească, spun numai prostii, fraze fără cap şi coadă, rîd gros şi habar n-au de muzică sau de cărţi. A auzit că ei vor s-o mărite pe domnişoara Gigi cu un funcţionar gras şi chel ca şi ei, dar ea nu vrea, şi-atunci se supără, fuge din chioşc, trece în camera întunecoasă de la stradă şi cîntă la vioară. El mai stă puţin în chioşc, aude: „Ce facem, dom'le, cu ea ?", „Să nu se ţicnească !", „Doamne fereşte, bate-te peste gură" (ciripeşte bunica !), şi se duce după ea în casă.

Cînd cîntă la vioară, domnişoara Gigi e mai frumoasă ca oricînd. Stă dreaptă-dreaptă, parcă se agaţă de vioară. Din cînd în cînd, scutură capul ca să-şi îndrepte părul, se apleacă cu vioară cu tot şi apoi le repede pe amîndouă în sus. Aşa cum stă, cu bărbia apăsată tare pe vioară, mişcîndu-se toată după ea, cînd cu braţul deschis larg, prelungit de arcuş, cînd cu el

apropiat de piept, aplecată spre vioară ca şi cum i-ar şopti ceva, domnişoara Gigi pare un bărbat, subţire şi drept şi frumos. Singurul lucru care o trădează sînt sînii ei ascuţiţi, care tremură atît de ameninţător. În comparaţie cu lăutarii pe care i-a văzut el, nişte ţigani urîţi, care se cocoşează pe vioară şi mai cîntă şi din gură, domnişoara Gigi este un fecior de împărat, cum se zice în poveşti.

Dragostea lui pentru domnişoara Gigi este foarte complicată. Întîi, o iubeşte pentru că umblă frumos, rîde cristalin, are pansele pe ochi şi împunge aerul cu sînii. Apoi, o iubeşte pentru că-i băiat, cîntă la vioară, e ca un prieten bun şi care ştie tot felul de lucruri. Pe urmă, o iubeşte pentru că se uită undeva, el nu ştie unde, tace mult, şi-l face şi pe el să tacă, şi să-i placă. O iubeşte şi pentru că n-ascultă de fraţii ei cei graşi şi are o mamă atît de bună. O mai iubeşte pentru că nu se fereşte de el, îl lasă s-o asculte cînd cîntă, ceea ce nu face pentru nimeni altul. Poate, uneori, pentru mama ei. Ba, chiar, domnişoara Gigi plînge uneori, cînd e cu el. Îi cresc foarte mari pansele pe ochi, pe urmă îi apare o lacrimă, două, mai multe, trece un timp lung, vioara continuă să se mişte prin văzduhul moale şi umbros al odăii, sunetele ei umplu încăperea (sînt multe, unele lungi şi subţiri, panglici fără capăt, altele scurte, late, ca nişte funde bogat împletite ; sînt şi picături şi confeti şi poleială şi petale, ba chiar clopoţei, vîjîitori, nasturi de sidef sau îmbrăcaţi în mătase şi catifea, un caleidoscop întreg, ce mai ! care nici măcar nu se vede !), pînă cînd domnişoara Gigi scoate vioara de sub bărbie, o ţine aşa în jos, atîrnată ca o pasăre moartă, şi arcuşul, în partea cealaltă, se îndreaptă spre podea, pracă vrea s-o înţepe.

Atunci ochii ei se schimbă, unul devine mai mare decît celălalt, faţa i-a rămas strîmbă, poate din cauza viorii pe care stătea apăsată, chipul i se înnegreşte, cineva îl spală cu ceva rău şi urîţitor, în jurul capului ei se face un întuneric înfricoşător, şi el simte că trebuie să plece, i s-a făcut frică, nu-i frumos să te uiţi la cineva cînd plînge, o ia încet spre uşă, dar domnişoara Gigi a pus vioara în cutie, ca pe un mort pe catafalc, îl cheamă, îl mîngîie pe păr şi spune în şoaptă : „Bine, du-te, băiatule".

Cum să n-o iubească pe domnişoara Gigi, care-i şi femeie frumoasă şi fecior de împărat, cîntă la vioară şi plînge cu el în odaie, rîde cristalin şi are cunună neagră de nebun ? A iubit-o mereu, a iubit-o şi după ce ea a plecat, s-a dus la sanatoriu, poate l-a-ntîlnit acolo pe curtezanul ei, studentul, a iubit-o şi mai tîrziu, cînd ea s-a-ntors, s-a măritat şi-a plecat, şi-o mai iubeşte şi astăzi, pentru că e zveltă, are pansele-n ochi şi stă în sufletul lui agăţată de o vioară.

JULIETA

Călătorul fuma la geam. Trenul gonea alături cu rîul. Din cînd în cînd, rîul se supăra, făcea o buclă şi dispărea ascuns sub sălcii, abia ghicit: o supărare verde, dinaintea amurgului. Apoi apărea pe neaşteptate sub vreun pod, izbindu-se de pilonii lui cu mînie. Trenul ţipa aţîţat, trepida, dar rămînea agăţat de şinele subţiri. Ţipătul lui se izbea de pereţii dealurilor, unde gurile minelor aduceau a cuiburi de lăstuni, şi cînd se întorcea, murea încet, plutind deasupra femeilor aplecate pe brazdele violete sau supt de trupurile roşii ale copiilor la scaldă.

Trenul gonea alături cu rîul. Călătorul fuma mereu. Ţinea ţigara în palma întoarsă, aproape că-l ardea. De două ore stătea la fereastră. Pe obrazul stîng îi crescuseră pistrui de funingine. Vagonul era aproape de locomotivă şi călătorul avea ochii roşii de atîta frecat. Şi părul castaniu, cu fire oţelii, se îngroşase: stătea ţepos, abia de se mai culca în lupta cu aerul violent de dincolo de fereastră.

Locomotiva ţipă iarăşi, prelung. Se zăreau primele case ale satului. Călătorul aruncă ţigara, pătrunse în-

tr-un compartiment, sălță un rucsac unsuros din plasa de bagaje și ieși iar pe coridor. Căută mult timp cîrligul de care trebuia s-agațe una din curelele rucsacului și se îndreptă spre capătul aglomerat al vagonului.

Cobora multă lume și omul cu rucsacul rămase la urmă. Deasupra peronului, lădițele verzi, agățate de sîrme lungi, subțiri, se legănau festiv, clipind din ochii galbeni și roșii ai călțunașilor. La etaj, în fereastră, stătea o femeie cu păr negru și decolteu mare, alb. Călătorul ajunsese în ușa vagonului. Ochii lui roșii plutiră un timp, nehotărîți, peste forfota și țipetele celor de pe peron, apoi se ridicară spre femeia de sus și zăboviră acolo. Se vedea acum că erau albaștri. Mici, dar foarte albaștri. Apoi se stinseră foarte încet, ca și cum se retrăgeau undeva, sub umerii obrajilor.

Silvia era fata șefului de gară. Avea sînii seci și orbitele de culoarea frunzelor veștede. Pe sub sălcii, rîul curgea moale de tot, iar mrenele se zbăteau în undițele puse de cu seară. O dată veniseră soldații și rîul se umpluse de cai mari, lucioși, în jurul cărora se jucau bărbați goi, albi, cu mîinile și fețele cărămizii. Și coceau cucuruz...

— Coborîți sau nu ?

— Poftim !

Cînd trenul se puse din nou în mișcare, omul cu rucsacul nu coborîse. Și nici nu mai coborî. Privi gînditor cum defilau pe rînd cabina acarului, un tractor roșu, sclipitor, care tremura lîngă barieră, culisele negre ale pădurii de brazi, temeliile mîncate ale vechii cetăți, și cînd rîul se arătă din nou, iar locomotiva țipă scurt, sălță rucsacul pe spate și păși poticnindu-se pe coridor. Intră în alt compartiment, puse rucsacul în plasa de bagaje și ieși iar la fereastră, fumînd, cu obrazul stîng în bătaia șuvoiului de aer.

Aşa mai trecură trei staţii. Rîul plecase de mult în altă parte. Trenul se strecura acum încet şi atent într-o mică staţie de triaj. Ţigara călătorului era pe sfîrşite, dar el n-o lepăda.

Marta avea ochii mari şi depărtaţi, de un albastru obosit, şi şedea pe marginea băncii, ca un copil. Tînărul o privea din uşa compartimentului şi-şi muşca mereu buzele. Cînd îi sărutase mîna de rămas bun, întîrziase multă vreme, ca aplecat asupra unei flori ciudate, iar chipul fetei albea, albea...

În staţie — o gară mică, din două camere, ca un acaret — călătorul, tot la geam, asculta cu un surîs fără adresă ţipetele copiilor. Abia cînd impiegatul ridică semnalul verde, se năpusti în compartiment, apucă rucsacul de una din curele şi, împingînd lumea pe coridor, coborî din mers, sub ochii dojenitori ai tuturor. Odată jos, prinse rucsacul pe umeri şi porni vesel. Atît de vesel, încît se furişă ca un copil pe sub bariera de lemn, deşi nu era prea tînăr, iar rucsacul îl sili să se încovoaie mult de tot.

Străzile pe care le străbătea erau urîte, casele mizere, întunecate, dar omul le privea cu voioşie, iar chipul lui triunghiular se rotunjea. Merse chiar pe malul canalului care curgea de-a lungul tăbăcăriilor, neluînd în seamă duhoarea. Intră într-un bufet, apoi într-o alimentară. Cumpără ţigări, coniac, ciocolată, pe care le îndesă în rucsacul şi-aşa burduşit. Cînd dădu colţul spre o uliţă mai largă, întinse gîtul, ca şi cum ar fi vrut să se asigure că ceva era încă la locul lui pe acea stradă destul de pustie.

Merse douăzeci de metri, apoi începu să facă semne cu mîna cuiva. Din faţă venea o femeie îmbrăcată ca de plimbare, cu pălărie şi umbreluţă. Nu observă semnele bărbatului decît cînd era la cinci metri de ea.

— Matei! strigă ea și fardurile-și pierdură deodată culorile.

Se îmbrățișară.

Femeia îl sărută ușor pe obrajii cu pistrui de funingine.

— Să nu te umplu de ruj.

— Ești foarte gătită, zise el, după ce o depărtă de sine.

Ea roși.

— Tocmai plecam la o prietenă. M-așteaptă, nu mai am cum s-o anunț. Și nici Matilda nu-i acasă, sînt plecați din oraș, cu copii cu tot. Dar e fata.

— Nu-i nimic, Julieta. Mi-a fost dor de voi. Merg la Craiova. Zic : ia să-ntrerup eu 24 de ore!

— Ce bine-ai făcut! Te duci, te faci comod. Am să viu cît pot de repede.

— Să nu-ți strici programul din cauza mea. Am să te-aștept.

Femeia plecă. Avea pașii mici, hotărîți. Se-ntoarse de două ori și făcu semn cu mîna : surîdea cu toată fața. El rămase pe loc și chipul îi redeveni triunghiular. Porni în sens opus, gîrbovit de povara rucsacului.

Camera, foarte curată, plină de o penumbră groasă, mîngîietoare, podeaua ceruită sclipind tăcut, cearceafurile proaspete, pijamaua fișiind electric, circulația plăcută a alcoolului prin creierul toropit, toate vesteau buna apropiere a somnului.

Matei mai privi o dată ferestrele. Între draperiile lor ușoare, întredeschise, întunericul de afară construise două coloane vinete. Pe ușa ce da în camera Julietei, cele două pete dreptunghiulare trecuseră de la galbenul cald la unul moale, ca al untului țărănesc. Se înfășură

în pleduri, își potrivi puiul de pernă, și întreaga odaie începu să pulseze în ritmul egal al respirației sale.

După zece minute, întinse mîna pe noptieră și-și aprinse o țigară. Se ridică mai sus pe pernă. Lumina din camera cealaltă ardea încă. Fumul făcu ca pata galbenă să păleasca și mai mult. Țigara se consumă foarte repede. După ce o stinse, se dădu jos din pat. Bîjbîi un timp pînă găsi papucii moi de voiaj, apoi își netezi îndelung pijamaua. Se apropie de ușă și, după o șovăială, bătu ușor în ea.

— Intră.

Julieta era întinsă în pat. Citea. Îl privi cu ochii mari.

— Nu pot să dorm. Aș vrea să mai stăm de vorbă. Se poate ?

— Vino, Matei.

El se apropie rigid.

— Hai, stai aici, îl pofti ea, după ce aranjă pledul la marginea patului.

El se așeză.

— Ce mai faci tu, de fapt ? zise el, în timp ce aprindea o nouă țigară.

— Trăiesc și eu.

— Greu.

— Nu chiar.

— Da. M-am bucurat că ești veselă.

— Cam tîrziu, nu ?

— N-ai fost prea fericită la viața ta, i-adevărat.

— Nu mă plîng.

— De cînd ne cunoaștem noi ? I-aproape un sfert de veac.

— Sîntem bătrîni. Adică eu.

— Prostii. Ești foarte tînără.

O privi îndelung. Femeia se lăsă privită. Lumina scăzută ascundea ridurile, şi ochii ei căprui, rotunzi, rămaseră larg deschişi, ca şi cum ar fi fost foarte adînci.

— Trebuie să te bucuri de viaţă, mai zise Matei. Tu ai tot dreptul.

— Te-a speriat Eva ?

— Nu. De ce ?

— Aşa. C-am dansat astă-seară. Am băut, toţi trei.

— N-am observat nimic nelalocul său.

— Lumea vorbeşte vrute şi nevrute. Chiar Matilda mă ceartă. „Eşti femeie bătrînă, îmi zice. Unde umbli ?"

— N-are ce să s-amestece. Mă mir de ea. Aşa-s copiii, cred că viaţa părinţilor s-a terminat.

— Treizeci de ani am fost „serioasă" şi nefericită. Eva e şi ea văduvă. A suferit mult. Sîntem prietene. Ce-i rău în asta ?

Ochii femeii se colorară brusc. El simţi că ei îi vine să plîngă. Îi apucă mîna, care se odihnea încă pe cartea întredeschisă. Cartea lunecă jos. El o ridică şi o puse pe noptieră :

— Nimeni n-are dreptul să te judece, zise. Îţi spun eu, care te cunosc de atîta vreme.

— Tu ştii, Matei, şopti ea.

Pieptul i se umflă într-un fel de suspin. Se mişcă puţin, să se aşeze mai bine, şi pledul se înfăşură pe şoldul rotund.

— Tu eşti un om foarte bun. Foarte bun, continuă el s-o consoleze. Eşti cea mai bună femeie.

Se aplecă mult spre ea, privind-o de foarte aproape, de jos în sus. Simţi sînii mari, care urcau odată cu el spre gura ei. Julieta rămase nemişcată şi buzele bărbatului se lipiră de ale ei, într-un sărut puţin strîmb, dar foarte plin, cu gust sărat, din cauza lacrimilor.

Matei se retrase tot atît de încet. Chipul lui triunghiular era îmblînzit şi ochii se trăseseră spre tîmple. Palma lui odihnea acum pe şoldul ascuns de pled. Julieta continua să stea nemişcată.

— Ştii ce mult te-am iubit eu pe tine, întotdeauna ? zise el rar, trăgînd cuvintele ca din fundul nesfîrşit al plămînilor.

Julieta nu răspunse.

Se priviră mult timp în tăcere, foarte ţepeni, el drept, crispat, ea răsturnată în pernă, cu un fel de spaimă blajină în jurul umerilor.

Apoi el aprinse altă ţigară, cu mişcări repezi.

— Oh, aceste lungi iubiri triste, neîmplinite vreodată, spuse, după o pauză. Ai avut o viaţă goală, de aceea tu ai toate drepturile, Julieta. Nu te sfii de nimeni, auzi, de nimeni. N-ai dreptul să-ţi termini viaţa fără să iubeşti.

O strînse iar de mînă. Cealaltă palmă a lui nu părăsea şoldul plin şi cald. Chipul Julietei păru deodată să se însufleţească.

— E cam tîrziu pentru mine, Matei.

— Niciodată nu-i prea tîrziu.

— Mi-e aşa de greu să cred. Să mă cred. Mi-e teamă să nu fiu ridiculă.

— Dă-i drumul, Julieta. Fără teamă, ascultă-mă pe mine.

— De fapt, începu ea, şovăind, am cunoscut pe cineva...

Se opri brusc, ca pe buza unei prăpăstii.

Matei luase mîna de pe şoldul ei şi o ducea încet în altă parte, ca şi cum ar fi fost rănită grav sau paralizată.

Cînd observă că ea-l priveşte, spuse foarte repede, foarte vesel, agitîndu-se nefiresc :

— Julieta ! Iubeşti, Julieta ! Ai un iubit, Julieta ! Bravo, Julieta ! Bravo ţie, fata mea !

Îi sărută mîna, cu entuziasm sonor, de mai multe ori.

Ea se uită la el uimită, la-nceput cu aceeaşi spaimă blajină, pe urmă cu un surîs, în care pudoarea se lupta cu mîndria de a se şti iubită.

— Spune-mi imediat tot ! comandă el, cu aceeaşi locvacitate artificială. Frumoaso !

Femeia se îmbujoră treptat şi deveni într-adevăr frumoasă.

— Nu pot să-ţi spun cine e, începu ea. Nu-i liber şi-i mai tînăr ca mine. Cu vreo cîţiva ani. Eram într-o seară la prietena mea...

Julieta vorbea mereu, tulburată, tot mai aprinsă la faţă.

În odaie aerul se răcea treptat.

Matei fumă mult, pînă cînd ţigările nu mai avură nici un gust şi scrumiera se umplu cu vîrf.

Apoi, tîrziu, plecă în camera lui.

A doua zi, pe la unsprezece dimineaţa, în staţia de lîngă strada tăbăcăriilor, o pereche aştepta autobuzul.

El era înalt, avea părul castaniu, cu fire oţelii. Ea era fardată destul de tare, cu o tinereţe tîrzie, pe chipul marcat de vîrstă. Între ei, zăcea un rucsac unsuros, ale cărui curele spînzurau moarte.

Nu-şi vorbeau. Se uitau doar unul la altul.

Silueta mătăhăloasă a unui autobuz se ivi în josul străzii. Cei doi se îmbrăţişară. Se sărutară de mai multe ori, alunecînd mereu de pe obraz spre colţurile gurilor. El săltă rucsacul greoi pe spinare. Se sărutară iar.

— Ah, nu-i ăsta ! zise femeia.

Bărbatul slobozi rucsacul de pe umeri. Autobuzul plecă huruind. Cei doi continuară să se privească în tăcere.

După cinci minute, se ivi silueta altui autobuz. El săltă rucsacul. Se îmbrăţişară. Sărutările lor erau şi mai multe, şi lunecau mereu de pe obraji spre colţurile buzelor.

— Ah, nici ăsta nu-i ! şopti, cu un fel de spaimă, femeia.

Rămaseră iar, cu buzele de tot umede, rigizi, cu rucsacul între ei, ca un animal sur, de curînd vînat.

Din jos, se ivea al treilea autobuz...

KIKI

— Totdeauna am crezut în partea bună a omului. Omul e bun de la natură, cum zicea Rousseau. Cît privește că numai „societatea îl corupe", aici îmi urmez cu rezerve filosoful. Depinde de societate. Cît e de strîmbă. Deși, sfinții și revoluționarii datorează potențarea însușirilor lor naturale tocmai unei societăți strîmbe. Și, în orice caz, bun și rău, ca noțiuni etice, nu există decît într-un circuit social. E „bun" ceea ce favorizează rezolvarea contradicției individ-societate, e „rău" ceea ce o ascute, pînă la o transformare a ei în antagonism. Nu-mi place și resping vestita maximă (a lui Hobbes parcă) *Homo homini lupus*, oamenii se poartă între ei ca lupii. Întîi și-ntîi că și lupii se strîng în haite, care nu m-ar mira să aibă un cod etic foarte riguros. Și-n al doilea rînd, omul e educabil : o dovedește istoria speței, legea progresului...

— O grămadă de truisme ai spus. Și să știi că cu legea progresului nu-i chiar atît de simplu cum îți închipui. Să zicem, de pildă — luăm o ipoteză — că specia umană a atins deja *summum* de dezvoltare. O specie animală, ca orice fenomen, se naște, crește, se dezvoltă,

îmbătrînește și moare. Mai poți spune că formele din timpul bătrîneții, cele care trebuie s-o-ndrepte spre moarte, spre dispariție, sînt „progresiste", „împing speța înainte" ? Iată deci că noțiunea „destin" nu-i ceva chiar atît de antimarxist.

— N-am susținut niciodată că „destin" este o noțiune falsă. Ar însemna să fiu un determinist mecanicist, să neg personalitatea umană, hazardul. Ceea ce combat este fatalismul, de orice fel. Și-n legătură cu eventuala dispariție a speței umane, sigur că noțiunea de progres este și ea relativă.

— Atunci, din toată „legea" progresului nu mai rămîne decît o lege a dezvoltării, o simplă direcție, o tendință.

— Direcția mare. Mai bine zis, marile linii directoare ale evoluției universului !

— Fatalism perfect și cosmic ! Te-ai încurcat rău de tot !

— Păi, pe cine nu-ncurci tu, draga mea Șolduleț ?

— Ceea ce nu-mi place mie este că bîiguiala ta vag popească, cum că „în fiecare om, dacă cercetezi cu atenție, ai să descoperi și ceva bun, valoros", sau că „trebuie să știi să cauți și să ai încredere în bunătatea rousseau-istă a omului" se aplică mai ales femeilor. Cu bărbații am observat că ești mult mai implacabil. Că nu, că să vezi, că „proasta", de pildă, „are o naivitate a ei, seducătoare", că „moaca", să zicem, „dac-o privești bine, ai să descoperi o mare capacitate de dăruire", iar „scorpia", „să vedem... nu este poate decît o frustrată, un om rănit, care nu mai are încredere în semenii săi..." Și-așa mai departe.

— Este o atitudine de însușire înceată și cît mai completă a universului.

— Ipocrizie. Ipocrizie masculină. Este o atitudine de „însușire a femeilor". Asta este. O „însușire fără alegere", cantitativă, deci cu atît mai vulgară, aș zice animalică.

— Pardon. Animalele au, în general, limite foarte precise. Melcul, de pildă, cum am aflat recent din cartea lui Romulus Dianu, *Fauna bufonă* — pe care ți-o recomand ție și-am s-o recomand și altora — este hermafrodit și are o periodicitate rigidă: o lună este mascul, a doua este femelă, a treia iar mascul, a patra femelă, și-uite-așa... toată viața lui.

— Întîi că nici nu cred ce spui...

— Ți-am indicat și sursa!

— ...și-al doilea, nu mă interesează viața melcilor!

— De ce, iubita mea? Uiți cîte scoici am cules pentru tine? Ba chiar și melci: d-ăia vermiculari, spiralați, foarte turtiți și foarte străvezii...

— Nu schimba vorba. Ți-am spus că nu-i nevoie să-ți exerciți facultățile tale educative asupra oricărei fuste.

— Gelozia ta mă onorează, iubito.

— Nu e gelozie. E o simplă grijă prietenească față de omul cu care împart existența. Nu vreau să pățești ca Ramses, cu sarmalele.

— Care Ramses?

— Unul de la Aprovizionare, de la noi, vestit ca mare crai!

— Nu văd legătura.

— Ai să vezi. Dar să nu mă-ntrebi de unde știu. Ramses pleacă în concediu de odihnă. „Crai", cum este, reputat, își îndeplinește conștiincios menirea lui pe pămînt. Cum se spune în lumea voastră, „una nu-i scapă". Azi-așa, mîine-așa, activitate — ce mai, cotidiană! — și glorie crescîndă. Spre sfîrșitul perioadei, află el cum că „sanitara" împarte grații. Află de la unul, află de la

altul — că nimic nu-i mai hidos decît acest obicei al bărbaţilor de a-şi comunica unde se găsesc banane ! — şi ce-şi zice el ? Cum ? Dar el ce hram poartă, el, Ramses, vestit ca băiat frumos şi călare şi pe jos ? Zis şi făcut. Îşi descoperă o unghie incarnată, se duce să se trateze, aplică reţetele lui şi, pe la şapte seara, sanitara descoperă că-i atinsă grav de „cudrăfudră" şi că necesită o consolare. „Mă duc întîi acasă, zice, că trebuie să fac sarmale, că numai mîine nu-i Crăciunul. Vin eu pe la zece, aşteaptă-mă. Pa." La zece punct, Ramses, îngrijorat şi nerăbdător, aude soneria, îşi aranjează freza şi deschide. Nu-i vine a crede : era chiar ea, rumenă şi emoţionată ! Săruturi de bun venit, îmbrăţişări pasionate, nazuri. Ramses simte că ceva nu-i în regulă, ceva pluteşte-n aer, vag ameninţător, dar îi dă înainte, are rutină. Sanitara devine sentimentală, apoi romantică, barocă. Ramses se străduieşte, însă observă că are aşa, un fel de leşin de la stomac, un fel de lehamite, şi cercetînd pe furiş cauza, îşi dă seama că sanitara miroase cumplit a sarmale : sarmale cu carne de porc, cu costiţă afumată, cu varză acră, bine acră, sarmale colosale, şi încă fierbinţi ! Sanitara devine expresionistă, chiar veristă, dar Ramses, urmărit de obsesia sarmalelor, se retrage în sarcofag, se-mbălsămează şi urcă neputincios la rangul de mumie, aşteptînd cu moartea-n suflet să vie Champollion să-l descifreze. Sanitara pleacă dezamăgită, a doua zi Ramsese află deja că aşa-zisa lui reputaţie de „crai" e o „gogoaşă", iar în prima zi de Crăciun vine la slujbă şi decretează că obiceiul ăsta cu sarmalele e de fapt o chestie mistică şi că la el în familie a interzis ritos fabricarea şi consumarea lor. Morala ? Cine nu alege nu culege şi nu tot ce zboară dă şi din aripi !

— Bravo, draga mea ! Dac-ar şti ăia de la Televiziune ce „facondă" ai, te-ar lua de vedetă şi poate le-ar merge mai bine. Bravo ! Dar nu văd legătura.

— Te prefaci că n-o vezi.

— Adică tu crezi că eu particip la această... nevroză de care suferă Ramses ?

— Poate că nu, dar paza bună...

— În orice caz, în cazul lui Ramses ăsta al tău, se poate spune că a fost o pedeapsă divină !

— Nici nu ştii ce bine-ai spus.

— De ce ?

— Pentru că Ramses e nu numai lacom, dar e şi rău. Cînd cineva e lacom e lacom, şi cînd e rău e rău ! O fi el educabil, dar pînă la lecuire să-i spunem pe nume.

— Cred că exagerezi cu Ramses. O fi doar un biet priapic, un epidermic...

— Da ? Ascultă o a doua poveste cu Ramses.

— Cam multe poveşti ai tu cu Ramses.

— Fac şi eu studii sociologice, nu numai tu. Prin urmare : Ramses, Tutmes şi Kafra...

— Dar e o întreagă egiptologie !

— Nu. Toţi trei lucrează la noi, dar să păstrăm anonimatul.

— În orice caz, asta-i curios de unde o mai ştii.

— De la nevasta lui Tutmes, conducătorul delegaţiei într-o ţară de limbă germană. Pleacă deci Tutmes, Kafra şi Ramses, îşi fac ei de bine, de rău treburile, dar — bărbatul tot bărbat ! — încep să mustăcească. Eu îţi povestesc versiunea lui Tutmes, prin urmare afirmaţiile şi acţiunile lui trebuie luate sub beneficiu de inventar. Primul s-a plîns, în mod curios, Kafra. Kafra este un bun specialist, dar un timid macrocefal, puţin mai frumos decît o zglăvoacă...

— Nu știu ce-i aia zglăvoacă !

— Un fel de pește. Nici eu nu știu cum arată. Oricum, nu prea bine, judecînd după fonie și după faptul că am auzit odată pe un țăran din Bran spunînd în sens de ocară: „Noa zglăvoaca aia din deal !" Deci, Kafra suspina, fiind și tufă la germană, cum că el e sentimental și că-i lipsește... Ramses știe foarte bine nemțește, fiind el și băiat frumos, așa, un fel de Hans Albers, dacă-l mai ții minte, sau, dacă vrei, ăla din *Lunga vară fierbinte,* Nick... Nick...

— Roy Thinnes.

— Exact. Numai că mai înalt și mai gras. Tutmes, în calitatea lui de responsabil, ce s-a gîndit ? Mai bine să ție el totul în mînă decît să aibă cine știe ce surprize. Și-atunci îl ia deoparte pe Ramses și-i zice ! „Mă, Ramses, mă. Uite ce zic eu. Tu tot ești frumos, nemțește știi, n-ai probleme, te descurci, n-am eu grijă. Eu zic că să i-o lăsăm lui Kafra pe însoțitoarea asta a noastră, Hermenegilde, tot e ea așa, mare și proastă, maternă și urîtă. Așa, ne-asigurăm că nu-l apucă stenahoria pe Kafra și toată lumea-i mulțumită." „Și dumneavoastră, tovarășe director ? Dumneavoastră ?" se interesează Ramses, servil. „Eu, dragă, eu sînt om serios, nu flușturatic ca voi, mă mai descurc și pe nemțește destul de bine, eu n-am nevoie, eu sînt *fidel.* Uite-acum am s-o iau pe Hermenegilde la dans, și-am să dau tonul, lăudîndu-i-l pe Kafra, spunîndu-i că suferă-n ascuns — ceea ce te rog să faci și tu — și pe urmă-i împingem pe ring și sîntem liniștiți." Zis și făcut. Dansează Tutmes cu Hermenegilde, dansează Ramses, dansează chiar și Kafra, instruit de superiorul său, și lucrurile par să se îndrepte în direcția dorită. După două-trei zile — că mai aveau și treabă, nu ? — Tutmes se interesează din nou de starea

sufletească a delegației. Îl vede pe Kafra întunecat, bînd bere neagră cu nesaț. Face el unele aluzii, la care Kafra răspunde morocănos: „Lasă-mă, tovarășe director, păi dumneata nu vezi?" Pe ring, Hermenegilde atîrna, cum nu se poate mai grăitor, de umerii lui Ramses. La reproșurile ulterioare ale lui Tutmes, Ramses s-a dezvinovățit cu seninătate: „Ce să fac, tovarășe director, s-a ținut de capul meu, mi-a căzut în brațe, Kafra merge prea încet, eu, pe cinstea mea, dacă nu era să fim cît se poate de amabili și de... nici nu..." După alte două zile, văzînd randamentul de specialitate tot mai scăzut al lui Kafra, Tutmes are o nouă inițiativă. „Diseară mergeți cu mine. Hermenegilde, dumneata te duci acasă, să te mai odihnești, că prea te-am exploatat în ultimele zile. Nu, nu. Nu vreau s-aud nimic. Acasă. La odihnă." Seara, toți trei la un „local familial", grădină de vară, cu moravuri, nu deocheate, dar cu multă libertate de mișcare. „Slavă Domnului c-ați mai luat-o pe Hermenegilde asta de pe mine, tovarășe director", face Ramses. „Tocmai, zise Tutmes, să văd cum te porți astă-seară." După o privire îndelung circulară, cei trei cer voie să se așeze la o masă cu două doamne serioase, „singure". Iau loc, comandă bere și intră-n vorbă. Ramses îi dă ajutor lui Kafra, se constată că cele două doamne sînt și ele „în delegație la centru" și urmează conversația de rigoare. Tutmes privește mulțumit armonia de la masă, și cînd cele două perechi dansează, ca să nu se plictisească, inspectează împrejurimile. La înapoiere, Ramses, servil: „Dumneavoastră nu dansați, tovarășe director?" Tutmes îi șoptește: „Încă nu. Dar dac-o să m-apuce, cred c-o s-o iau p-aia, uite, la masa din dreapta fund." „A, da, aprobă Ramses, da. E mai delicată, aveți dreptate. E chiar distinsă." Nu trec zece minute, și ce crezi că face Ramses?

— Se duce şi-o ia la dans p-aia „delicata".

— Exact. Vezi că te orientezi ? O ia nu numai la dans, dar o ia şi din local, şi Tutmes, mortificat, e obligat să-i ţină companie lui Kafra cu contabila lui, să facă pe „dolmecerul" să fie amabil cu cealaltă, să constate cum Kafra ratează din nou şi să se-ntîlnească cu „delicata", pe coridorul hotelului, ieşind vioaie din camera lui Ramses. Te scutesc de rest, deşi e de tot hazul.

— Şi ce concluzii vrei tu să tragi d-aici ?

— Că a lua fără nici o nevoie şi fără nici un motiv, deşi ţi s-a atras atenţia, femeia unui infirm şi pe cea a unui bătrîn, e dovadă de răutate congenitală. Deci Ramses ăsta e un om rău.

— Curios acest Ramses al tău. Seamănă cu acele personaje din romanele poliţiste, vezi Maigret, Poirot sau chiar Miss Marple, pe care autorii respectivi, din lenea de a nu fi nevoiţi ca la fiecare carte să imagineze un nou personaj, îi tîrăsc din roman în roman, punîndu-le-n spate cele mai abracadabrante medii şi acţiuni.

— Trucu-i mai vechi. Vezi Dumas şi Balzac, Sherlock Holmes şi Arsène Lupin.

— Da. Ai dreptate.

— Am. Sigur că am. Aşa că, dacă eu te rog s-o laşi mai moale cu Kiki, ştiu eu ce spun. Şi să nu-mi vii mie cu teori rousseau-iste.

— Pariez că ai şi o poveste cu Kiki !

— Am. De ce să n-am ?

— Şi în care intervine şi Ramses...

— Intervine şi Ramses !

— Draga mea, niciodată n-am să încetez să mă minunez de cît noroc am avut eu să te iau pe tine de nevastă.

— Nu te sfii. Primesc orice compliment, oricît de sincer !

— Foarte sincer !

— Atunci... vrei să-ţi povestesc despre Kiki ?

— Îmi dau seama c-ai s-o desfiinţezi pe trei ani.

— Nu. De data asta voi fi obiectivă. Şi chestia cu „pe trei ani" n-am să ţi-o iert.

— Da. A fost o greşeală. O desfiinţăm pe vecie.

— Nu. Dacă se desfiinţează singură, bine ! Dacă nu, nu !

— S-a făcut.

— Te previn, însă, c-asta o să fie ceva mai lungă.

— Povestirea ?

— Da.

— Sînt numai urechi.

— Da. Nu strica dacă-ţi făceau scufiţe mai strînse. Totdeauna urechile tale mi s-au părut uriaşe.

— N-a fost vorba de atacuri personale. A fost vorba de Kiki.

— Lucram toate trei la Serviciul Diplome: eu, Şefa şi Micaela.

— N-o văd pe Kiki ! Şi ce-i asta Serviciul Diplome ? Şi ce căutai tu acolo ?

— Răbdare. Serviciul Diplome este un serviciu foarte important. Este serviciul care eliberează diplomele. Iar eu eram stagiar. Personajul important este însă Micaela.

— Micaela ? O fi adevăratul nume al lui Kiki ?

— Nu. Pe Kiki, dacă vrei să ştii, şi meriţi s-o ştii, ca să fii pedepsit, o cheamă Chiriachiţa. Chiriachiţa Popescu !

— D-aia-şi zice ea Kiki !?

— Tocmai. Această Micaela era o femeie bună ca pîinea caldă. O funcţionară model: exactă, conştiincioasă, disciplinată, delicată, ultraloială, ce mai, o bijuterie ! De fapt, ea ducea tot serviciul. Şefa era ocupată

mereu cu sarcini sindicale sau de partid, iar eu abia aşteptam să mă transfer. Micaela făcea „căutările" în arhive, ea întocmea diplomele, ea discuta cu postulanţii. Şefa se ducea doar cu ele la semnat. Iar eu, eu învăţam limba engleză ! Şi, pe deasupra, o armonie între noi, nemaipomenită.

— Te cred, dacă biata Micaela se lăsa exploatată...

— Da. Se lăsa. Era cam moale, pentru că proastă nu pot să zic. Avea studii, maniere. În orice caz, ţineam foarte mult la ea. Numai că, de la o vreme, observăm noi că Micaela e tristă. Venea cam ciufulită, muncea fără chef, avea ochii roşii, privea lung pe fereastră şi citea cu disperare *Forsyte Saga*. Zic Şefei : „Nu-ş' ce-i cu Micaela. Parcă-i tot ninge şi-i plouă." „Cum aşa ?" Şefa nu prea observa nimic în jurul ei, în schimb era foarte energică. „Micaela — zice ea cu un prilej, aşa, în timpul «gustării», cînd ghişeul e-nchis o jumătate de oră, — ce probleme ai tu ?" „Eu ?" „Nu mai face pe proasta ! Abia ieri ai greşit două diplome la rînd. Tu ai probleme personale. Eu sînt şefa ta. Şi sînt şi în biroul organizaţiei. Trebuie să ştiu cu cine lucrez aici !" Cu chiu, cu vai, Micaela a sfîrşit prin a mărturisi. Avea un necaz în amor. Ei se iubiseră o vreme, apoi el o părăsise, şi-acum nu mai venise de o lună. „O lună ? s-a indignat Şefa. Inadmisibil !" După ce a căpătat toate datele care i se păreau indispensabile, a hotărît : „Sîmbătă dai un *jour*. Îl inviţi. Venim şi noi. Faci zaiafet. Şi dacă nu-ţi rămîne el acolo pentru repauzul dumnical, să-mi iau eu concediul de vară în decembrie !" Sîmbăta respectivă, noi am venit mai devreme, pe la şase : Şefa, eu şi Kiki !

— În sfîrşit, Kiki !

— Kiki, da. Fusese o idee a Şefei : „Să nu fim doar colegele ei. Şi-n acelaşi timp ne trebuie femei sigure !"

Sosim. Inspectăm „cuibul fericirii", aranjăm, frecăm, spălăm, dichisim, facem din el un *home* de toată distincția (adusesem încă din ajun diverse adjuvante : bibelouri, milieuri, aparate muzicale, văsărie, băuturi, prăjituri, etcetera), apoi Kiki se oprește în fața Micaelei și o contemplă. „A, păi bine, dragă, așa vrei tu să-l primești pe iubitul tău ?" „Adică cum, așa" ? se înroșește Micaela. „Așa ? Cu părul *ăsta ?* Cu rochia *asta ?* Cu ochii *ăștia ?"* De fiecare dată Kiki punea degetul într-alt loc al persoanei, în unele privințe mai durdulie, a Micaelei. „Bravo, Kiki ! a spus Șefa. La lucru !" Într-un ceas, cît mai rămăsese pînă la sosirea musafirilor, Micaela a fost transformată în contrariul ei : rochie mulantă, decoltată, sutien ajustat, coafură nouă, „parșivă", ochi subliniați, fard și bijuterii discrete, pantofi cu tocuri cui (pe atunci încă „raritate"), pentru „ținută" ! Mă rog, într-adevăr, de nerecunoscut Micaela noastră cea bună și exploatată. În sfîrșit, sosesc și „bărbații", musafirii, de-ai Șefei, de-ai mei...

— D-ai tăi ?

— Eram cu Gică, dacă vrei să știi.

— Atîta rău cît erai tu cu frate-tu !

— Crezi ce vrei. Și, în sfîrșit, sosește și...

— ...Ramses !

— Ramses ! Un ăla mic și slab și cu barbă și urduros.

— Asta nu mai rimează !

— Bine, atunci rămîi cu imaginea cealaltă. Din punct de vedere al lipsei de personalitate sînt egali. Și unde începem noi asaltul : punerea în valoare a Micaelei, complimentarea ipocrită a specimenului, conversație generală de înalt nivel, muzică, dans, veselie, antren, Micaela în culmea fericirii, ipochimenul, „con-

siderat om subţire", dîndu-şi ifose şi noi aprobîndu-l, totul ca pe roate, spre marea satisfacţie a tuturor. La un moment dat, Şefa dă semnalul de plecare şi, rînd pe rînd, ne echipăm, unii chiar fără a ne lua la revedere, consemnul fiind desigur ca Ramses să rămînă ultimul.

— *Ad majorem amoris gloriam !*

— Exact. Luni dimineaţa — pentru că-ţi dai seama, toată duminica am fost discrete, dacă Micaela nu ne-a sunat, nu ne-a sunat ! — luni dimineaţa, deci, Micaela, conştiincioasa şi punctuala Micaela, întîrzie. Trece-un sfert de oră, o jumătate, Micaela nicăieri. După un ceas, se-ntoarce şi Şefa de la direcţie — c-aşa-i lunea dimineaţa, şedinţă operativă săptămînală. „Micaela cică a anunţat că-i bolnavă. Ia dă-i tu un telefon şi vezi ce are." Mă execut. Cu un glas stins, Micaela mărturiseşte : „Da. Am o nevralgie. Nu ştiu ce am" „Cum a fost sîmbătă ?" mă informez eu, discretă. „Cum să fie ? Bine." „Totul în ordine ?" insist. „Mda, sigur." „Asta-i principalul. Bine, odihneşte-te. Ai nevoie de ceva ? Să trec la prînz pe la tine ?" „Nu, nu. Nu-i nevoie. În nici un caz, nu trebuie să vă deranjaţi !" Depun receptorul şi raportez Şefei. Ascultă, închide un ochi, îl deschide — ţi-am spus că-i energică ! — şi zice : „Ce-a spus ? E singură ?" „Da". „Te-mbraci imediat şi-i faci o vizită." „Acum ?" „Acum ! Nu-mi place ce se-ntîmplă cu ea." „Ce să se-ntîmple ?" „Nu ştiu. Tocmai d-aia. Te duci şi vezi. Uite, îţi fac un bilet de voie şi-o ştergi."

— Şi iată la ce servesc biletele de voie !

— Pot să mai servească şi la treburi umanitare, nu numai la frecventarea matinală a bodegilor.

— Nu mă recunosc. Zi mai departe.

— Mă primeşte o Micaelă speriată, ciufulită, cu ochii roşii. O iau la-ntrebări şi pînă la urmă începe să plîngă.

Domnul Ramses s-a dus s-o „conducă" pe Kiki, care rămăsese ultima, şi nu s-a mai întors. Şi nici duminică n-a telefonat. Şi viaţa, o asemenea viaţă nefericită, „nu merită a fi trăită". „Micaela, nu fi copilă. Dar cum de l-ai lăsat să plece ?" „Kiki m-a rugat. Mi-a zis că speră că-i dau voie lui s-o conducă puţin, că-i e frică singură. «Vai de mine, am zis eu, vai de mine !» Şi-am aşteptat pînă la patru, tu, auzi ? Pînă la patru." N-o cunoşti pe Micaela cînd plînge : ţi se rupe inima, îţi vine să plîngi tu în locul ei, atît e de blîndă şi de neajutorată. „Şi tu n-ai dat un telefon, să te lămureşti ?" o-ntreb. „Nu. Am şi eu mîndria mea." Şi iar suspine şi sughiţuri. În sfîrşit, reuşesc să ies din această situaţie penibilă şi din casă. Micaela nu era deci bolnavă, ăsta era un cîştig, cît de minor, faţă de profunda demoralizare în care se afla.

— ...şi de pe urma căreia avea să sufere întreg Serviciul Diplome !

— Da. Dar nu era vorba numai de asta. Îţi închipui reacţia Şefei ! În cinci minute, Kiki era în cabinetul ei, cu toate că lucrează în alt corp de clădire. Şi ce crezi că ne povesteşte, cu izmenelile de rigoare ?

— Ei, ce ?

— „Îmi pare rău, zice, eu n-am vrut, regret foarte mult, dar el s-a oferit să mă conducă (*Minţi !* a tunat Şefa) sau, mă rog, eu i-am cerut voie Micaelei (*Păi ea ce putea să zică* ?) şi ea putea să... mă rog (*De ce n-ai plecat odată cu noi* ?), eu, să spun drept, mă distram şi nici n-aveam acelaşi drum şi... (*Şi ce-ai făcut cu el* ?) păi, era frig şi i-am spus dacă nu vrea o cafea (*La ora aia* ?), trebuia să fiu politicoasă, omul se deplasase pentru mine (*Pentru Micaela fusese vorba să se „deplaseze" !* a tunat iar Şefa), n-am putut să-l refuz şi am urcat la mine, să stăm puţin de vorbă *(Şi cît aţi stat de vorbă ?)*, şi-aşa

a trecut timpul, să fi fost vreo cinci cînd a plecat (*Ruşine* !), de ce ruşine, dacă m-a plăcut şi s-a simţit mai bine cu mine decît cu Micaela, cu toate că, să ştiţi, nu-i cine ştie ce de capul lui, n-are decît să şi-l ia înapoi (*Cum, să şi-l ia* înapoi ?), eu nu duc lipsă de curtezani (*Marş afară* ! a mîrîit Şefa), şi-mi pare rău că vă enervaţi în halul ăsta pentru nimica toată (*Nimica toată ? Afară ! Afară !)*, zău, eu, să ştiţi, sînt nevinovată, absolut nevinovată..."

— Mda, cam penibilă situaţia, *ştiind că...*, tipul *nefiind* vreun..., ea *neavînd* pentru el... mda, reiese un caracter foarte prost, deşi mai ştii, poate e bolnavă, sînt femei care suferă de cochetărie, au tot timpul senzaţia că nu sînt îndeajuns preţuite, iubite, şi-atunci adună dimprejur cea mai mică dovadă de interes, de admiraţie, de simpatie, de...

— De.. de... de... Nu, dragul meu. Nu. Kiki e Ramses. Aici este vorba doar de răutate. Şi răutatea trebuie pedepsită, n-are rost să-i găsim noi tot felul de explicaţii...

— Ei, cum poţi s-o pedepseşti pe Kiki-Ramses, ce poţi să-i faci ?

— N-avea grijă, că am găsit noi ce să-i facem.

— Altă poveste ?

— Alta... dar altă dată.

MARGARETA

Margareta se apropie de fereastră. E deja opt fără un sfert şi acu-acu soseşte San. Abia are vreme să se-mbrace. Are să-şi pună colanţii ăia, „tabac", ultima ei achiziţie. Îi stau şi bine şi ţin şi de cald, dacă-i nevoie. Uite-l şi pe Costi. A trecut drumul şi s-a oprit pe trotuarul din faţă. A! Îşi aprinde o ţigară! Se uită lung spre fereastra ei. N-are decît să se uite. Nu voia deloc să plece. După ce că din cauza lui a dormit atît de puţin. A trebuit să-l gonească pur şi simplu. „Ce rost are să te duci cu ramolitul ăla?" „Întîi că nu-i ramolit. Şi-al doilea, e un om foarte delicat. Hai, pleacă. Te rog! Trebuie să mă-mbrac." Costi îşi lega în silă cravata. „Tu ce-mi oferi? Nimic! Azi e duminică. Vreau şi eu să respir puţin aer curat" continuase ea, tot mai agresivă. El: „Lasă. Nu mai debita răutăţi. Vino să te pup." Ea-l sărutase uşor pe vîrful buzelor, apoi se îndreptase spre baie. „Nu aşa", zisese el. Şi o îmbrăţişase puternic, ea se zbătea, dar el îi prinsese gura, şi-apoi o sărutase pe gît şi pe toată faţa şi iar o strînsese, noroc că era şi ea voinică, pînă la urmă se eliberase. Deschisese uşa: „Hai, pleacă. Te rog!" „Mă rogi?" „Da, te rog mult! Uite!" şi-l sărutase lung şi plin, în prag. „Bine", zisese el.

Surîdea, dar cu o lumină de ciudă în ochi, care ei îi lăcuse mare plăcere. „Să mai sufere și el ! Merită", gîndise cu cruzime și cu iubire amară. Margareta își trece un pieptene de metal prin păr, cu brutalitate, o doare pielea capului, nu altceva, și continuă să-l urmărească din ochi pe Costi, care umblă alene, întoarce din cînd în cînd capul spre casa ei, apoi se oprește la tutungerie, cumpără ceva, dar nu pleacă, stă și fumează, poate așteaptă vreun tramvai. Curios ! El nu pe-acolo ar trebui să meargă. Nu-i ruta lui obișnuită. „Treaba lui." Aruncă neglijent firele de păr într-o scrumieră uriașă. „Ce păr frumos și sănătos ai tu. Din ce-l rupi, d-aia-ți crește !" zice, mereu admirativ, Costi. Margareta este o furtună, iar odaia, un ținut devastat. Are să strîngă diseară. Acum, repede-repede. Are să-și pună o bluză. Nu maron. Aia verde : e fină, cu mîneci scurte. Pentru frig își ia o jachetă, în rest, e cu mașina, așa că...

Numitul Costi s-a oprit într-adevăr pe colț. A aprins țigară de la țigară și privește-n jur. E șapte dimineața, și un septembrie bucureștean curat, mîngîios, însorit, strălucește pretutindeni. E lume puțină încă, oamenii se bucură de trezirea duminicală, zăbovesc în pat sau circulă alene prin încăperi în pijamale și papuci, căutînd dulcețuri, pregătind cafeluțe. Ar fi bună o cafea acum. Are gura arsă de amor, de țigări, de nesomn, de alcoolul de cu seară, de brutalitatea cu care Margareta l-a dat afară. Lui i-ar fi plăcut grozav un amor matinal, proaspăt și voluptuos, ca toată această duminică într-adevăr sărbătorească. Dar dacă, de fapt, Margareta nu pleacă nicăieri ? Dacă primește vreo vizită — la ora asta ? — sau se duce cine știe unde ? Iar crește în el ciuda dinainte. Gelozie ? Nu, el nu e gelos. Margareta are toată libertatea. Chiar el îi spune, deseori, cînd ea e tristă de moarte („De ce sînt eu așa nenorocită ? Îmi vine să-mi

iau zilele, zău!") „Nu, fată! Ești tînără, frumoasă! Ai să-ți găsești un băiat care-o să te iubească, ai să te măriți și-ai să fii fericită, foarte fericită." „Crezi, Costi?" întreabă ea, plină de speranță, printre lacrimi. „Ai toate premisele, fata mea. Toate premisele." Și îi amănunțește îndelung aceste premise, pînă cînd Margareta îl sărută cu buze ude de lacrimi și-l îmbrățișează infantil și spasmodic și total. Ce bună e dragostea! reflectează Costi, și chipul i se destinde, lăsînd să răzbată armonia trăsăturilor, căci Costi este băiat frumos. Da, dragostea, din care mulți oameni, foarte mulți, nu reușesc să se împărtășească deplin, iar alții, alții nici n-o ajung, se-nvîrtesc în jurul ei, speriați de piedici dinafară, reale sau imaginare, dar mai ales de piedicile dinlăuntrul lor, pe care nu contenesc să și le construiască singuri. Cînd colo, viața e atît de frumoasă, văzduhul dimineții e pur, chiar tramvaiul acesta gălăgios, uite-l cît e de roșu, uruie vesel pe șine, condus de o femeie blondă, cu pasageri puțini și parcă amabili. Nu, nu, dacă rămîne aici pe colț, la pîndă, nu-i pentru că ar fi devorat de gelozie, mîncat de ciudă, complexat de împrejurare, diminuat de vreo curiozitate meschină! Adică da, curiozitate este, dar o curiozitate bonomă, optimistă, o curiozitate de dulău leneș, întins la soare. Nu cumva este limuzina asta neagră, o „Volgă" parcă? Păcat, n-a fost atent! Costi urmărește mașina cu privirea și-și aprinde mecanic altă țigară. Trăsăturile i s-au crispat din nou. Bine, bine, dar asta nu-i plăcut, asta te rîcîie, totuși. Abia ai lăsat-o caldă și moale, vietate înmiresmată, cu piele de lapte și miere, ai fost gonit de la festin și... De fapt, Margareta era destul de ciufulită, într-un papuc și un capot din alea de nailon, matlasat și ușor nespălat. Da, mașina s-a oprit la poarta ei. Deci, n-a mințit. Asta-i un bun cîștigat. Auzi și claxonul! Păi sigur, n-a avut cînd să

se-mbrace, a ținut-o el de vorbă. Din răutate ? Nu. Pur și simplu mai voia să stea cu ea, și avea sentimentul unei înfrîngeri observînd cît de exterioară devenise, cum căuta să se scuture de el, tot mai brutală și mai... mai vulgară, ce mai ! Vulgară ? Nu-i prea mult spus ? Dar el ? El nu-i vulgar, că stă aici la colț și-o pîndește ? *Îi* pîndește ! Ce-așteaptă el aici ? Așteaptă să fie sigur că-i cu moșul, să nu fi fost trișat. Alt gînd trivial. Iată că cineva coboară în fine din mașină. E chiar bătrînul. A, dar ce tablou ! Bătrînul e îmbrăcat într-un trening roșu-închis, un trening foarte larg, ca să-l cuprindă, el e un voinic, și cu niște pantofi deschiși la culoare, un fel de bascheți — totul se vede excelent în aerul acesta foarte limpede al dimineții — pare un uriaș Hopa Mitică, iată-l înaintînd spre poarta de fier, pe care iese Margareta, Margareta în pantalonii ei „muștar", colanții, ăia care-i acuză aținători gambele înalte, bombarea sănătoasă a coapselor. El ține în mînă o floare, se înclină ceremonios, în unghi aproape drept, îi sărută mîna, îi deschide portiera, apoi dă ocol mașinii și urcă pe partea cealaltă. Ce curioase culori : sînge închegat la el, alb-galben la ea, un mușețel gigant. Mașina pornește, dar apoi face un viraj de 180 grade, strada-i largă și pustie, și vine direct spre el. Costi se postează prudent în dreptul unui stîlp de tramvai — n-ar vrea să fie zărit. Dar el îi vede foarte bine : capul mare, rîzător, alb și roșu al bătrînului, profilul ei copilăresc, dar și de femeie, un profil și rece și amabil, pe care Costi ar vrea să poată identifica marca nocturnă depusă de el, dar e imposibil, mașina a și trecut, și, iată, totul s-a sfîrșit, Costi poate să-și înceapă duminica lui bucureșteană. Un moment îi defilează prin minte ce va urma pentru ei : șoseaua, șesul din jur, apoi dealuri, păduri, o potecă de munte, creste stîncoase, seninuri sticloase...

Face un gest și sare în tramvaiul din față, care tocmai se pregătește să plece.

Mașina neagră e deja pe bulevardul Bălcescu, gonește nobil spre Casa Scînteii, nu-i „Volga", Costi nu se pricepe, e un tip mai vechi, „Zim" sau „Zis", cu opt locuri, inclusiv șoferul, tovarășul Valter, Ludovic Valter. Domnul Profesor îi zice numai „domnul Valter", ceea ce acestuia îi face plăcere, prea mulți îl „ludovicesc": „Dă-i drumul, Ludovic"; „M-aștepți aici, Ludovic"; „Ești liber, Ludovic?". Alții, mai mîrlani, care au aflat nu se știe cum de originea lui maghiaro-germană, îl iau direct cu: „Hai, Laioș-baci, mînă dricul". Mașina-i mare, veche și neagră, careva i-a zis odată „dric", și porecla a prins. Pe aceștia, domnul Valter îi pune, cînd se poate, la punct: „Eu sînt *tovarășul* Laioș", sau: „Eu nu sînt *baciul* dumitale", sau: „Dric d-ăsta n-a avut neam de neamul dumitale". Domnul Profesor este însă întotdeauna perfect politicos, din „domnul Valter" nu-l scoate. De aceea-i place să meargă cu el, chiar dacă-i mănîncă duminica și se cam plictisește pe drum, căci îl roagă să nu mîne prea repede. Și chiar dacă iese cu „dame", ca asta de azi. Au mai fost p-aici de cîteva ori, ăsteia-i zice Margareta, Margareta Teodorescu, Doamna Margareta. Doamnă o fi! La Domnul Profesor, toți sînt domni și doamne, adică nu, nu chiar toți, unii sînt, normal, „tovarăși", iar alții, direct, și cu aceeași regularitate, „bizoni". Bizon e un fel de taur american. Domnul Profesor nu vrea să zică direct „bou", o ia pe ocolite. Pe șeful garajului, de pildă, tovarășul Burducea, nu-l scoate din „bizon", pentru că-i face uneori mizerii, zice că n-are mașină, că n-are benzină: „Aș, domnul Valter, se-nvîrtește, bizonul". Deci Doamna Teodorescu, care-i tînără de tot și foarte frumoasă, și care-l salută cu

gropiţe : „Bună dimineaţa, domnu Valter" ! „Săru-mîna, doamnă", răspunde Valter gîndind, cu oarecare reţinere, căci aşa-i el, timid : „Bine damă ! Bună bucăţică şi-a luat azi moşul. Eh, cine poate oase roade, cine nu, nici carne moale !" Atenţie, domnule Valter, atenţie, de un timp, duminica, au început să iasă tot mai mulţi particulari la iarbă verde, noroc că nu eşti grăbit, lasă-i să treacă, ăştia sînt ageamii şi pe deasupra bolnavi de beţia vitezei...

— Domnule Valter, reglează dumneata, te rog, aşa ca să nu fie curent ! se aude glasul Domnului Profesor.

— Îndată, Domnule Profesor. E mai bine acum ?

— E perfect, domnule Valter. Perfect. Nu, draga mea ?

— Este excelent, Domnule Profesor. Mulţumesc, domnule Valter.

Margareta rîde puţin în sine de aceste formule, dar întrebuinţarea lor îi face bine, îi dă siguranţă şi demnitate. Aşa-i San, foarte „obsecvios", cum singur a declarat. Dialogul lor ea-l ştie pe dinafară, deşi, în total, nu s-au văzut, adică n-au plecat împreună, aşa ca azi, decît de vreo cinci-şase ori. O convoacă totdeauna prin telefon. „Al-lo ? A-ici Badea !" Vorbeşte rar şi gros : „Ce-plăcere pentru mine să aud glasul Dumneavoastră." „Un glas oarecare, Domnule Profesor", spune Margareta uneori, atunci cînd e mai descurajată. „Pentru mine este nu numai o muzică celestă, dar şi semnalul apropierii unui paradis nesperat." „Vă bateţi joc de mine, Domnule Profesor." „Cum aş putea, fără să fiu nimicit de fulgerele lui Zeus ? Spune, te rog, doamna mea, mama Dumneavoastră, doamna Zenobia Teodorescu, a primit florile mele ?" „Da, şi vă mulţumeşte foarte mult, Domnule Profesor ; şi eu vă mulţumesc. Nici nu ştiţi cît de fericită o faceţi şi ce frumos îmi vorbeşte despre Dum-

neavoastră. Vă adoră, pur şi simplu." Ăsta-i răspunsul Margaretei cînd e bine dispusă. Altfel: „Te rog, dragă San, nu mai trimite nimic mamei. Am discuţii şi cu ea şi cu tata. Îşi închipuie tot felul de prostii. Îmi taci numai necazuri. Nu, duminica asta nu pot. Nu pot. Sînt ocupată. Da, îmi pare şi mie rău. La revedere." Dar asta se-ntîmplă mai rar. De obicei e aşa: „Mama Dumneavoastră este o persoană foarte distinsă. Se simte numai după cum vorbeşte la telefon. Îmi pare rău că n-am avut încă prilejul să o cunosc personal, dar sper că voi avea odată ocazia. Scumpă doamnă, nu vreţi să ne plimbăm puţin duminică? Ar fi pentru mine o plăcere nemaipomenită!" „Duminică? Staţi să mă gîndesc. Duminică... Nu ştiu. Nu ştiu încă. Am fost invitată la o prietenă, o familie... (Margareta era totdeauna „invitată" undeva, pentru orice eventualitate.) Dar, ştiţi, parcă nu m-aş duce, sînt nişte plicticoşi, nişte..." „Atunci, doamna mea, pot spera să mă bucur de surîsul şi de prezenţa Dumneavoastră în proxima duminică?" „Ah, nu ştiu, Domnule Profesor, nu ştiu, îmi pare rău, daţi-mi un telefon vineri, vineri seara, pe la aceeaşi oră." Sau dialogul de dimineaţă, cînd vine s-o ia. Margareta îi face semn de la fereastră că iese, el coboară din maşină, întotdeauna îi oferă o floare: „Bună dimineaţa, scumpă doamnă. Sînteţi mirobolantă. Această floare păleşte pe lîngă Dumneavoastră." Şi-i sărută mîna, îi deschide portiera ca un mare şi stilat lacheu, apoi urcă şi el, dar pe partea cealaltă. „Aţi dormit bine, scumpă doamnă?" „Aşa şi-aşa", răspunde Margareta, încă furioasă pe Costi pentru că nu voise să plece şi pentru c-o şi pîndeşte, degeaba crede el că nu l-a văzut, era acolo după stîlpul de tramvai, drept care i-a şi surîs lui Sanbo fermecător şi vizibil din stradă, să crape Costi, acest călău al vieţii ei, un călău iubit, asta este marea ei prostie.

— Vă stau foarte bine aceşti pantaloni, vă felicit. Ei pun excelent în valoare, aş putea zice, pun în relief cum nu se poate mai bine, extraordinara Dumneavoastră frumuseţe.

— Mă faceţi să roşesc, Domnule Profesor. Sînteţi multe prea generos cu mine. Nu merit asemenea complimente.

— Dar deloc. Dar deloc. Vocabularul meu este prea sărac pentru a fi în stare să releve profunzimea şi calitatea supremă a farmecelor Dumneavoastră.

Şi aici, ochii lui Sanbo, ochi mici, albaştri, sub o mare frunte roşie, circulă insistenţi pe întregul trup al Margaretei, întîrziind, cu bună-ştiinţă şi netulburaţi, pe fiecare element în parte. E ca un leu bătrîn, al cărui cap majestuos îşi amănunţeşte prada, fără lăcomie aparentă, doar sprîncenele stufoase au un mic tremur, care nu se poate şti în ce va eşua pînă la urmă: într-un nobil plictis sau într-o arcuire devoratoare. În asemenea momente, Margareta preferă să închidă ochii, căci e totdeauna „obosită", şi să ia o poză odihnitoare şi avantajoasă în acelaşi timp.

Domnul Profesor, pe numele său Clement Augustin Badea, nu se simte deloc jignit de aţipirea Margaretei şi nici nu crede că detalierea vizuală la care se dedă are în ea ceva vicios sau morbid. Nimic mai comod pentru contemplarea unei femei frumoase, decît ca aceasta să fie cu ochii închişi. Plăcerea vizuală rămîne în starea ei pură, nealterată de conversaţia rostită, sau de aceea mută, dar nu mai puţin sîcîitoare, a privirilor ce se-ntîlnesc. Domnul Profesor nu se oboseşte nici măcar să se încredinţeze dacă tremurul infinitezimal al genelor Margaretei este o pulsaţie normală a superbei ei alcătuiri trupeşti sau un efort minim ce trădează o mică ipocrizie. Dealtfel, acestei neîncetate şi sălbatice economii

de efort datorește Clement Augustin buna condiție fizică pe care o posedă la cei șaptezeci de ani ai săi, neîmpliniți demult, dar purtați cu mîndrie, chiar cu ostentație. În această dimineață, de pildă, își va îndeplini programul său obișnuit de alpinist, cu sau fără Margareta, căci ea este o leneșă, rar vrea să „urce". Ce păcat, o femeie cu silueta ei, e tot ce poate fi mai frumos pe munte! Asta i-a și plăcut la ea, cînd a cunoscut-o: portul propriului trup. Totul în ea este oferit, nu obraznic, mai degrabă inconștient, cu bucuria de a fi a unui pui de leu sau a unei tinere porumbițe. De aceea i-a cerut telefonul, ca să-i dea „rezultatul" audienței. Telefonul de la serviciu și-apoi cel de acasă. N-a reușit la concurs, dar el a rămas cel care i-a mijlocit participarea. Nici măcar nu fusese vreo „ilegalitate", Margareta fiind utemistă și „în producție". Cînd a invitat-o prima oară, s-a purtat frumos, foarte frumos. Nici nu l-a bănuit, nici nu l-a provocat. Are o naivitate nativă, dacă se poate exprima astfel, e de familie, citește și cărți, nu dintre cele mai proaste, dar și din acelea. O parteneră ideală, neutrală întrucîtva. Ce-o fi în capul ei? Dar ce-l interesează pe el ce-i în capul ei? El se bucură de ea, în jurul lui se țese o atmosferă de tinerețe, de frumusețe, de plăcere, atmosferă care s-ar putea schimba și într-una mai sordidă, de sexualitate, de luxură. El, consilierul ministerial, se lasă în voia existenței. Se lasă e un fel de a spune; o dirijează, o provoacă, această trăire, dar numai pînă la un punct, de unde rămîne să acționeze riscul, întîmplarea. Punct la care refuză să gîndească. „Trăiește clipa prezentă!" Uite ce frumos deschide ea ochii!

— Vai, Domnule Profesor, mi se pare că am și trecut de Ploiești! Am fost nepoliticoasă.

— Ați fost fermecătoare, mică doamnă, fermecătoare.

„Ce dracu a găsit el, «fermecătoare», cînd ea dormea?" gîndeşte Valter, ale cărui urechi sînt depărtate, clăpăuge, dar înregistrează din cînd în cînd ce se vorbeşte-n spate. Aruncă o privire în oglinda retrovizoare, acolo se vede capul mare, cu păr alb, frumos, al Domnului Profesor. Odată se aşezase şi Margareta asta acolo, şi o privise mereu, jumătate la drum, jumătate la ea, dar de-atunci ea s-aşează mereu în spatele lui. De ce? Cine ştie de ce?

— V-ar plăcea o cafea neagră, fierbinte?

— N-aş vrea să deranjez, face Margareta, gîndindu-se că-ntr-adevăr a fumat pe stomacul gol.

— Nici un deranj. Domnule Valter, ce-ar fi să tragem pe un refugiu şi să bem cîte o cafea din termosul acela, ştii dumneata...

— S-a făcut, Domnu Profesor. Cu prima ocazie.

Iată-i pe toţi trei cu păhărele de excursie, extrase din rucsacul Domnului Profesor, umplute de Valter cu licoare aburindă.

— O ţigară?

Domnul Profesor scoate un pachet de „Pall-Mall", roşu ca şi treningul, doar mai lucios, şi o brichetă. Fumează numai Margareta şi Valter.

— Ce cafenea frumoasă! exclamă Margareta, arătînd spre peretele stîncos din spate, pe care apasă verdele şi negrul şi ruginiul de deasupra şi unde rocile secretă vine subţiri de apă, ca nişte urme de melci, parcă asudă sub povara muntelui.

— Foarte interesantă observaţie, doamna mea, am ştiut eu că frumuseţea dumitale nu poate să se despartă de estetic!

„Sanbo ăsta e total sonat, gîndeşte Margareta. Dar ce doct se exprimă şi ce manierat! Să fie posibil ca în spatele acestei degajări generale să nu se ascundă decît,

cum se zice, un satir bătrîn, chiar un libidinos ?" Niciodată din fălcile lui foarte pătrate şi, desigur, demn căzute, nu a ieşit însă vreun cuvînt din acelea cu dublu înţeles, cuvinte pofticioase şi murdare şi ameninţătoare. De aceea, după prima „plimbare", la care se dusese cu frică, cu o curiozitate nesănătoasă, pregătită la orice, a acceptat invitaţiile lui ca pe un fel de mici vacanţe nepericuloase de la existenţa ei obişnuită, compusă din tot felul de necazuri şi mizerii mărunte, plus cîteva nenorociri mai mari. Cînd e cu Sanbo, e liniştită, se simte, cum se zice în cărţi, ca într-o oază din deşert. Sanbo e denumirea pe care ea a găsit-o potrivită pentru orele lor de intimitate. „Parcă eşti un San Bernard !" i-a zis. „Este un cîine nobil, mă bucur că mă compari cu el !" a acceptat Domnul Profesor. „Am să-ţi spun San sau Sanbo. Dar numai cînd sîntem singuri." El a început să rîdă. Rîde gros, în hohote mari, trei la număr, şi bate şi aerul cu palma. „Sau, mai bine, Sanbo. Sună mai frumos ! Sanbo ! Sanbo !" El a slobozit alte trei hohote : „Ha ! Ha ! Ha ! Foarte original : Sanbo !" Şi iar : „Ha, ha, ha !" Ea a fost atît de încîntată de reacţia lui, încît i-a spus : „Bravo Sanbo !" şi l-a sărutat pe amîndoi obrajii lui, enormi şi ultrabărbieriţi. Ba chiar i-a spus : „Acum îţi dau voie să mă săruţi pe nas". Şi el s-a executat, foarte grav, iar ea a rîs mult şi cu lacrimi. „De ce rîde doamna mea ?" a întrebat el. „Pentru că am avut un cîine, cînd eram mică, şi-l chema Sanbo, şi dacă nu eram atentă, odată mă lingea pe nas !" Şi iar a rîs, fără oprire. „Bată-te să te bată ! Ha ! Ha ! Ha ! Bată-te să te bată ! San-bo Ba-dea ! Ha ! Ha ! Ha !" Ei, cum să nu-l iubească Margareta pe Sanbo al ei, nu ? Pentru că, se-nţelege, Sanbo este un secret al lor !

— Domnule Profesor, presimt că şi această zi va fi printre cele mai frumoase din viaţa mea, şi aceasta nu-

mai datorită Dumneavoastră! lansează Margareta, revenind la formularistica uzuală.

— Meritul vă aparţine în întregime, doamnă Margareta, eu nu sînt decît un biet catalizator.

Urechile lui Valter tresar la acest cuvînt lung şi misterios şi dricul se-nfundă pe valea tot mai îngustă a Prahovei.

Degeaba surîd sau rînjesc colegii lui de minister sau de vîrstă, cînd fac aluzii la „escapadele" lui alpino-duminicale. Întîi, unii, cei care se îndoiesc de capacităţile lui, „îşi bagă degetele-n ochi", Domnul Profesor verificînd aceasta, săptămînal şi cu succes, cu o veche prietenă. Alţii sînt doar invidioşi, atît pe sănătatea lui veselă, cît şi pe „piţipoancele" cu care se plimbă şi care „trebuie să-l coste o avere", zic ei, cu o acreală care constituie în sine pedeapsa lor. A treia categorie, cea mai periculoasă, e constituită din aceia care voiesc, şi nu se sfiesc să propună, „să participe". Dar Domnul Profesor e fără milă, îşi păzeşte bine sanctuarul, aceste ore nemaipomenite, în care el devine Sanbo. Cît priveşte pe botezătoarea sa, care fumează acum visătoare, a decis s-o lase Margareta, e un nume lung şi plăcut la pronunţare. Buzele ei au un ritual al fumatului, care merită toată osteneala în a fi analizat şi contemplat. Margareta nu se fardează, mai puţin din vreun rafinament, ci poate instinctiv, dacă nu chiar din simplă lene. Buzele ei trec pe rînd pe poziţie de boboc de trandafir, apoi se umflă şi cîntă din fluier, pentru ca să treacă la odihnă, cînd buza de jos se dilată, se umple de seva translucidă, pieliţa ei stă gata să crape de subţire ce-i, ca a unui sugar sătul. Domnul Profesor urmăreşte aceste metamorfoze cu deliciul cunoscătorului, cu patima savantului naturalist, într-o lungă tăcere „be-ată".

Margareta se închipuie a fi Doamna Profesor, Doamna Margareta Badea, soţia vestitului ecolog Badea. De ce nu ? Doar a mai fost căsătorită, cu un inginer. Tînăr, i-adevărat, Bèbe îi zicea. Bèbe avea 23 de ani şi ea 19. S-au căsătorit cu toate formele legale, trebuia să facă şi pasul acesta, orice femeie trebuie să-l facă, şi totul depindea numai de ea : pe care să-l accepte dintre „pretendenţi" ! O-ncurcase cu facultatea, nu reuşise la examen la Bucureşti, intrase la institutul acela din Timişoara, unde media ei era bună, dar viaţa la cămin şi, mai ales, desenul tehnic nu-i plăceau. Şi nici agresiunile caraghioase ale colegilor nespălat şi brutali. Doar ea era Păpuşa, floarea familiei, cea mai frumoasă, „prinţesa", avea un viitor asigurat, prezis de o ghicitoare, încă de la naştere sau la tăierea „moţului", aici nu mai ştia precis. Şi-atunci s-a-ntors, şi-a decis să se mărite, nu se mai putea cu toţi bărbaţii ăştia care atît aşteaptă : să te-nghesuie, bîlbîindu-se, ca şi cum altceva n-ar mai fi pe lume. Dar nici căsătoria n-a mers. Adică a mers pînă la mutarea în provincie, odată cu prima numire a lui Bèbe. „Eu, dragă Bèbe, nu sînt sortită să trăiesc într-un sat ca ăsta, să fac bucătărie şi să croşetez privind pe geam. Da, te iubesc, tu eşti primul meu bărbat, nu pot uita asta vreodată, dar eu plec la mama, adică la Bucureşti. Dacă *mă vrei,* vii acolo !" Şi ea a plecat, el a lăsat-o, a venit s-o viziteze, i-a cerut să se-ntoarcă, „Cum vrei să trăiesc fără femeie ?", ea n-a vrut, el a zis : „Eu, dacă plec acum, plec pentru totdeauna", iar ea i-a răspuns, din patul ei de fată, unde se afla, pentru că „nu se simţea bine" ; „Pe mine, dacă *mă vrei,* mă găseşti numai aici, în Bucureşti !" El a plecat, trîntind uşa, şi a înaintat divorţul, şi Margareta a redevenit liberă, deoarece se găseau destui *s-o vrea,* în Capitală, doar alegerea ei era dificilă. Iată, de pildă, ar fi suficient ca ea să zică „da", şi ar

deveni Doamna Consilier departamental Badea, s-ar mișca într-un mediu select de ecologi, casă mare și mașină, adorată la nebunie, ar putea să-și dea chiar și demisia — deși, asta nu, îi place să fie independentă, să aibă meseria ei, leafa ei, mică, dar a ei ! Ce s-ar mai bucura Sanbo dacă ea ar zice „da", Dragul de el : și voinic și distins, aproape ministru, și atît de modest și de corect. Poate că asta însemna prezicerea țigăncii, să ajungă nevastă de ministru, ăsta era „viitorul" acela de aur. I-adevărat că Sanbo n-a pomenit vreodată de așa ceva, ba chiar nici la el acasă n-a invitat-o, e văduv, are doi copii mari, care trăiesc cu familiile lor, a zis că „va fi o mare plăcere pentru mine să vă primesc în modesta mea locuință", dar această plăcere încă n-a avut loc. Eh ! nu depinde decît de Margareta ca să... Atîta lucru a învățat și ea, în cariera ei de femeie : cum să te impui în viață unui bărbat și cum să-l înnebunești, mai ales cînd el *te vrea !* De ce n-a făcut ea asta pînă acum ? Ei, Sanbo e prea bătrîn, poate să-i fie bunic, este cert că soarta îi rezervă ei ceva mult mai bun decît soție de demnitar, nevoită să-și caute fericirea în legături extraconjugale, pentru că înțelege prea bine inevitabilitatea lor eventuală.

— Ei, frumoasa mea Doamnă, ne-apropiem. Nu-ndrăznesc să sper că mă veți însoți astăzi în plimbare, ar fi prea frumos !

— Ah, îmi pare rău, Domnule Profesor, dar sînt foarte ostenită. Prefer să vă aștept sus. Poate am să fac și puțină plajă pînă sosiți.

Margareta știe că asta-i o compensație foarte agreabilă pentru faptul că Sanbo va fi solitar în excursia lui preferată și, dealtfel, maniacală. De fapt, chiar i se pare că el preferă să urce singur.

— Prea bine, Doamna mea. Cu regretul de a fi lipsit de fermecătoarea Dumneavoastră societate aproape două ore întregi, voința Dumneavoastră este lege pentru noi! Domnule Valter, pe mine mă lași la locul știut, apoi o conduci pe Doamna.

— Am înțeles, Domnule Profesor. Aștept sus.

Domnul Profesor coboară apoi, cu mult calm, își pune rucsacul în spinare — căci fără rucsac și fără alpenștoc, urcușul n-are nici un haz! — și flutură pălăriuța de vînător care-i completează harnașamentul.

— La revedere, pe curînd, rostește el și o ia spre cărarea marcată, pășind măsurat, un urs roșu cu gheb verde, care se-nfundă „în pădure, după mure", în timp ce mașina se face auzită hîrșcîind energic pe pietrișul colțuros al serpentinei, spre Casa de Oaspeți.

Dacă Domnul Profesor se gîndește la ceva cînd urcă? Nu prea. Ce frumos se înșiră pașii, rari, regulați ai urcușului și cum lucrează tot trupul, ducînd demn povara rucsacului! Din cînd în cînd te oprești, ții alpenștocul ca pe un baston de promenadă, privești în jur cu ochii încîntați și goi, respiri normal, apoi pornești din nou. Minunată și dezinteresată acțiune, bucurie simplă, originară, de a trăi, a te mișca, a *ființa*. A gîndi, pe tot acest traiect, este o insultă la adresa naturii! Cu atît mai mult cînd ești (ai fost!) ecolog. Principalul constă în străbaterea spațiului, în curgerea timpului, în pulsația sîngelui, în ajungerea la țintă. Cusurul omului este, crede Domnul Profesor, perversiunea finalistă, și nici el nu scapă de această tiranie, dar, în orice caz, evadează de cîte ori poate. Un pas, și-înc-un pas, unul după altul, pași în ei înșiși, demni, apăsați, totuși ușori, pași mai mult *în* decît *spre* infinit... și

deodată Domnul Profesor se oprește și lansează un formidabil, absolut, spontan și nemotivat „Ha ! Ha ! Ha !"

Margareta face plajă, adică baie de soare, pe terasa Casei de Oaspeți. A-ncuiat ușa, spre a nu fi surprinsă de cine știe cine. Valter își face de lucru la mașină și stă de vorbă cu îngrijitoarea vilei. Pe terasă, Margareta nu-i vizibilă decît din vîrful muntelui sau al copacilor. A stat întîi pe șezlong, dar l-a găsit cam tare. După o gîndire, a tras o saltea din cameră, căci Margareta-i voinică și operativă, peste care a pus un cearceaf, și acum stă întinsă în toate pozițiile posibile, mai ales că-i goală pușcă. Ce greu e să faci nudism la mare și ce fericire să-l practici la soarele montan, care, în mod curios, este mult mai fierbinte. Alături sînt scrumiera și țigările lui Sanbo (Ce atent ! El nu fumează, dar totdeauna are grijă de ea !), romanul *Omul, fratele meu !* și, aruncate, pe șezlongul rămas stingher, slipul și sutienul. A citit un timp, căci e o istorie pasionantă, greu s-o lași din mînă : doi frați și două surori, între ei tot felul de relații sentimentale, iscate așa, pe negîndite, *coup de foudre,* și otrăviri și crime și sacrificii ! A rămas foarte surprinsă dîndu-și seama că-i un roman românesc. Întîi a crezut că autorul și-a luat un nume exotic, așa, ca să inducă în eroare publicul, dar Sanbo a asigurat-o de contrariul. E o carte, însă, care trebuie citită-n pat, seara, nu aici, unde soarele bate cu atîta tărie că trebuie mereu să te-ntorci pe altă parte, să nu te arzi prea tare. *Coup de foudre !* În viață se-ntîmplă mai rar. Dar se-ntîmplă. Parcă ea, cu Costi ? De cînd l-a văzut întîia oară, și-a dat seama că ceva se va întîmpla între ei ! Și s-a și întîmplat. A fost foarte frumos. A fost, pentru că situația, acuma, nu că s-a schimbat, dar așa-i norocul ei, cînd iubește și ea pe cineva, atunci „nu se poate". Costi e însurat, cu copii, o iu-

beşte — parcă azi-noapte, de pildă ? — dar nu-i „liber". Cine-i „liber" şi-o place pe ea nu-i place ei, şi cînd o apucă şi pe ea, atunci cutare nu-i „liber". Curat ghinion. Uu ghinion care, uite, durează de vreo cinci-şase ani. E bine să fii femeie divorţată, eşti independentă, dar în acelaşi timp e şi rău : femeile se feresc de tine, alea măritatele, dar chiar şi celelalte, iar bărbaţii se simt datori să-ţi facă curte, indiferent dacă au vreun sentiment sau ba. La-nceput s-a păcălit ea de cîteva ori, dar pe urmă i-a venit mintea la cap, e foarte prudentă. Nu că nu-i cochetă, slavă Domnului, dar îşi dăruieşte greu inima ! Acuma e amorezată de Costi însă, şi, deşi ar trebui să rupă cu el, nu e în stare, pentru că el are toate calităţile şi a învăţat atîtea lucruri de la el într-un an, cît în toţi cei douăzeci şi cinci pe care-i are ! Cu Sanbo, s-a convins, nu-i nimic degradant, n-o atrage desigur ca bărbat, dar e, aşa, un unchi din America : se prăpădeşte după tine şi deci ţi-e simpatic ! Sigur că nu s-ar căsători cu el, chiar dac-ar cere-o, ea nu-i o interesată. Nu-l duce ea cu vorba şi pe Iordan, care i-a declarat că a iubit-o încă de pe cînd era fată de cincisprezece ani, dar n-a îndrăznit niciodată să-i spună, pentru că ea era atît de frumoasă şi deşteaptă, că nici nu cuteza să ridice ochii la ea ? „Şi-acuma de ce crezi că poţi să-i ridici ?" a întrebat ea. „Acuma, s-a grozăvit el, acum sînt şi eu cineva, pot să-ţi ofer un nume, o situaţie." „Le-ai mai oferit şi altora !" (Iordan e după al doilea divorţ, lucru care o pune pe gînduri pe Margareta.) „N-am găsit o fiinţă care să mă-nţeleagă." „Şi crezi că tocmai eu sînt aia ?" „De ce nu ?" „Fiindcă, deocamdată cel puţin, cred că iubesc pe altcineva, dragul meu." „Dar pot să sper ?" „Cine-ţi poate lua speranţa ?" „Atunci, ieşi mîine seară cu mine în oraş ?" „Mîine nu, dar dă-mi un telefon, poimîine." Şi iese cu el din cînd

în cînd, şi la sfîrşit, ba o invită la el să asculte o muzică, ba vrea să intre la ea să bea o cafea, dar Margareta se ţine tare, şi de fiecare dată el se retrage înciudat, mormăind tot felul de cuvinte care nu se-nţeleg. E foarte greu, şi pînă la urmă plicticos, să fii mereu în situaţia asta faţă de bărbaţi, să trebuie să te aperi nu numai de gesturile lor, dar şi de gîndurile lor, de „gura" lor, pentru că mulţi sînt şi foarte bîrfitori, mai răi ca femeile. Margareta aprinde o ţigară, deschide iar cartea cu *coup de foudre*, dar apoi o închide şi se decide să se lase pradă unei plăcute amorţeli, care i s-a strecurat cu încetul în tot trupul, trupul ei pe care şi-l iubeşte, care-i dă atîtea bătăi de cap şi care măcar acum poate fi „expus" fără nici o primejdie. Margareta chiar aţipeşte un timp...

Peste alte două ore, Domnul Profesor Clement Augustin Badea se lasă pe spătarul scaunului, care pîrîie puţin sub greutatea respectabilă a ocupantului, ridică în zare paharul cu vin roşu şi zice, plescăind tare din limbă :

— Frumos, ai ? Frumoasă şi divină licoare. Numai dumneata, *Margherita mia*, îl poţi întrece. Sînt şi cazuri cînd femeia întrece vinul. Ha ! Ha ! Ha ! Ciocneşte cu mine, zeiţă. *A votre santè*...

— *A la tienne, cher Sanbo !* se exersează Margareta în franţuzeşte. Ciocneşte şi bea cu distincţie, dar destul.

Cînd sînt singuri, ea-l tutuieşte, iar el trece la „dumneata". Mănîncă împreună, merinde alese aduse de Sanbo în rucsac, la o masă trasă spre intrarea pe terasă. Aşa-i place lui. La-nceput, Margareta l-a suspectat. „Aş prefera la restaurant, la hotelul ăla, marele !" A vrut să controleze dacă el se va jena să iasă cu ea în public. Domnul Profesor nici n-a clipit, s-au dus la marele hotel al staţiunii şi i-a oferit un prînz după toate regulile, atît

din punct de vedere gastronomic, cît şi din cel al temenelilor respectuoase ale personalului. Aşa că a doua oară ea a acceptat prînzul frugal, în doi, la Casa de Oaspeţi, unde, oricum, eşti mai în voie şi de fapt mănînci mai bine, şi poţi să te şi întinzi, dacă-ţi abate, şi să sporovăieşti despre orice.

— Ai să te-mbeţi, Sanbo ! îl ameninţă ea, fals severă, nedîndu-şi seama că ea însăşi are faţa îmbujorată, chiar sclipitoare.

— Eu ? Mă mai pot îmbăta cu vin după ce m-ai îmbătat cu graţia dumitale cea mai... sinceră ?

— Tocmai. Să-ţi fie ruşine că mă obligi să stau aproape goală.

Într-adevăr, Margareta n-are decît trei piese de îmbrăcăminte : slipul, sutienul, pantofii ! Le-a îmbrăcat ca să-i deschidă, el a rămas tablou în uşă şi a declamat : „O ! Afrodita, ieşind din ozonul munţilor !" Ea a dat să se-mbrace. „De ce ? Ai făcut baie de soare. Eşti ca şi la mare. De ce să acoperi frumuseţea cu cîrpe ?" „Cum vrei tu, Sanbo !" şi s-a dus pe terasă, de unde s-a-ntors în cameră cu un umblet de la „Parada Modei", gustat cu entuziasm de amîndoi. Acum însă e uşor grizată şi i-a venit pofta să-l tachineze pe San Bernardul ei.

— A, nu, poate ţi-e frig, dar te rog ! se apără Domnul Profesor.

— Nu mi-e frig.

— Atunci, dacă te jenează contrastul... faptul că eu sînt destul de îmbrăcat, bineînţeles că...

— Nu mă jenează.

— Atunci, poate că admiraţia mea neţărmurită te jenează ? Pentru că de obligaţie nu poate fi vorba. Sînt gata oricînd, deşi cu moartea-n suflet, să-mi refuz acest splendid spectacol.

— Am să mă-mbrac cînd vreau eu, Sanbo, nu cînd vrei tu. De fapt, spune sincer, ce-ţi place ţie la mine ? Ce găseşti tu la mine ? De ce-ţi pierzi tu vremea cu mine ?

— Întîi, *Margherita mia,* cu dumneata vremea nu se pierde, ci se cîştigă. Sînt multe ore care se dilată peste poate, se...

— Literatură, Sanbo. Eu ştiu că sînt o proastă faţă de tine şi că te plictisesc.

— Naivitatea este de fapt înţelepciunea supremă. Mă-nchin în faţa acestor umeri caşti şi puri...

— Mă rog, ştiu că am umeri frumoşi şi-mi place să te aud c-o spui. Dar „caşti şi puri" ? Sanbo ! Nu vreau să-ţi spun ce-am făcut toată noaptea...

— Dumneata nu poţi face decît acţiuni frumoase, Margareta. Nu încapi în alte dimensiuni. De accea ai voie să faci orice.

— Îmi dai voie să fac orice ?

— Desigur. Nu eu îţi dau voie. Dumneata ai acest drept !

Margareta devine subit reflexivă.

— Aşa mi s-a părut şi mie, Sanbo, cînd eram mică şi multă vreme după aceea, pînă-n ultimii ani, cînd am constatat că degeaba ! Degeaba îţi dai tu voie, sau îţi dau alţii, cum îmi dai tu, Sanbo. Nu poţi face orice vrei. Tot ce-ai vrea. Eşti un mincinos, Sanbo. Şi nici nu mi-ai răspuns la ce te-am întrebat. Ce găseşti tu la mine ?

— Ha ! Ha ! Ha ! Dar ce nu găsesc eu la dumneata, Margareta ?

— Sanbo ! Ori spui imediat, ori...

— Ori ? Ha ! Ha ! Ha ! Eşti nepreţuită, Margareta.

— Bine ! conchide sumbru Margareta, aprinzînd o ţigară.

Domnul Profesor, al cărui cap a crescut enorm, e mai roşu, cu mai mult păr alb, ochii tot mai albaştri, o priveşte rîzînd, dar şi cu o secretă îngrijorare : Margareta are buzele strînse.

— Tu, Sanbo, vrei să te culci cu mine !

— O, Doamnă, dar ce spuneţi ! Cum aş putea pretinde măcar să gîndesc aşa ceva ?

Ochii mici ai Domnului Profesor se rotesc însă reci şi parcă ameninţători.

Dar şi Margareta e dezlănţuită.

— Aha ! Totul e că nu-ndrăzneşti. Ţi-e frică de mine !

— Puterea frumuseţii e atît de mare, încît e capabilă să facă şi rău, nu neg. Dar eu nu mă tem. Cum să-mi fie frică de dumneata, Margareta, care răspîndeşti în jur numai seninătate şi inocenţă ?

— Dar dacă m-aşed acum pe genunchii tăi, şi te iau de gît şi te sărut pînă te... sufoci ?

— Voi îndura şi această încercare şi voi persevera în contemplarea mea abstractă, mică doamnă.

— Poate pentru că...

— Nu pentru că... Ci fiindcă.

Margareta simte că a întins prea tare coarda. Sanbo o priveşte admirativ ca de obicei, dar poate că în sinea lui s-a supărat. „Lasă-l să se supere. Ce vrea el de la ea ? Ce-i ea, cățelul lui ?"

— Cîtă gravitate pe chipul dumitale de nimfă ! mai aude ea.

Totuşi, e imbatabil, Sanbo ! Crisparea Margaretei dispare. Sare de pe scaun, se îndreaptă spre el, încruntată şi legănînd din şolduri. Cînd ajunge aproape, apleacă bustul spre capul lui mare, depune o sărutare pe fruntea înaltă, roşie şi ridată.

— Mă ierţi, Sanbo ?

El dă afirmativ din cap.

— Parcă tu nu eşti dulăul meu ? zice ea, subit răstăţată, răspunzînd gîndurilor rele de mai înainte.

— Credincios ! subliniază destins Domnul Profesor..

Margareta face o piruetă, ţopăie prin cameră, repetînd copilăreşte „San-bo, San-bo !" şi se prăbuşeşte pe divanul larg, rîzînd în hohote mici şi nesfîrşite.

Iar Domnul Profesor o urmăreşte cu privirea, surîde prosteşte cu toată faţa, ia de pe masă, fără să se-ntoarcă, paharul cu vin, îl goleşte conştiincios, apoi, după ce plescăie de plăcere :

— Bravo, Eva ! Bravo ! Eva-Margherita ! Ha ! Ha ! Ha !

Cînd, spre amurg, maşina s-a oprit în faţa casei Margaretei, domnul Valter, care s-a cam mirat de lunga tăcere de la Ploieşti încoace, aude glasul gros al Domnului Profesor :

— Doamnă Margareta, a fost o duminică splendidă. Incomparabilă. Şi totul numai datorită fluidului extraordinar pe care prezenţa Dumneavoastră îl răspîndeşte cu atîta generozitate. Vă mulţumesc şi vă sărut mîna.

— Eu vă mulţumesc, Domnule Profesor. Nu vă mai deranjaţi. Bună seara. Bună seara, domnule Valter, şi mulţumesc.

— Omagiile mele mamei dumnevoastră, nu uitaţi ! mai zice Domnul Profesor, urmărind pantalonii „muştar" pînă dispar.

— Să mergem acasă, domnule Valter, vrei ?

— Mergem, Domnu Profesor. Mergem.

Margareta a intrat în casă foarte indispusă. Întoarcerea asta la mizeria cotidiană o disperă. Încearcă să se strecoare neauzită spre camera ei, care o aşteaptă nedereticată, dar zgomotul învîrtirii cheii în broască o trădează, şi de dincolo se aude vocea dogită a bătrînului : „A ! S-a-ntors ducesa din crailîc ? A binevoit

să mai dea pe-acasă ? În loc să se mărite, umblă brambura cu hăndrălăii, sau transformă casa-n bordel. Ruşine ! S-aude ? Ruşine, zic !" Margareta nu ripostează însă, cunoaşte cupletul lui pe dinafară, ştie că tăcerea ei îl ustură cel mai mult, intră-n cameră, care miroase destul de urît, a închis, a fum de ţigară, a pahare şi a ceşti nespălate — cum de-a uitat să deschidă fereastra la plecare ? — aprinde lumina, azvîrle jacheta pe pat şi deschide fereastra şi aparatul de radio, aşa nu-l mai aude pe bătrîn, care s-a ramolit, e alcoolic şi vicios, nu cîştigă mai nimic, trăieşte pe spatele celor două femei, mama şi fiica, în schimb le cicăleşte cu răutate şi brutalitate. Margaretei îi e milă de maică-sa, care la bătrîneţe e nevoită să muncească, face un fel de croitorie pe sub mînă, ea, care fusese licenţiată în geografie. Pe bătrînul a început prin a-l dispreţui, iar acum simte cum trece direct la ură, ultima dată cînd el a-ncercat să dea în ea, s-a proptit în faţă-i şi i-a strigat plină de furie : „Încearcă să dai în mine şi să nu te miri că te-aduni de pe jos, cît îmi eşti de tată !" El totuşi a-ncercat şi ea i-a dat un brînci, care l-a dus trei metri mai încolo, gata să cadă, doamna Teodorescu a început să ţipe, dar Margareta, ca un luptător de circ, urla : „Hai ! Vino să dai în mine ! Hai ! Vino să dai în mine !" De-atunci, el se mulţumeşte să-i fure ţigările şi orice rest de băutură aflător prin cameră, încît pînă la urmă ea şi-a făcut rost de un yale, a instalat o priză de telefon în hol şi s-a izolat de restul familiei. Ah, telefonul... Se ridică de pe fotoliul în care s-a trîntit, plină de amărăciune, lasă ţigara pe scrumieră, dar, iată, se bate la uşă, e maică-sa, au ele un cod, căci Margareta ţine tot timpul încuiat, parcă-i la hotel, nu se poate apăra altfel de agresivitatea bătrînului şi nici cu bătaia nu merge, ce dracu ! sîntem oameni civilizaţi !

— Toată ziua a rupt Iordan telefonul după tine, Pușa, zice doamna Teodorescu, pătrunzînd cu aparatul în brațe.

Ea-i singura care continuă să-i spună Margaretei Pușa, ca pe vremea copilăriei. În timp ce caută priza, continuă să vorbească, alternînd micile vești cu sfaturi și constatări materne, totul într-un ritm potolit, uniform, aproape șoptit, așa ca să n-audă „nebunul" :

— Te-a mai căutat și Lenuța, și Petreștii, și un domn Petculescu — vai, dar ce-i aicea ! vrei un ceai, o cafea, o gustare ? — fata mamei, știi că a venit plata telefonului, iar mîine trebuie să plătim și lumina, după-masă a fost p-aici Ortansa, o să-i prefac niște rochii, și mai lasă-l și tu pe tat-tu, știi cum e, eu îmi duc crucea, ia să iau eu ceștile-astea și paharele, și baia asta, care-i în halul în care este, poate că-mi lași ceva, sau mîine, pentru că vezi și tu, și cum a fost cu Profesorul, te-ai distrat măcar, sau... oh, cînd te văd cum fumezi ca un șarpe ! era să uit, Iordan a zis că mai cheamă o dată, la opt fix...

— Bine, mamă, bine, lasă-mă, lasă că fac eu curat aici, acu vreau s-ascult puțină muzică și să stau liniștită, poate că ies astă-seară, bani n-am, degeaba-mi ceri, nu știu unde vreți să mă-mpingeți, eu am o leafă și asta-i tot, pe voi nici nu vă interesează de unde scot eu banii, sînt plină de datorii, bine, lasă, du-te, mamă dragă, nu-mi trebuie nici ceai, nici cafea, am mîncat și-am băut o grămadă, să nu-ncep să mă-ngraș, asta-mi mai lipsește, încolo trăiesc pe roze !

Doamna Teodorescu iese, Margareta încuie ușa, strînge ce strînge din lucruri, apoi se urcă-n patul desfăcut — tot o să trebuie să doarmă, n-are rost să-l mai facă ! — caută muzică ușoară la aparatul cu tranzistori, își rînduiește scrumiera, țigările — putea și Sanbo

să-i aducă mai multe pachete, deşi, poate că el avea, dar ea nu s-a gîndit să-i mai ceară ; lasă, o să fumeze „Carpaţi" şi din cînd în cînd cîte una mai bună ! — deschide *Omul, fratele meu !* şi începe să citească, rămăsese tocmai atunci cînd sora mare o otrăvea p-aia mică, ce-o să se-ntîmple cu nebuna ? Dar parcă poţi să citeşti, mereu sună cîte cineva, prietene care n-au ce face, colegi de la slujbă, sînt şi telefoane la care nu răspunde nimeni, farse tîmpite, sau poate telefoane „de control", iar la opt fix, într-adevăr, glasul mieros al lui Iordan : „Bună, Iordane. Da, n-am fost acasă. A, nimic, m-au luat nişte prieteni, cu maşina, la Predeal. Nu, o familie, n-o cunoşti... M-am distrat, nu pot să zic nu, dar nu cine ştie ce, ştii cum e... Acuma, la ora asta ? Şi ce joacă ? A, l-am văzut. Ei, nu le văd chiar pe toate, dar în orice caz... Nu, am un prieten care mă serveşte... Şi acolo ce joacă ? Aha, da. Am auzit, se pare că nu-i cine ştie ce... Dragă, eşti foarte amabil, sînt cam obosită, i-adevărat. Ei lasă, că nu m-ai aşteptat tu pe mine toată ziua. Ei, uite, citeam o carte, ascultam muzică... Numai dacă-mi promiţi c-ai să fii cuminte. Toţi avem sentimente. Cine ştie... Bine, Iordănică, dacă zici tu... Unde ? Nu, dragă. Păi, nu ! Dar ce-o să m-apuc să stau pe stradă duminică seara ? Cum să faci ? Foarte simplu. Vezi întîi dacă sînt bilete, m-anunţi, şi pe urmă te urci într-un taxi şi vii să mă iei. Da. Claxonează de-afară. Să aprindă şoferul lumina. Nu vreau eu ! Nu vreau să-i deranjezi. Bine. Aştept. Pa."

Uite-aşa se-ntîmplă. N-ai şi tu cîteva ceasuri de odihnă. Acum trebuie să vadă cu ce se-mbracă. E un cinema central, pe urmă la restaurant, cine ştie cu cine se-ntîlneşte, nu poate să iasă oricum. Dacă era numai Iordan, îşi punea o fustă şi-o bluză, şi gata, dar aşa ? Uf, şi toate sînt murdare, boţite, necălcate. A, uite asta

cu flori... „Prea mari florile. Te face cam *voaiantă*. Dar mie îmi place", zicea Costi, al dracului Costi, pe care tocmai ea a trebuit să-l iubească. Şi dacă-l vede-n oraş astă-seară ? Ştie c-o să-i bată inima ca la o nebună, dar o să se facă că nu-l vede. Foarte bine că este cu Iordan. E destul de prezentabil Iordan, la prima vedere, şi Costi are să-şi dea seama că-i anturată şi că nu se poate purta cu ea aşa, ca şi cum ea-i moartă după el şi alte posibilităţi n-are. Pantofii albi, şi cu geanta albă, şi-i perfect. Cu ciorapii-i mai greu, dar, în sfîrşit, nu se poate să nu găsească ceva pasabil în maldărul ăsta. Dar nu găseşte, şi-atunci hotărăşte că merge şi fără ciorapi, e încă destul de cald şi doar n-o să bată străzile în promenade de amor cu Iordan ! Maşină — cinema — restaurant — maşină — acasă ! Atît. Mîine trebuie să fie, la opt, la slujbă. În alte zile se mai aranjează ea, îşi mai ia muncă de teren cu o zi înainte, aşa că nu trebuie să semneze condica. Asta i-a şi plăcut aici, altfel nu se băga ea în meseria asta, asistent sanitar, să stai să vezi toate mizeriile şi să-i speli pe toţi nenorociţii. Totuşi e o meserie mai acătării, te mişti în general printre medici, oameni stilaţi, cu studii, cu posibilităţi, iar aici, la Institut, cu atît mai mult, sînt şi savanţi, şi mai ales n-ai orar fix — opt ore de abrutizare ! — ci ieşi pe teren, mai vezi lumea, mai răsufli...

Ah, uite, a şi sosit Iordan, meschin cum e, trebuie să fie furios pe banii de Getax, dar îl priveşte, dacă vrea să iasă cu ea, atunci să-nveţe să se poarte ca un domn ce se pretinde. Cum a ajuns ăsta inginer, nu se ştie, parcă nici nu are, aşa, vreo specialitate, e mai mult cu administraţia, cu organizarea, cu conducerea. E în minister însă, şi, în orice caz, face faţă. Margareta iese pe furiş, cînd va trînti uşa de afară, că nu se-nchide altfel, ştie că bătrînul o să-nceapă iar să vocifereze, deşi, de data

asta, n-are ce zice, iese cu Iordan, pretendentul oficial al casei, şi doamna Teodorescu va da explicaţii, plină de mîndrie şi speranţă. Bineînţeles că Iordan nu se deplasează, Margareta urcă şi trînteşte portiera. „Sărumîna, Puşa. Ce bine-mi pare că te văd!" Margareta îşi lasă mîna sărutată, taxiul demarează, dar ea tace. „Am găsit bilete, pe urmă mergem la «Ambassador», la braserie." „Nu merg la braserie." „Dar unde vrei, Puşa?" „La «Lido», la terasă. Şi de cînd pretinzi că-mi faci curte, ar trebui şi tu să ştii că atunci cînd vii să iei o femeie cu maşina, cobori şi tu, o poftești, deschizi portiera, o-nchizi şi te urci pe partea ailaltă, ca să nu-i rupi ciorapii şi s-o calci pe pantofi. Ai noroc că te cunosc din copilărie şi că eşti băiat bun!" „Scuză-mă, zice el, m-am zăpăcit, ştii, eu, cînd te văd, m-apuc-aşa, mă emoţionez tot şi, uite, nici nu mi-am dat seama. Eşti foarte elegantă, vezi, d-aia-mi placi tu mie, pentru că eşti o femeie reprezentativă, şi eu, în meseria mea, nu pot să-mi permit să neglijez, cum să spun, un anumit nivel." „Da, dar o femeie bine, dragă Iordănică, costă bani, vreau să zic că trebuie să te porţi într-un anumit fel, nu s-o ţii la bucătărie şi pe urmă să ai pretenţii să facă faţă-n lume." „Sigur, sigur. Extraordinar cît de bine înţelegi tu lucrurile, Puşa dragă."

Dar au şi ajuns, Iordan se scotoceşte după mărunţiş, Margareta îşi dă seama ce-i în capul lui şi-l ghiontește discret, şoptindu-i: „Lasă, dă-i 25 de lei, fii şi tu domn, nu mă ţine-aici în faţa cinematografului pentru doi lei!" Iordan se execută, o ia de braţ şi pătrund în foaier. Păcat de el, se gîndeşte Margareta, altfel nu arată rău, e înalt, serios, amîndoi au aerul unui cuplu destul de potrivit, după cum reiese din oglinda cea mare din hol. „Ştii — zice el, după ce s-au aşezat la locurile lor şi în timp ce Margareta inspectează sala pentru a depista eventuali

prieteni, cunoscuți —, am toate șansele să fiu numit director la o întreprindere de lîngă Capitală, e o avansare serioasă, dac-ai ști cîți se bat pe ea, dar adjunctul mă are în ochi de bine și..." „Să n-aud de provincie, se scutură Margareta, am experiența mea, o știi." „Dar nici prin gînd nu-mi trece, am casă aici, fac naveta, n-avea grijă, în fiecare seară aș fi acasă, la casa noastră, dac-ai vrea", și-o apucă de mînă. Margareta nu zice nimic, a-nceput jurnalul și în definitiv atîta lucru are dreptul și el, mai ales că vecinii protestează și Iordănică va trebui să tacă.

Iordan tace într-adevăr, dar în timp ce dezmiardă mîna cu degete foarte lungi a Margaretei, mînă cu piele fină, moale și uscată, nu reușește să urmărească jurnalul și nici completarea, deoarece un fel de neastîmpăr îi umblă prin trup și chiar prin cap. Bineînțeles că nu se gîndește cu tot dinadinsul s-o ia de nevastă pe Margareta, dealtfel viața de soț nu i-a priit pînă acuma, e mult mai bine burlac, chiar dacă el și cu taică-său nu se-nțeleg prea bine, dar gospodăria o duce țiitoarea bătrînului, numai că, de ! pînă la urmă o să vrea chiar să se instaleze în casă ! Cînd a revăzut-o pe Margareta, acum șase luni, a rămas tablou, era într-o toaletă foarte bine, la un prieten de-al lui de la minister în casă, și toți se-nvîrteau după ea. Auzise el că Margareta după divorț își făcea de cap, și amintirea disprețului cu care altădată familia ei o considera pe a lui, mutrele ei de prințesă de acum zece ani, cînd el era un nimeni, toate astea, precum și o poftă mai veche l-au provocat. I-a făcut curte, a dus-o acasă, a-ncercat s-o sărute, a și reușit, e drept că era cam amețită atunci, dar atît. Toate insistențele lui — numai că nu i-a spus ritos : „Tot te culci și cu alții, eu ce cusur am ?" — n-au slujit la nimic, ba chiar, o dată, Margareta i-a spus sfidătoare : „Iordane ! Eu nu mă culc decît cu

cine-mi place sau cu cine mi-e soţ." El n-a aşteptat să-i spună de două ori şi a şi cerut-o de nevastă, numai că, uite, îl duce cu preşul, dar nici el nu se lasă, pentru că, vorba aia, *perseverare diabolicum*. Şi dealtfel îi şi place foarte mult, ar vrea să ştie dacă-i o femeie atît de grozavă, şi, în definitiv, are şi ea o slujbă, are şi o casă, ceva o să-i rămînă, nu ? şi cu ce are el, se poate înjgheba o căsnicie, poate mai durabilă decît celelalte două. În orice caz el o ţine una cu căsătoria, nu se poate să nu pice ea la aşternut, iar după aia, după aia tot Iordan o să fie mai tare şi o să dicteze condiţiile, aşa cum o să creadă el ! Pînă atunci, pînă atunci trebuie să înghită totul, toate pretenţiile, toate capriciile. Ehei, cine rîde la urmă rîde mai bine ! Şi Iordan se hotărăşte să se concentreze totuşi asupra filmului care a început demult, iar el n-a prea fost atent, o să-l întrebe lumea, dă-o-n-colo ! Dar nici n-a apucat bine să se orienteze în acţiunea complicată de pe ecran, c-o aude pe Margareta :

— E prost filmul, dragă. Foarte prost. Hai să mergem, te rog.

Margareta a vorbit destul de tare, Iordan ar vrea să protesteze, dar ea este deja în picioare, spectatorii sîsîie, şi amîndoi îşi croiesc cu greu drum spre ieşire.

— Te rog să mă scuzi, Iordane. Poate sînt eu prea obosită. Ar fi mai bine să mă conduci acasă. Nu vreau să-ţi stric seara.

— Dar nu mergem la „Lido", la bazin, cum a fost vorba ? Hai, acolo-i aer, muzică, ai să bei ceva şi-ai să te simţi mai bine. Hai, te rog eu, Margareta !

Iordan se roagă, dar în sineşi e profund indignat : „Auzi, după ce c-o duc cu maşina, că nu văd filmul, acu vrea s-o mai duc şi-acasă, aşa, ca cel mai mare fraier !"

— Hai, Margareta, te rog. Ai să vezi c-o să-ţi placă.

— Bine, Iordănică, dacă zici tu. Dar să știi că eu nu mănînc nimic.

La „Lido", în jurul bazinului, e lume multă și veselă. Găsesc cu greu o masă, dar găsesc. Iordan comandă o friptură și o baterie.

— Și doamna ? întreabă chelnerul.

— Eu, nimic, zice Margareta.

— Dar nu se poate, Pușa, ia și tu ceva, totuși, insistă Iordan.

— Bine, condescinde Margareta. Ce-nghețate-aveți ?

— Poftiți lista.

Margareta aruncă o privire distrată pe listă, de fapt n-are deloc nevoie de ea.

— Profiterol. Și-un *whisky*, cu multă gheață... Și dac-aveți țigări, un pachet „Pall-Mall".

— Prea bine, doamnă.

După plecarea chelnerului, Margareta are un surîs infantil, speriat :

— Am să te ruinez, Iordănică. Nu mi-am dat seama.

— Mă jignești, Pușa. Se poate ? Orice, numai să te văd zîmbind.

— I-adevărat, Iordane ? Ai fi tu în stare să faci orice pentru mine ?

— Te mai îndoiești ?

— Totdeauna am visat un bărbat care să facă orice pentru mine !

Margareta aprinde o țigară din pachetul adus de picoloul albastru. Sloboade fumul și-l privește lung și „seducător" pe Iordan.

— Îți mulțumesc, dragul meu. Îți mulțumesc chiar numai pentru c-ai spus-o.

— Dar nu depinde decît de tine, Pușa, ca totul să devină realitate.

— Dacă lucrurile ar fi atît de simple ! susură misterios Margareta.

Iordan nu poate replica : a venit friptura.

Se mănîncă, se ciocnește, se bea. Iordan se luptă de unul singur cu sticla de „trei sferturi". Drept care, ochii încep să-i sticlească. La cafea, zice :

— Îmi acorzi un dans, Pușa ?

— Cu plăcere, răspunde Margareta, pe care lumea distinsă din jur, luxul, *whisky*-ul au dispus-o.

Iordan o-nlănțuie delicat, dar pe măsură ce dansurile se succed, o strînge la sine. Cînd orchestra notifică sfîrșitul unei serii, Margareta își dă seama că dansul lor a semănat cu cel a doi îndrăgostiți : strîngeri pasionate, ochi în ochi, săruturi furate, dezmierdări fățișe, tot ceea ce dansurile actuale permit. Iordan a devenit nu doar întreprinzător, ci ușor tumefiat, posesiv, un demn reprezentant al virilității agresive, pe care Margareta s-a complăcut în a o accepta și chiar în a o cultiva. Dealtfel, chiar fără acest *whisky* deviator, pe ea spectacolul masculinității o stimulează întotdeauna, ea este feminitatea oferită, recunoscătoare și nesățioasă în același timp.

Cînd se-ntorc la masă, Iordan e transportat.

— Mai dă o baterie ! lansează el, imperativ.

— Nu, Iordănică, mai bine mai luăm un *whisky* pe din două ! sare Margareta modestă.

— Două *whisky*-uri ! supralicitează Iordan.

Și Margareta nu se poate opune, îi place și ei, dar mai ales o bucură faptul că Iordan și-a ieșit din echilibru, că se „devergondează", c-o privește cu ochi umezi de vițel amorezat, căci totuși, ce beție este mai mare pentru o femeie decît aceea de a vedea un bărbat care o dorește, se perpelește, lasă orice falsă demnitate virilă deoparte, o divinizează și deci i se prosternă ?

Se beau şi cele două *whisky*-uri, s-a făcut tîrziu, orchestra a lansat ultima serie, Iordan o îmbrăţişează de-a binelea, Margareta se lasă frămîntată, dorinţa e dorinţă, şi-i frumoasă, chiar dacă bărbatul e uşor turmentat. Dansează întruna, chiar şi marşul final, apoi ea-l împinge uşor şi drăgăstos, se face plata, ies în Bulevard şi Margareta cheamă un taxi.

— Fii cuminte, Iordănică ! şopteşte oarecum fără motiv Margareta în urechea bărbatului.

De fapt, ea ştie că asemenea şoapte fierbinţi (buzele ei ating delicat pavilionul urechii şi cu ajutorul virajelor maşinii se lipesc de-a binelea în săruturi repetate) au rezultate exact contrare intenţiilor declarate, ceea ce nu întîrzie să se-ntîmple. Palma mare a lui Iordan se mulează pe genunchii goi şi voinici ai Margaretei.

— Fii cuminte, Iordănică. Ne vede şoferul, continuă ea să şoptească la fel de cald în urechea cea roşie, fără a îndepărta mîna tot mai posesivă a bărbatului.

Spre regretul lui Iordan şi bucuria ascunsă a Margaretei, au şi sosit.

Ea deschide grăbită portiera.

— Nu mai coborî, Iordănică.

— Vai, dar se poate, Puşa mea ?

— N-are rost să-i dai drumul, încearcă Margareta să oprească achitarea cursei.

Dar Iordan a şi plătit, n-are timp să mai aştepte restul, îl interesează mai ales Margareta. Maşina demarează, strada-i pustie, Margareta, în poartă, întinde mîna să-i fie sărutată.

— La revedere, Iordănică. Mi-a făcut mare plăcere. Ai fost foarte gentil.

Iordan ignoră mîna întinsă şi o cuprinde de talie.

— Fii cuminte, Iordane. Aici ? Pe stradă ? Vrei să ne vadă cineva ?

El o împinge-n curticică şi continuă s-o-nlănţuie cu frenezie.

— Eşti nebun, Iordănică ? Total nebun. Ce faci ?

Margareta se apără moale, cu vorba şi cu fapta, pînă cînd, după socoteala ei, Iordan este încălzit la roşu şi deci spectacolul s-a terminat.

— La revedere, Iordănică. Nu pot să zic că nu-mi placi, dar acum gata, la revedere.

— Nu poţi să mă laşi aşa, Puşa ! Te iubesc, sînt nebun după tine. Vin la tine, ia-mă cu tine !

— Nu se poate, Iordănică. Şi cum mă iubeşti tu, dacă dai aşa buzna peste mine ? Ştii că nu stau singură. Acu se trezeşte tata.

— Vino la mine, atunci ! Vino la mine !

— Am impresia că mă confunzi, Iordane. Ce-ţi închipui tu despre mine ?

Iordan a trecut la argumentul suprem, a-ngenuncheat, mîinile lui cutreieră coapsele Margaretei, şi-a-ngropat faţa-n poala ei, murmură :

— Te iubesc, Margareta. Te iubesc. Te vreau. Fii a mea.

Margareta a băgat cheia-n broască, a deschis, mîna ei dezmiardă faţa celui de jos, ca un regret adînc în faţa despărţirii inevitabile, apoi o împinge cu energie şi ea se strecoară ca o pisică înăuntru, închizînd uşa cu spatele. Stă aşa o vreme şi ascultă, mai ales în direcţia dormitorului bătrînilor, dar şi dincolo de uşă. Pe urmă, intră la ea-n odaie şi se apropie de fereastră. Iordan apare într-un tîrziu, sub forma unei umbre şovăitoare, marcată de ţigara aprinsă, trînteşte poarta („Măgarul, tot măgar !") şi se mistuie pe stradă. Margareta mai aşteaptă puţin şi aprinde lampa.

În cîteva minute, e-n pat. Tranzistorul susură melodii languroase de noapte, ţigara arde frumos, iar roma-

nul e deschis unde rămăsese, odihnind pe pieptul ei liber. Dar nu poate citi. *Whisky*-urile lucrează. Se privise adineauri în oglindă. Îi plăcuse şi nu-i plăcuse ceea ce vedea. O femeie, desigur, nu mai era o fată. Dar un trup obraznic şi parcă batjocoritor, o soră geamănă, dar mai rea decît Margareta, şi mai rece decît ea, parcă mai deşteaptă. Este ea o proastă ? O proastă care-l iubeşte pe măgarul de Costi ? O proastă care n-a putut intra la Biologie ? Nu. Altfel n-ar citi asemenea cărţi, care l-au mirat şi pe Costi. Ar fi şi astăzi în satul ăla, bucătărind şi ştergînd la fund copiii lui Bèbe. Profesori universitari se dau în vînt pentru societatea ei ! Are şi o meserie mai mult decît onorabilă, iar Iordan, şef de secţie în minister, o cere în căsătorie şi ea nu vrea !

Margareta stinge ţigara, aruncă romanul pe covor şi stinge lampa de noapte.

De-afară pătrunde însă lumina, tremurătoare şi tainic vînătă, a unui felinar. Iar mîna întinsă deasupra tranzistorului se răzgîndeşte parcă în ultima fracţiune de secundă : în loc să-l oprească, îl face doar mai încet, chiar foarte încet, muzica nemairămînînd decît un murmur care însoţeşte creşterea neaşteptată a unui sentiment de nelinişte difuză.

Da, se gîndeşte Margareta, trupul ei o privise obraznic din oglindă. Trupul ei, cu care Costi „se are ca un frate", cum zice el. Trupul ei, pe care se plimbă ca un melc admiraţia rece şi goală a lui Sanbo. Trupul ei, care-l „mobilizează" într-atîta pe meschinul de Iordan.

Trupul, trupul, trupul...

Trupul, adică ceea ce văd toţi la ea, în primul rînd bărbaţii, dar şi femeile (geloase). Sigur, nu are de ce să-l urască, e trupul ei, chiar dacă o privise din oglindă atît de impertinent, atît de *străin*, batjocoritor si rece. Parcă şi trist puţin.

Pentru că ele sînt *două*, e clar: Margareta-Trupul, şi Margareta-Teodorescu. Care pe care o manevrează? S-ar părea că Margareta-Trupul deţine întîietatea. D-aia o şi privea din oglindă cu impudoare şi sarcasm. Şi astăzi, duminică, cine *a trăit* de dimineaţa pînă seara? Margareta-Teodorescu? Nu. Margareta-Trupul. Cu ea s-au întîlnit şi Costi şi Sanbo şi Iordan. Margareta-Trupul este o femeie plină de „succese", s-ar zice. Unii chiar o zic. Mai ales „unele". Zic şi lucruri mai urîte, dar ei nu-i pasă. Ea nu ţine decît la Costi. Nu este ceea ce pretind ele. Chiar ziua de azi o dovedeşte.

Ziua de azi: trei bărbaţi, cît de deosebiţi! E-adevărat că ei o împing parcă, aşa, spre un ţinut cam pustiu. Chiar şi Costi. De fapt, mai ales el, pentru că pe el îl iubeşte. Ca o proastă. Fără speranţă. Ei, toţi trei, şi mai ales Costi, o cunosc şi o apreciază numai pe Margareta-Trupul, roiesc în jurul ei, multicolori şi ameninţători, nişte fluturi, nu doar plăcuţi.

Dar unde-i Margareta-Teodorescu? Este ea doar o fiinţă ştearsă, o fiinţă care plînge din cînd în cînd, o fiinţă nebăgată-n seamă, care trebuie să lupte din greu cu tot felul de mizerii ale existenţei? N-a vrut ea, şi mai visează încă, în definitiv, să intre la Biologie? Nu simte ea degajarea egoistă a lui Costi, meschinăria lui Iordan, dispreţul aristocratic al lui Sanbo? Ba bine că nu!

Din păcate, Margareta-Teodorescu este închisă în Margareta-Trupul, închisă bine, aşa, ca un sîmbure într-un fruct, nimeni nu vede sîmburele, toţi admiră şi devoră (sau vor să devore) fructul, „carnea lui fragedă şi parfumată". Trebuie oare Margareta-Teodorescu să aştepte lunga lucrare a timpului, timpul care nu iartă, care roade totul şi care o va sili pe Margareta-Trupul să cedeze teren, pentru ca să iasă şi ea la lumină, ea, Marga-

reta-Teodorescu, „normala", adevărata, ascunsa, ignorata ? Cea care regretă din cînd în cînd anul cu Bèbe (dar era atît de neştiutoare !), care-l urăşte în taină pe Costi, cam tot atîta cît îl dispreţuieşte pe Iordan, căreia îi este ruşine de „Margherita" lui Sanbo ?

Ei, dar nu poţi să-ţi ieşi din piele, aşa, cu una, cu două. Cu toate că şerpii, cum năpîrlesc ? Lasă o piele şi creşte alta ! Unde se ascund ei cît timp nu sînt decît o carne vie ? Şi nu pier unii cu acest prilej ?

Nu-i de mirare că Margareta adoarme cu pumnii strînşi, şi că liniştea vînătă a odăii este zgîriată de scrîşnetele necontrolate şi îndîrjite ale tinerelor şi încrîncenatelor ei maxilare.

OLIMPIA

Ce frumoşi erau toţi trei !

Miron — cu părul lui foarte lung şi foarte negru, păr cu firul gros, unsuros, rezistent, un splendid bărbat sud-american, mişcînd şoldurile ca şi cum de fiecare atîrna cîte un pistol greu, pîntecele rămînînd foarte supt ; fiecare pas al lui era începutul unei figuri de dans, un dans greoi şi suplu în acelaşi timp, trunchiul răsucindu-se de fiecare dată spre interior, ca al ursului îmblînzit, jucînd pe picioarele scurte de dinapoi, fascinat de belciugul tras prin carnea vie a nasului.

Mircea — cu chipul lui de june-prim „şaten", găvane enorme, visătoare, nări deschise, arcuite ca nişte cochilii, gura crudă pozînd tot timpul, ca dealtfel întreaga lui fiinţă, el defilînd perpetuu de-a lungul unei plăji nesfîrşite, unde se soresc lenevoase şi cercetătoare mii de femei despuiate, el, tînărul armăsar pursînge, cu membre nervoase şi subţiri, crupa plină, pieptul vibrînd de graţie şi forţă.

Dar ei îi plăcea Mihai !

Mihai — un farmec pe care ea nu şi-l putea traduce, stătea poate în rîsul lui cu gura mare, în mixtura de adolescenţă întîrziată şi maturitate precoce pe care le

trădau trupul şovăitor şi figura ridată, în hotărîrea tragică din colţurile buzelor pline şi lungi, sau în licăririle reci şi albastre apărînd lucide în fundul ochilor mijiţi, cu gene de fată ; stăteau, poate, farmecul şi frumuseţea lui în dragostea fără speranţă a Olimpiei, în urîţenia şi timiditatea ei.

Miron, Mircea şi Mihai !

S-ar fi spus că potriveala fonică a numelor îi predestinase prieteniei. Erau nedespărţiţi de multă vreme, cîţiva ani. Acum se ţineau toţi trei de braţ, ca o sfîntă treime a bărbăţiei juvenile, uşor aplecaţi în faţă, parcă abia reţinîndu-se dintr-o goană fără frîu, Miron şi Mircea surîzînd sălbatic şi cuceritor, Mihai la mijloc (contaminat de ceilalţi doi, căpătase cîrlionţi pe frunte, bujori în obraji, un zîmbet fotogenic, observase fericită Olimpia), strunindu-şi sau îmboldindu-şi lăturaşii, nu se putea ghici, oricum, ei trei erau în atenţia tuturor invitaţilor, a fotografului, vădit atras de plastica grupului, şi mai ales a Olimpiei, lipită mai în fund pe scaunul ei, inhalînd pînă la epuizare imaginea, şi mai cu seamă centrul acesteia, pe Mihai.

Ah ! viaţa aceasta misterioasă a bărbaţilor, membrele lor ciolănoase, păroase şi tari, libertatea ameţitoare pe care o au ei de a umbla peste tot, la toate orele, de a fuma, de a se îmbăta, curajul lor de a fi grosolani sau cutezători, putinţa de a se bate, de a cunoaşte amorul, tarifat sau nu, inteligenţa lor robustă şi devastatoare, zecile de cărţi pe care le citesc, capacitatea lor de a gîndi original, de a vorbi lesne, clar, elegant, necesitatea în care se găsesc ei de a-şi cîştiga existenţa, muncile lor destinate acestui scop, pasiunile lor politice, nesfîrşitele discuţii la diapazon ridicat, neliniştile lor metafizice, vanitatea lor copilărească — ah ! cum ar vrea ea, Olimpia, să cunoască toate acestea, să le cunoască în Mihai, prin

Mihai, alături de Mihai, iubită de Mihai, luată-n seamă de Mihai, părăsită de Mihai, oricum, numai să se creeze între ei acea legătură dintre bărbat şi femeia lui, pe care Olimpia şi-o închipuie ca pe ligamentul monstruos (complicat pînă la absurd, în anatomia lui irepetabilă) al fraţilor siamezi.

Iar în jur, de sus şi din lături, din parchetul lucios, rîzînd lemnos şi uscat pe marginile marilor covoare, enormelor, preţioaselor covoare, din fracurile chelnerilor şi din sclipirile lichide ale tăvilor purtate prestidigitatoric peste capete, din nenumăratele oglinzi crescute în pereţi, din ochii triunghiular divini ai aplicelor, din falsele sfeşnice, din ciucurii de sticlă vibratilă ai celor trei candelabre, din pieliţa roz-albă, întinsă pînă la subţierea celei mai pernicioase anemii, a gazdei (acel bărbat polisat la extrem, din care nu mai urma să ţîşnească decît sîngele incolor al unui prea bătrîn şi încercat neam !), din toaletele strălucitoare ale femeilor, a căror generică mătase nu rivaliza decît cu strigătul roşu şi umed al decolteurilor (umeri şi începuturi de sîni, subsuori piloase sau nu, pielea timidă, nepurtată, de sub ultimele bucle ale cefei, rar, cîte un petic din epiderma mai aspră şi transpirată, ce urcă pe sub genunchi spre curburile feselor), din gestica încărcată de scînteietoare cupiditate a zecilor de tineri bărbaţi, cu pupilele dilatate de alcool, de pofte sociale, de febrile halucinaţii, din toate acestea curgea, îmbăind marile încăperi în fluidul ei colorat, îmbătător, mirific, acea lumină generală şi pluridirecţională care o zăpăcea pe Olimpia, care-i lipea de trup cumintea ei rochie *beige*, care-i farda obrajii neatinşi de dresuri şi-i mărea pînă la nefiresc ochii mici, galbeni, prea apropiaţi, tăiaţi oblic spre tîmple, de pleoape cu zgîrcenie croite.

— Habar n-ai tu, sînt niște porci, vitupera Mihai, niște prefăcuți, niște bestii delicate, niște rafinați murdari, ești o proastă, ei ne disprețuiesc adînc, nu sîntem pentru ei decît niște balcanici cu care trebuie să aibă de-a face doar din necesități profesionale, nu urmăresc decît să recruteze informatori, agenți pentru serviciile lor de spionaj, îi doare-n cur de noi, nu pot decît să-i urăsc, mi-e scîrbă de ei, aș vrea să-i plesnesc, să-i dau afară din țara asta nenorocită! Ce-au făcut cu Cehoslovacia, la München, dacă mai citești și tu ziarele — „Totdeauna m-a enervat acest castravete de pe harta Europei", asta a zis Mussolini! — ei, asta pot să facă oricînd și cu România! Mint, mint cu nerușinare, încearcă să ne cumpere cu țigări scumpe și cu șampanie și pe urmă urcă în apartamentele lor, și se spală din cap pînă-n picioare, umplu cada cu spume parfumate și-și freacă cu îndîrjire pielea subțire și gretoasă, ca să piară cît mai repede orice miros românesc de pe ei. Oamenii ăștia sînt făcuți din cauciuc, din faianță și din nichel, epiderma lor fîșîie ca o bancnotă nounouță, d-aia ăștia nici nu miros, nu miros a sudoare, dar nici a vreo mireasmă, sînt sterilizați, reci și cruzi ca niște bisturiuri, înțelegi, Olimpia?

Dacă înțelegea! Ea atîrna de brațul lui, o, nu prea tandru, n-ar fi îndrăznit, el n-ar fi tolerat, doar cînd se înfuria, așa ca acum, îi lipea cotul de coastele lui bombate și tari ca niște vergi metalice, și trupul Olimpiei era deodată străbătut de undele dulci ale fericirii numai de ea știute, parcă se branșa pe o sursă de energie, așa se roteau, feeric și din ce în ce mai repede, planetele multicolore ce-i alergau prin sînge. Și-i alergau încă mult timp după ce Mihai revenise la modul lui neutru de a o ține de braț, mai mult de mînecă decît de braț, vorbindu-i mereu despre politică, despre

neputința rațiunii umane, despre furiile și deznădejdile lui de student sărac, mîndru și nespălat, pur și violent, terorizat de spectrul ratării, hulpav de bănuitele plăceri ale existenței.

Tripleta Miron-Mircea-Mihai s-a destrămat, zecile de invitați, poate o sută, gesticulează, rîd, beau, se plimbă, vorbesc, singuri sau în grupuri, și Olimpia urmărește de pe scaunul ei drumul gazdei, diplomatul străin, „bestia", cum zicea Mihai. Să fie posibil ? Să fie chiar așa ? Iată-l, circulă cu pas reținut de la un grup la altul, gura mică-i joacă într-un perpetuu surîs amabil, chiar părintesc s-ar putea crede, pare consumat de pasiuni intelectuale, nici un fir nu clintește pe craniul lui foarte rotund, e drept că are păr foarte puțin, cu firul extrem de subțire, blond sau roșu, nu se poate ști, și o frunte mare, lată, nobilă, totul la el este extrem de corect, întins, fix, chipul, costumul, umbletul, totul este măsură și eleganță, poate doar ochii mici, foarte albaștri, joacă între limpiditate și oarecare turburare, și mersul, mersul, da, se deplasează ca un automat, nu-i bănuiești genunchii, șoldurile, dar poate-i bolnav, a auzit Olimpia că ar fi fost tuberculos — Davos, Hans Castorp, Thomas Mann ! — amîndoi, și el și nevastă-sa, uite-o colo în fund, cu un cap mai înaltă ca el, brună, extraordinar de slabă, aristocrată, o bigotă castelană, „retrasă din amor, porcul distins trăiește cu secretara aia cu ochii verzi, cu pleoapele de broască". (Ăsta era tot Mihai. „De unde știi tu ? Și de ce vorbești atît de urît ?" protestează timid Olimpia.)

— Olimpia !

E Mihai, în costumul lui nou, gri, nu-i costum de recepție, dar e nou și-i stă atît de bine, e singurul, Olimpia știe, de cînd îl cunoaște, aproape trei ani, totdeauna n-a avut decît un singur costum și o singură

pereche de pantofi („Asta nu-i nimic, uită-te la gulerul cămășii : e dat cu cretă ca să pară alb, Olimpia ! Olimpia, eu n-am decît o singură pereche de ciorapi, cînd se rup la călcîi, bag vîrful sub talpă și astfel creez un nou călcîi și asta fac pînă se termină ciorapul, și-abia atunci cumpăr o pereche nouă!" se lăuda el ca s-o scandalizeze, refuzînd orice fel de ajutor din partea ei, oricît de neînsemnat).

— Ce faci tu aici, Olimpia ?

O privește cu ochi mijiți, surîsul lui e incert, poate fi prilej de sarcasm sau ofertă de prietenie, așa o ține de cînd îl știe, niciodată nu i-a spus un cuvînt de dragoste, nu i-a vorbit decît vag, cîndva, despre niște iubiri misterioase ale lui, una „nefericită", alta „neîngăduită", iubiri care l-ar fi imunizat (*„Eu nu mai pot iubi. Prin mine a trecut un curent prea puternic și am devenit rău conducător de electricitate. Sînt un monstru!"*), nu mergea însă cu alte fete, Olimpia nu se putea plînge, numai cu ea, cu iubirea ei galbenă alături, toți știau că ea îl iubea, cu toate că ea nu suflase un cuvînt nimănui, cu atît mai puțin lui Mihai, credea că n-ar fi putut supraviețui umilinței unei respingeri, și el știa că-l iubește, și ea simțea că el știe, nu discutau însă niciodată despre asta și erau mereu împreună, el perorînd, ea atîrnînd supusă de brațul lui, un cuplu binecunoscut de toată lumea.

— Hai să ne fotografiem și noi, vrei ?

În fața fotografului se aflau acum Mircea și Buba, această „splendidă" pereche, iată-l pe el cu un picior ușor fandat, sprînceana lui dreaptă s-a ridicat nemăsurat, ochiul a crescut enorm dedesubt, hrănit de distincția dubioasă a cearcănelor, pieptul lui de înotător este întors spre femeie, răsucit cu grație și forță pe rulmenții perfecți ai mijlocului, iar ea, Buba, flutură la

brațul lui, este exact cu atît mai scundă cît să-l privească de jos cu ochii ei cei mai mari, negri și rotunzi, din belșug împodobiți cu gene și sprîncene, ridicînd spre el gura ei cea mai mică, foarte roșie, cu buze „cărnoase, umede și senzuale", toată făptura ei ațițătoare, parfumată, voluptuoasă, elegantă, cea mai atrăgătoare frumusețe de pe cea mai scumpă cutie cu bomboane, cu deosebirea că Buba e fată de general cu moșie, ciripește-n limbi străine, dansează „cu pasiune", și în ochii ei focoși, de gitană, în jurul irisului negru, există tot timpul un inel foarte subțire de răceală mondenă, de inconștientă și nătîngă cruzime.

Pe Olimpia, privelișteа acestei perechi o seacă la inimă, îi invidiază pe amîndoi, și pe Buba și pe Mircea — sînt atît de frumoși și atît de degajați! — îi și urăște pe amîndoi, pe Buba pentru că o umilește cu splendoarea, „antrenul" și bogăția ei, pe Mircea pentru că i se pare că el îl depărtează pe Mihai de ea, îl duce pe Mihai, care-i atît de inteligent, și, crede ea, atît de bun, generos, cinstit, spre o viață superficială, murdară și vulgară, o viață de cîrciumă și de bordel, de jocuri de noroc și de cinism mărunt, o viață mediocră, lipsită de marile seriozități. Din această cauză Olimpia pășește rigidă, coapsele ei prelungi, amforate, se mișcă anevoie, sîngele-i circulă rece și greoi prin trup, ochii ei galbeni, bridați, s-au făcut și mai mici, de o asimetrie dureroasă, aproape că se lasă împinsă de prezența motrice a lui Mihai, i-au căzut umerii, sînii sînt triști, plați, oblici sub stofa ușoară a rochiei închise pînă-n gît, brațele-i spînzură anarhic, sîngele lor i s-a scurs în palmele pe care le simte umflate, cu pielea roșie, trăgînd-o în jos ca două măciuci plumbuite la capete. Iar Mihai s-ar zice că nu observă nimic, s-a plasat alături de ea, destul de departe, parcă sînt două popice răzlețe pe care

fotograful trebuie să le nimerească dintr-o singură, nemaipomenit de abilă, lovitură (Mircea şi Buba, surîzătoarea şi hollywoodiana pereche, au plecat demult !), de aceea se şi foieşte atît într-o parte, într-alta, mai în faţă, în spate, face semne nervoase acelora care, socoteşte el, îi stau în drum, şi Olimpia se pierde tot mai mult, silueta ei e strîmbă, bazinul i s-a răcit, arată dintr-odată scobit, iar surîsul îi este zgîrcit, din buze încreţite şi vinete.

— Luaţi, vă rog, cartea aceea şi ţineţi-o în mînă, aude Olimpia ca prin vis.

În locul cărţii, simte că Mihai i-a pus în mînă două lalele luate de alături, dintr-o vază, chipul lui uşor transpirat se întoarce spre ea cu blîndeţe, cu acea asigurătoare solicitudine a fratelui mai mare, din ochii lui mijiţi izvorăşte o bună lumină albastră, buzele groase au părăsit grimasa lor obişnuită, s-au ridicat la colţuri într-un discret surîs fără sfîrşit şi, continuînd s-o fixeze afectuos, îşi furişează mîna sub braţul ei, presîndu-l cu uşoară fermitate şi îndelung.

Fusese primul semn al acelei seri de pomină, al acelei seri mereu dulce-chinuitoare, al acelei seri de salt în violenţă, fericire, exasperare şi abjecţie.

O, ce motoare se declanşaseră în ea, cum se umpluse pe dată de forţă, cum i se rotunjiseră coapsele amforate, frigul se retrăsese brusc şi în locul lui se instalase o atmosferă propice, animală, acea căldură pe care o au pisicile, o căldură discretă care-i împlinise pîntecele, redîndu-i capacitatea de centru ordonator al întregului trup, şi, într-adevăr, bustul Olimpiei se răsuci demn pe talia ei atît de subţire, rămase o idee aplecat spre Mihai, sînii îşi marcară deodată prezenţa întrerupînd cutele de pînă atunci ale rochiei, provocînd chiar

altele, florile pe care le lipi de piept îi zgîriară electric sfîrcurile, iar în bulbii măriți ai ochilor, ocupînd pînă la refuz cavitățile orbitale, simți o serie de explozii mici, mute, ca acelea de pe coaja presată a mandarinelor și care de fapt alcătuiau privirea ei de amor pentru Mihai.

— Parcă sînteți doi logodnici! zise Miron, trecînd neglijent pe lîngă ei, cu un pahar sclipitor în mînă.

Era prea mult.

Olimpia primi o lovitură în piept, o clipă nu mai distinse nimic în jur, parcă un șalter nevăzut fusese răsucit și schimbase lungimea de undă a realității curente, intrase într-un univers roșu, opac, în care se ținea nemișcată, întîi pentru că îi era îngrozitor de bine și, în al doilea rînd, pentru că desigur nu avea de unde să știe cum să se orienteze, ce să facă în această lume nu numai necunoscută, dar și amenințătoare, pînă cînd înțelese că materia aceea roșie i se impregnase pe obraji, îi tumefia fața, buzele-i țipau congestionate și întredeschise, și atunci cînd șalterul nevăzut acționase din nou, zărise aproape de suflul ei regăsit privirea tot albastră și tot blîndă a lui Mihai, își dăduse seama că este fericită, că el o iubește, cel puțin în clipa aceea o iubea, nu se putea să n-o iubească, altfel de ce palma lui și brațul ei gol nu mai aveau între ele decît o singură epidermă, de ce o frigea umărul lui atingîndu-l pe-al ei, de ce urcaseră amîndoi deasupra tuturor, în acea nacelă transparentă, dar atît de etanșă la restul lumii?

O bună bucată de vreme după aceea, Olimpia, circulînd la-ntîmplare prin saloane și printre grupurile de invitați, se mișcase și vorbise cu foarte multă grijă, temătoare să nu strice cumva acel nemaiîncercat, cu siguranță fragil, echilibru dintre mădularele ei, dobîn-

dit atît de neașteptat, dătător de asemenea delicii, îndelung dorite și visate, echilibru pe care ea-l localiza sintetic în cavitatea toracică, undeva printre para zbuciumată a inimii și aripile roșii, fluturînde ale plămînilor, închipuindu-l ca pe un balon de spumă, pe a cărui peliculă ultrafină goneau caleidoscopic, în tonuri și contururi violente, imagini dintre cele mai hazardate: Mihai în genunchi, declarîndu-i dragostea lui, și ea în picioare, curbîndu-se mult pe spate, frîngîndu-se de fericire și spaimă; amîndoi în „fața altarului", el strecurîndu-i în deget inelul, preotul mormăind auriu și-n jur tenebre melodios ocrotitoare; ea, Julieta, întinsă pe patul nupțial, el, Romeo, venind dinspre balcon îmbrăcat în razele lunii; ea, trezindu-se prima din somn, odată cu zorile, luînd capul lui în palme și așezîndu-l cu nesfîrșită încetineală pe sînul ei...

Mult timp, deci, Olimpia nu înregistrează decît sporadic și parțial ceea ce se petrece în jurul ei. Numai cînd Mihai se ivește pentru o clipă, fie departe, în trecere, privind-o fugar, fie alături, adresîndu-i vreun cuvînt, numai atunci lucrurile și ființele dimprejur ies din ceața cenușiu-aurie în care zace pentru ea întregul univers; ies și înaintează spre Olimpia, ca împinse din spate de niște nevăzuți manipulatori de decoruri, sau ca atrase și mărite de un teleobiectiv absorbant, își taie forme precise, se colorează, dobîndesc adîncime, dar nu pentru ele însele, ci pentru a alcătui tablouri vivante, menite să-l pună în pagină pe Mihai, să-i dea realitate, aureolă, viață, toate destinate ei, Olimpiei!

Se ținuseră discursuri, „bestia" vorbise în limba aceea străină pe care Olimpia se străduia de ani de zile cu atît de mediocre rezultate s-o deprindă (de data aceasta, însă, neascultîndu-l, n-o mai umilise perfecta dicțiune a diplomatului, modul în care cuvintele, pro-

poziţiunile se încastrau în largi şi elegante perioade, cu exactitatea şi rezerva de inedit a pieselor unui subtil *puzzle*), şi acum răspundea din partea invitaţilor un tînăr cu haine verzi şi cravată roşie, un tînăr care avea foarte mult păr roşcat, pornind mărunt şi lins de pe frunte, dar crescînd mereu în sus şi înlături ca o mătură, de sub sfîrşitul în evantai al căreia, creştetul capului apărea deodată acoperit cu mici tufe cenuşii — un ungher unde se dosesc rămăşiţele şi praful adunat... „Ăsta-i cretin şi pe româneşte, ce te miri, spunea cuiva Mihai, nu întîmplător l-au ales, ştii că face pe legionarul, dar e atît de imbecil, că nici ăia n-au vrut să-l primească. Ne face de rîs, idiotul, uite-l cum se bîlbîie, cum îşi bulbucă ochii, şi mai e şi lingău. Pe cinstea mea dacă nu-mi vine să iau eu cuvîntul, să le spun ăstora cîteva de mamă! Ce-şi închipuie ei ?..." Aici Olimpia-l luase de braţ — îndrăznise să-l ia singură de braţ! — şi Mihai o privise surprins, o clipă ea se temuse să n-o repeadă, acolo, în mijlocul tuturor, dar albastrul mînios al ochilor lui se muiase treptat, rictusul gurii se îndulcise şi iar apăruse pe chipul lui acea expresie de bunătate adîncă şi ocrotitoare: „Ai dreptate, Olimpia, hai mai bine să le bem şampania, tot nu ne-ntîlnim noi în fiecare zi cu aşa ceva distins". Luase două cupe de pe una din tăvile ce circulau solemn şi mut (oratorul, transpirat, executase tocmai ultimele mişcări dezordonate ale mărului lui Adam, nu fusese oprit decît prin aplauze viclean premature, şi acum, epuizat, îşi ştergea fruntea cu o batistă enormă, foarte colorată), pusese una, cu sila, în mîna retractilă a Olimpiei, „ai să bei cu mine!" o speriase el, ridicase cupa lui pînă-n dreptul buzelor şi aşteptase ameninţător pînă ce ea făcuse la fel.

Şi iată că una din imaginile cultivate în ascuns de Olimpia se împlinea aievea, ei doi, zîmbitori, fericiţi se priveau ochi în ochi, clinchetul subţire al cupelor, cînd acestea se atinseră, abia se auzi, înecat în acordul foarte acut şi amplificat de bolţi ca al unei orgi extatice, acord compus din sunetele tari ale privirii lui albastre şi cele supuse, moi, aurii, ale privirii ei. Băură încet, fără să clipească, dar şi fără să ia cupele de la buze, fiecare simţind că cea mai mică şovăire sau întrerupere era de ajuns ca să spargă tuburile transparente, sonore, prin care, în mod atît de neaşteptat, ei comunicau atî de uimiţi. Înghiţiturile mici, răcoroase, uşor înţepătoare ale şampaniei pătrundeau în trupul Olimpiei ca nişte fulgi de zăpadă, pufoşi, ultradelicaţi şi a căror topire interioară năştea imediat mici zone de frenezie.

— Încă un pahar ! Hai ! poruncise Mihai.

De data aceasta, însă, el îşi băuse cupa dintr-o sorbire. Olimpia nu-l mai putuse urma, şi cînd ea terminase îngurgitarea ei înceată, treptată, el dispăruse, înghiţit de mulţimea invitaţilor, care, odată eliberată de fixativul discursurilor, intrase într-o agitaţie generală, se spărsese în zeci şi zeci de perechi şi grupuri, toate tinere, zgomotoase, sclipitoare, interferînd necontenit, schimbîndu-şi mereu forma, culoarea şi componenţa, mişcîndu-se cu viteză şi veselie în acel aer unitar al sălii, aer suprasaturat de lumină şi de luciri, încălzit şi muiat de excesul prezenţei umane, vibrînd în permanenţă la loviturile nenumărate pe care le primea sub forma rîsetelor, vorbelor, ciocnetelor de pahare şi a încă o mie de surse ascunse de sunet, la care, în cele din urmă, se adăugase, dominîndu-le pe toate, prezenţa discretă, ca amplasare, dar nu şi ca acustică, a unei mici orchestre de dans.

Olimpia strînsese cupa la piept, privind în fundul ei uşor irizat, ca şi cum căuta imagini ale viitorului într-o sferă magică, transparentă, de fapt urmărind răspîndirea în fiinţa ei a acelor zone de frenezie, provocate de şampanie şi de gestul lui Mihai în proporţii acum neidentificabile, apoi, cînd ridicase privirea, primise în faţă lovitura acelui joc violent al formării şi reformării perechilor şi grupurilor de invitaţi, o imagine de o mobilitate ameţitoare, în pulsaţia dezordonată a căreia nu reuşea să-l găsească pe Mihai, şi se întorsese în sine, lăsîndu-se fermecată de supleţea nemaiîncercată care-i invada plăcut mădularele, de bucuria subită ce-i umplea agresivă fiinţa. Dar curînd fu interpelată, cineva îi luă politicos cupa din mîini, se simţi împinsă încoace şi-ncolo de circulaţia celor din jur, o tavă i se înălţă pînă sub bărbie, plină de mici şi colorate sandvişuri şi prăjituri, ca şi de tot felul de băuturi, refuzul ei nu servea la nimic, mereu alţi inşi o abordau şi alte tăvi o asaltau, încît, cînd percepu ţipătul crescînd al saxofonului şi înţelese că va începe dansul (urmat în curînd, după părerea ei, de toate acele semne ale unei aşa-zise „petreceri" : căldură, vacarm, transpiraţie, chipuri congestionate de dorinţă şi alcool, o delăsare generală şi condamnabilă, în gesturi şi atitudini !), se hotărî să iasă pe mica terasă în care dădea unul din saloane. Drumul pînă acolo decurse cu dificultăţi, nu numai din pricina înghesuielii şi a perechilor care dansau, dar, fu nevoită să constate Olimpia, şi din pricină că ea n-avea parcă destulă siguranţă în mişcări, şampania mult citată în romane îşi făcea poate efectul asupra unei victime uşoare ca ea.

Acum, Olimpia stă lungită într-un şezlong, l-a tras singură în partea cea mai îndepărtată a terasei — poziţia orizontală are s-o apere de efectul încă crescînd

al şampaniei, ea ştie — pe terasă e întuneric, doar din uşa salonului iese un dreptunghi violet de lumină, care avansează pierzînd mereu din intensitate şi nu mai reuşeşte să-şi găsească a patra latură, a înghiţit-o verdele teatral al vegetaţiei micii grădini, în colţul Olimpiei este beznă, nu una compactă, apăsătoare, ci una de vară, îndulcită de prezenţa, ascunsă de frunzişul marilor arbori, a lunii şi stelelor, în jurul ei este linişte şi consens, iar micul ecou strident al saxofonului este ucis încă de la primii metri de fiinţa de umbră şi tăcere a acestei nopţi festive. Căci Olimpia este fericită astăseară, probabil totuşi că asta este fericirea, această extraordinară uşurinţă a trupului, şi nu doar din pricina şampaniei, nu, au fost şi lalelele, şi braţul lui Mihai, şi surîsul lui, şi cupele băute împreună, şi nu numai trupul ei este uşor, ci şi sufletul, sufletul ei apăsat tot timpul de urîţenie, de sărăcie, de ucigătoarea mediocritate, este astăzi, acum, aici, liber, netemător, obraznic, îndrăzneţ. Dar nu numai fiinţa ei întreagă exultă, ci şi obiectele, şezlongul, de pildă, este odihnitor, mîngîios, i se mulează pe coapse, pe şale, pe omoplaţi, o poartă cu delicateţe şi plăcere, iar văzduhul, un văzduh negru şi gros şi moale, o îmbrăţişează din toate părţile, depune asupra ei o ninsoare de atingeri aromate, şi Olimpia primeşte toate aceste delicii, care îi sînt vădit adresate, întîi cu prudentă rezervă, apoi cu timiditate înfiorată şi în cele din urmă cu lăcomie neascunsă, chiar cu deşănţare, căci şade tăcută, destinsă şi oferită, şi nici nu-i pasă că unele perechi mai ies din cînd în cînd pe terasă să ia aer, sau să se îmbrăţişeze, ba chiar unii coboară cele cîteva trepte în mica grădină şi se pierd în frunzişul întunecat, de unde se întorc mai tîrziu cu mişcări prelungi şi ochii fosforescenţi, şi Olimpia nici nu socoteşte cît timp a trecut de cînd ea stă aici, des-

fătîndu-se, legănîndu-se între cele două cuceriri ale ei: marea libertate a propriei fiinţe şi surîsul din salon al lui Mihai, surîsul albastru şi bun.

Cînd zăreşte, după multă vreme, silueta lui Mihai, clătinîndu-se uşor în baia dreptunghiulară de lumină, Olimpia nu se miră, nu face nici un gest, nu-l strigă, el este atît de frumos, poleit şi aureolat ca-n feerie, iar ea nu vrea să iasă din penumbra ei ocrotitoare, din cuibuşul abia construit, unde totul e dulce, moale şi uşor; îi bate inima dureros la gîndul că existenţa ei de toate zilele ar putea să reapară într-o clipă, s-o înhaţe şi s-o cufunde din nou în trupul vechi, greoi, dinainte, s-o golească fără veste şi cu cruzime de proaspetele miracole ce se nasc în ea, semne binecuvîntate şi neîndoielnice ale unei fericiri posibile.

— Ah, tu eşti, Olimpia, tu stai aici, „pe lîngă plopii fără soţ", foarte bine, fata mea, înăuntru toţi îşi dau poalele peste cap, e un balamuc, se bîţîie ca nişte dementi — ăsta-i dans ? — i-adevărat că eu nu ştiu să dansez, nici tu nu prea ştii, noi nu ştim, Olimpia, să dansăm, ce dracu ştim noi ? sîntem nişte troglodiţi, pînă şi bestia manicurată a dansat, în „deschidere", bineînţeles cu secretara, şi castelana s-a retras jignită în turnul lui Koch, iar ei doi au trecut în cabinetul de lucru, e o beţie generală, şi eu am băut, recunosc, ăştia ar cam vrea să ne dea afară, dar nu le convine, nu-i „diplomatic", vezi bine, cu toate că „distinsul" conferenţiar a fost prins în *catch-as-catch-can* cu o subretă, în oficiu, pe jos, un scandal; să-l fi văzut în patru labe, numărînd romburile mozaicului, i-am tras şi eu un şut, aşa, mi-a făcut plăcere ! şi ăla buzatul, profesorul de la Cluj, la plecare, şi-a înfundat buzunarele cu o jumătate de tavă de ţigări străine, rînjeau lacheii între ei, imbecilul, îmi plesnea mie obrazul de ruşine, am luat un platou plin cu aspic,

zic : „Nu vreți să luați și d-aici ?" „Ești beat, tinere !" „Eu am o scuză, cel puțin." „Nu stau de vorbă cu dumneata !" și-a șters-o, porcul, hal de profesor universitar, „bon pour l'Orient", mîine-poimîine ajunge ministru, pune țara la cale, pe tine și pe mine, un geambaș ordinar, parcă-i brînzarul meu, ăla la care dau eu meditații, analfabetul, are patru dughene cu penteleu, în trei piețe de zarzavat, și două blocuri cît toate zilele, mie-mi dă bani cu țîrîita, cîte-o sută, două : „A zis Papà că atîta are deocamdată, poate marți să..."

Mihai vorbește, vorbește, umblă-n jurul Olimpiei, dă din mîini, țigara lui descrie subțiri și scurte traiectorii de foc pe fundalul de umbră, el se și clatină puțin, a băut mult probabil, se vede și din logoreea lui, în curînd are să-nceapă să rostească vorbe violente, necuviințe, iată-l că s-a așezat pe unul din brațele șezlongului, noroc că-i un șezlong străin, solid, ea se teme ca el să nu cadă, și se bucură cînd brațul lui s-a plasat echilibrat sus pe spătar, în timp ce mîna dreaptă continuă să agite țigara, pînă ce o zvîrle cu un bobîrnac, departe, la zece metri în față, o derizorie stea căzătoare, ceva care degradează, Olimpia simte, acel cub de aer în care ea-și clădise începutul ei de fericire, dealtfel și vorbăria lui nesfîrșită nu face altceva decît să rarefieze atmosfera specială în care ea se-nvăluise, și atunci îl apucă pe Mihai de mîna liberă, întîi ușor, apoi mai apăsat, pe urmă i-o trage spre pieptul ei și o lipește de stern, sus de tot, lîngă gît — ea e o pudică și-i e și frică, și de Mihai și de sine însăși.

Oho, dă-ți seama ce faci, tu ești amețită, ai băut două pahare de șampanie, ți-ai pierdut prudența și buna-creștere, te lași sedusă de cubul tău de aer, crezi că-l poți păstra, condensa, solidifica, ai vrea să rămîi închisă-n el ca-ntr-un chihlimbar, dacă se poate chiar împreună cu Mihai, sau cel puțin cu mîna lui, s-o rupi chiar de rest,

asta ţi-ar ajunge, n-ai nevoie de trupul lui întreg, de rîsul, ochii şi vorbele lui, ai putea oricînd să-l reconstitui ca pe-un mamut, pînă la ultimul fir de păr de pe ceafa netunsă, dar dacă el îşi va smulge mîna — adică n-o va smulge, o va retrage politicos sau doar neatent — acest gest nu va trage nemilos după el toate cortinele de „gaz" în care tu te-ai ascuns, în care vrei să te-nfăşori, ca un vierme ce se ţese-n cocon şi visează s-ajungă libelulă ?

Trebuia, trebuia să-l apuc de mînă : el nu ştie că trăncăneala lui mă ucide, mă proiectează îndărăt, în viaţa pe care o urăsc, el nu mă iubeşte, dar este totuşi destul de bun ca să nu vrea să mă lovească — ştiu eu asta foarte bine, de atîţia ani sîntem împreună — mîna lui e congestionată şi caldă, e chiar şi umedă, n-are a face, şi pielea mea este umedă, toată seara aceasta e muiată într-o ceaţă rară şi încropită, şi uite că el a tăcut, deci am dreptate, tace, numai şoldul lui pulsează grav lîngă mine, simt în umăr stofa aspră a costumului nou, cubul meu de aer negru îşi recîştigă consistenţa, stau în centrul lui ca pe o mie de perne, aud voci în uşa salonului, dar sînt foarte, foarte departe, eu mă scald aici în desfătarea mea, aşa neînsemnată cum pare, mă scald secunde întregi, asta nimeni nu poate să ştie ce şi cît înseamnă pentru mine, şi chiar dacă acum observ că mîna lui se însufleţeşte, mişcă imperceptibil, poate vrea să se elibereze, să se despartă de gîtul meu, şi-apoi el întreg să se ridice şi să reintre în salon, ei bine, nu-mi pasă, nu-mi pasă, nu-mi pasă, am cubul meu prieten, şi complice, şi gazdă, şi-am să stau aşa în el pînă se va topi de tot !

Dar uite, vezi bine ce face el, s-a aplecat spre tine, degetele lui groase şi lungi coboară pe pieptul tău, uite că ţi-a cuprins în palmă sînul, sînul tău pe care „nici o mînă de bărbat nu l-a atins vreodată", doar cine ştie

cum, întîmplător, la dans sau la sport sau în tramvai, şi ţie ţi s-a oprit răsuflarea, şi ce spune el, ce vorbe sînt astea, „Dar tu eşti frumoasă, Olimpia ! Eşti foarte frumoasă !" şi-şi apropie faţa de a ta, tot mai mult, iată că buzele lui vag unsuroase, care au gust de şampanie şi de aspic, de tutun şi de cafea, s-au depus dezordonat peste ale tale, este sărutarea apăsată, brutală şi neglijentă, a unui bărbat aţîţat de alcool, e parcă prăbuşit pe gura ta, cum poţi tolera aşa ceva, cum seamănă asta cu ce pretindeai tu ?

Oh, mîna lui nu s-a retras de pe osul din capul pieptului, nu, nu s-a retras, lunecă doar în jos, încet, caută cu grijă forma cărnii mele, se lasă condusă de această formă şi suie acum pe sînul meu, umblă în jurul lui, deasupra lui, în tremurul şi-n densitatea lui, şi eu ştiu, şi rabd, şi bucuria mi s-a urcat sufocantă în beregată, bate acolo neîncetat, nu, n-am să mă ridic, n-am să-l îndepărtez, am în jur cubul meu de aer care, uite, e compact şi tare, care mă apără, iar gestul lui e gestul meu din visuri, e gestul care vine de trei ani spre mine, zburînd mereu prin timp, planînd fără direcţie, căzînd mereu în goluri de aer ca o pasăre oarbă şi încăpăţînată, şi iată acuma a dat din întîmplare peste gura mea, şi mi-a acoperit buzele, şi simt gustul puternic şi amărui al aşteptării îndelungi şi lovitura secundei care s-a umplut de materie şi m-am strîns toată aici, sus, în această îmbrăţişare, în vîrfurile sînilor şi-n ţipla ruptă a buzelor, şi n-am de ce să accept că Mihai e ameţit, că e surescitat, că nu ştie ce face şi ce spune, n-am de ce să nu primesc sărutările lui neîntrerupte, mîngîierile brutale, „declaraţiile" lui, *orice fel de dragoste a lui.*

— Să mai bem un pahar de şampanie, Olimpia ! Să sărbătorim dragostea, Olimpia, frumoaso, iubito !

Mihai se depărtează, trupul lui de umbră, mare și devorant, se micșorează pe măsură ce se apropie de zona dreptunghiului de lumină, își redobîndește culorile și dimensiunile firești, cu cît se distanțează, cu atît redevine cotidian și vizibil, mișcările lui au ceva precipitat, care trădează o dezordine lăuntrică și efortul exagerat de a o domina, și Olimpia nu-și dezlipește ochii de pe silueta lui, nervii ei optici sînd două corzi elastice care se pot întinde pînă la capătul lumii, acolo unde el ar merge ar continua să poarte săpate în carne mărcile pupilelor ei, din păcate ea n-a contat pe faptul că lumina se propagă în linie dreaptă și, odată cu dispariția lui Mihai pe ușa salonului, ochii ei s-au întors, și acum privesc înăuntrul ei și ea nu se poate ascunde și de fapt nici nu vrea.

În primele clipe, în Olimpia domnește o vraiște binecuvîntată, e ca după ploaie sau ca după foc, și o vreme stă în cubul ei de aer, și-și adună membrele, umorile, simțirile și chiar ideile, le adună încet, zăbovind la unele din ele, la buzele și la sînii ei, la gustul din palatul gurii și la golurile din torace, la dragostea ei și la dulcile vibrații care încă o mai străbat, la declarația lui de amor — căci nu era o declarație ? — și la pasivitatea cu care ea a primit-o, doar a tăcut tot timpul ! A tăcut ca o fată bine-crescută, siderată de gestul neanunțat și de scandalul posibil, jignită de nonșalanța degajată și agresiunea grăbită, pofticioasă, ale unui bărbat amețit ? Da, au trecut peste ea toate aceste gînduri, zbîrnîiau mereu în jurul ei în tot timpul acelor îmbrățișări, acelor săruturi. (Cum se lipeau buzele lui de ale ei, întîi dansînd ușor deasupra, poleind gura ei închisă cu un abur foarte scurt și fierbinte, apoi așezîndu-se încet de tot, cuprinzîndu-le pe ale ei și creîndu-și în ele o odihnă din ce în ce mai deplină, pînă ce le deschideau, însă fără

să le strivească, îndepărtîndu-le, îndemnîndu-le să-şi modifice forma după ale lui, chemîndu-le în cele din urmă la vibraţia cea mare, comună şi unică, cea care oprea timpul !) Da, acele dezmierdări, acele sărutări au amuţit-o, nici n-avea cînd vorbi, mereu era cu gura încătuşată sau paralizată, şi cînd izbutea să-şi tragă răsuflarea, era copleşită de valurile interioare ale unei bucurii violente, un fel de voluptate — chiar acesta era cuvîntul, de ce să se ascundă ? — şi dacă e să spună tot adevărul, în acel timp îi dăduseră tîrcoale şi alte gînduri : că poate el nici nu crede ce spune, că ce face ea este necinstit, bucurîndu-se nemăsurat de un lucru înşelător şi că de fapt cea mai mare minciună faţă de ea însăşi era de a-şi îngădui să nutrească ideea că măcar pentru minutele acelea gesturile şi cuvintele lui erau adevărate, pentru simplul motiv că *existau*, şi că năşteau în ea acele realităţi, atît de bune şi de data aceasta neîndoielnice. Este oare drept, drept faţă de sine şi drept faţă de Mihai, şi mai ales este drept faţă de cubul ei de aer, care o ţine acum în interiorul lui, aşa, răvăşită, fericită, lungită pe şezlong ca pe un nor, este oare drept să dea răspunsuri acestor mici gînduri cotidiene, despre ce se cade şi ce nu se cade să facă prietena de trei ani a lui Mihai, domnişoara studioasă, modestă şi săracă de pe strada Cireşilor, sau chiar fecioara nici foarte tînără şi regretabil de neştiutoare şi de „serioasă" ? Şi pe urmă, chiar dacă ar vrea să se ridice de pe şezlong, să fugă din faţa bărbatului şi a şampaniei, să se întoarcă în salon, să se piardă printre invitaţi — cîţi mai sînt ! — să se strecoare la garderobă şi să se mistuie pe uşa cea mare, grăbind singură pe străzi spre camera ei — antipatică, orice s-ar spune — ştie bine că aşa ceva nu e cu putinţă, căci pentru a ieşi din cubul miraculos, ar trebui întîi să-l spargă, să sluţească armonia lui transpa-

rentă, şi cine în lumea aceasta are dreptul să-i dea ei dreptul să nimicească frumosul care a intrat în viaţa ei ?

Mihai a apărut iar în dreptunghiul de lumină, e cu braţele întinse, pumnii lui, doar scîntei şi aur, sînt ca două mici făpturi în ham, agitate, lacome şi viclene, îl trag după ele pe traiectorii dictate de întrecerea lor şi el intră în cubul de umbră al Olimpiei, ea-l aşteaptă supusă, greu de ghicit în fundul şezlongului, şi curînd beau amîndoi din licoarea înţepătoare, între ei se află nu numai tuburile acelea abstracte, prin care comunicaseră prima dată, ci şi liantul lumesc, material, semilichid, al sărutului şi dezmierdărilor şi, bineînţeles, marile arcane ale cuvintelor, aceste primejdioase şi ambigue vietăţi, cu carne de aer şi sînge de semnificaţii, care circulă tot mai arborescent de la unul la altul.

Recepţia a rămas undeva în urmă, mulţi plecaseră, ei doi, Olimpia cu Mihai, nici n-au mai trecut prin saloane, s-au depărtat prin spate, prin grădină, apoi, prin curte, au ieşit în bulevardul pustiu, se sprijină tare unul de altul, poate nu merg prea drept nici unul, nici altul, poate doar amorul lor subit i-a legat aşa, braţul lui stîng pe umerii ei, braţul ei drept pe mijlocul lui, aşa traversează strada cea largă, atît de frumos pietruită, sclipind metalic sub reverbere, şi intră în ulicioara deodată dosnică, periferică, provincială, tivită de bălării cu tije groase, spongioase, şi frunze late, păroase, grele de lăptoasă clorofilă, şi se pomenesc pe neaşteptate în parcul pe jumătate sălbăticit, plin de arbori, de foşnete, de torpori estivale, în parcul care-i eliberează de rigoarea geometriei citadine (acele lungi culoare de piatră sau asfalt, despărţind şirurile regulate de clădiri ce se privesc cu ură, gata parcă să se năpustească unele asupra altora). Au scăpat într-un univers natural, liber, cu dimensiunile ascunse, unde nu vezi cele patru laturi

cardinale, şi nici perpendiculara înălţimii, un univers fantomatic, pentru că doar lumina lunii, atît cît poate pătrunde prin spărturile plafonului de frunziş, creează făpturi întunecate, compuse din vegetaţie şi umbră, în proporţii şi forme nedeslușite, şi ei doi păşesc fermecaţi prin acest nocturn paradis, unde domnesc tăcerea şi calmul, parfumurile şi răsuflarea nopţii de vară, păşesc pe solul mereu prietenos. Fie că-şi scîrţîie cuminte pietrişul, fie că le absoarbe paşii în praful complice sau în iarba supusă, fie că sclipeşte de arginturi vechi sau stă ascuns sub blana întunericului, tot timpul şi pretutindeni, pămîntul pare să le spună că pentru ei e în stare de orice, să-i zică doar cît de dens vor ei ca el să fie, sau cînd ar vrea ei ca el să dispară, pentru că, uite, la cîţiva metri mai încolo, este faţa tremurătoare şi subţire a micului lac artificial, se şi aude susurul fîntînii arteziene care, aici, în acest parc, fabrică cu modestie şi perseverenţă timpul.

— Sîntem liberi, Olimpia, liberi, sîntem numai noi doi în lumea întreagă, au dispărut oamenii, legile lor stupide, uită-te-n urma ta, aşa-i că nu vezi nimic, că nici n-a fost nimic, că noi începem astăzi, aici, acum, sub privirile albe şi oarbe ale astrului mort, în sînul negru al Terrei ? Ce curios, cum ne-am descoperit abia astă-seară, după trei ani, binecuvîntează alcoolul care ne-a dezlegat, care te face pe tine frumoasă şi iubită, şi pe mine permeabil la sentiment şi la frumuseţe, să dăm dracului mizeria, prejudecăţile, hai să călcăm pe iarba lor din parc, hai cu mine, nu-ţi fie frică, uite aici, ce moale este hoaţa asta verde, se vede că trage puteri din lac, hai, stai pe haina mea, cubul tău de aer e un fleac pe lîngă universul acesta bloc-eminescian, *lună-lac, noapte-tăcere*, eu tolănit cu capul în poala ta, *„dea-supră-mi-teiul-sfînt-să-şi scuture-creanga“*, tu, caldă fe-

meie moale, destinsă şi nebună pentru că eşti total nebună dac-ai venit cu mine-aici, eu sînt acuma blînd şi încîntat, dar pot deveni rău şi trivial, iar tu stai atît de cuminte, şi degetele tale umblă neştiutoare prin părul meu, eu mă umplu de plăcere şi de forţă, şi s-ar putea să explodez de atîta furie şi putere, iar tu stai tăcută, desigur, ştiu că de fapt eşti speriată, eşti o fecioară înspăimîntată, nu te supăra că-ţi spun aşa, iubesc teama ta, care este curajul tău, mă bucur pînă la urlet de noaptea asta, de beţia asta, de divorţul nostru cu lumea, ar trebui să mă ridic şi să slobod un lung strigăt de luptă, de putere şi de victorie, dac-aş avea cui şi dacă mi s-ar răspunde...

Acum sînt singură — gîndeşte sau crede sau nu ştie că gîndeşte Olimpia — acum sînt foarte singură, de cum am păşit aici în parc, am ştiut că intru într-un loc unde n-am mai fost niciodată, un loc pe care îl visez demult, de cînd m-am născut, l-am visat sub mii de forme, dar niciodată aşa cum este acum, sînt singură în faţa Femeii şi singură în faţa Bărbatului, pe nici unul din ei nu-i cunosc, nu i-am văzut niciodată. Cum arată ei, din ce sînt făcuţi ei, ce vor face ei cu mine, ce pot face ei din mine ? Îi simt pe amîndoi alături. El, Bărbatul, este în afară, e Mihai, e Mihai care vorbeşte năucitor, ca de obicei, dar nu e numai Mihai cel de toate zilele, nu, mă sărută, mă brutalizează, mă duce undeva, are gesturi albe, bune, de copil, pe urmă strigă, la lună parcă, adineauri m-a strîns în el să mă înăbuşe, are un miros ciudat, aşa ca de carbid sau de var ce se stinge, se zbate în el celălalt, Bărbatul, e ca plodul într-un ou, nu ştiu ce va ieşi de-acolo cînd se va sparge crusta, poate un înger, poate o fiară, în orice caz va fi el, Bărbatul, şi mă cert că mi-e frică şi mi-e teamă să nu fiu o gîscă, şi nu vreau să fiu terfelită, dar aş muri de ruşine dacă

m-aş refuza din laşitate principiului masculin pentru care de fapt sînt făcută, şi încă nu ştiu nimic, şi stau şi aştept ce se va întîmpla cu el, cu Mihai, şi ce se va întîmpla cu mine. Iar ea, Femeia, ea nu-i aici, ea e ascunsă prin apropiere, ea mă aşteaptă de douăzeci şi doi de ani, ea are gata pentru mine o piele nouă şi ochi noi, ea-mi zice: „Ştii, eu am să ies chiar din tine, eu stau demult în tine, mă porţi ca pe un corp străin, dar ai să vezi tu, ai să vezi tu!" şi-ntr-adevăr, o simt cum creşte-n mine, umblă ca o nebună prin vene, printre mădulare, se strecoară de-a lungul epidermei, acolo unde ajunge, carnea mea se umflă ca o gîlcă şi de cîte ori încerc s-o prind, e ca un ganglion călător, fuge, nu pot nici măcar forma să i-o presupun, dar îmi trimite mereu semnale, şi mă ameninţă şi mă ceartă, şi-mi spune: „Tu ai să mori! Tu ai să mori! Dar n-avea grijă, am să te ţin în mine ca pe o dulce amintire, am să te ţin ascunsă, aşa cum m-ai ţinut tu pe mine! Şi nu doar douăzeci şi doi de ani, nu, toată viaţa am să te ţin! Toată viaţa! Ai să vezi tu, ai să vezi tu..." Ce-am să văd, ce-am să văd eu? Stau aici pe iarba moale şi răcoroasă, alături e faţa lacului şi sus frunzişul negru, cu spărturile lui lunare, stau între forma de Mihai a Bărbatului şi Femeia aceea care umblă furioasă prin mine, stau liniştită clipurile, dar de fapt mor şi înviez la fiecare două secunde, ah! e ca atunci, în copilărie, atunci era tot aşa, noapte, am luat bilete la Moşi, la tarabă, *montagne-russe*, şi ne-am suit într-un fel de vagonet pe şine, şi-am pornit încet-încet spre cer, mă urcam ca pe o rază, tot mai sus, în văzduhul moale şi negru, şi jos era balta de sclipiri şi eu zburam spre Dumnezeu, trupul mi se făcea rotund şi armonios ca o sferă, abia mai răsuflam ca să nu stric minunea, şi o clipă am poposit, ca la munte, pe un fel de brînă, şi deodată am pornit în jos, m-am ros-

togolit în prăpastie, cădeam vertiginos în beznă, înconjurată de tunete, și inima-mi ieșise din torace, îmi ieșise pe gură, abia se mai ținea într-o arteră sîngerîndă și subțiată, și eram sfîșiată și deznădăjduită, știam c-am să mor în adîncul pămîntului, dar cînd am ajuns acolo, nu murisem și ceva m-a împins iar în sus și inima s-a întors încet în coșul pieptului, căci urcam din nou spre cer, trupul se rotunjea la loc, suișul era mult mai rapid ca prima dată și fericirea era dublă, scăpasem de moarte, eram proiectată iar spre înălțimi (dar era o fericire ce conținea în sine teama, teama de a nu cădea în sus, în haos), iar cînd a venit brîna, am știut că mă voi prăbuși iar, că mă voi sfîșia din nou, ceea ce s-a și întîmplat (numai că durerea deznădăjduită conținea în ea și fericirea posibilei salvări), și-așa am zburat și m-am prăbușit, de multe, multe ori, și cînd s-a terminat, a trebuit să mă ia tata în brațe, pentru că nu mai știam să umblu pe pămînt...

*

— Hei ! Scoal' d-acolo !

Sunetele răgușite, tărăgănate profesional, ale cuvintelor au fost precedate de explozia puțină a unei lanterne. Pe iarba violetă de pe malul bazinului artificial se află o pereche. Ea e întinsă pe o rînă, se sprijină în cot, capul i se odihnește în palma dreaptă. Pare să asculte, fără să audă efectiv, spusele tînărului, care e în picioare, cu un braț ridicat curios spre cer.

— Vorbește mai frumos, rostește cam absent tînărul — poate întrerupîndu-se — îndreptîndu-se spre lanternă.

— Actele ! continuă vocea din umbră, cu același ton echivoc.

Tînărul se scotocește prin buzunare.

— Ce se-ntîmplă ? Am călcat pe iarbă ?

— Vedem noi ce-aţi călcat ! Actele !

De data aceasta, silueta din spatele lanternei s-a aplecat spre fată, care priveşte de jos, vizibil înspăimîntată.

— Las-o-n pace. Nu-i ce crezi dumneata ! se irită tînărul.

Fata s-a ridicat.

Stă ţeapănă, fără să scoată o vorbă.

— O să spună ea, la secţie, ce-i cu ea !

Omul în uniformă dă s-apuce braţul fetei.

Tînărul îl îmbrînceşte.

— Ia mîna de pe ea !

Lanterna s-a stins. Bezna a năvălit, compactă. Treptat, luna nevăzută o subţiază. Un ţignal şfichiuie văzduhul, după care se aude un mîrîit :

— Dai în mine, ai... ?

Alte ţignale răspund din parc.

— Fugi ! şopteşte tînărul fetei.

În acea clipă, primeşte un baston de cauciuc pe umăr. Abia a apucat să-şi ferească ţeasta.

— Fugi odată ! strigă de data aceasta, fără măcar să privească silueta rigidă a fetei.

Se năpusteşte în direcţia de unde a venit lovitura.

Fata a fugit.

În liniştea parcului nu se aud decît loviturile înfundate ale celor doi. Sînt zgomotele seci, scurte, a doi bărbaţi care se bat pe întuneric. Pe urmă răsună un tropăit tot mai apropiat şi apar alte două umbre.

— Uite-i, rosteşte unul din noii-veniţi, care a aprins pentru o clipă lanterna.

Acum zgomotele s-au înmulţit şi s-au diversificat : celor surde, ale loviturilor, li se adaugă scrîşnetul pietrişului, icnete, gîfîieli, frînturi de fraze, de sudalme.

Tînărul se bate cu cei trei. O energie sălbatică îl posedă. Nu pare să simtă loviturile, se repede mereu ca un berbec. Dar iată-l pe jos. Capătă izbituri de bocanc în coaste. Se ridică. Loveşte cu turbare, deseori în vînt. Iată-l iar pe jos, zvîrcolindu-se.

Lupta lui e fără speranţă.

— Rupe-i zotca, anafura lui de derbedeu !

Doi inşi încearcă să-l ţină şi-al treilea se străduieşte să-l calce în picioare. Talpa ţintuită a bocancului întîlneşte faţa celui de jos. Se răsuceşte deasupra ei cu sadism. Apoi „dansatorul" cade, tînărul zvîcneşte totuşi în picioare şi fuge.

— Pune mîna pe el...

Cei trei bărbaţi se iau după fugar. Tînărul se depărtează însă tot mai mult de ei. Are o fugă mecanică, o traiectorie rigidă, dacă ar întîlni vreun obstacol, nu l-ar putea ocoli : s-ar lovi şi ar bufni jos, ca o insectă ce s-ar izbi de un zid şi ar cădea ameţită, cu aripile încurcate. Dar obstacolele s-au ferit din calea lui. A ieşit demult din parc. E pe bulevardul umbros şi pustiu. Continuă să alerge, ca la suta de metri. După un timp, încetineşte şi se uită înapoi : urmăritorii nu se văd, nici nu se mai aud. În faţă se zăreşte o răspîntie foarte luminată, unde-i circulaţie mare. Tînărul aleargă mai încet, trece în marş forţat. Se vede că îşi impune să ajungă la un mers normal. Din cînd în cînd, se uită-n spate, pe bulevardul umbros. Acum sînt şi alţi trecători. Unii dintre ei se holbează şi se feresc din calea fugarului. El se opreşte în faţa unei vitrine. Îşi priveşte hainele boţite. Încearcă să le netezească. Îşi trece palma pe faţă. Degetele-i sînt pline de sînge. Rămîne o clipă în faţa vitrinei, apoi roteşte în jur o privire îngheţată. Porneşte subit într-o direcţie precisă. A intrat în frizeria, încă

deschisă, de vizavi. Lumina orbitoare din salon nu-l avantajează, după cum observă foarte bine în faţa unei oglinzi. Clienţii întîrziaţi, lucrătorii, ucenicul, coafeza, „patronul", toţi îl privesc în tăcere : s-ar putea să fie vreun criminal, sau vreun nebun !

— Vă rog... să-mi daţi voie... să mă spăl puţin... articulează el cu greutate.

Nimeni nu răspunde.

— Permiteţi ? spune el iar. M-am bătut... cu un prieten... pentru o fată... mai spune şi încearcă să surîdă.

Strîmbătura de pe faţa lui îl declanşează pe patron.

— Vă rog... Poftiţi... Du-te şi ajută pe domnu , zice şi-i dă una după ceafă ucenicului.

Tînărul se spală încet, meticulos.

Salonul şi-a reluat activitatea. Toţi furişează din cînd în cînd priviri curioase asupra insului misterios.

La sfîrşit, tînărul arată ca un boxer „încasator". E numai plasturi, echimoze născînde, zgîrîieturi. Totul e ud, proaspăt spălat, pe el : hainele, faţa roşie, părul, pînă şi pantofii...

— Îmi pare rău, zice. N-am nici un ban. Pot lăsa stiloul...

— Nu-i nevoie ! Nu. Vai de mine.

Patronul e mulţumit să scape de bucluc. A şi ieşit de două-trei ori în uşa prăvăliei, uitîndu-se cercetător după posibilii urmăritori.

Tînărul se îndreaptă spre ieşire. Umblă curios, ca şi cum şi-ar calcula pe rînd fiecare pas. Chiar şchioapătă puţin.

— Mulţumesc... Bună seara.

Iese, în tăcerea generală.

Cu aceiaşi paşi laborioşi o porneşte pe stradă.

O umbră i se alătură.

Tînărul tresare.

E fata.

— Ce-i cu tine ?

Tonul lui e străin, ciudos.

— Te-am văzut în frizerie. Te-am aşteptat.

— De ce ?

— Cum de ce ?

— Ai păţit ceva ?

— Nu. Am fugit. Dar tu ? Ţi-e rău ?

— Mi-e foarte bine. Du-te-acasă. E tîrziu.

— De ce mă goneşti ?

— Ai bani ?

— Am ceva.

— Birjar !

O trăsură opreşte lîngă el.

— Urcă !

— Dacă vii şi tu !

— Bine.

Urcă şi el.

Dă o adresă birjarului.

E adresa ei.

Trăsura rulează cam săltăreţ. E un caldarîm din pietre grosolane. Cei doi stau drepţi şi muţi pe pernele negre. După un timp, el o priveşte.

— Noapte bună ! zice pe neaşteptate.

Şi lunecă din mers în afara trăsurii.

ROZAMUNDA

Nu se poate spune că era o orgie.

Era una din acele petreceri de sezon, îndelung aşteptate, pentru care se fac pregătiri multe, din vreme, conciliabule, între femei mai ales, pentru că totuşi, ele — cred eu, dar poate mă-nşel — sînt cele mai organizatoare, desigur în virtutea faptului că au deseori un univers mai redus, gospodăria, copiii, bărbatul, şi asta chiar în cazul cînd practică şi o profesie, sau chiar cu atît mai mult. Dar de data aceasta, ca spre a dovedi că ideea de mai sus nu este decît o simplă prejudecată, petrecerea fusese organizată de bărbaţi, de doi bărbaţi mai ales, care erau şi gazde în acelaşi timp, Arsene şi Bilă.

Oricît ar părea de ciudat, pentru că mai fusesem odată acolo, nu ştiam mare lucru despre ei. Arsene era numele de familie al celui mai înalt, şi am abservat că nimeni nu-l chema altfel, vreun nume de botez sau vreo poreclă, toţi îi ziceau Arsene. Era un bărbat abia trecut de treizeci de ani, înalt şi frumos ca un ţigan de rasă, şi zic ţigan pentru că era tuciuriu bine, păr negru, ochi negri, piele foarte oacheşă, el însuşi fiind îmbrăcat în întregime în negru, pantaloni de catifea, cămaşă

neagră și pe deasupra un cojoc scurt, ale cărui piele și cusături nu mai aveau culori, dar de sub care ieșeau pe toate părțile smocuri de blană de oaie, bineînțeles negre. Arsene era bine legat și cu o suplețe în mișcări neașteptată, cu mîini și picioare foarte lungi, care umpleau încăperea cînd se deplasa, dar în același timp foarte bine articulate, așa fel că nu izbeau nimic, nu deranjau nimic, dimpotrivă, aveau chiar un dar curios de a face ordine, aș spune că erau producătoare de armonii între lucruri. Toate acestea nu m-au mai mirat apoi cînd am aflat că Arsene era pictor, dar totuși nu e o regulă, am văzut în viața mea excelenți balerini care în viața civilă erau foarte împiedicați, sau, dimpotrivă, halterofili jucînd un șah nemaipomenit pe o tăbliță de nici măcar un decimentru pătrat, săltînd micile piese înfipte în găurelele lor cu o delicatețe și precizie care m-au făcut să cercetez mîna respectivă, să văd dacă nu posedă unghii special lăsate să crească, dar nu, era imposibil, l-ar fi scos din „ramură" pe respectivul. Arsene însă se mișca într-adevăr cu o adresă de necrezut printre lucruri, chiar aș spune cu un exces de mobilitate și de fente corporale, ceva animalic, insidios, prevestitor de neplăceri posibile.

Cît despre Bilă, ce să spun, se-nțelege că acesta nu era nici numele lui de botez și nici de familie. Pe acesta din urmă l-am aflat mai tîrziu, m-am interesat, e-adevărat că l-am dibuit cu mare greutate, unii m-au privit chiar ușor nedumeriți : îl chema Candiano Vălimărescu ! Bilă verifica acea părere cum că pe vremuri oamenii erau numiți după înfățișarea lor : Lungu, Scurtu, Negru, Albu etc. (Am avut un coleg de militărie, maramureșan, mare și frumos, care nu se numea altfel decît Marele Traian, și de cîte ori își declina identitatea în fața unui mic gradat îngîmfat, era suduit timp de cîteva minute.)

Bilă avea într-adevăr un cap rotund, accentuat şi de o calviţie precoce, pe care o trata prin tunsori numărul „zero", dar altfel era un bărbat destul de voinic, Arsene nu era nevoit să se uite prea de sus la el. Bilă avea ochi mari, bovini, frunte nobilă, fălci demne, pătrate, şi un surîs permanent, prin care-şi cerea iertare tuturor celor pe care dealtfel îi servea cu veselie şi sîrguinţă. Căci asta era firea lui Bilă : un optimism niciodată descurajat, fără margini, o dorinţă nespusă de a fi tuturora pe plac (şi aici greşesc, nu tuturora, acelora în care el ghicea o valoare), un fel de băiat care aduce sifoane, care găseşte taxiul, care îţi scoate pata groaznică de pe bluza ta albă, care te ascultă cînd eşti mînios, te respectă cînd eşti tăcut şi te „distrează" cînd eşti amărît. Ar reieşi că Bilă era un deficient sau un servil. Nu. Bilă era şi el „grafician", aici era sursa primă a prieteniei lui cu tiranul Arsene, dar un artist cinstit, de talent (dealtfel, a şi devenit între timp o persoană apreciată în mediul respectiv, pînă cînd a dispărut în mod inexplicabil). Bilă era şi un fervent, o adora pe una din prietenele mele, care de fapt mă adusese la această petrecere, o acoperea cu flori, dormea cum s-ar zice pe pragul ei, se ducea să fie bătut cînd ea era supărată (şi Cella avea mînii foarte răutăcioase, putea de pildă să taie părul unei rivale în timp ce aceasta dormea, sau să-şi sufle zgomotos nasul în toiul unei declaraţii de dragoste a unui supirant timid). Bilă era generos, vrednic şi chiar foarte serios. În convieţuirea lui cu Arsene, convieţuire profesională, întrucît încăperile în care avea loc petrecerea constituiau atelierul lor, Bilă aducea nu numai resurse financiare, dar şi estetice şi, mai ales, umane. Menajul lor era echilibrat.

Atelierul lor, de care bineînţeles făcuse rost neobositul Bilă, era situat pe una din străzile „oraşului vecin"

din Bucureşti — uliţe scurte, înguste, înghesuite, pavate cu acea piatră cubică, granit de dimensiuni prea mari, pentru a feri de zdruncinături neplăcute — şi era o clădire mică, la stradă, una din acele „prăvălii" de pe vremuri, compusă din două încăperi, prima unde se exercita micul negoţ, a doua mai în fund, servind drept locuinţă, bucătărie, magazie şi chiar „comoditate", deoarece curte nu exista. Cine ştie cum de fusese „naţionalizată", nimeni nu putea pofti la o asemenea ruină, elementele din comerţul mărunt socialist sau alte oficii minuscule de administraţie locală fugiseră mîncînd pămîntul şi Bilă reuşise să capete repartiţie pentru atelier, motivînd că „galantarul" principal este „tocmai ceea ce îi trebuie unui pictor, adică lumină, multă lumină, înţelegeţi, tovarăşe inspector ?" Vederea atelierului dinafară era tot ce poate fi mai descurajator: tencuială căzută, lemnărie cojită, crăpată, pe alocuri chiar putredă, şi cînd perdelele negre erau trase, ca în această seară, de pildă, clădirea arăta ca un cavou părăsit, nu numai de familie, dar chiar şi de pensionarii săi de drept. Altfel, cînd intrai (de fapt n-am fost niciodată acolo în împrejurări normale, ci doar de două ori, şi de fiecare dată cu prilejuri festive), încăperea se arăta adîncă, spaţioasă, două divane joase şi largi, acoperite cu te miri ce, dar şi cu cîte o cergă miţoasă, o masă mare, largă, masă de lucru, vreo două dulapuri scunde de perete, cîteva scaune, mai ales taburete cu trei şi patru picioare, şi, bineînţeles, cum era acum, o sobiţă de tablă plină de jar, căci, îmi amintesc, era iarnă şi chiar „reveion". Pe jos erau multe preşuri, iar deasupra nişte rogojini noi-nouţe, bine uscate, care fîşîiau plăcut la atingere şi al căror galben-verzui sclipea vesel, îmbiind la petrecere. Bineînţeles

că pereții, mai puțin tavanul, erau tapetați cu cele mai neverosimile „șprițuri" și acoperiți de tot felul de afișe, desene, cele mai multe aparținînd celor doi locatari, dar și afișe propriu-zise, luate din comerț, ca să spun așa, românești, străine, afișe de filme polițiste sau de pastă *dentifrice*. Multe obiecte erau agățate pe pereți sau stăteau pe cele două dulapuri sau pur și simplu pe jos, bucăți de frînghie, butoiașe citadine, linguri de lemn înnegrite de vremuri, coarne seci de berbec, funii de ceapă sau de usturoi, icoane, litografii, mici firme de alamă sau emailate („Sunați", „Intrarea oprită", „Camera de gardă") etc. Dacă această odaie, în care se intra direct din stradă, avea un aer nu numai primitor, dar chiar locuibil, cealaltă era o simplă magazie cu podeaua putredă, neacoperită, trăind într-o culoare cenușie, de la igrasia lucioasă pînă la funinginea prăfuită de păianjeni, și servea ca depozit general. Avînd în vedere prilejul, se instalaseră totuși vreo două cuiere, un bec în plus, precum și un frumos afiș desenat de Bilă : „Atenție ! Chepeng șubred. Dedesubt pivniță insalubră." Ceea ce agrava tristețea încăperii era micul cabinet, foarte „turcesc", în care totuși Bilă instalase cîteva insemne ale civilizației, printre care și o oglindă mare, verzuie, plasată însă în afara cabinetului. Magazia era plină de provizii, sticle, sifoane, cîteva traiste cu alimente, o masă șchioapă purtătoare de tacîmuri, strachini și cești de pămînt de toate mărimile. Se vedea că locatarii căutaseră să se înarmeze cu toate cele necesare.

Am arătat de la început că nu se poate spune că era o orgie. Dealtfel, ce orgii se puteau întîmpla în vremea aceea, „plină de lipsuri", cum atît de absurd se exprimă uneori limba. Cred că era prin deceniul al șaselea. Băuturile și alimentele, altfel în cantitate îndestulătoare, se resimțeau de o anumită lipsă de varietate și rafinament,

atît din cauza „deceniului", a cărui economie nu era așa prosperă, cît și din cauza mediului semiartist, care afecta, cu voie sau fără, moravuri simple, sănătoase, boeme sau chiar infantil sordide. Oricum, de cîteva ceasuri se bea și se mînca foarte mult, limbile se dezlegaseră, cei 15—20 de participanți, dintre care unii se cunoșteau puțin și alții deloc, fraternizaseră, cu prilejul Anului nou, și al mesajelor oficiale de fericire și bunăstare, și se ajunsese la punctul acela, nu critic, dar, oricum, deschis inițiativelor fericite sau nu, cînd toată lumea este bine dispusă, amețită sau chiar beată, cînd se pun în același timp două-trei aparate care emit diverse „muzici de dans", cînd unii țin discursuri, alții fac confidențe, cei mai mulți fiind convinși că-n jurul lor sînt multe ființe agreabile care-i apreciază foarte mult. Din cînd în cînd, veselia unanimă, această stare turbure de bună dispoziție, de inteligență generală, de erotism incipient și universal admis, era întreruptă de anumite jocuri de societate, „mimică", „gajuri", „piese" improvizate, „costumații" inedite, alcătuite din recuzita musafirilor, a gazdelor și mai ales a tuturor obiectelor din cele două încăperi. Se anunțau tot felul de surprize, care erau așteptate cu entuziasm, cu un cuvînt, petrecerea era în toiul ei. Bilă se tăvălea la picioarele Cellei, Arsene dansa și palpa pe rînd două frumuseți foarte tinere, una blondă și alta brună, eu însumi, holtei la acea vreme, „mă desfășuram pe mai multe planuri", fără a-mi neglija cît de cît prietena.

Într-un vacarm binecuvîntat, primul anunț, cum că vor veni și niște „sarmale grozave", a trecut mai puțin observat, apoi, mai ales prin grija Cellei, prietena mea, dar nu mai puțin prin glasul tot mai înăbușit și plin de un secret orgoliu al marelui țigan — sau tigru? — care era Arsene, anunțul și-a croit drum și s-a instalat

în mintea tuturora, menajîndu-şi un loc al său, de frunte, printre nenumăratele delicii, sosite sau nu încă, ale acestei nopţi, care ne elibera pe cei mai mulţi de mizeriile existenţei cotidiene, plasîndu-ne pe diverse trepte ale unui paradis, real dar trecător, cu atît mai aţîţător.

Şi într-adevăr, în mijlocul unui tango dintre cele mai fierbinţi, pe care-l dansam dealtfel cu Cella, căci am spus că n-o neglijam, dar pe care alţii îl dansau cu partenere care-n acel moment le ocupau nu numai trupul şi mintea, dar mai ales fantezia şi restul vieţii, am auzit un strigăt repetat „Sarmale ! Sarmale !", şi pe uşa deschisă larg, ca să poată încăpea întregul mult dorit transport, au pătruns o oală uriaşă de sarmale, înfăşurată în tot felul de cîrpe protectoare, precum şi o fiinţă nu prea voinică, cenuşie şi foarte înfofolită — doar era reveion şi era chiar foarte frig ! — care se tîra parcă în urma acelei oale uriaşe, sau o împingea în încăpere cu ultimele ei puteri, noroc că cineva care deschisese uşa (zăvorîtă din cauza noctambulilor intrigaţi de ceea ce se petrecea în sordida clădire, la adăpostul acelor perdele negre, şi care încercau neîncetat s-o forţeze) trecuse altcuiva, care preluase, atît oala, cît şi fiinţa cenuşie din spatele ei, şi totul se petrecuse destul de repede, şi dispăruse în magazia cu pricina, unde aveau loc evenimente atît de variate, de la „costumaţii" pînă la simple nevoi naturale, sau de la flirturi pătimaşe pînă la căutarea unui sifon sau a unui recipient încă nefolosit.

În timp ce mă delectam cu sarmalele, întins ca un paşă pe unul din divane, la stînga mea, Cella, la dreapta, una din frumuseţile lui Arsene, m-am trezit întrebînd aşa, în general : „Formidabile sarmale. Dar cine se poate tîrî aşa, cu ele, în noapte ? Cînd am văzut-o pe fiinţa aceea..." În acel moment, un hotărît cot în coaste din partea Cellei m-a scos din dispoziţia mea filantropică.

Bănuind-o de nu știu ce gelozie, deși ea n-avea nici un drept asupră-mi, neonorîndu-mă niciodată cu altceva decît cu o delicioasă și, greșit asexuată, după mine, camaraderie, și voind s-o pedepsesc, m-am adresat brunetei de alături, altfel, ce să spun, extrem de apetisantă: „Duduie Carmen (nu mai știu dac-o chema așa, dar i se potrivea grozav și dealtfel nici nu cred că mai era în stare să protesteze la o apelație exotică), credeți că sentimentele mele sînt mai puțin demne de luat în seamă?" Mă refeream, în fond, la faptul că Arsene o ținea strîns la piept, ca și cum sarmalele nu s-ar fi putut devora decît în cuplu. Presupusa Carmen m-a privit languros: „Am chiar mai multă încredere. Sînteți mai blond și mai..." „Să știți, a întrerupt-o brutal Arsene, sarmalele sînt făcute de soția mea, care ea le-a adus, că pînă acum a trebuit să stea în familie, cu bătrînii, cu copiii... Înțelegeți." „Da? — m-am mirat eu, roșind pînă-n rădăcina părului, și deși nimeni n-ar fi putut observa acest fenomen, eu îl știam că mi-a coborît pe tîmple și-mi udă urechile — atunci nu pot decît să vă felicit, domnule Arsene (nu știu de ce n-am putut spune tovarășe, cum era uzul general, acolo și atunci), înseamnă că sînteți posesorul unui giuvaer. Vă felicit și vă..." „Claudiu, dă-mi, te rog, un pahar de sifon!" a tunat Cella în urechea mea umedă, și-atunci am înțeles că iar mă salvează, ca de atîtea alte dăți, am lăsat-o pe Carmen în plata Domnului și, ridicîndu-mă cu destulă greutate, m-am depărtat în direcția unui sifon. „Da, îmi ziceam, pe drumul care, deși foarte scurt, mi s-a părut c-a durat foarte mult, da «Viață de boem», Henri Murger, el, viitor pictor, poate mare, ea, contabilă, ținînd familia, casa, servind, o biată ființă ștearsă, care se bucură de un tigru, măcar cîțiva ani, el cu ai lui, ea cu ai ei, bă-

trînii, copiii, da, da, gospodină, muncitoare, urîţică..." şi m-am întors pocăit la Cella.

Sarmalele se terminaseră, muzicile, două sau trei, reluaseră tam-tamul, perechile erau mai transportate ca oricînd, Cella îmi fusese răpită de serviabilul Bilă, iar eu fumam, nu atît gînditor, cît cu o vacuitate psihică ce se cerea combătută. În acel moment a intrat din „magazie", căci nu-i pot spune altfel, în atelier, o tînără femeie, brunetă, subţire şi pe care n-o observasem pînă atunci, lucru ce nu m-a mirat, deoarece am uitat să spun că din cînd în cînd intra cîte o pereche, primită de Bilă sau de Arsene, rămînea o vreme, apoi dispărea, încît n-avea rost să te emoţionezi la vederea unui chip nou. Totuşi, femeia aceasta mi-a atras atenţia, avea un aer de uşoară lasitudine, privea în jur familiar şi întrucîtva critic, era îmbrăcată cu un gust desăvîrşit, o simplă rochie neagră, mulată impecabil, braţe goale, subţiri, rotunde, pe stîngul cu o brăţară lată de argint, sau, în sfîrşit, argintie, o apariţie foarte *comme il faut*, înaintînd, dacă se poate spune aşa, întrucît nu progresa deloc, ci făcea fente laterale foarte uşoare, mişcîndu-se imperceptibil, pe pipăite, vădit incomodată de agitaţia dansatorilor. Privirile noastre s-au întîlnit, ea a avut aşa ca o părere de surîs, era foarte sprîncenată, de la distanţa aceea n-am înţeles dacă are ochi căprui sau chiar negri, ne aflam întîmplător atunci, în acel spaţiu şi în acele secunde, numai noi doi, şi mi-am dat seama că trebuie s-o invit la dans, cu atît mai mult cu cît, pe lîngă politeţea strictă, mă împingea spre ea şi altceva, pe care la început nu l-am identificat. M-am îndreptat spre ea, mi-am declinat numele şi invitaţia şi am început să ne mişcăm şi noi, cît de cît ritmic, întrucît nu era numai înghesuială şi foarte cald, dar perechile erau cam imprevizibile în unduirile lor, fiind mult prea înlănţuite

şi de aceea uşor rigide. N-am prea înţeles numele partenerei mele, dar aceasta nu conta, ceea ce interesa era buna voinţă reciprocă, consensul cinetic, ca să spun aşa, şi am constatat cu plăcere că ţin în braţe o fiinţă zveltă şi suplă, o feminitate acordată, care reuşea să nu contrazică nimic din atributele, la acea oră destul de dezorganizate, ale persoanei mele. Am încetat dansul cu regret, nu voiam să fiu brutal erotic, şi am socotit că e bine ca după cunoaşterea coregrafică (atît de adîncă uneori) să mai aflu şi alte lucruri despre această femeie. I-am oferit o băutură, o ţigară şi am invitat-o pe divan, la odihnă. Probabil că a apreciat delicateţea mea şi a acceptat toate cu naturaleţe, aşezîndu-se pe divan într-un colţ, la perete, turceşte, dar cu torsul cît de drept, părînd că aşteaptă ceva. M-am grăbit s-o întreţin şi cele ce aflam mi se păreau atît de surprinzătoare, încît o bună bucată de vreme am ignorat amîndoi frenezia din jur, stînd la taclale, ca doi prieteni care nu s-au văzut demult. Da, o chema Arsene, Rozamunda Arsene, şi era soţia gazdei, Rozamunda, da, un capriciu al naşilor, şi deci ea făcuse sarmalele, da, ea cu mîinile ei, ba chiar ea le adusese, desigur fusese cam dificil, era foarte frig, oala grea, şi trebuia să fie şi bine acoperită şi înfăşurată, ca să fie calde, noroc că nu stă prea departe, vreo opt sute de metri, da, e o distanţă, mai ales cu oala, ar fi fost bine dacă venea cineva s-o ajute, dar ea e voinică, nu trebuie să înşele faptul că arată aşa subţire, nu prea a avut timp să se îngraşe, cei trei copii, da, chiar trei, şi toţi băieţi, au avut grijă s-o menţină zveltă, dealtfel nu numai ei, şi meseria, pentru că lucrează, cum să nu lucreze, da, e cercetător ştiinţific, etnograf, are şi deplasări pe teren, nu-i prea uşor, sigur, şi copiii, şi familia, şi meseria, şi Arsene, pe care îl ştie o lume,

dar se descurcă, nu i se pare că-i o eroină, nu, de ce ar fi, se simte foarte bine şi e foarte liniştită...

Eu mă uitam pierdut la ea, îi sorbeam cuvintele împingînd-o mereu spre altele, şi mă întrebam de ce nu-mi pune şi mie Dumnezeu mîna-n cap, să dea şi peste mine o astfel de femeie, o comoară de femeie, şi blîndă şi deşteaptă şi frumoasă, dar modestă, muncitoare neobosită şi blajină, care stă aşa turceşte pe divan, şi subţire şi dreaptă, şi-ţi povesteşte viaţa ei, îţi surîde şi te mai şi învăluie într-o privire căpruie odihnitoare, egală, o femeie care te face să uiţi zarva din jur, zarvă care, ştii bine, se poate uşor transforma în tumult de turpitudine şi dezmăţ.

Într-adevăr, atmosfera se încălzise din nou, dacă aşa ceva mai era posibil, se pare însă că era, cîţiva băteau un fel de tam-tam infernal cu diferite obiecte, iar alţii se lansaseră în dansuri ad-hoc, în care declanşarea brutală de energie alterna cu lascivităţi prelungite. Rozamunda-mi fusese răpită de Cella, nu ştiu din ce cauză şi în ce scop, iar Bilă mă luase deoparte, mă săruta mereu, silindu-mă să beau cu el, deoarece aş fi fost „singurul care-l înţelege". Arsene dansa acum cu amîndouă frumuseţile tinere de care am pomenit la început, şi pe care nu ştiu cum le chema. Era ca un paşă tînăr în harem sau ca un armăsar într-o herghelie sălbatică, în fiecare clipă te puteai aştepta să se năpustească asupra uneia dintre cele două partenere, dacă nu asupra amîndorura deodată. Nu pot spune că ele îl provocau, erau lipsite de originalitate, păreau mai degrabă victime, dar nişte victime care nu numai că erau apetisante, cum am mai zis, ci aşteptau fascinate să li se întîmple ceva, şi pînă atunci se exhibau, sigure de farmecele lor care le făceau atît de dorite.

În sfîrşit, cineva obosi să mai bată tactul, Arsene simţi că se apropie sfîrşitul, le prinse de mijloc pe cele două femei ridicîndu-le cît mai sus, fără a se sinchisi cît erau de dezgolite, şi făcu astfel cu ele în braţe ocolul camerei. Era ca o fiinţă tricefală, poate un sfeşnic cu trei braţe al posibilei luxuri, şi mica promenadă se sfîrşi într-un ropot de aplauze şi urale. Personal, n-am împărtăşit entuziasmul, fumam tăcut într-un colţ şi-l uram pe Arsene, care-şi cheltuia virilitatea atît de grosier şi impudic, dispreţuind astfel în mod public pe acea admirabilă femeie, pe care abia o cunoscusem. Poate o urăşte pentru că-i bună şi nobilă şi intelectuală, m-am gîndit. Pentru că-i face sarmale şi copii şi o domesticitate rafinată. Pentru că-i sobră şi inteligentă şi muncitoare. Pentru că nu-i place arta poate, şi de aceea o socoteşte în fond o filistină bine camuflată, care l-a păcălit.

În timp ce mă risipeam în conjecturi — Bilă mă părăsise chemat de Cella, care se afera în magazie şi-i dădea mereu tot felul de sarcini — am auzit din mai multe părţi că se strigă „Linişte ! Linişte !" Am aruncat o privire în jur, notînd mental că Rozamunda era absentă — nici nu-i de mirare, mi-am zis — şi m-am oprit pe silueta Cellei, care stătea în faţa uşii ce dădea în magazie, într-o poziţie marţială, ca un dirijor ce aşteaptă sfîrşitul rumorii din sală.

— Dans spaniol ! a anunţat ea apoi, cu voce şi gestică de prezentator, şi a împins cu mîna uşa din spate, în timp ce în surdină poruncea : Bilă ! Lumina !

Pe uşa magaziei a pătruns în odaie o fiinţă pe care la-nceput nici n-am recunoscut-o, din cauza luminii slabe, dar şi pentru că-şi ascundea faţa în dosul unui evantai ah-hoc. Îi vedeam numai părul negru, surmontat de

acel soi de pieptene înalt pe care-l poartă spaniolele, cel puţin acelea pe care le vedem noi toţi în diverse spectacole. N-aş putea spune cu ce era îmbrăcată, poate un fel de cearceaf, cine ştie cum tăiat şi prins de Cella probabil, dar nu asta conta, ci faptul că spaniola dansa foarte bine, chiar exact, ne trecea la fiecare pe sub nas evantaiul ei, un fel de bucată de rogojină abil subţiată şi ciuruită, iar fusta largă, adică cearceaful, făcea volute generoase, aproape că zbura în stînga şi în dreapta, descoperind din cînd în cînd nu numai cele mai nervoase gambe din lume, dar chiar şi fuselajul perfect al coapselor. Se făcuse linişte de-a binelea, toţi priveau cu încîntare, era limpede că Rozamunda bătea de departe toate femeile prezente în materie de graţie şi chiar frumuseţe. Cînd însă cearceaful a zburat într-o parte şi evantaiul într-alta şi ne-am găsit în faţa unei dansatoare orientale, o baiaderă aproape goală (nu, nu era un *streap-tease*, nici nu se prea auzise pe acea vreme în România de aşa ceva), mimînd cu măiestrie cînd infinitezimalele mişcări asiatice, cînd exploziile de vitalitate africană, am rămas de-a dreptul stupefiaţi. Etnograful meu se dovedea deci un superb exemplar de feminitate, pe lîngă care micul *sex-appeal* al celor două frumuseţi ale lui Arsene apărea ca o batjocură, ele dealtfel se şi holbau ca proastele în tîrg, nici nu mişcau.

Cînd s-a terminat dansul, recunosc că am fost primul care s-a repezit la Rozamunda, i-am sărutat amîndouă mîinile, i-am spus : „Eşti o zeiţă, doamnă", „Este o zeiţă !" am strigat în gura mare, ca şi cum s-ar fi opus cineva, şi pe urmă m-am retras încîntat în colţul meu, să-mi savurez în linişte descoperirea. Am retrăit momentele respective, am revăzut-o cenuşie, împingînd oala de sarmale pe uşa neagră, apoi mică doamnă şarmantă şi discretă în societate, lîngă care mă simţisem atît de la

largul meu, şi, în sfîrşit, Femeia Dezlănţuită, oferind tuturor marele spectacol al trupului ei, ridicînd erotismul deja existent în încăpere pe trepte nu numai foarte înalte, dar şi foarte intense.

Între timp, petrecerea-şi reluase cursul, se bea, se dansa, se cînta, se flirta, dar mi-am dat seama că vîrful fusese atins, acum nu putea să urmeze decît coborîrea lentă spre „măştile livide al dimineţii", cum zice un prieten al meu. Degeaba se mai vînzolea Arsene cu cele două *girls* ale lui, cînd la dans, cînd pe divan, ceva scăzuse în atmosfera generală de veselie fără frîu.

Iar eu continuam să mă-ntreb : De ce n-o iubeşte Arsene ? Fiindcă este un ţigan, adică un bărbat tribal, pentru care femeia este un obiect şi atît ? Fiindcă este un tigru şi ea o simplă pradă ? Fiindcă este un viitor geniu şi socoteşte că nimic nu-i prea bun pentru el ?

După un timp, m-am îmbrăcat şi-am plecat pe furiş, nici măcar Cellei nu i-am spus, şi-am plîns un ceas întreg, de furie şi de beţie, în camera mea tristă de holtei.

SÎLVIA

Era o zi uscată, foarte înaltă, fără pic de vînt, dar, lucru ciudat, şi fără arşiţă. Soarele se mişca încet pe cerul alburiu, extrem de neted, un fel de uriaşă oglindă concavă, care, deşi lucioasă, era lipsită de forţă reflectorie. Undeva, sus de tot, poate în stratosferă, se insinuase o zonă străină, invizibilă, absorbantă, care filtra cu asprime sîngele solar, reţinîndu-i cuantele datorate pămîntenilor, lăsîndu-l să curgă mai departe, subţiat, fără putere calorică, fără virtuţi excitante. Şi de aceea, desigur, văzduhul de pe plajă se lungise deodată, flămînd de esenţa care i se refuza, rarefiindu-se la extrem, nemaifiind în stare să ţeasă albastrul lui sclipitor, lăsînd în relativă părăsire tot ce era jos: nisipul, inert; mărăcinii, mineralizaţi; trupurile omeneşti, într-o neobişnuită răcoare tăcută.

Dealtfel, plaja era aproape pustie: două-trei perechi care făceau nudism, iar mai departe, în direcţia micului port, nişte siluete, pescari care-şi dregeau uneltele, muncitori sezonieri sau soldaţi care-şi spălau rufele.

— E formidabil azi, Pitulice. Formidabil.

— Ce bine-mi pare că-ţi place, iubitule.

Cei doi erau întinşi pe spate, unul lîngă altul. Vorbeau cu faţa la cer, fără să se privească, cu pauze mari, ca şi cum cuvintele făceau întîi o lungă ascensiune pînă cînd să coboare la celălalt.

— Am un sentiment adamic. Sau edenic. Am aer în oase, ca păsările.

— Şi ieri ?

— Ieri am fost amîndoi altfel. Am fost... tropicali.

Braţul femeii se ridică rotindu-se încet şi palma ei mică şovăi mult timp, căutînd gura bărbatului, apoi zăbovi acolo, vibrînd tot timpul ca o frunză sub adiere. După o vreme, el i-o luă cu blîndeţe şi şi-o puse pe pleoape.

— Azi e altceva. O pace curioasă. Dacă n-ar fi nebuna de-alături...

— Aş vrea o ţigară, domnule ! se răsfăţă ea.

Braţul liber al bărbatului se mişcă şi pipăi în jur, ca un şarpe alb, gros şi orb, care adulmecă. Cînd se auzi zgomotul mărunt al cutiei de chibrituri, femeia-şi retrase domol palma de pe faţa bărbatului. El se întoarse pe o rînă spre ea, aprinse două ţigări dintr-odată şi, după ce-o învălui din cap pînă-n picioare într-o privire amoroasă şi indiscretă, apropie palma de gura ei. Fără să deschidă ochii, femeia luă ţigara şi trase un fum adînc, care-i bombă pieptul şi pîntecele. Avea un profil tăios, calcinat, aproape dur în comparaţie cu masa de păr moale, pufos, platinată de soare, din care acesta se înălţa. Trupul femeii însă, contrar aşteptărilor după un asemenea profil, era cuprins într-o graţioasă alcătuire de curburi generoase, accentuate poate de totala destindere prilejuită de poziţia dorsală în care se afla. Doar subţirimea elegantă, chiar fragilă, a gleznelor sau a încheieturilor mîinilor amintea ceva din tăietura riscată a profilului.

Pînă la urmă, privirea bărbatului deveni probabil grea, căci femeia deschise ochii.

— N-ai voie să mă pîndeşti, zise cu umor şi schiţă un gest pudic.

— Nu te pîndesc. Te iubesc.

O sărută fugar pe tîmpla subţire.

— Ce-i cu nebuna ? zise ea, leneşă.

— Nu ştiu. Totu-i atît de liniştit aici, şi ea, parcă-i turbată. Uită-te şi tu.

Faţă de acalmia de pe ţărm sau poate tocmai din cauza aceea, marea era într-adevăr agitată. Conştientă de vidul relativ creat alături, pe uscat, masa de element lichid se zvîrcolea vizibil, căutînd, s-ar fi zis, să sară din sine, să ocupe această poziţie slăbită a eternului inamic. Pentru aceasta îşi mobilizase toate forţele : culorile de pe imensa piele verde-albastră luaseră tonuri mînioase, închise, valurile se formau departe în zare, ca legiunile, exersînd de mii de ori pe parcurs lovitura pe care aveau misiunea s-o dea malului (după cum arătau nenumăratele — prelungi şi mişcătoare, efemere şi renăscute — linii de spumă din larg), iar plesnitura finală se însoţea de vuiet înfricoşător, neîntrerupt, bubuind nu numai în aerul rărit, dar şi subteran, cît putea mai departe în măruntaiele sedimentate ale pămîntului.

Cei doi, aşezaţi ca un grup statuar — bărbatul în spate, cu toracele uşor scobit, protejînd omoplaţii femeii — cu capetele alăturate, tîmpla ei rezemîndu-se de maxilarul lui, priviră asaltul stereotip, masa de apă verde-lăptos înaintînd încăpăţînată, ridicîndu-se furioasă pe sol, apoi gonind în susul plajei scurte, întinzînd vicleană cît putea mai departe tentaculele de lichid înspumat, retrăgîndu-şi-le în goană, tîrînd după ele nisipul, chiar pietrele, lovind cu ele patul dezgolit al pra-

gului, rupîndu-i ici-colo buza minerală cu această gheară întoarsă, care se transforma repede într-un genunchi murdar de apă nisipoasă, gata să susţină noul val, noua masă verde-lăptos care sosea din urmă şi se trîntea furioasă pe sol, gonind apoi în susul plajei... Mişcarea continuă ondulatorie din larg spre ţărm, perpetua năvală din faţă, şi aşa obositoare pentru vedere, se interfera permanent cu alta, de deplasare spre sud, crestele înspumate goneau mereu spre dreapta, muşcate şi devorate din urmă de monştri nevăzuţi, şi chiar valurile sparte pe plajă nu se recuperau decît douăzeci de metri mai departe, de aceea întregul spectacol avea un aer haotic, ultracomplicat, ameţitor, nu putea fi multă vreme îndurat.

— Observi ? zise el, îngropînd ţigara-n nisip. Valurile au triplat azi partea de plajă umedă. Faţă de cei trei-patru metri obişnuiţi, acum sînt doisprezece. Asta, pentru că aici, la cîţiva metri, apa-ţi trece peste cap. Dac-ar fi un fund cu pantă lină, atunci de mult ne-ar fi udat. Ar fi trebuit să ne retragem tocmai acolo-n spate, lîngă grădini !

— Ce deştept eşti tu, didacticul meu iubit ! zise femeia şi-şi întoarse faţa spre el, aşteptînd.

— Aşa-mi trebuie dacă-ncerc să-ţi explic, murmură el şi o sărută lung pe gură.

Apoi, epuizaţi parcă de peizaj şi de îmbrăţişare, cei doi se despărţiră şi se lungiră iar pe spate, reintrînd fiecare în sarcofagul lui de aer.

De la un timp, vuietul necurmat dar neuniform al valurilor înflori în interstiţii cu un alt soi de sunete, scurte, ţipate, multe, ca larma stridentă, exasperată, a unui cîrd de păsări flămînde.

Bărbatul se sprijini în cot şi privi în jur.

— Ce e ? întrebă femeia.

— Nişte copii. Se bălăcesc.

— Pe valurile-astea ?

— Sînt din sat. Prăsiţi pe malul mării, n-avea grijă.

— Totuşi.

— Hai să ne udăm puţin şi noi.

— Du-te tu. Şi adu-mi şi mie-n palmă. Da' să nu te bagi în valuri !

Bărbatul îşi puse slipul şi porni spre mal. Era costeliv şi nu prea înalt, iar mersul în picioarele goale prin nisip îi accentua zvelteţea. Privirea femeii se lungi pe măsură ce el se depărta, ca fasciculul unui reflector care-şi urmăreşte, gelos şi protector, vedeta. Numai cînd bărbatul dispăru o clipă sub trîmbele de spumă, femeia închise ochii. Apoi îl văzu păşind pe mal, cu vinele de apă încolăcindu-i-se în jurul picioarelor. Se apropiase de grupul de copii şi gesticula. Îndată ce ghici că el avea să se întoarcă, îşi reluă poziţia de plajă. Soarele îi plimba peizaje însîngerate sub pleoape, dar razele lui se odihneau fără putere pe trupul ei, mai degrabă vuietul neîntrerupt o apăsa din toate părţile, punctat cum era la răstimpuri de ţipetele fragmentate ale copiilor, aşa că nu auzi apropierea bărbatului. Stropii de apă săraţi, reci şi grei, o biciuiră şi ea ţipă de spaimă amestecată cu plăcere, rostogolindu-se pe cearceaf, într-un fel de apărare animalică.

— Gata ! Gata ! Ajunge !

El îşi trecea palmele prin păr, pe trup, le încărca de lichidul şiroind şi apoi le scutura rîzînd asupra ei.

În cele din urmă se lungi alături.

— Ţi-am spus să nu intri în valuri, îl dojeni ea.

— Nici n-am intrat. Ţi s-a părut de-aici.

— De ce-ai fost la copii ?

— Le-am spus să aibă grijă. Că-i bat măr dacă se bagă-n valuri !

— Şi s-au speriat ?

— Eu ştiu ? E-o bandă întreagă, şi-o mare fericire pe capul lor.

— Da' tu ? Eşti fericit ?

— Da, Pitulice.

— Şi eu.

El o sărută scurt şi repetat pe toată faţa.

— Meritäm noi ? întrebă ea, după ce el se retrase.

— Ce să meritäm ?

— Fericirea asta.

— Cred că da.

— De ce ? Numai pentru că ne iubim ?

— Nu-i aşa puţin lucru.

— Şi-altceva ?

— Altceva ?

— Da.

— Altceva. Altceva ar putea fi... că avem amîndoi conştiinţa liniştită.

— Conştiinţa liniştită... repetă ea gînditoare.

— Da. Nu ?

— Ba da.

El se întoarse pe pîntece şi-şi ascunse faţa între braţe. Ea rămase pe spate şi palma ei se plimbă un timp pe spinarea rece a bărbatului.

Tăcură amîndoi.

Apoi ea i se adresă şoptit, aplecînd spre el, la nivelul nisipului, profilul ei calcinat.

— Ascultă !

— Ce s-ascult ?

— Ascultă !

— Bubuie nebuna, altceva n-aud nimic.

— Tocmai.

— Aha. Copiii !

El se sprijini întîi în cot, apoi se ridică în capul oaselor.

— Ai simţit tu ceva, murmură, privind cercetător în jur.

Ea vru să se ridice.

— Nu, zise el. Pune ceva pe tine. Puştii fac plajă p-aici.

Suna ceva curios în vocea lui. Nici nu se uitase la ea cînd vorbise, continua să privească în jur.

— Ce s-a-ntîmplat ? întrebă ea, în timp ce-şi potrivea bikiniul.

— Ai să vezi imediat.

Copiii şedeau risipiţi pe plajă, dar dispuşi totuşi într-o vagă formaţie de semicerc, al cărei centru, destul de depărtat, era vizibil figurat de perechea matură. Mai toţi goi, doar două fete de vreo zece ani purtau cîte un vestmînt sumar, se tîrau pe jumătate îngropaţi în nisip, ca nişte animale bolnave, nevolnice, lipsite de grai (chiar dacă-şi mai spuneau cîte ceva, tot nu s-auzea, păreau nişte surdomuţi din naştere), angrenate într-un joc bizar. Mişcările lipsite de scop, privirile iuţi, de un albastru apos, care reveneau mereu pe furiş, la cei doi adulţi, tăcerea în care ritul avea loc, toate dădeau impresia că îndată ce-ai fi întors capul, în spatele tău s-ar fi refăcut frontul unui adevărat asediu, bine organizat.

— Dar sînt groaznici, se sperie femeia.

— Da. Au ceva antipatic. Probabil ruşinea că i-am surprins i-a urîţit aşa.

— Uite cum se tîrăsc !

— Poate să fie şi un fel de joc, un atavism, o linişti el. Ştii că există o anumită voluptate să te tîrăşti gol în nisipul de pe plajă. Tu nu te-ai „îngropat" niciodată în nisip ?

— Ba da.

— Așa că vezi. Pe urmă, sînt de la țară, poate n-au mai văzut nudiști. Știi ce curiozitate aprinsă au copiii pentru goliciunea maturilor.

— Gonește-i d-aici. Nu știu de ce, dar parcă se tîrăsc pe mine.

Copiii continuau să se miște în tăcere, ca o ceată de pigmei, sau de făpturi încă neîmplinite, fără blană, cu pielea roșie, doar creștetele le erau acoperite de păr țepos, zburlit, bălan, aproape alb. Aruncau mereu acele priviri iuți, din ochii mici, de sălbăticiune, comunicînd între ei după un cod semianimalic, sau poate ascultînd de semnale invizibile, care declanșau acțiuni simultane: tîrîre, oprire, ridicarea capului, privire în față, la dreapta, la stînga, surîs fix, cu dinți mici și puțini, fața-n nisip, iar tîrîre, oprire...

— Jucați-vă și voi mai departe, alt loc n-ați mai găsit ? le zise bonom bărbatul, care se ridicase în picioare.

Își aprinse o țigară și făcu cîțiva pași.

Tribul încremeni. Nu era o nemișcare de spaimă, ci o clipă de pauză, după care manejul continuă, de data aceasta însă cu un aer de neutralitate, în direcții variate, demonstrînd pe tăcute că de fapt fusese greșit înțeles, că acțiunile, gestica respectivă aveau cu totul alte țeluri și nici nu era de mirare că un adult nu le pricepea. Ba, una din fetele mai mari se ridică jignită și se depărtă fără vreo direcție anume și fără să bage-n seamă pe cei doi-trei supuși, care o urmară imediat, ca o măruntă suită de vasali.

— Au plecat ? întrebă femeia.

— O parte. Dar nu-i nimic. Poți să stai liniștită.

— Facem un șah ? propuse ea.

— Dac-așezi tu piesele.

— Tot eu, mereu !

Jocul de şah era foarte mic, piesele trebuiau înfipte în cutie ca nişte nituri minuscule. Părul femeii atîrna deasupra, greu şi galben ca mătasea porumbului.

— Nebuna bubuie înainte şi totuşi ce nemişcare curioasă ! zise el. Îmi scot şi eu slipul. Mă strînge.

— Hai, c-am jucat !

Cînd el se aşeză iar, capetele lor se atinseră. Creştetul lui era plin de viţe scurte, umede, castanii. Al ei lucea rotund în soare, ca alămurile.

— S-au dus iar în apă, anunţă ea, într-un rînd.

— Da. I-aud, mormăi el.

Jucară mult timp în tăcere, concentraţi asupra micului obiect de lemn dintre ei ca asupra carcasei vreunui animal curios, zvîrlită de mare pe plajă. Dar numai capetele îşi păstrau poziţia. Trupurile goale, neted şi tutuniu al ei, vînos şi slab al lui, se mişcau neîncetat. Scăpate de sub supravegherea obişnuită, trupurile intraseră într-o realitate a lor, o lume a lor străveche, executau neobosite figurile unui ritual, poate al primelor fiinţe amfibii, neîngrădite în acea agitaţie continuă a lor decît de nexul fix format de cele două capete aplecate asupra cutiei de şah. Erau mişcări bruşte, care se stingeau încet, vibrînd tot mai slab pînă în extremităţile membrelor sau, altele, mişcări lente, giratorii, mişcări de deschidere sau de destindere, marcate de topirea sau arcuirea extremă a liniei şoldurilor. Privite de undeva de sus, cele două trupuri desenau mereu aceleaşi şi aceleaşi cîteva semne hieratice, de milenară stilizare : o pasăre cu aripile larg deschise, valvele concave ale unei scoici uriaşe, cele două pale ale unei elice primitive.

— S-a adunat tot cearceaful sub noi, observă el la un moment dat.

— Da. Şi sîntem plini de nisip. Ne-am tăvălit mai rău ca ăia micii. Tot acolo sînt ?

— Tot.

El întinse cearceaful la loc, apoi se aşeză din nou, de data asta în poziţia scribului antic, care-i accentua îngustimea taliei şi linia dreaptă a umerilor ascuţiţi.

— Eşti o căprioară. Ai şoldul înalt şi plin, iar glezna ca o coardă gata să se rupă, zise el.

— Degeaba încerci să mă distragi cu complimente ipocrite, răspunse ea fără să ridice fruntea, dar întinzînd în aşa fel piciorul încît să prelungească cît mai mult dezmierdarea palmei lui.

— Şah ! izbucni apoi, pătimaşă.

— Te-ai gîndit bine ? Ce-ai să muţi pe urmă ?

— Am să văd eu.

El o învăţase jocul de şah şi ea continua să ardă de dorinţa să-şi dovedească maturitatea.

— Mă rog !

El puse mîna pe una din piese.

— A, nu ! N-am văzut asta.

— Aha ! Bine... Mută altceva atunci.

Clopotul părului ei acoperi iar micul pătrat de lemn. El privi îndelung în creştetul ei. Cînd îşi dădu seama că demult nu mai vede părul cuminte, auriu, ci contemplă craniul ei imaginar, cu oasele lui albe, aproape translucide, şi că urmăreşte cu anxietate oscilaţiile infinitezimale ale liniilor frînte care transcriu îmbucarea parietalilor, se sperie, îşi rupse privirea de acolo şi puse palma lui mare pe capul femeii, aşa cum o pui pe creştetul unui copil : semn de dragoste, de protecţie, dar şi de realitate asigurătoare. „Cum îi iubesc şi oasele !" se minună el în gînd şi ochii lui pribegiră departe, spre micul port din zare, de unde se întoarseră încet, de-a lungul ţărmului, lunecînd vagi peste lucruri.

— Pitulice ! rosti apoi, şuierat.

Ea ridică repede ochii verzi, întrebători.

— Ia uită-te acolo. Parcă s-a-ntîmplat ceva, nu ?

Începu să-şi caute febril ochelarii.

— Da. E ceva, şopti ea, cu ochii la ţărm.

Pe mal, valurile continuau sarabanda lor dezmăţată, spectaculoasă, brutală şi vicleană în acelaşi timp, iar copiii, copiii nu erau în apă, se retrăseseră pe plaja umedă, dar erau în picioare, se uitau toţi spre mare, stăteau înşiraţi pe mai multe rînduri, neregulate şi desperecheate, şi mereu rîndul din faţă, cel mai aproape de apă, se spărgea, cei de-acolo treceau mai în spate, cu gesturi furişe, inexpresive, curmate la jumătate, şi se întorceau iar cu faţa la mare, siliţi parcă de o forţă străină, pe care n-o iubeau, dar care-i atrăgea şi de care nu se puteau apăra.

— Mă duc la ei !

Bărbatul sări în picioare, apoi se aplecă repede să-şi ia slipul, reuşi cu mare greutate să şi-l tragă pe un picior şi, încheindu-şi nasturii din mers, alergă din ce în ce mai iute spre ţărm. Era o bună distanţă, circa treizeci de metri, şi nisipul, întîi fierbinte şi nesigur, apoi rece şi nămolos, îi îngreună paşii. Pe măsură ce s-apropia (copiii nu-l văzuseră încă, continuau să stea pe mai multe rînduri mobile, toţi cu faţa la mare, acum se zăreau chipurile consternate, cîţiva mai mici plîngeau), simţi cum îi urcă sufocant în beregată sentimentul catastrofei posibile.

Cînd trecuse de jumătatea distanţei, un val ce părea uriaş se formă în dreptul copiilor (masa de apă ce se retrăgea dezgolind pragul adînc scobit se izbea de alta care venea din larg), un perete concav verde-alburiu, translucid, se înălţă pentru o clipă şi-n transparenţa lui tulbure şi mişcătoare, desluşi sau i se păru că desluşeşte

o siluetă îngustă, negricioasă, unduioasă, un delfin subțire, o făptură arcuită din alge fluturînde suindu-se închisă în chihlimbarul verzui, apropiindu-se ca în efortul unui salt suprem de creasta tot mai subțiată a valului și dispărînd odată cu prăbușirea acestuia în năvala clocotitoare, spumegîndă, tot mai pedestră, care se năpustea pe plajă, mușcînd în final, neputincioasă și rea, gleznele omuleților muți și nemișcați de pe mal.

Sosirea bărbatului însă însufleți ceata încremenită, rîndurile pe care stăteau înșirați se învălmășiră, priveau toți cu frică la adultul mînios care se apropiase în goană, pentru a se opri brusc, gîfîind, rămînînd înțepenit în mijlocul furioasei bolboroseli lichide, cu capul mult proiectat înainte pe gîtul aproape orizontal, nebăgîndu-i în seamă pe ei, supraveghind cu o concentrare extremă, ce se ghicea dureroasă, suprafața în continuă agitație a apei.

Trupa nevîrstnicilor se grupă automat în spatele omului. Din strigătele și vorbele lor, lansate toate în același timp, pe jumătate înghițite de vuietul mării, bărbatul nu percepu decît o rumoare confuză, sunete desperecheate, apeluri, justificări, învinovățiri, toate îmbrăcate într-o mare spaimă care pulsa înapoia lui: *ea n-a... un val... nu știm... acolo... noi nu... n-a mai...* Iar în față îl sfida marea semeață, amenințătoare, nelăsînd să se vadă nimic înlăuntrul ei, mușcînd mereu din țărm, retrăgîndu-se ca o cățea flămîndă, năpustindu-se vicleană și feroce, lingîndu-se tot timpul pe botul îmbăloșat.

Aproape două secunde omul rămase nemișcat, sinteză a materiei organice, o coardă albuminoidă rigidă de încordare, de frică și de ură în fața elementului dezlănțuit jucînd bezmetic și orb pe străinele, recile și colosalele lui coordonate. Apoi, bărbatul acela costeliv,

cu ochelari, făcu un pas înainte, ca şi cum se hotărîse la ceva, după o scurtă chibzuială, găsise punctul slab al adversarului, descoperise acel loc mort al spaţiului în care cele două voinţe, cea mică, umană, zbuciumată, îndoită, a lui, s-ar fi putut întîlni şi măsura cu cea mare, azoică, stihinică, monstruoasă, a mării.

Un strigăt răsună însă foarte aproape de urechea lui, n-avu nevoie nici măcar să se întoarcă, femeia-l apucase de braţ. Ea-l urmase fără ca el să ştie, alergase în urma lui, tălpile ei înguste se înfundaseră şi mai adînc în nisip decît ale lui, trupul ei graţios pendulase cu regularitatea unui metronom, dar nu rectiliniu, ci torsionat de mişcările necontrolate ale şoldurilor, ale sînilor şi părului.

— Nu! Vlade! Nu! urla ea cu chipul schimonosit, aşezîndu-se în faţa bărbatului, cu trupul ei tutuniu deodată scurt şi vînjos, căci era tăiat oblic sub genunchi de apa nisipoasă.

Dar el nici n-o vedea, avea ochii exorbitaţi şi reci ca ai statuilor, urmărea posedat înaintarea unui val care se apropia încă ascuns, cu o mobilitate subcutanee, rea şi încăpăţînată. Spunea mereu, cu un glas aton, ieşit ca din calmul mecanic şi răguşit al unui magnetofon:

— Cred c-am văzut-o. Era-ntr-un val, Silvia. Era-ntr-un val. Poate-o mai scoate o dată.

— Nu! urlă ea din nou, după care urmară o serie de fraze scurte, repezi. Înoţi prost... Te îneci... Mai bine eu. Nu vreau. Eu înot mai bine. Nu te las. Nu vreau să ştiu... Nu... Nu...

— Poate-o văd! Poate-o văd, repeta el, cu aceeaşi voce cu totul nefirească, depărtată, pînă cînd înţelesul cuvintelor ei îl pătrunse venind cu iuţeală din urmă şi abia atunci o zări, simţi pumnii ei bătîndu-l în pieptul slab, deslusi faţa ei sălbăticită de teamă, de dragoste

posesivă, răvăşită de rugăminţi şi de umilinţă, dar şi tumefiată de furie şi exasperare.

Apucă braţul femeii şi aplecă asupra ei o privire în sfîrşit omenească, ochii lor vărsară instantaneu unii într-alţii un fulger comun, străin, vînăt, crud, cosmic, un fulger care lumină condiţia lor umană, precaritatea curajului şi generozităţii lor, frica de moarte şi ruşinea laşităţii, faţa ambiguă a dragostei lor, furia neputinţei şi durerea nimicitoare pe care o provoacă ireparabilul, greaţa la gîndul nenumăratelor, complexelor, chibzuitelor ipoteze ale raţiunii.

Nu se ţinură aşa, de braţe, ochi în ochi, îmbrăcaţi în vuietul mării, înconjuraţi de bolboroseala insidioasă de la picioare, priviţi de grupul de copii mereu mişcător în aerul subţiat, decît particula infinitezimală de timp, cît fulgerul acela îi electrocută cu propria lor cunoaştere.

— Da... tu nu... sigur... totuşi... dar... mormăia el.

Deodată ţipă la ea.

— Nu mai urla ! Cheamă-i p-aia de-acolo mai bine. Cine ştie ? adăugă, mai blînd, pentru că femeia se chircise sub biciul cuvintelor.

Ea-ndrăzni să-i mulţumească, o flacără din ochi, şi izbucni în sus pe mal, strigînd necontenit după ajutor.

Cînd cei de pe plajă începură s-alerge spre locul nenorocirii, Silvia se întoarse în fugă la Vlad. El continua să scruteze valurile, deplasîndu-se foarte încet spre dreapta, în direcţia curentului de sud, umbla strîmb şi cocoşat, înconjurat de siluetele plăpînde şi scurte ale copiilor, ca un animal adult în restriştе, urmat îndeaproape de un cîrd de căţelandri sperioşi, debili, care i se încurcă printre picioare. Silvia nu îndrăzni să mai strige. Cînd ajunse lîngă el, îl atinse doar uşor pe biceps, cu un gest de recunoaştere, de bucurie nepermisă şi umilită. El îndreptă spre ea o privire goală,

îngheţată, dădu din cap cum că a zărit pe cei care alergau în ajutor, apoi îşi lipi din nou ochii de fiecare val care se spărgea la ţărm, şi nu şi-i mai luă de acolo.

Veni primul sezonist, apoi un pescar, un al doilea.

Nimeni nu intra în mare. Se auzea doar cum fiecare nou-venit punea aceleaşi întrebări pripite, copiii, deveniţi vorbăreţi, dădeau tot felul de răspunsuri, grupul se mărea mereu, începură explicaţiile, comentariile lăturalnice, chiar certuri.

Silvia stătea tăcută lîngă Vlad. La un moment dat îl luase de braţ şi el nu se împotrivise, continua să rămînă nemişcat, surd la agitaţia din spate, cu fruntea încreţită şi cu ochii lipiţi de fiecare val care se spărgea cu vuiet de mal. Se sprijineau împotriva mării, a morţii, a vorbăriei din jur, a timpului care acum abia se tîra, împotriva acelui spaţiu cu aerul poluat încă de dimineaţă şi unde echilibrul fiinţei omeneşti se dovedise mult prea şubred.

— Uite-o ! Vine ! Uite-o !

Dinspre grădini se apropia o femeie scundă, fără basma, alergînd stîngaci, ca oamenii foarte munciţi sau bătrîni.

— Să plecăm ! zise aspru Vlad, şi Silvia se supuse.

El o luase înainte, tăcut, nu se uita îndărăt, trupul lui subţire lucra greu, fiecare călcătură îi urca descompusă pînă în şold. Totuşi Silvia trebui să facă eforturi pentru a se ţine după el.

— Nu pe-acolo, spuse ea într-un timp. Ştii că sînt cioburi.

El nu răspunse, dar trecu automat pe cărarea îngustă, prăfoasă, care ducea la grădina gazdei lor. Ajungînd la gardul scund, scoase cercul de sîrmă ruginită care ţinea portiţa agăţată de stîlp şi rămase cu el în mînă, aşteptînd. Silvia trecu în faţă. Cînd se încruci-

şară, privirile lor se întîlniră o clipă, dar lunecară neputincioase mai departe.

După doi paşi, ea se-ntoarse.

— Lucrurile ! Le-am lăsat acolo !

— Da, zise el şi se răsuci încet pe călcîie.

Porniră din nou, el înainte, ea urmîndu-l, cu capetele în pămînt, ca şi cum îşi fereau frunţile de loviturile furibunde ale mării reapărute, pînă ajunseră la cearceaful mototolit, plin de nisip, în mijlocul căruia minusculul joc de şah strălucea auriu, absurd în părăsirea lui. El se aplecă imediat şi începu să înfunde lucrurile în sacoşa de plajă. Ea însă nu-şi putu stăpîni privirile : jos, spre dreapta, grupul de oameni de pe mal continua să se mişte, fără rost, ridicol, precipitat, ca-n primele filme mute. Se aruncă pe cearceaf, cu faţa-n jos, piesele de şah se amestecară printre şuviţele blonde, şi începu să plîngă în hohote. El se opri din strînsul lucrurilor, se uită la ea un timp, fără să intervină, apoi spuse :

— O văd mereu... cum se ridică în valul verde. Mereu o văd. Mereu !

— Ce ţipi ? strigă deodată femeia, şi profilul ei ieşi de sub părul răvăşit, ascuţit de furie şi de durere. Ce ţipi la mine ? Niciodată n-o să-mi pară rău că nu te-am lăsat. Niciodată !

— Nici nu-i vorba de tine, replică el înrăit. Eu, eu n-am avut curaj. Ştiu că n-o găseam, că mă-necam. Dar o văd mereu în valul verde. O văd mereu.

— Doam-nee ! Doam-nee ! striga ea repetat, printre hohote, lovindu-se cu mîinile peste obraz, ca şi cum voia să ciobească liniile suprasolicitate ale profilului cu micile piese de şah ce i se încrustaseră în pumni. Doam-nee ! Doam-nee !

Iar el stătea nemişcat, tăcut, nu aştepta ca strigătele ei, gesturile ei convulsive să se potolească, era cu trăsăturile amorţite, nu părea nici s-o asculte, nici s-o privească, abia într-un tîrziu observă că ea amuţise, zăcea prăbuşită, şi atunci reîncepu să îndese mecanic în sacoşă tot ce-i cădea sub mîini. Cînd încercă să adune piesele de şah, ea se trezi, avu un tremur ca de repulsie în întregul trup.

— Oooh ! gemu, cu mare lasitudine, dar se ridică şi scutură îndelung cearceaful din care curgeau nisipul şi pietricelele albe şi negre ale figurinelor de şah. Îl împături de multe ori şi, punîndu-şi-l pe gît, ca pe o pedeapsă albă, se îndreptă pe drumul spre casă. Cînd el o urmă, apăru ca silueta încărcată şi şovăitoare a unui mare şi bolnav animal de pustiu.

De data aceasta, ea fu aceea care deschise portiţa. Lăsă cercul ruginit să spînzure stingher pe stîlpul lui şi, fără să se uite îndărăt, o luă cu paşi mici şi împleticiţi pe poteca din mijlocul viei, căci asta era grădina lor, un petic lung de vie.

Nu observaseră nici unul, nici altul că, foarte repede, văzduhul devenise moale în jur, aerul era gustos, aburind, şi că soarele, acum la zenit, turna vertical sîngele lui auriu, gras şi fierbinte, peste rîul verde al viei, un rîu terestru, cu ape puţin adînci, răcoroase şi întunecate, ascunzînd cu greu în sînul lor poporul roşu, brumat, dionisiac al ciorchinilor.

Ei continuau să păşească pe cărarea foarte îngustă, jumătate ascunsă de paroxismul vegetal, ca pe o sîrmă suspendată la mare înălţime.

Abia cînd mai aveau zece metri ca să iasă din rîul verde al viei, femeia se opri, se întoarse, bărbatul se opri şi el, se priviră un timp fără nici o vorbă, apoi beţele de cort, sacoşa, halatele de baie lunecară de pe

trupul lui, jugul alb al cearceafului se desfăcu din jurul gîtului ei, toate aceste obiecte dispărură înghiţite de închipuitul gazon al viei şi nu rămaseră deasupra decît torsurile lor încolăcite, al ei neted şi tutuniu, al lui încordat şi uşor vioriu, unite într-un grup statuar policrom, de care peizajul din jur n-ar fi vrut poate să se despartă vreodată.

Nici unul din ei nu se gîndi atunci, în focul acelei albe înlănţuiri, şi nici nu află mai tîrziu, de-a lungul vieţii, dacă tăria dragostei lor fusese aceea care le ajutase să ingere absurdul, sau dacă tocmai suflul lui tragic, din altă lume, sudase omenescul lor cuplu.

TINCUŢA

De cînd e mama bolnavă, e mult mai bine. E mai multă liniște în casă, „măgarii ăia mari" sînt mai cumsecade, tata e mai blînd, mama nu mai lucrează, nu mai are decît o singură practicantă, care vine din cînd în cînd, și dimineţile el rămîne singur cu ea, ceea ce e foarte plăcut, mai ales toamna și iarna, cînd afară este urît. Astă-vară au fost la băi, la aer, mama și cu ei, toţi copiii. Și anul trecut au fost la băi. Odată au fost la Poiana, lîngă Cîmpina, și a doua oară la Văleni. Acolo sînt multe grădini, e mereu soare, poţi să mănînci prune și corcoduşe cîte vrei, toţi beau lapte, te joci de dimineaţa pînă seara și sînt mulţi copii. Foarte frumos e și mersul cu trenul, sînt staţii multe, coşuleţe cu zmeură și cu mure, faci pipi printr-un burlan prin care se vede cum aleargă vagonul, locomotiva e uriaşă, neagră și scoate fum, pufăie și fluieră, seamănă foarte bine cu trenul pe care l-a avut el, numai că n-are o linie în formă de opt, ci una lungă și mare, dreaptă dreaptă, care nu se termină niciodată. Trenul lui însă s-a stricat demult, nu-l mai are, cine știe pe unde-o fi. Singurul lucru care nu i-a plăcut la băi este că n-aveau privată. Cînd te apuca ceva (ziua, fiindcă noaptea aveau oală-n casă, adusă de la Bucureşti), trebuia să te duci

în dosul casei şi să te-aşezi pe vine şi să te ştergi cu frunze. Asta n-ar fi fost aşa de rău dacă n-ar fi fost cîinii, care veneau şi se uitau la tine. Nu-ţi făceau nimica, şedeau cuminţi şi dădeau din coadă, dar lui tot îi era frică şi arunca cu pietre-n ei să-i gonească, fugeau niţel şi se opreau şi iar veneau. La-nceput n-a ştiut de ce stăteau acolo, pe urmă însă, cînd i-a văzut cum se lingeau pe bot, i s-a făcut scîrbă de ei şi nu se mai juca cu ei, adică nu-i mai atingea pe bot. Victor, care e mare, stătea cu o nuia în mînă şi-i croia pe care cum venea, ceea ce a învăţat şi el şi era distractiv. Victor şi fetele aveau prieteni şi plecau toată ziua, iar el rămînea mai mult cu mama, care stătea la soare pe şezlong.

Ca şi acum, cînd sînt numai ei doi, ea stă în pat şi de acolo îi spune lui ce să facă, pentru că acum el este băiat mare. După ce pleacă tata şi cu ăia marii, care se duc la şcoală, el aranjează prin casă, apoi ia scăunelul şi se aşează lîngă patul ei şi stau amîndoi de vorbă ceasuri întregi şi se joacă.

— Vrei să te-nvăţ rugăciunea ? spune ea.

— Da.

— Bine. Spune după mine : *Tatăl nostru, carele eşti în ceruri.*

Şi el zice după ea.

— Dar ce, mamă, Dumnezeu este tatăl nostru ?

— Este. Noi toţi sîntem copiii lui. Acu, mai departe : *Sfinţească-se numele tău.*

De data asta el se-ncurcă la „sfinţească-se".

— Sfinţească-se !? Cum, şi tata e copilul lui Dumnezeu ?

— Da. Şi tata.

— Bine, dar el e băiatul lui tata-mare. Eu ştiu. De exemplu, domnul Vergu este copilul lui domnul Vergu ăl bătrîn şi-i zice tată. Am auzit eu.

— Şi taţii-mari sînt tot copiii lui Dumnezeu !

— Taţii-mari nu sînt copii. Se zice bunici. Eu de ce n-am bunici ?

— Ai avut, dar au murit.

— Ce păcat ! Mi-ar fi plăcut să am şi eu bunici, ca Vergii.

— Lasă pe Vergii şi zi de la-nceput : *Tatăl nostru, carele...*

Şi el zice, dar se-ncurcă iar la „sfinţească-se".

— Ce-i aia *sfinţească-se ?*

— Adică să-l respectăm pe bunul Dumnezeu, să fim cuminţi, să ne-nchinăm şi să mergem la biserică !

— Dar de ce e-nchisă biserica Sfinţilor ?

— Ca s-o repare !

— Dar nu vine nimeni s-o repare, mamă. Şi toţi copiii se joacă înăuntru.

— Tu să nu te joci în biserică, că-i păcat. În biserică trebuie să te rogi. N-ai văzut cînd te-am dus la Bărăţiei ?

— La Bărăţiei e frumos, dar aici, la Sfinţilor, nu-i nimeni, doar şoareci şi scînduri.

— Cînd o s-o repare, o să vie popa şi o s-o facă frumoasă. Hai, mai departe : *Fie numele tău binecuvîntat.*

— Fie numele tău... Ce-i aia *binecuvîntat ?*

Aici mama se grăbeşte.

— E tot aşa ca la sfinţească-se ! Mai departe : *Vie împărăţia ta...*

— Vie împărăţia ta... Dar ce, mamă, Dumnezeu e împărat ?

— Dumnezeu e stăpînul lumii.

— Aha. Şi împărăţia lui cum e *vie* ?

— Nu, *vie.* Să vină. Să vie împărăţia lui pe pămînt.

— Atunci e vie dacă vine-ncoace.

— N-ai înțeles. Nu împărăția vine. Să fie și pe pămînt tot așa de bine ca și la el în cer. *Facă-se voia ta, precum în cer așa și pre pămînt.*

Asta-i ușor, o spune repede.

— Dar de ce-i zice la strada noastră strada Sfinților ?

— Din cauză că pe strada asta este biserica Sfinților.

— Și cine sînt sfinții ?

— Sfinții sînt niște oameni buni, pe care Dumnezeu i-a luat lîngă el în cer.

— Și asta-i biserica lor ?

— Da.

— Păi de ce le-a dat așa o biserică urîtă ?

— Nu-i urîtă. Are să fie frumoasă.

— Cînd ?

— Cînd o s-o repare. Nu ți-am spus o dată ? Hai, zi de la-nceput : *Tatăl nostru, carele...*

Și iar spune totul de la cap, cu ochii închiși, ca să-și aducă aminte.

— Bravo ! Acu, mai departe...

— Mai e mult ?

— Mai este. Hai, zi : *Dă-ne nouă astăzi pîinea noastră cea de toate zilele...*

Ușor de ținut minte !

— Dar pîinea o luăm de la „Gagel", sau de la brutar.

— Și ei tot de la Dumnezeu o au !

— Pîinea se face din făină, mamă !

— Dar făina cine-o dă ?

— Și la „Gagel" este făină.

— Făina se face din grîu și grîul nu crește dacă nu vrea Dumnezeu.

— Păi n-ai zis că Dumnezeu e bun ?

— Tocmai. Fiindcă este bun, lasă grîul să crească, oamenii îl macină, fac făină și din ea fac pîine.

— Şi din porumb fac mălai şi pe urmă mămăligă!

— Bravo! Vezi că eşti deştept? Ia zi totul de la început.

— Iar de la-nceput?

— Rugăciunea nu se zice decît de la-nceput.

— Bine.

O zice iar de la-nceput. Merge ca pe apă, afară de „sfinţească-se" şi „binecuvîntat".

— *Şi ne iartă nouă greşelile noastre, aşa cum iertăm şi noi greşiţilor noştri...*

— Cum, *greşiţilor?*

— Adică cei care au greşit faţă de noi. Aşa cum Dumnezeu ne iartă pe noi, şi noi trebuie să iertăm pe alţii.

— Aşa cum m-ai iertat dumneata cînd am luat ăia doi lei?

— Nu i-ai luat, i-ai furat. Cînd furi şi cînd minţi, e păcat.

— Da, dar nici dumneata nu m-ai iertat: fiindcă mi-ai tras cu bătătorul.

— Meritai să-ţi trag mai multe, dar am fost eu milosă şi te-am iertat. Mai departe: *şi nu ne duce pe noi în ispită...*

— Şi nu ne duce pe noi în ispită. În *ispită!* Ce-i aia ispită?

— Nu mai tot întreba mereu. Acu se-nvaţă rugăciunea, nu se pun întrebări. Ascultă: *Şi ne izbăveşte de cel rău. În numele Tatălui şi-al Fiului şi-al Sfîntului Duh, Amin.*

— Acu-i gata.

— E gata. Dar s-o spui de la-nceput.

Merge bine, noroc că mama îl ajută cînd se-ncurcă.

— Nu te grăbi. Spune rar, să se-nţeleagă cuvintele.

— Dacă nu-mi spui ce-i aia ispită!

— Ispita e cum ţi s-a-ntîmplat ţie cînd ai văzut hîrtia de doi lei: te-a ispitit, te-ai gîndit că poţi să mănînci ciocolată Berindei, cu toate că ştiai că n-ai voie s-o iei. Dar tu ai căzut în ispită, ai luat-o şi-ai văzut ce-ai păţit.

— Nu-i bine să cazi în ispită!

— Sigur că nu-i bine. Hai: *Şi nu ne duce pe noi în ispită...*

— Dar cine ne duce în ispită?

— Diavolul. Dracu ne duce în ispită... *Şi ne izbăveşte de cel rău. Ăsta-i* Dracu: *cel rău.*

— Cine ne izbăveşte? Ce ne face?

— Dumnezeu ne dă curaj şi ne face puternici, aşa ca să nu-l mai ascultăm pe Dracu, care ne îndeamnă la rele. Hai, mai zi o dată.

El zice, mama şi-a lăsat capul pe perna albă şi de-acolo îl ajută de cîte ori greşeşte. La sfîrşit, el face semnul crucii. Asta ştie demult: ăia marii spuneau toată rugăciunea şi el făcea doar trei cruci şi zicea „în numele Tatălui", la frunte, „în numele Fiului", la umărul drept, şi „al Sfîntului Duh", la umărul stîng, şi „Amin". Întîi a zis „în numele Fiului" cînd ducea mîna la burtă, dar tot mama l-a învăţat că nu-i bine aşa. Acum profită să afle şi cine sînt Fiul şi Sfîntul Duh.

— Fiul este Isus Hristos, Mîntuitorul nostru, care-i fiul lui Dumnezeu. Iar Sfîntul Duh este un sfînt care zboară ca un porumbel. Tu n-ai văzut la icoană? Acolo-i Maica Domnului, cu Isus, iar porumbelul e Sfîntul Duh.

— Dar Dumnezeu nu este!

— Ba este, uite-acolo sus, un ochi mare, îl vezi?

— Da.

— Ăla-i Dumnezeu.

— Şi Amin cine e?

— Amin nu-i nimeni. Amin înseamnă: aşa să fie. Gata!

— Dar Maica Domnului de ce nu e?

— Unde să fie?

— Cînd faci semnul crucii: Tata, mama şi copilul! Mama nu e, numai Amin şi Sfîntul Duh.

— Ai dreptate, zice mama, bărbaţii se aşează mereu în frunte, parcă numai ei ar fi pe lume.

— Atunci aşa să facem: în numele Tatălui, la frunte, în numele Mamei, la burtă...

— Nu! strigă mama şi-l apucă de braţ cu mîna ei slabă şi lungă. Prostule! şi-o bufneşte rîsul. Bătu-te-ar norocul, mai zice ea, printre rîsete.

Lui îi place că ea rîde, dar nu înţelege ce prostie a făcut şi acum ea dă din rîs în tuse, se îneacă, tuşeşte tot mai tare, bagă mîna sub pernă să scoată batista, el ştie că atunci cînd ea tuşeşte, el trebuie să tacă, şi dacă e nevoie, să aducă scuipătoarea.

— Vrei să-ţi aduc scuipătoarea, mamă?

Ea face semn cu capul că nu şi el stă alături tăcut.

După ce mama se opreşte din tuşit, îl mîngîie pe cap şi zice:

— Mîine o să le facem la toţi o surpriză. Să nu spui la nimeni c-ai învăţat *Tatăl nostru*, auzi? Acu du-te şi pune gramofonul şi fii băiat cuminte. Dar ai grijă cum învîrteşti de manivelă. Şi să nu te înţepi cu acul.

El ia scăunelul, îl pune lîngă scrin, se urcă pe el, învîrteşte de manivelă pînă cînd nu mai merge, pune un ac nou, dă drumul la placă să se-nvîrtească şi-apoi potriveşte diafragma. Asta-i cel mai greu! Întîi hîrîie, pe urmă cîntă şi deodată izbucneşte o voce ţipătoare: *„La cîrciuma din şosea, iàu, zeau, zeau, zeau, zeà! Stă naşu' cu fină-sa, iau, zeau, zeau, zeau, zeà!"*

Lui îi place foarte mult : „Iàu—zeau—zeau—zeau—zeà“ şi cîntă mai tare decît gramofonul cu goarna lui roz-violetă, care, dac-o scoţi de la gramofon, poţi să strigi în ea şi ţi s-aude vocea de douăzeci de ori mai tare. A văzut el pe Victor cum cînta şi a încercat şi el. Parcă-i o trompetă ! Victor chiar îi zice aşa, dar mai scurt, „trompă“, deşi nu seamănă cu trompa elefantului, pe care a văzut-o el într-o poză.

Şi alte lucruri face el cînd e singur dimineaţa cu mama. Îi citeşte din cărţi, pentru că el a învăţat să citească. Întîi a învăţat literele, dintr-o carte veche de-a fraţilor lui, căreia i se zice „abecedar“, şi pe urmă a învăţat să citească şi cu litere mici şi-i citeşte mamei chiar şi din *Universul*, unde-i mai uşor, fiindcă sînt şi multe litere foarte mari. Citeşte chiar şi poezii, din altă carte, *Balade şi idile*. Prima dată el a zis *bàlde şi ildìe* şi toată lumea a rîs de el, dar nici ei nu sînt mai deştepţi, pentru că n-au ştiut să-i explice ce sînt alea „balade“ şi „idile“. Au zis că sînt poezii.

— Bine, balade înseamnă poezii, dar idile ce-nseamnă ?

— Tot poezii.

— Aiurea ! Cum tot poezii ?

— Uite-aşa, bine, tot poezii, şi cară-te d-aici, că am de scris, a zis Victor, care vorbeşte urît, a spus şi mama.

De fapt, tot mama l-a lămurit.

— Balade sînt poezii mai mari şi idilele mai mici. Aşa cum voi sînteţi toţi copii, dar ei sînt mai mari şi tu eşti mai mic.

— Eu sînt idilă ?

— Da, tu eşti o idilă, rîde mama.

— Auzi, Victor, tu eşti *baladă!* Bă, ladă! Vic-tor bă-la-dăă! Vic-tor bă-la-dăă! Ia uite, mamă, la Victor, nu mă lasă-n pace!

Altă dată el aduce albumul cu fotografii şi se uită amîndoi la ele.

— Cine-i asta?

— Asta-i mama mea şi bunica ta!

— Da? Ce grasă era!

— Nu era grasă. Era bolnavă.

— Aşa, ca tine?

— Aşa, ca mine, şi mama oftează.

Aduce şi albumul mamei: o carte frumoasă de tot, cu coperte de catifea verde şi cu o încuietoare de aur. Înăuntru sînt foi groase, galbene. Pe unele sînt poze. Pe altele sînt poezii scrise de tata pentru mama. Pe altele sînt funde presate cu cîte o şuviţă de păr. E păr de-al lui Victor, de-al Lenuţei, de-al Irinei. Fiecare dintrei ei are acolo cîte o şuviţă de păr galben.

— Şi erau şi ei aşa mici ca mine?

— Da, aşa ca în tablou, şi mama se uită la peretele din faţă.

Acolo e un tablou mare, toţi trei fraţii lui stau pe o canapea şi au toţi cămăşuţe cu fundiţe la umeri şi cîte o fundă mare pe cap, afară de Victor, care-i băiat, dar şi el avea părul lung.

— Şi eu, pe vremea aia, unde eram? spune el, pentru că-i pare rău că nu-i şi el acolo, cu ei, pe tabloul cel frumos şi mare.

— Pe tine te-a adus barza mult mai tîrziu. Dar, uite, eşti şi tu aici, cu toţii! şi-i arată altă fotografie, unde sînt cu toţii: tata în picioare, cu guler tare şi manşete albe, mama pe scaun, cu o rochie frumoasă, Victor, Lenuţa şi Irina pe-alături, şi el, lîngă genunchii mamei, îmbrăcat marinar şi cam supărat.

— Dar de ce sînt supărat eu aici ?

— Fiindcă ai plîns. Nu voiai să stai nemişcat.

— Ce prost eram !

— Da, erai foarte prost. Dar fiindcă erai mic. Acuma aproape că ştii să citeşti.

— Şi ştiu şi rugăciunea toată.

Şi o recită repede de la un cap la altul.

Ceea ce face şi a doua zi dimineaţa, dar în prezenţa tuturor. Mama stă în pat. Tata şi cu ăia marii sînt toţi la masă, beau cafeaua cu lapte şi trebuie să plece, copiii la şcoală, tata la slujbă. Înainte ca ei să înceapă, mama zice :

— Acuma staţi, nu mîncaţi încă !

Ei se uită toţi la ea, curioşi, dar ea-i zice acum lui, care-i încă în cămaşă de noapte.

— Hai, aşează-te în genunchi şi spune !

Şi el se-aşează în genunchi, în mijlocul patului, îşi împreună mîinile, se uită fix la Maica Domnului, care stă cu capul pe o parte, şi, cu inima cît un purice, ca să nu greşească, face semnul crucii şi începe.

— Tatăl nostru, carele eşti în ceruri...

În jur e o mare linişte, numai vocea lui se aude, trece cu bine de „sfinţească-se" şi de „binecuvîntat", îl aude pe Victor chicotind şi pe mama sîsîindu-l, dar nu întoarce capul, îi dă înainte („Vai ce lungă este !"), ajunge la „şi ne izbăveşte", trece şi acest hop şi, după ce-şi face crucea cu „Amin", la sfîrşit, se aruncă cu faţa-n pernă, deoarece îi ard obrajii.

Deodată tot felul de glasuri, toţi vorbesc, el nu înţelege, dar pînă la urmă aude glasul gros al lui tata.

— Bravo, mă Prîslea, şi-l mîngîie pe cap, cu mîna lui mare, care totdeauna miroase a tutun. Poate ăsta să fie mai breaz la şcoală, spune tata mamei. Hai lighioanelor, mîncaţi mai repede, lua-v-ar vînturile mării !

— Nu mai vorbi așa, îl dojenește mama din pat.

— Las' că n-o să-i fac marinari ! zice tata și, la sfîrșit, cei trei își iau ghiozdanele.

— Cărel, cărel ! îi mînă tata cu bastonul, ei au ieșit, tata își pune pălăria tare pe cap. La revedere, Tincuța dragă, și iese pe ușă.

Abia acum se dă și el jos din pat și se duce la patul ei.

— Să pun gramofonul ?

— Pune-l, și mama închide ochii, pentru că e obosită.

Și uite că acum afară-i iarnă, pe mama au mutat-o dincolo, ei, copiii, nu mai au voie să meargă la ea decît foarte rar, acolo e mereu întuneric, și a venit și doctorul Puțureanu, pe care-l tot căutau de luni de zile — Ce nume ! Puțureanu ! — el nici nu l-a văzut, cu toate că ar fi vrut foarte mult. Puțureanu e cel mai mare doctor, are un „ser", dar doctorii ăilalți îl dușmănesc, a auzit el de la tata, îl dușmănesc pentru că-i mai deștept ca ei și nu-l lasă să vie să vindece bolnavii, dar tata l-a rugat atîta, că a venit, dar numai o singură dată. Fără mama, e plicticos, n-are cu cine să se joace, n-are cu cine să stea de vorbă, nu i se mai dă voie să pună gramofonul (l-au și dus „dincolo"), tanti Săftica zice că „se trezește mama".

— Dar ei îi place ! Știu eu ! obiectează el.

Nimic n-o înduplecă însă pe tanti Săftica, femeie neagră și cîrnă și cu ochi verzi, și are un băiat și o fată, iar băiatul, care-i vărul lui, se numește Marin și poartă părul lung ca fetele.

Iar cînd se duce odată la mama, vede că ea s-a făcut urîtă, are părul nepieptănat, e foarte slabă, pe obraji sînt numai pete roșii, galbene, negre, și el nici n-are voie să vorbească, doar să-i pupe mîna, care stă pe cuvertură, e albă și rece. Pe urmă, tanti Săftica îl apucă de

umeri şi-l împinge să meargă iar în odaia cealaltă, el însă se smuceşte, vine iar lîngă pat, dar mama nu-i zice să mai stea.

— Luaţi-l de-aici ! spune ea în şoaptă şi atunci el e foarte amărît şi pleacă singur, pentru că ea nu vrea să se mai joace cu el.

Aşa trec zilele, tot mai mici şi mai urîte, încît e o fericire cînd tanti Săftica îl ia în vizită la Marin şi-l lasă să doarmă acolo, unde se joacă amîndoi, el citeşte seara din *Steaua Copiilor,* nişte cărţi mici şi colorate, şi Marin îl ascultă cu gura căscată, şi chiar sora lui mai mare, Tanţa, se miră de unde ştie el să citească dacă n-a fost încă la şcoală. El nu-şi mai încape în piele de mîndrie :

— Singur am învăţat !

— Mama ta are să moară ! zice Tanţa, şi se uită curioasă la el, cu ochii ei mari şi negri.

— Eşti o proastă ! se supără el. Ba a ta are să moară.

Tanţa însă îl cîrpeşte, el plînge, se duce la nenea Costică, acesta mormăie.

— Fată mare eşti tu, Tanţo ? Îţi pui mintea cu ăsta micul ? Nu ţi-e ruşine să spui nişte prostii aşa mari ? şi-i dă lui voie să aprindă bricheta, dar el nu poate, îl ustură degetul, şi-atunci nenea Costică i-o aprinde, şi el suflă şi-o stinge.

Cînd se întoarce acasă, nu intră însă prin curte, ca de obicei, ci direct din stradă, pe la uşa cu galantare, care acum sînt acoperite cu nişte pînze mari, negre, şi înăuntru e lume foarte multă, toţi îmbrăcaţi în negru şi toţi plîng, iar în mijloc, pe un pat nou, este mama, sus, într-un coşciug galben cu dantelă albă, şi tata-l ridică de subsuori s-o vadă şi-i spune să-i pupe mîna, care acum este galbenă şi mai rece decît oricînd. Se uită la mama, e foarte frumos pieptănată, şi roşie în

obraji şi pe buze, demult n-a mai văzut-o aşa. Dar tata nu-l lasă să se uite mai mult, îl pune jos.

— Luaţi-l d-aici şi duceţi-vă dincolo cu el, zice tata surorilor lui, pe care abia acum le vede.

Amîndouă sînt îmbrăcate în negru, au rochii noi, şi fiecare îl ia de cîte o mînă şi se duc cu el dincolo.

— Stai, să mă mai uit ! protestează el.

— Nu-i voie aici, lîngă catafalc ! zice încet Irina, şi-l trage după ea, dar el merge cu capul întors, pentru că e frumos „catafalcul" ăsta, e plin de flori şi are lumînări aprinse în sfeşnice mari, de aur, şi...

Dar degeaba, l-au tîrît dincolo şi-au închis uşa după el.

Pe urmă, l-au băgat într-o trăsură, era chiar un „cupeu", şi el şedea între patru femei în rochii negre, toate sînt mătuşi, unele sînt de la Ploieşti, şi toate plîng şi stau cu batistele la ochi. Lui îi place cu trăsura, dar vede că ele plîng într-una, tanti Săftica îi zice :

— Plîngi, puiule, plîngi !

Şi-atunci se forţează să plîngă şi el, dar nu reuşeşte, oricît încearcă.

— Vai de copilul orfan de mamă, zice o mătuşă din Ploieşti.

Şi iar încep toate să plîngă, şi el, deşi este orfan de mamă, nu poate să plîngă, şi nici nu crede ce spuneau Lenuţa şi Irina, că pe mama o îngroapă în pămînt şi că n-o să mai vie niciodată.

Ba o să vie !

O să vie iar, şi-o să stea în pat. Şi el are să-i pună gramofonul, şi-are să-i citească din *Universul*, şi-au să se joace amîndoi.

Degeaba încearcă toţi proştii ăştia să-l mintă !

VERONICA

(Diptic)

14 iulie 1957

1.

Nu știu să scriu. Sau poate știu, dar n-am scris niciodată. Sînt bolnav. Sînt lovit grav. Zburam nepăsător (așa se scrie ?), mă rog, ca o pasăre : să zicem zborul razant, săgetător, ultrapreocupat al rîndunicii. Zburam deci, nu nepăsător, ci foarte pragmatic, plin de forță (viteză !), beat de viață. Și deodată, pac ! Am fost lovit. Am căzut. Am căzut jos. Jos de tot. Fulgerător și fără oprire. Poate mai cad și acum. Tot ce-i posibil.

Boala ! N-am fost bolnav niciodată. Adică nu, sigur, am suferit de diverse maladii. Am fost chiar și operat. Dar alea nu erau boli. Nici operația (dealtfel foarte simplă : apendicită !). Accidente trecătoare, nici n-aveam timp să mă gîndesc la ele. Nu-i bine zis n-aveam timp, n-aveam *nevoie* să mă gîndesc la ele. *Eu*, eu eram foarte sănătos și foarte preocupat de o mie de lucruri : amor, politică, profesie ! Mă-nțepa o albină, călcam într-un spin sau într-o baltă, mă izbea o creangă sau mi se încîlcea în păr un cărăbuș, sau îmi cădea un dicționar pe picior sau chiar mă aflam pe front (tot aia era !) : amănunte, lucruri curente, neînsemnate, pentru că eu zburam : repede, sus, drept, precis ! Și deodată, pac : Boala. O boală cu b mare. Nu interesează care. Se știe care sînt. Deci,

o boală mă izbeşte, neanunţată, mă doboară din zborul meu superb şi mă duce-n jos, în Jos, implacabilă încă din prima clipă, şi de luni de zile încoace.

Nu ştiţi ce înseamnă o boală. Sau poate ştiţi, unii. Cei mai mulţi însă nu ştiţi, cum nu ştiam nici eu. Plecasem dimineaţa din Bucureşti, era un polei grozav, toţi şi toate lunecau, casele, oamenii, tramvaiele, norii, gîndurile, numai eu goneam: repede, drept, precis! Întîrziasem. Totdeauna în viaţă am luat trenul în ultimul minut. Nu ştiu de ce. Ca să nu pierd timpul? Ca să-mi dovedesc că stăpînesc lucrurile şi pe mine? Ca să mă joc de-a punctualitatea, de-a exactitatea, de-a „bunul reflex" ? Nu ştiu. Nu mă-ntrebam. Acum mă-ntreb. Şi tot nu-mi pot răspunde mulţumitor. Goneam deci şi, nimic mai normal, am alunecat şi-am căzut. Am alunecat foarte frumos. Mult timp. Întîi într-un picior, apoi în celălalt, braţele basculau trecînd pe deasupra capului, zvîcnind înlături după dinamica enigmatică a echilibrului instabil, pînă cînd m-am întins pe trotuar (slavă Domnului că nu eram în mijlocul bulevardului), lunecînd în continuare, ca o sanie fără ocupant. În faţa ochilor mei luneca valiza, scăpată de unul din braţe, dreptul, pe cînd bascula. (Mai înainte de a bascula, ciudat, valiza mă lovise cu colţul în coastă, duşmănos, scurt, în treacăt.) Inutil să spun că m-am ridicat cît ai zice peşte (cum se zice !), am înhăţat valiza călătoare şi m-am năpustit în primul taxi. Mă durea coasta, înjuram, dar, sincer să fiu, îmi plăcuse stilul alunecării şi mai ales curba descrisă de valiză, care, după ce m-a-mpuns, s-a ridicat deasupra capului, mi-a luat-o înainte şi s-a prăbuşit în faţa ochilor, cu pocnet surd şi suferind, parcă voia să-mi arate drumul.

Am prins trenul în ultimul minut, lac de apă, în miezul iernii.

Poate că acesta fusese Semnul. Bineînțeles, nu l-am luat în considerație. Continuam să zbor: repede, sus, drept, precis! Mă durea coasta. A doua zi eram răcit bocnă, iar cînd răsuflam, coasta lovită se-ncorda și țipă. Țipa ea și țipam și eu. N-am avut ce face, am chemat un doctor: „O fi fisurată, chiar ruptă, biata coastă!" mă grozăveam eu. „Nu, nu-i ruptă. Veniți mîine la spital, să vedem exact ce e!" Medicul era țigănos, amabil și chiar ambiguu patern. Alt Semn. Nu l-am înțeles nici pe ăsta. A doua zi, după ce m-au frecat în diverse cabinete și laboratoare, mi-au anunțat Boala: „Nu cu coasta ai dumneata ce ai. Dumneata ai de fapt Cutare. Ai un avantaj c-ai descoperit-o la timp. Trebuie să știi să folosești acest avantaj."

Și dă-i cu sfaturi și consilii...

Boala. Boala înseamnă sfîrșitul zborului. S-a terminat cu: repede, sus, drept, precis! Nu numai că nu mai zbori, dar ieși din rîndul oamenilor. Din păcate nu ieși de tot, pentru totdeauna, ca-ntr-un accident mortal, adică din zbor, dispărut în timpul zborului, în plin zbor, în plină splendoare prin urmare. Nu. Zbori în jos, cum am mai spus. Zbori în jos, dai jalnic, tot mai jalnic din aripile moi și toți te văd. Toți văd cum *decazi*, te compătimesc, mai sincer sau mai ipocrit, dar *deja* nu-i mai interesezi, ei au zborurile lor, separate, neînduplecate, poate semețe, *ei continuă să zboare*, iar tu știi, *tu știi*, că nu vei mai putea zbura niciodată, ba mai mult, îi încurci cu fîlfîielile tale prăpădite și muribunde. Atunci am scris Soției. Soției, Iubitei mele. „Ții minte, scriam eu, cu humorul morții, îți spuneam că după mine nu mai poți să fii mireasă decît lui Cristos? Ei bine, te dezleg. Zeul tău (mă credeam zeul ei, și eram!) e distrus."

Boala. Sigur, ea, Femeia Mea, a venit, m-a iubit, m-a mîngîiat, m-a consolat, m-a asigurat, m-a îmbrăţişat, mi-a plîns de dragoste (cel mai frumos plîns !). Dar am simţit-o. Era lovită. Lovită prin mine. De mine. Cu mine. Trebuia să zboare singură. Ştiam că-i pripită, că-i vulnerabilă, că nu voi mai fi *lîngă ea,* asigurător, Zeul cel Bun. M-am smuls pe furiş din viaţa ei. Pe furiş, pentru că nu voiam să apar teatral, pentru că nu voiam s-o *lovesc* în continuare, pentru că nu mai eram Zeul ei, atotputernic, pentru că intrasem, nu-i bine zis, coborîsem, într-alt tărîm, nu mai comunicam normal, de pe aceleaşi poziţii, eu eram Jos, ea continua să fie Sus. (Abuzez de majuscule, dar ce să fac, nu ştiu să scriu.) Deci, nu i-am spus, dar am părăsit-o. Cu moartea în suflet, dar ce contează moartea-n suflet, cînd tu o ai în trup, o simţi cum te roade ? (Sau ce dracu face ea acolo, în tine, ca să te integreze ei...) Iată dar, prima pierdere. Incomensurabilă. Jumătate din tine : Iubita. Mi-am părăsit Iubita. Înainte ca cineva să mi-o ia, fără ca ea să ştie, pentru că n-ar fi acceptat, şi ar fi început să fîlfîie şi ea, schilav, lîngă mine. Orgolios ? Poate. Şi de ce nu ? Orgoliul, Boala nu mi-l poate lua. I-am jertfit în schimb Iubita.

Boala. Se instalează în conştiinţă. Prezenţă permanentă. „Tovarăşă de viaţă" (cîtă a mai rămas). Tiranică, posesivă, inseparabilă. Tot timpul o cercetezi, o pipăi, o adulmeci, cauţi s-o ghiceşti, îi făureşti *„pedigree"*-uri, descoperi că eraţi uniţi ereditar, închipuieşti programe înscrise în gene, te lupţi cu ea, o loveşti, o îmbrăţişezi cu voluptăţi abjecte sau ucigaşe, vorbeşti cu ea, e singurul tău, obligatorul tău interlocutor. Ai ieşit din rîndul oamenilor, crezi că eşti singur, te lamentezi, dar nu eşti singur, eşti cu Ea, de dimineaţa pînă seara, companie

deprimantă, şi cu fiecare tentativă de a-i scăpa te descoperi mai împuţinat.

Boala. Te întoarce pe scara vieţii. Te face din nou copil, dezarmat, timid, slab. Îţi fură Iubita, îţi fură Prietenii, îţi interzice Munca şi accesul în lumea obişnuită, depărtează de tine vinul tare al Efortului şi-ţi năvăleşte chiar în vise. Te împachetează încetul cu încetul, face din tine un organism cu tot mai puţine şi mai sărace reacţii, parcă te şi vezi un fel de conservă vie, un „semipreparat" alimentar, pentru cine ştie ce consumatori grăbiţi, dar pretenţioşi: să pară viu, să mai fie viu! Caăia care mănîncă şerpi vii sau creier de maimuţă vie!...

Asta este Boala. O mică parte din ea. Cît m-am priceput eu s-o descriu, de-aici de Jos, unde m-a împins şi unde totuşi rezist. Nu ştiu dacă rezist cu succes, sau pur şi simplu sînt tasat în asemenea măsură de povara ei, încît forţa ei a ajuns la limită, şi dacă vrea să mă distrugă, atunci trebuie să treacă la mijloace mai dure, mai pe măsura mea. În prezent, sînt strivit, i-adevărat. Vegetez, n-am sentimente, nici idei, n-am poftă, n-am puteri pentru a întreprinde ceva, sînt inutil, retras în adîncul meu, poate că doar instinctul vital pulsează înăbuşit undeva în mine. Sînt ca acei microbi care în faţa „vicisitudinilor existenţei" se autoînchistează şi aşteaptă vreme de secole vremuri mai bune!

Sînt deci bolnav. Cam fără speranţă. I-adevărat că sînt însă încăpăţînat de felul meu. D-aia şi zburam eu aşa frumos: repede, sus, drept, precis! Am pierdut Iubita, Munca, Prietenii. Sînt singur cu ea, cu Boala. Singur, dar încăpăţînat. N-a reuşit să mă termine atît de repede cît îşi pusese în plan. Rezist ca un adevărat profesor de matematici ce sînt, dar care a uitat matematicile. Stau şi-mi număr încăpăţînat moleculele pe care le mai am. Un capital mic: cîteva globule (mai bine

spus decît molecule) albe, roşii, transparente. Eu joc pînă la sfîrşit ! Totdeauna. Mizez şi pe ultima, cea mai infimă şansă.

Şi, iată, şansa a venit.

Se numeşte Alba. Adică eu am numit-o aşa. Nu ştiu cum o cheamă. I-am zis apoi Dalba, oricît de trivial folclorizant sună. I-am zis Dalba fiindcă are părul alb. Nu alb. Cărunt, foarte cărunt, o căruntețe (există acest substantiv ?) frumoasă, formată din fire albe şi negre. Nu ştiu dacă există şi fire de păr, adică păr, cenuşiu. *Cendré*. Nu, probabil nu există, *cendré*-ul se obţine cu chimicale, ştiu de la nevastă-mea. Soţia mea, ea, Iubita, Părăsita. Căci am părăsit-o. Ea se află undeva, pe tărîmul Sus, acolo unde eu nu mai sînt de luni de zile. Ea n-are nimic cu Dalba. Ea nu se poate supăra pe Dalba. Ea nu se poate supăra pe ceea ce pe mine m-ar putea, într-un fel, în orice fel, salva.

Prin urmare, apare Dalba.

Dalba. Ha, ha ! Dalba se luptă cu Boala. Se luptă bine, deşi habar n-are de menirea pe care eu i-am hărăzit-o. Dalba este o femeie. De fapt, pentru mine, o fată. O fi ea căruntă, deci, în viaţa lor, acolo Sus, o fi femeie, dar aici Jos, unde sînt eu, Dalba este o fată. Dalba este o fată, poate are doisprezece, poate cincisprezece ani, ea trebuie să fie mică, foarte mică, pentru că eu sînt atît de împuţinat că n-am forţa pentru o iubire cu o Femeie. Cele cîteva globule nu se pot aprinde decît cu lumina slabă care convine pubertăţii, sau cel mult adolescenţei. Deci, Dalba este o fată care a reuşit să coloreze puţinele mele globule, şi-atunci eu m-am aprins, destul de palid, ştiu, dar m-am aprins. Şi Boala s-a-nfuriat văzîndu-mă aprins. A suflat ce-a suflat peste mine, cu aerul ei otrăvit (anaerob i-aş zice, chiar dacă-i inco-

rect !), dar nu m-a putut stinge. Şi-atunci, m-am agăţat de Dalba. Ca un ciulin, ca un funigel. (Nu ştiu cine-mi spunea că funigeii sînt bale de vacă. Or fi, dar sînt lipicioşi. Nu-i mai poţi lua de pe tine !) Deci, eu m-am lipit de Dalba. Ea nu ştia. Eram atît de uşor, de imaterial, încît nici n-avea de unde să ştie. Dar eu mă hrăneam din ea şi dădeam cu picioarele în Boală.

Înţelegeţi, deci, că am iubit-o pe Dalba. Că o iubesc, de fapt, şi acum, după toate cele ce s-au petrecut. Am să vă povestesc totul. Vouă. Nu ştiu cui, Vouă. Vouă care veţi citi poate, vreodată, ce zmîngălesc eu aici, pe această hîrtie, din Ţinutul meu de Jos, unde încă mă mai aflu. Încă. Veţi vedea de ce. Voi, pe care vă urăsc puţin pentru că existaţi, trăiţi, sînteţi nişte nesimţiţi. Sigur că vă invidiez. Dar în nici un caz nu mă voi umili. Aşa sînt eu. Joc pînă la ultima carte. Cum se spune : pînă la ultima picătură de sînge ! Ce, sînge ! Pînă la ultima picătură de salivă, de limfă, de albumină !

Ultima mea picătură de viaţă este Dalba. Dar să vă vorbesc puţin despre ea. Nu atît Vouă, cît mie.

Ea, Dalba.

Dalba este o căprioară. Ştiu, o să ziceţi că-i o comparaţie nu numai răsuflată, dar chiar (nu vreau să scriu cuvîntul !)... Degeaba. Dalba este o căprioară. O căprioară cu părul cărunt. De ce o fi avînd părul cărunt, la nişte ochi atît de albaştri ? M-am întrebat, dar am decis că nu mă interesează. Eu am început s-o iubesc pe Dalba după toate regulile, un timp uitate, ale copilăriei. Cum iubeşte un copil, un bărbat viitor : total şi ascuţit. Te doare grozav cînd iubeşti după sistemul infantil. Vă spun eu, care am verificat acest lucru la cei peste patruzeci de ani ai mei. Iubirea infantilă este de o mie de ori mai puternică, mai densă, mai sfîşietoare,

mai dureroasă, mai îngrozitoare, da, acesta e termenul, decît cea a adulţilor. Este o iubire diafană, platonică, alcătuită din acte foarte mici, dar ultrapotenţate, acte minuscule care devin gigantice, uşoare încreţituri pe oglinda unui lac, ce iau amploare de talazuri oceanice, trăirile psihice sînt foarte fine, dar ascuţite, tăioase, ridicîndu-se la valenţe de torturi supreme. Iubirea noastră de adulţi este mai groasă, carnea e brutală, defulantă, e o iubire care se proiectează mereu în afară, se încorporează, nu creşte otrăvitor în ea însăşi şi din ea însăşi. O ştiu prea bine, această iubire a adulţilor, şi nu o ponegresc acum. Dimpotrivă, am tot respectul pentru ea, dar amorul infantil este altceva. Altceva. Altă realitate. Alt univers, cu alte coordonate, cu alte proporţii. În sfîrşit, nu mă pricep s-o spun mai bine, dar asta este.

Nu mai ştiu cînd şi cum *am văzut-o*. N-a fost *coup de foudre*. A fost ceva bun. Un nor alb pe cer albastru, pînza subţire a unei ploi de vară, fire de iarbă. Noi, bolnavii, avem atît de puţine bucurii. Puţine şi mici. Nu ne putem îngădui. N-avem sînge decît strictul necesar, şi încă subţiat. Deci, nu mai ştiu cînd am deosebit-o pe Dalba de celelalte bucurii mărunte ale mele, printre care, de pildă, şi jocul de şah. Partide uşoare, cît mai superficiale. Un adevărat bolnav, un bolnav greu ca mine, nici nu citeşte. Adio, plăcerea lecturii. Prea costisitoare. A fost, aşadar, ceva bun care a început să circule pe lîngă mine. Simţeam că-i ceva bun în aer, prin împrejurimi. Noi, bolnavii, avem simţuri tocite, dar şi simţuri noi sau poate ancestrale, compozite, care se trezesc, scot coarne boiereşti şi fug îndată ce le observi. Aşa-mi fugea şi mie acest Bun pe care-l ghiceam în preajmă. Era ceva bun. Alb şi albastru. Da, astea erau culorile ei. Alb părul, albastru veşmîntul.

Rochia albastră cu tivuri albe. Tivuri albe la poale, la gît, la mîneci, la buzunare. Rochia, clopot. Clopot mișcător. Clopot bătut de pale de aer, multiform, amețitor.

Am început să urmăresc această apariție alb-albastră. De cîte ori o simțeam în preajmă (căci n-o vedeam, o simțeam), mă-ndreptam greoi într-acolo, așa, ca din întîmplare. Nu ca să n-o sperii pe ea. Pe mine mi-era teamă să nu mă sperii. Ieșit cum sînt din Lume, o senzație, oricare, mă sperie. Încetul cu încetul, alb-albastrul fenomen nu mi-a mai produs teamă. Am început să rămîn în preajma lui, apoi să stau, apoi chiar să-l caut. Asta a fost o îndrăzneală. căci Boala s-a-nfuriat și a început să-mi facă mizerii, trimițîndu-mi Gînduri. Gînduri, ca la un om sănătos. Ceea ce pe mine mă ostenea, pe mine care vegetam, trăiam ultraeconomicos, nemișcat și gol. Gînduri, da. Acest Bun care mă atrăgea, acest Bun alb-albastru era o ființă și, ce-i mai rău, o femeie ! E ușor să iubești un lucru sau chiar o idee, o închipuire, dar să iubești o femeie, este ucigător !

A trebuit să recunosc că o iubesc. Cum ? Din toate slabele mele puteri. La-nceput, vederea ei mă izbea. Întorceam capul. N-aveam rezistență. O vedeam întîmplător. La masă, prin parc. O apariție a ei era o istovire a mea. Deci, n-o căutam. Dacă venea, era binevenită : eu nu am chemat-o ! Apoi am observat că ființa mea se aranja în așa fel ca să fie în posturi propice aparițiilor ei. După care, ce mai ! hotărîsem s-o urmăresc metodic. Se trezise în mine Foamea de ea. Cam asta-i iubirea : o foame de obiectul ales. Bineînțeles, o urmăream de la distanță. Eram mereu în preajmă, dar niciodată alături, în față, aproape. Pînă am reușit să suport o încrucișare de priviri, a trecut, cred, o săptămînă, sau și mai mult. A fost foarte violent : lovitură în piept,

ameţeală, puteam să şi cad, am avut noroc, m-am trîntit într-un fotoliu alăturat.

Şi-am avut o săptămînă de amor. De amor din acela infantil, adică îngrozitor. Cînd cele mai banale nimicuri devin seisme. Cînd obiectul iubit, fiinţa iubită îţi e călău sau soare, îţi e înec sau foc, îţi este aer, dar te şi înăbuşă. Te duci mereu la ea şi n-ajungi niciodată. Cînd vine ea la tine, atunci te îngrozeşti. Fugi, dispari, mori ! O privire, un gest, o apariţie, toate te biciuiesc pe carne vie. A o privi, a-i vorbi sînt imposibilităţi, sînt viitoare dezastre, catastrofe nimicitoare. Cum poate să-ţi treacă aşa ceva prin cap ?

Mi-a trecut ! În mod fatal, după o săptămînă de sugrumări permanente, mi-a trecut prin cap nu s-o privesc în ochi (ceea ce n-am făcut dealtfel decît de două ori, leşinînd interior de fiecare dată), ci să-i vorbesc. Scurt : să-i vorbesc. Nu doar să-i vorbesc. *Să-i spun* c-o iubesc. Deci, dezastru ireparabil. Dezastru nu pentru că s-ar fi putut ca ea să nu-nţeleagă, să fie rece, nesimţitoare, să mă ironizeze, să-i fiu antipatic, să mă respingă. Nu, nu. Toate acestea erau incluse în tentativa plănuită. Dezastru pentru că mă deschideam, pentru că orice iubire, mai ales cea infantilă, sau adolescentină, este o catastrofă în sine, implică soarta universului. Am făcut, cum bine înţelege oricine, patru sute de mii de planuri, cum s-o abordez pe Dalba, fenomenul meu alb-albastru, cum să-i vorbesc, ce să-i spun, unde, cînd, cum să ţin capul, unde să-mi plasez mîinile şi-aşa mai departe...

În timpul acesta, Boala turba. O simţeam neagră de supărare, urzind la rîndu-i planuri, retrasă în puncte ascunse ale organismului meu, pregătindu-se pentru asaltul cel mare, pe care avea să-l dea îndată ce-ar fi simţit că mă-ntorc acolo, în Ţinutul de Jos, unde era ea

stăpînă. E clar desigur că Dalba, iubirea mea pentru Dalba, mă-mpinsese subit în Sus, spre vechea mea stare. Sigur, nu era ce fusese. Adică : repede, sus, drept, precis ! Era totuşi un Zbor, oricît era el de ciumpăvit, cu bătăi pe loc, cu discontinuităţi fulgerătoare şi epuizante.

Alaltăieri — da, cred că alaltăieri, oricît ar părea că s-a întîmplat acum o mie de ani ! — mă hotărîsem să-i vorbesc. Ei. Dalbei. Mă hotărîsem să m-arunc cu capul în jos în această Iubire, în această prăpastie, pentru că orice iubire adevărată este un abis, oricît şi-ar bate joc oamenii deştepţi, chiar şi marii lucizi. M-am pregătit ca pentru moarte : pusesem toate în ordine, Boala era legată burduf şi închisă într-o cuşcă mică, pe care-o port mereu la mine, aveam fruntea înaltă şi spălată lună. Am coborît scara, pentru că eu locuiam la etaj, şi am ieşit afară, unde era o zi tare, de vară : lumină orbitoare, aer uscat şi tăios, univers multicolor şi indiferent. Am pornit spre Dalba. Nu ştiam unde este, dar n-aveam nici o grijă, o simţeam de la o poştă, parcă aveam radar. Şi mă îndrept deci spre ea, spre Dalba, spre Marea Iubire. Eram un Sfîntul Gheorghe mic ce pleca să-nfrunte balaurul. Făt-Frumos în luptă cu Mapamondul.

Am zărit-o. Am suportat cu stoicism această lovitură. Ştiţi, desigur, că ori de cîte ori îţi vezi iubita, un ciocan enorm, pneumatic, pocneşte cu sete inima ta, biată mică minge roşie, palpitîndă.

Dar eu am primit două lovituri.

Ce zic două ?

Şi-acum mă mai loveşte, neîncetat !

Dalba nu era singură. Sau nu, era singură, dar mergea, plutea (am spus că este căprioară) către un bărbat, în braţele căruia a intrat ca o somnambulă. Am ghicit imediat că era vorba de Iubire. Mergea cum merg cei

care iubesc: ca o somnambulă! Bărbatul era tînăr, frumos, înalt, puternic, un binecuvîntat de la natură, un posedant conştient că are în braţe întreaga lume. Ei se-mbrăţişau şi eu voiam să-i spun c-o iubesc. Eu veneam cu iubirea mea infantilă, iubire de bolnav, iubire foarte ascuţită, dar subţire ca o lamă de ras, şi ei doi, acolo, se iubeau cu sînge, cu gospodărie, cu logodnă sau cu nuntă, cu cei douăzeci-treizeci de ani ai lor, cu impudoarea splendidă a dragostei împărtăşite.

Bubuia în mine. Poate era chiar Boala, care se zbătea furioasă în cuşcă.

Bubuia. Se prăbuşeau, cu vuiete de toate soiurile, copacii din proaspăta mea pădure. Copac după copac. Unul după altul. Unul după altul!

Am plecat imediat. Am luat-o în sus, spre munte. Am spus că era o zi *tare*, de vară. Am mers, am mers. Am uitat că nu trebuie să fac eforturi. Am mers, am mers, pe cărări umbroase. Apoi nu mi-a mai ajuns acest mers pe cărare umbroasă, cu pantă lină. Am ochit în dreapta mea o coastă pieptişă, scăldată-n soare, fără arbori, doar tufe, poate de zmeură. Stătea coasta în soare şi rîdea, fericită. O altă Dalbă, poate Auria, în braţele altui logodnic, neruşinatul Soare. M-am repezit şi-am început să urc. Era greu, lunecam, mă înţepau spinii, cred că erau şi urzici, dar eu urcam, gîfîiam, curgea sudoarea pe mine, bubuia în mine şi mai ales în gîtlej, inima, sau Boala, nu ştiu care, dar eu urcam, urcam, eu pedepseam această Coastă fierbinte şi leneşă în braţele Soarelui, urcam, şi-am ajuns pe creastă şi-am căzut, mi s-au tăiat picioarele, am căzut, m-am tîrît la umbră, sub un tufiş, şi-acolo am văzut cum pulsam tot, eram ca un motor care funcţionează total dereglat, mult dincolo de parametrii săi normali.

N-am murit. M-au găsit. M-au adus. Ieri am dormit, în sfîrşit. Am fost adormit cu pilule. Azi sînt treaz. Boala este alături. Este iar mare şi tare, şi prezentă, şi acaparatoare. Eu vegetez. Dalba a plecat. Şi chiar dacă n-a plecat cu bărbatul acela al ei pe care-l iubeşte, a plecat din mine. O caut zadarnic. Am scotocit toate ungherele. E dispărută. M-a părăsit. Nici *n-a ştiut* că mă părăseşte. Aşa cum nici Soţia mea, Iubita mea dintîi, nu ştie că eu am părăsit-o. Am părăsit-o din iubire, dar asta nu mă mîngîie. Stau cu Boala mea de vorbă şi-i spun: „Nu, scumpo! Eu joc totdeauna pînă la sfîrşit. Pînă la ultima picătură de plasmă. Mai avem de furcă noi amîndoi!"

Şi drept urmare, am scris, oricît de greu mi-a fost, rîndurile de mai sus.

2. 15 decembrie 1970

Dacă mi-ar fi spus cineva vreodată c-am să m-apuc să scriu ceva, să scriu despre ceva care mi s-a-ntîmplat, i-aş fi rîs în nas. Cu toate că trăiesc mult timp singură, n-am copii, Andrei lipseşte foarte des şi mult de-acasă, iar eu stau şi-l aştept, fac curat în casă, fac mîncare, mă duc la slujbă, mă-ntorc, fac curat în casă, fac mîncare, l-aştept pe Andrei, el vine, cînd vine, mă iubeşte din cînd în cînd, şi-uite-aşa mereu... Prin urmare, sînt deseori singură, dar niciodată nu mi-a trăsnit prin cap să „scriu", să povestesc ceva în scris. Să povestesc, cui? Şi ce anume? Totdeauna mi s-a părut că scriitorii sînt nişte indiscreţi, nişte flecari, şi nici măcar nu se-ngrijesc destul ca ceea ce scriu ei să trăiască, să fie ade-

vărat. Fac niște copii de pe natură, așa ceva, cum sînt fotografiile în alb-negru față de ființa reală a celui pozat.

Bineînțeles, nu mi-e gîndul la literatură. Vreau să scriu aici ceva ce mi s-a-ntîmplat chiar azi-dimineață, adică la prînz, spre prînz, și-acum este șapte seara, și eu tot stau cu ochii pe fereastră și nu-nțeleg de ce stau așa. Adică nu că nu-nțeleg, dar mă surprinde atît de tare, încît m-am gîndit că dac-am să scriu totul cum a fost, am să mă liniștesc. Pentru că sînt neliniștită într-adevăr, neliniștită ca niciodată.

S-o iau de la cap. Am venit aici, la munte, în concediu. Sigur, ca de obicei, eu iau concediul în cele mai proaste luni. Toți au diverse motive să plece în sezon, sau de sărbători, toți mă roagă să-i înțeleg, să le cedez locul (nu putem pleca mai mult de doi în aceeași lună !), și eu, care n-am copii, n-am obligații, amîn plecarea mea, îi las pe ei. Așa se face că, terminîndu-se anul, „a trebuit" să plec în concediul de odihnă, pentru că nici nu-i voie să nu-l iei, încurci toată treaba. Andrei nu putea să vină, el e foarte ocupat, așa că am plecat singură. Am aici o cameră mică, frumoasă, de la mine începe pădurea, eram foarte mulțumită. Am găsit și niște cunoștințe, nu eram singură. Zic „eram" și „eram", pentru că încă din prima zi, uite azi sînt două săptămîni de-atunci, am intrat „în focuri", cum zice Andrei, care o să vină poimîine și el.

Primul „foc". În chiar prima zi, cînd am intrat în restaurant și salutam familia Gropșanu, care era la masă și care, toți, s-au ridicat să mă-ntîmpine cu „bine-ai venit", s-a repezit la mine un bărbat care părea să fie cu ei la masă — ei voiau să facă „prezentările", mă rog ! — mi-a luat amîndouă mîinile, mi le-a sărutat una

după alta, mi-a surîs lung şi m-a măsurat de sus şi pînă jos :

— Dar noi sîntem cunoştinţe vechi, frumoasă doamnă ! Mă bucur foarte, foarte (a subliniat, repetînd !) mult să vă revăd. Mă bucur că sînteţi aici, lîngă noi !

Mi-a mai surîs ce mi-a mai surîs, cu multă căldură şi sinceritate, recunosc, şi-a plecat, s-a dus la altă masă. Eu bineînţeles că am surîs şi eu, foarte rece la-nceput, şi-apoi ceva mai îmblînzită, n-am scos mai nici o vorbă şi mi-am dat seama că nu-l cunosc pe acest bărbat, că nu l-am văzut în viaţa mea. Trebuie să fie o confuzie, mi-am spus. N-avea rost să declar acolo : „Nu te cunosc, domnule !", aşa că am lăsat faptul să treacă neobservat. În timp ce mîncam, am simţit privirea acestui domn, de undeva din spate, şi m-am gîndit la curioasa lui purtare. Din ce în ce înţelegeam că acest om mi-a adresat un salut din acelea pe care le păstrezi pentru cei pe care-i cunoşti de cînd lumea, un salut de mare căldură, de mare, veche şi adîncă prietenie, salutul cuiva despre sau cu care se spune „ce bun prieten mi-a fost", „cîte n-am făcut noi împreună", „între noi nu sînt nici un fel de rezerve", „n-avem secrete unul faţă de celălalt". Un salut de frate şi de iubit, salutul unui bărbat cu care-ai convieţuit multă vreme, un salut pe care — şi asta mi s-a părut cel mai ciudat ! — eu îl primisem, instinctiv, cu bunăvoinţă, ca şi cum mi se cuvenea şi-mi plăcea, eu, care, se ştie, nu cunosc alt bărbat decît pe Andrei.

Al doilea „foc" a avut loc nu a doua, a treia zi. Mă informasem între timp cine este : un matematician, foarte bine cotat, de vreo cincizeci de ani, însurat cu o actriţă destul de bună — am văzut-o jucînd : excelent ! — şi care se numeşte Toader, Constantin Toader, prietenii îi spun Teus, nu ştiu de ce. Bineînţeles că

m-am ferit în general din calea lui, dar Teus (pentru că acum şi eu îi spun aşa, după dorinţa lui şi nu fără plăcerea mea) este şi un tip curios, sau cel puţin aşa mi s-a părut atunci. Vine iar la mine, mă ia deoparte şi-mi zice :

— Frumoasă şi scumpă doamnă, vă rog să iertaţi salutul meu intempestiv din ziua cînd aţi sosit. Mi-am dat seama c-aţi fost interlocată. Vă rog să credeţi că aveţi în mine cel mai respectuos admirator. Îmi dau seama că nu mă cunoaşteţi. Eu vă cunosc însă foarte bine. Nu pot să vă spun acum în ce constă problema, dar dacă-mi permiteţi, atunci vă voi solicita o jumătate de oră şi vă voi explica totul.

— N-aţi contravenit cu nimic politeţei. Salutul dumneavoastră de alaltăieri mi-a făcut plăcere, domnule Toader, chiar dacă nu l-am înţeles în întregime. Cînd veţi dori să-mi spuneţi, anunţaţi-mă, nu cred că vă voi refuza.

Sigur, conversaţia dintre noi n-a fost chiar aşa de „organizată" cum am scris eu. El era agitat, parcă grăbit, se bîlbîia puţin. Îi jucau în mod curios sprîncenele, foarte stufoase, cu fire rebele, lungi, unele albe, altele roşii, altele negre. Şi ochii, plisaţi, congestionaţi, fugeau în toate părţile. Dealtfel, cineva dintr-un grup, o femeie mică, neagră, pe care apoi am cunoscut-o şi eu, îl chema mereu : „Teus ! Hai, Teus !" Iar eu, ce să spun, e adevărat că aproape uitasem primul incident, ca să-i spun aşa, dar acum, în faţa acestei febrilităţi, iar m-am simţit agresionată. Nu-i bun termenul, dar nu găsesc altul. Comportarea lui era iar nefirească, uşor ofensatoare pentru mine. Îmi propunea un *rendez-vous*, mi-l impunea aproape ! Aproape de faţă cu toată lumea ! Ar fi trebuit să mă supăr, să-l refuz politicos, dar rece, sau măcar să mă prefac indiferentă. Dar din nou am simţit

că această purtare a lui era izvorîtă dintr-o convingere a unei mari prietenii, adică *ştia că n-am să-l refuz*. Pe urmă, e şi firea mea, bunătatea mea proverbială, cum zice Andrei, şi care de fapt vine dintr-o timiditate congenitală. L-am privit cînd a plecat. E destul de înalt, dar are picioarele scurte, se balansează uşor, şi pulpanele hainei, tăiată în părţi, cum e moda acuma, fluturau. Are un cap lung, ascuţit, cu o coamă căruntă, tot aşa, în mai multe culori, ca şi sprîncenele. Şi n-are stare. Adică nu stă locului.

Au trecut mai multe zile şi nici vorbă despre *rendez-vous*-ul solicitat. Am fost nervoasă. Oricît sînt eu de bună, placidă, zic unii răuvoitori, „părăsirea" asta mă indispunea. Îl vedeam mereu, mai ales la masă, într-o societate gălăgioasă, unde se bea mult, se vorbea tare, se jucau jocuri de societate, de noroc, şi altele. Societatea în care el se agita tot timpul, salutîndu-mă cînd mă vedea, tăcut, doar cu o înclinare a întregului său tors, foarte lung — am spus că era scurt în picioare. Se înclina botos, ca un cavalerist pieton, şi-mi trimitea fulgere din ochii lui congestionaţi, fulgere blînde, dacă se poate spune aşa. Adică, în momentul cînd mă saluta, se abstrăgea din societatea aceea rea, i se descreţeau ochii albaştri, mici, şi uneori răi — ceva îi spăla faţa de cotidian, devenea bun. Asta-mi făcea plăcere : să ştiu că am o bună influenţă asupra lui. Adică nu, asta am aflat mai tîrziu, chiar de la el. Îmi plăcea că se lumina frumos la chip. Teus are o figură demonică, ceva de ţap, aş zice, chiar dacă nu-i frumos exprimat, dar cînd se uita la mine, se-mblînzea. Cu toate astea, eram supărată pe el. Nu te apuci să violentezi un om de două ori la rînd, şi după aceea nu-l mai bagi în seamă cinci zile ! Căci atîtea au fost, le-am numărat, tot nu prea aveam altă treabă.

Cîteodată mă gîndesc la viaţa mea şi nu ştiu dacă o trăiesc eu cum trebuie. Fericirea mea cu Andrei este mare. L-am iubit din prima clipă şi-am rămas adoratoarea lui pînă astăzi, după 18 ani. N-ar trebui să mînii pe bunul Dumnezeu deci. Nu m-au interesat alţi bărbaţi. Cu toate că Andrei mi-a făcut foarte multe necazuri. Necazuri : lipseşte des de-acasă, „cu prietenii", zice. El e operator de film. Talentat. Foarte talentat. Duce o viaţă agitată. Eu sînt secretar de redacţie, dar la o publicaţie lunară, unde nu-i prea multă bătaie de cap, e linişte. Andrei mi-a făcut totdeauna necazuri : e cheltuitor, cred că se ţine şi de femei, bea mult (acum, de cînd a fost odată bolnav, s-a mai potolit), dar vine întotdeauna pocăit : „Tu eşti mama, iubita, sora, fratele meu, tu eşti eu", zice, şi mă iubeşte foarte mult şi foarte tare. Încă de la început i-am fost şi mamă, e adevărat, cu toate că el e mai mare ca mine, un „fecior" zurbagiu, dar bun, bun la suflet. Nu te poţi supăra pe copilul tău. Poate, în ultimii ani, de cînd am mai îmbătrînit (am trecut şi eu de patruzeci de ani), mă oboseşte uneori. Dar el are un instinct, instinctul exploatatorului aş zice, pentru că în acele momente devine instantaneu cel mai drăgăstos şi mai cuminte ştrengar din lume, şi eu iar îi strîng capul la piept şi-l învelesc în dragostea mea. Poate că pentru că n-am avut copii. „Dragoste de mamă", mi-a zis cineva. Dar nu-i adevărat, cu Andrei sînt tot timpul şi fată şi femeie şi amantă şi sedusă şi iubită. Nu-l stăpînesc, e adevărat. Dar stăpînirea nu se realizează numai direct, pe faţă, ci şi nedeclarat, sub aerul supunerii, cu acea prezenţă generală şi oarecum asigurătoare pe care o femeie „de casă" o deţine ca moştenire ancestrală, poate de pe vremea matriarhatului. Nu ştiu de ce m-am apucat să înşir aici cum merge viaţa mea cu Andrei. Probabil, e un fel de apărare sau

de remuşcare, sau poate o formă de revoltă. Ar avea haz să mă revolt, eu, Supusa. Dar împotriva cui să mă revolt ? Împotriva lui Andrei, pe care-l iubesc ?

„Focul" al treilea. Teus vine la un prînz la mine la masă, rămăsesem oarecum ultima, îşi cere o mie de scuze, pe un ton ceva mai scăzut, şi mă roagă să ne întîlnim înainte de cină, în holul unei vile vecine cu restaurantul, pentru că eu, am spus, stau mai departe, spre pădure. Destul de înţepată, am răspuns că „bine", el s-a uitat la mine şi o dată s-a-nroşit — cred că de furie conţinută, n-am prea înţeles eu atunci exact — şi a început să vorbească repede : „Dar numai, numai *dacă vă face plăcere*. Numai dacă.. dacă, mă rog, dacă aveţi încredere în mine. Altfel, n-are rost !" Şi m-a privit iar, rău. Era aşa, un fel de ultimatum, o „luare la rost", încît am rămas fără glas. „Ah, iertaţi-mă, sînt un mîrlan. Iertaţi-mă, iertaţi-mă !" Mi s-a făcut milă şi atunci i-am surîs cu simpatie şi-am răspuns : „Dar vin. Am să vin. N-aveţi grijă." „Vă mulţumesc. Vă mulţumesc foarte mult."

Şi iar s-a dus.

Bineînţeles că în după-amiaza aceea n-am dormit. Dealtfel, m-am şi cam îngrăşat în ultima vreme, am început să mă feresc de mîncare şi de somn. Atunci n-am dormit însă din cauza lui Teus, a cărui agitaţie mi se transmisese şi mie, cu toate că nu înţelegeam de unde vine. La el, nu înţelegeam de unde vine. La mine (m-am „analizat", în după-amiaza aceea, atît în timpul plimbării pe care o fac după prînz, cît şi acasă) am crezut că vine din curiozitate feminină, din plăcerea pe care o presimţeam de a fi curtată, ceea ce, de ce să nu recunosc, oricît sînt eu de „cuminte", îmi dă un sentiment agreabil, precum şi din teama de a nu cădea într-o „aventură", cum se spune în mod curent şi atît de vul-

gar. Sigur că teama de o „aventură" se însoţea şi cu o anxietate secret voluptuoasă de a mă afla singură în faţa unui bărbat străin, de fapt un bărbat necunoscut. Nu sînt o ranchiunoasă, dar uneori îmi vine aşa cîte o idee, că n-ar strica să-l mai pedepsesc puţin pe Andrei.

Am ajuns ceva mai devreme la vila respectivă, n-aveam răbdare, cu toate că-mi dădeam seama că nu trebuia să fiu eu prima. Se pare că aşa se obişnuieşte, femeia să întîrzie puţin, dar eu n-am acest antrenament, toată viaţa mea am fost punctuală, dacă nu chiar sosită mult înainte. N-am intrat în vilă. M-am prefăcut că mă plimb. Dealtfel, fulguia foarte mărunt, era plăcut. L-am simţit venind. Aproape alerga. S-a scuzat, şi am intrat în vila aceea, aşezîndu-ne în hol, pe o canapea. Era şi o măsuţă cu scaune, eu m-am dus acolo, dar el a zis : „Nu. Aici. Şi te rog (a şi trecut la «te rog», ceea ce m-a răcit) să-mi dai voie să stau alături. Nu putem vorbi prea tare, nu ştiu dacă nu s-aude, şi ceea ce am să-ţi spun nu trebuie să afle nimeni." M-am supus şi l-am ascultat. Are o faţă lungă, brăzdată, şi buze foarte roşii, parcă jupuite.

Şi-a început „focul" patru. Focul cel mare. Nu mi-a spus nici mai mult, nici mai puţin decît că acum 13 ani, tot în localitate, el m-a iubit pe mine timp de cîteva săptămîni foarte tare, o iubire „groaznică", zicea el, dar că venind Andrei şi văzîndu-mă cu el, şi-a dat seama că n-are şanse, cu atît mai mult cu cît era şi grav bolnav. Acesta era motivul pentru care sărise aşa în întîmpinarea mea, *uitînd* că de fapt nu ne cunoscusem niciodată. M-a întrebat dacă-l ţin minte. Ca o proastă ce sînt, am spus adevărul : nu, nu-l ţineam minte. „Poate crezi că mint ?" s-a mîniat el brusc. Şi-atunci mi-a descris în amănunt o rochie albastră pe care o purtasem eu atunci, albastră cu garnituri albe, pe care am recu-

noscut imediat că mi-o amintesc foarte bine. „Acum mă crezi ?" „Tot timpul v-am crezut, domnule Toader." „Lasă-l pe domnul Toader. Eu sînt Teus. Ai dreptul să-mi zici așa. Adică, te rog să-mi zici așa !" A tăcut. În acel moment, a coborît cineva pe scară. Era femeia aceea mică, neagră, cu ochi răi, galbeni-verzi, care ne binoclau stăruitor. „Mergi la masă, Teus ?" a zis ea. „Du-te. Venim și noi imediat", a spus el, cam răstit. Ea a ieșit bosumflată, ceea ce nu mi-a părut rău, dar m-a și înfiorat puțin, pentru că aveam aerul c-am fost surprinși, și simțeam că bruneta are o limbă ascuțită. „Acum, după tot ce ți-am spus, n-ai să refuzi să mănînci cu mine. Numai noi doi !" Nu era o rugăminte, era un fel de poruncă, și, ca de obicei, eu m-am supus. La cină, el a fost fermecător, blajin, vesel, duios, curtenitor, ultraserviabil, foarte protector. Avea cu totul alt chip și altă ținută decît cele pe care le arborase pînă atunci. După cină, m-a prezentat brunetei, Letiția o chema, m-a poftit în cercul lor, s-au jucat diverse jocuri, ne-am uitat la televizor și, la sfîrșit, m-a condus pînă acasă, bineînțeles împreună cu Letiția, care, fără să fie încîntată de ceea ce se-ntîmplase, a făcut foarte bine față, fiind extrem de amabilă cu mine.

În seara aceea am avut o stare de mare disponibilitate și degajare, ca să nu spun cuvîntul fericire, care în mod curent are prea multe înțelesuri. Întîi, eram fericită c-am fost obiectul unei mari dragoste, „groaznice", cum zicea el, și l-am înțeles de ce zicea așa. Pe urmă, m-a apucat o neliniște, gîndindu-mă că eu habar n-am avut că în afara mea, ceva, cineva se-ndrepta cu atîta forță spre mine și eu nu numai că nu știam, dar și treceam fără grijă pe lîngă acel Ceva sau Cineva, care ar fi putut foarte bine să explodeze și nu puteam ști dac-aș fi scăpat neatinsă. Apoi am fost tristă, pentru că fuse-

sem nepăsătoare, indiferentă, străină de acel sentiment, de acea ființă care ardea și murea lîngă mine. Pe urmă, iar am fost fericită, pentru că era clar că lîngă mine Teus era alt om. Nu mai era rău, nu mai era țap, sprîncenele i se culcau, ochii se odihneau senini pe fața mea, avea mișcări blînde, puternice, protectoare, era un Bărbat, un fel de Jupiter. *Nu trebuia să mă apăr de el.* Dimpotrivă, eu eram cea foarte bine apărată. Senzație rară pentru mine, care toată viața a trebuit să apăr pe ceilalți (adică pe Andrei, de fapt). Nu mi-a plăcut însă că am surprins la mine o mică satisfacție privind posibila gelozie a Letiției. Dealtfel, am și fost pedepsită mai tîrziu pentru asta, și bine mi s-a făcut. În rezumat, în seara aceea am adormit încîntată cum nu mai fusesem demult.

În zilele care-au urmat am lunecat tot mai mult. Am lunecat nu „în jos", am lunecat fără grijă, ca o patinatoare ce se abandonează vitezei, beției mișcării, gata de levitație. Eram Dalba. Așa mă botezase el atunci, pentru că aveam părul cărunt. Acum este alb. (În neamul nostru se albește repede. Am încercat să-mi vopsesc părul, dar nu suport nici un fel de chimicale. Așa că m-am resemnat demult.) Mi-a spus că mi-a iubit foarte mult tocmai părul. „Tu, Dalba, trebuie să ai o străveche origine celtică. De-acolo vine părul tău dalb." Oh, mi-a făcut o mie de complimente. Zicea că sînt căprioară. Și azi. Am protestat, spunînd, complexată și indecentă, că sînt „grasă". M-a fulgerat cu o privire mînioasă, de care mi-a fost frică : „Nu-ți dau voie să te calomniezi !" Apoi mi-a explicat de ce-i frumoasă, printre altele, căprioara : pentru că pe membrele ei subțiri, fragile, joacă o crupă bogată de mare armonie.„Ești cea mai grațioasă fată din lume, Dalba." (Tot timpul mi-a spus Dalba, deși i-am zis că numele meu e Veronica.) Nu-i de mirare că n-am mai știut cum să merg cît timp a fost el aicea. Nu

mi-a făcut numai complimente. Mi-a zis şi că sînt un arici, o sălbăticiune de pădure, am un cap triunghiular chiar de vulpe. Că sînt o sălbăticiune sperioasă, dar şi bună, vrednică, ce-şi vede cuminte de treaba ei şi aşteaptă Soarta, pe care i-o hărăzeşte Mama Pădure. Bineînţeles, aici a mai profitat şi de faptul că eu i-am povestit toată viaţa mea. Nu ştiu de ce. Nu m-a tras de limbă. Doamne fereşte ! Eu singură mă spovedeam, ca la popă, pentru că el era foarte aproape de mine, trebuia să ştie totul despre mine (despre mine şi despre Andrei). Avea el acest drept. Şi eu îl respectam, pentru că şi mie îmi plăcea. Puteam, *lui puteam* să-i spun orice despre orice. Cu Andrei sînt mai circumspectă decît am fost cu Teus. Această mare putere a lui de a mă deschide m-a înspăimîntat, dar mă şi bucura, şi bucuria era de departe mai puternică. Curios, el nu-mi vorbea despre sine. Afară de ce mi-a povestit de atunci, despre Dalba (adică eu, Veronica), n-a mai vorbit, m-a lăsat numai pe mine, m-a provocat, m-a ascultat, m-a înconjurat şi m-a încurajat, era tot timpul în jurul meu, nu efectiv, deşi destule ceasuri pe zi, dar aşa, în general, în atmosferă, în fulgii mici şi iuţi de zăpadă, în brazii negri, în mine, în cameră, afară, în gînd şi în vis. Prezenţă, prezenţă, prezenţă. Prezenţă bună, în care eu înfloream. Cum am scris : dulce lunecare spre levitaţie.

Nici n-am avut vreme să-mi dau seama ce se-ntîmplă cu mine. Abia într-o seară, într-o noapte, după două-trei zile, m-au condus iar pînă acasă Letiţia şi Teus şi, la despărţire, cînd ei au plecat împreună, am avut un fel de durere în piept şi am fugit la un geam, să-i văd cum se depărtează. Nu ca să-i spionez. Mă uitam aşa la ei, cum dispăreau, şi simţeam cum durerea aceea din piept creşte şi ea. De ce ? De ce : *durere* în pieptul meu ? Pentru că *ştiam* că Teus se duce la Letiţia. Eram convinsă

că rămîn împreună toată noaptea, în odaia ei. Oh, nu mă interesa ce făceau ei acolo. N-aveam astfel de reprezentări. Dar era ceva nedrept, ceva uşor monstruos, ceva care nu se cădea, nu trebuia să fie, ceva care pe mine, totuşi, nu ştiu pe ce căi, mă durea. Mă durea foarte tare. Am fugit sus şi acolo n-am mai avut ce face, a trebuit să recunosc adevărul : îl iubeam. Da, îl iubeam. Eram geloasă pe Letiţia. Dar nu eram atît de geloasă pe ea, cît eram de suferindă că nu sînt eu în locul ei, *locul meu.* Locul *meu* era acela de lîngă el. Locul meu, pentru că acolo eu eram foarte liberă, el era în jurul meu, un văzduh general binefăcător. Şi mai mult : întăritor, aţîţător, îmbătător. Acolo eram plină de forţă. Aici, în cameră, mă micşorasem subit şi eram asaltată de dureri. Foarte curios, nu mă gîndeam deloc la Andrei. El era în alt tărîm. Nu exista nici o contradicţie între dragostea mea faţă de el şi impulsurile noi, violente, care mă trimiteau la Teus. Aveam impresia că aş fi putut discuta cu Andrei, în linişte şi în amănunt, stările mele de aici. Adică, *eu* aş fi putut discuta. El, despre sine, nu pot fi totuşi atît de sigură. Dar atunci eram.

În schimb, nu eram sigură de Teus. În afară de perfecta înţelegere, nu, nu înţelegere, perfecta convieţuire, nu, nici asta, mai neutru, mai larg, mai general, chiar esenţial : perfectă coexistenţă, nu *dintre* noi, ci *a noastră*... În afară de această stare general edenică, simţeam că relaţiile dintre noi nu sînt limpezi, pot oferi surprize, beţii sau dureri. El mă mai iubea ? Mă mai iubea ca atunci ? Mă iubea altfel ? Ca acum ? Trebuia să-l întreb, să-l provoc, să-l solicit ? Trebuia să-l las în apele lui ? Eu, care am înţeles că îl iubeam, îl iubeam realmente ? Nu eram victima întîrziată a fostei lui iubiri „groaznice" ? Nu eram jucăria unor refulări de o viaţă ? Tre-

buia să-i arăt, să-i spun că-l iubesc ? Trebuia să-l silesc să mă iubească ? Şi, mai ales, mai ales — poate e meschin ce spun, dar sîntem totuşi nişte alcătuiri biologice, formate din carne, sînge, nervi — trebuia să consum erotic, la propriu, această iubire ? Nu stricam totul, Edenul acesta neaşteptat, prin intruziunea secundă a senzualităţii ?

Întrebări, întrebări, întrebări. Întrebări fără răspuns, sau cu posibile răspunsuri primejdioase, haotice, catastrofale, sau, dimpotrivă, urîţitoare, mărunte, obositoare. Toată noaptea mi le-am pus, am adormit tîrziu, spre dimineaţă, cu soporifice. Mă chinuisem, va să zică. Mă chinuiam din plin.

A doua seară am procedat urît, foarte urît. Nu ştiu cum s-a făcut că Letiţia ne-a invitat, pe mine şi pe Teus, la ea în cameră. Şi-acolo, cum ne cam plictiseam (chipurile ! nici unul, sînt sigură, nu se plictisea deloc !), Teus ne-a învăţat un joc de cărţi, un joc simplu, copilăresc : un fel de popa-prostul, ceva pe gajuri. Eu am mărturisit că nu cunosc valoarea cărţilor, ceea ce le părea amîndurora incredibil. Teus se minuna şi mă privea ca pe o icoană pe sticlă, iar Letiţia se enervase, m-a şi acuzat că „mă prefac". Era foarte pătimaşă la joc, nu-l lăsa pe Teus să m-ajute, se supăra mereu. El era încîntat să mă apere şi să mă-nveţe, şi mă-nvăluia tot timpul în aura lui, şi eu mă zbenguiam fericită ca un ied, aproape că ignoram mînia crescîndă a Letiţiei. La început, ea făcuse zeci de mici cochetării indiscrete, din care reieşea că impresia mea din ajun era îndreptăţită : ei, *amîndoi*, cunoşteau bine odaia, se mişcau prin ea familiar, chiar familial, aş spune. Deci, la-nceput, ea a încercat să mă umilească pe mine, şi, spre ruşinea mea, trebuie să mărturisesc că de cîteva ori a şi reuşit, am răsuflat mai greu, era un aer de sexualitate de duzină,

care mă ultragia. Dar după ce am intrat în joc, atmosfera a devenit subţire şi purissimă. Pînă la urmă, Letiţia s-a-nfuriat şi n-a vrut, sfidătoare n-a vrut, să-l însoţească pe Teus, spre a mă conduce amîndoi, ca de obicei.

Am plecat împreună. Foarte compromiţător : era ora unu noaptea, poate chiar două. Compromiţător din punctul de vedere al Letiţiei, al convenienţelor. Pentru mine, era ameţitor. Şi pentru Teus, după cîte-am observat pe drum. Era noapte de decembrie, neagră şi totuşi luminoasă, cu fulgi minusculi care se topeau pe obraji, un fel de ceaţă cristalizată. Teus era foarte bun, declara mereu că îi e „bine", „foarte bine", „îi fac bine", că „lîngă mine este binele". Din „bun" şi „bine" n-a ieşit conversaţia lui. Eu eram încîntată, pluteam în încîntare. Mergeam unul îngă altul, noi doi, eu şi el, el şi eu, noi amîndoi, foarte liberi, foarte legaţi, mergeam mereu, mergeam...

Cred că mergem şi-acum !

Şi totuşi, am ajuns. Ne-am îndreptat mai bine zis, spre casa mea, spre uşa mea. Era un bec slab, cu lumină săracă, pe care fulgii aceia mărunţi o făceau şi mai translucidă. Eu am luat cheia de la locul ei, era sus, sau jos sub grătar, nici nu ştiu, m-am urcat pe treapta de ciment şi m-am întors cu faţa la el, la Teus. Tremuram toată, nu de frig, firește, fremătam, cum se spune în literatură, stăteam dreaptă, expusă, oferită, supusă, îmbietoare... *Aşteptam.* Nu pentru că nu voiam să fac eu primul pas — îl făcusem demult, acolo în odaie, la Letiţia, pe drum, tot timpul — dar nu ştiam dacă nu voi strica totul, aveam o mare spaimă de a interveni în mişcările secrete ale spontaneităţii. Sărut, îmbrăţişare, posesie, nimic nu mă speria, fiecare mi se părea firesc, oricît şi oricare ar fi fost, eram disponibilă pentru fiecare dintre aceste morţi şi învieri.

Teus m-a privit lung. Îi vedeam coama uşor ninsă, am simţit că este în jurul meu şi înăuntrul meu, clipe întregi. Apoi mi-a apucat mîna, mîna mea rece, a sărutat-o, şi uşor şi apăsat, cu buzele lui jupuite, a murmurat: „Îţi mulţumesc, Dalba. De mii de ori îţi mulţumesc!"

Şi s-a dus. Nu atît de repede cît eu să nu învîrt cheia în broască şi să intru.

Nu ştiu cum am urcat treptele spre camera mea. Zburam? Mă tîram? Mă înălţam? Goneam? Boleam pe trepte? M-am regăsit, după un timp: eram şi uşoară şi grea, eram şi plină şi golită, fecioară şi femeie, fecundată şi nubilă.

Eram fericită.

Astăzi, de dimineaţă m-am trezit tîrziu. Am mai stat în pat o vreme. Afară continua să fulguie, ca şi azinoapte, tot aşa, foarte subţire; nimic nu se-aşează pe pămînt. Am stat în pat şi-am refăcut în minte drumul nostru şi despărţirea noastră. M-am bucurat iar de ele, de amîndouă. Apoi am cugetat mai adînc. De ce nu m-a sărutat Teus aseară? De ce nu m-a luat, sau de ce nu m-a cerut? Poate nu sînt decît umbra Dalbei de altădată? O fantomă pe care o adori, dar pe care te fereşti s-o îmbrăţişezi? Te fereşti de teama dezamăgirii, dar şi de teama morţii, care este în ea? Dar eu sînt caldă, albă, blîndă, moale şi supusă. Eu sînt pămîntul care aşteaptă zăpada. Seamănă Teus cu fulguiala asta ireală, care dispare înainte de a atinge pămîntul? Sînt eu bătrînă, grasă, urîtă, proastă, meschină, MOARTĂ? Nu-i mai pot da nimic azi, eu, Dalba de acum 13 ani? Nu, nu se poate. Teus era foarte plin, foarte plin. Ca şi mine. Ca şi mine. Sau poate el a „ars" atunci? De ce se complace în societatea secundă a Letiţiei? Poate el s-a urîţit de-atunci, a revenit la viaţă, a trăit-o furios şi amestecat, conges-

tionat şi zbîrlit, ţap zgomotos şi matematician ursuz ? Ceea ce fac eu acum, repunîndu-l în ipoteza de acum 13 ani, îl face să sufere, îl obligă să se autodenigreze, îl sileşte la performanţe de care nu mai e capabil. Atunci el murea. Acum e plin de viaţă. Atunci era un izvor de munte. Azi e un fluviu galben. Dar nu. Nu, nu. Ceea ce este între noi este bun, rar, esenţial. Amîndoi am fost atît de frumoşi aseară. Vom fi atît de frumoşi azi.

Aşa gîndeam...

Apoi m-am dus la baie, să mă fac frumoasă. Sînt încă frumoasă, mi-am zis. Sînt foarte frumoasă, văd şi eu, şi mai ales ei îmi zic, ei, Andrei, Teus. Mă uitam în oglindă, mă spălam pe dinţi, surîdeam uşor sălbatic, rînjitor, şi mă felicitam pentru părul meu alb, care m-a făcut Dalba.

Atunci am auzit treptele scîrţîind, pe cineva încercînd parcă clanţele de la uşi (dar toţi erau deja plecaţi !) şi glasul lui, nu prea dulce, răguşit şi iritat : „Dalba, Dalba. Sînt eu. Teus !"

Am înlemnit, cu periuţa de dinţi în mîini. Mă sufocam.

„Dalba, Dalba ! Sînt eu, Teus !"

„Da, da, am îngăimat, cu clăbucii-n gură. Sînt în baie. Un moment, te rog !"

Şi glasul lui, tot răguşit, mai scăzut :

„Te-aştept jos. În hol. Am venit să te iau."

Nu ştiu bine ce-am mai făcut în baie, cînd am intrat în cameră, cum m-am îmbrăcat. Nu ştiu, pentru că eram cu capul înfăşurat într-un turban de gînduri. Ce bine că a venit aşa, „ca la el acasă" ! Blestem ! De ce-am fost în baie, cu clăbuci în gură ? De ce nu eram încă în pat, să-i strig : „Intră !" şi să-l primesc la mine, cu ochii închişi, cu ochii deschişi, şi el să vină, orb şi congestionat, Zburător şi Jupiter şi Eros ? Nu-ţi pierde minţile,

femeie dezlănțuită, care ești doar un arici, o slăbănoagă, o mic-burgheză convențională, o grasă și o bătrînă. Ce să-i spun ? Ce să-i spun ? Cum are să mă privească ? Ce-are să spună ? Mi-e frică să cobor. Mi-e frică, și zbor spre El. Zbor ! Degeaba !

Am coborît. Ședea deoparte-n colț și mă pîndea. Simțeam cum intru treptat în baia fierbinte a privirii lui, care mi-a șerpuit pe glezne și pe genunchi, pe sîni și pe buze, și mi s-a înșurubat în ochi, intrînd adînc în țeastă.

Și dintr-odată furtuna s-a liniștit. A dispărut. El mi-a sărutat mîna. Spunea vorbe, fleacuri, prostii, și aerul din hol se legăna încet, construia geometrii perfecte, invizibile, dar pe care eu, noi, le simțeam. Așa, clătinîndu-ne, am ieșit. El m-a luat de braț. Foarte ușor și foarte puternic. „Stai lîngă mine. Lasă-mă să mă bucur. Uite, iar fulguie. Sînt fulgii noștri." Și alte nimicuri. Și eu tăceam ca o proastă fericită ce eram, și pluteam la brațul lui. Era iar Jupiter, un Jupiter mare, puternic și bun, și eu eram toate Nimfele lui, frumoasele supuse iubitoare. Și treceau, din păcate, serpentină după serpentină... În loc să fie un milion și să ne scoată de cealaltă parte a globului, în Havai, sau în Balì, sau pe un atol, noi doi, Adam și Eva în Oceanul Pașnic !

Așa am ajuns în restaurant. Ne-am așezat la masă. Era ca-n vis.

După mii de vise, glasul lui rău a răsunat.

„Plec azi. Acum. Peste un ceas. Am vrut să te văd. Să *mi* te mai văd. Să *mi* te mai bucur."

Tăceam. Îl priveam înlemnită, voiam să strig, să-l lovesc, dar m-au oprit ochii lui creți, congestionați, buzele jupuite, m-au oprit cei treisprezece ani care-i apăruseră pe obraji, m-a oprit umilința nespusă, focul alb al iubirii lui neîndoielnice.

Exact în clipa aceea s-a poftit la masă o cunoştinţă comună, un bărbat cu părul roşu, reprezentantul urît şi rău al întîmplării Oarbe. Circuitul dintre mine şi Teus, circuitul verbal, s-a-nchis. A rămas celălalt, mut, al privirilor şi *celelalte,* circuitele secrete, ale undelor de tot felul pe care le emanăm fiecare din noi. Bărbatul cu părul roşu vorbea mereu, n-auzeam ce spune, mi-era frică să nu sară Teus la bătaie, c-aşa-l simţeam. Dar nu s-a-ntîmplat nimic. Un sfert de oră a trecut aşa. Eu mă îmbăiam, ca de obicei, în aura pe care Teus o producea totdeauna în jurul meu. Mă îmbăiam cu voluptate, dar în acelaşi timp eram îngrozită de moarte, pentru că ştiam că scald acolo un cadavru, cadavrul meu de după plecarea lui.

Şi Teus a plecat. Mi-a sărutat mîinile, chiar de mai multe ori, m-a iubit, simţeam, „îngrozitor", cum zicea el, mi-a „mulţumit", iar, de mai multe ori, şi a plecat, agitat, zbîrlit, cu ochii plisaţi şi congestionaţi, cu capul lui rău de ţap, cu pulpanele hainei fluturînd indecent, căci aproape fugea, în timp ce eu muream pe scaun, da, muream, muream...

N-am murit.

Sînt în camera mea mică. În faţă, dincolo de ferestre, sînt brazii negri şi continuă să fulguie fals, fără zăpadă, fără Teus şi fără Dalba. Toată după-amiaza m-am învîrtit prin odaie, nu ca un leu în cuşcă, cum se spune, dar ca Ursul acela de la Zoo, o plimbare mereu aceeaşi, cu aceleaşi întoarceri, unghiuri, scăderi şi măriri de viteză, şi nu se plimbă o fiinţă acolo, ci un cadavru, Cadavrul Viu (acum abia înţeleg expresia lui Tolstoi), o Formă Îngheţată, primejdioasă, ieşită din viaţă, dar neintrată încă în vreun alt regn, stînd la mijloc, cu jumătate de trup într-o existenţă şi cu jumătate în alta...

Am scris toate aceste pagini, nenumărate, desperarea n-a căzut însă din mine pe ele, continuă să se umfle în mine, şi mai bine am să le rup şi am să le ard, arde-m-aş şi pe mine odată cu ele, dar asta nu se poate, pentru că de acum înainte sîntem două, Veronica şi Dalba, două care ne luptăm şi ne iubim, ne adunăm şi ne nimicim, şi cît are să dureze asta, Doamne, cît ?...

ZÎNA

Pînă în clipa cînd s-a auzit pocnetul uşii care dă afară pe scară — acel pocnet (nu ştiu cum să-i spun altfel, deşi este impropriu) special, care începe cu un sunet slab, un simplu fîşîit de metal polisat pe metal polisat, şi la mijloc cîteva molecule din fostul lubrifiant, apoi creşte foarte grăbit, se colorează cu multe registre şi intensităţi (aşa cum se amplifică fulgerător, dezordonat şi neînduplecat şi ţipătul omenesc) şi aceasta deoarece arcul broaştei se-ncordează şi rezistă, iar cele două metale se luptă şi se rănesc, pentru ca deodată totul să fie curmat pe neaşteptate prin declanşarea micii ghilotine care emite un zgomot sec şi definitiv (cînd nu este un bubuit pitic cu ecouri) — pînă în acea clipă, deci, Bunica trăise optzeci şi şapte de ani şi şaptezeci şi opt de zile, aşa cum a socotit, într-una din nopţile de veghe ce-au urmat, vărul ei mai tînăr, Stelian, cu meticulozitatea-i obişnuită, care-l face să scrie zilnic una sau două felicitări (sau mai multe, după cum ziua este doar onomastică, istoriferă sau general festivă) cu litere mari, ascuţite şi tremurate, el însuşi avînd, se zice, în jurul a optzeci de ani: „Ezact obzeşapte şi şapteşopt", rostise el de mai multe ori, destul de gîngav, nu numai

pentru că n-are dinți, dar și pentru că degetul mare și arătătorul mîinii stîngi se-nfundaseră în fosele adînci ale obrajilor moi și țepoși, gest menit, pe de o parte, să-i ascundă gingiile, iar, pe de alta, să marcheze celorlalți mirarea-i nemaipomenită, sau sie-și regretul că pierduse cîteva prilejuri de felicitare.

Era zece seara și era vară cînd pocnetul ușii care dă afară spre scară — acel pocnet cu care toți sîntem atît de obișnuiți că nu-l sezisăm în întregimea lui decît dacă sîntem foarte triști sau dacă el se lasă contaminat de marea turburare a celui ce-a ieșit din casă, și-atunci bufnește sau dimpotrivă se luptă ca să existe — a surprins-o pe Bunica, deoarece l-a simțit străduindu-se să fie muzical, undele lui sonore umpluseră foarte repede vestiarul strîmt și năvăliseră în salonul-sufragerie, unde Bunica tocmai dădea ocol mesei pe care se mai aflau cîteva semne ale cinei, firimituri, șervețele de hîrtie, suporturi de tacîmuri, poate vreun pahar și vorbele Norei: „Lasă, mamă, culcă-te, am dus eu principalul, o să strîngă restul Otilia, m-am înțeles cu ea", vorbe rămase încă în aer, Nora știind foarte bine că n-avea să fie ascultată, dar ținînd să fie cu conștiința împăcată înainte de a se retrage în camera ei cu deviza: „Niciodată n-am s-o pun la treabă, totdeauna mă voi îngriji de ea cu maximum de afecțiune".

Cînd auzise acel pocnet cu totul deosebit al ușii, Bunica se oprise, era tocmai la colțul mesei dintre aparatul de radio și bufet, acolo unde în spate este o ușă îngustă ce dă în balconașul dinspre curtea interioară și unde ea nu prea stă pentru că de obicei și mai ales vara e curent, iar curentul pentru ea înseamnă o atingere respingătoare și primejdioasă, rece și umedă, așa cum era palma ușor transpirată a primului ei soț, pe care l-a suportat doisprezece ani la rînd, deși i-a făcut

patru copii, sau tocmai de aceea, dar numai doi au trăit ; se oprise, întrebîndu-se dacă Fiul, la care ea locuieşte, al doilea fecior al ei de la al doilea soţ, putuse fi atît de supărat încît să trîntească uşa şi-şi răspunsese singură negativ, el ieşise cuminte, chiar liniştit, e puţin cam gras, deşi-i încă tînăr, n-are şaizeci de ani, şi ea-l suspectează că în fiecare seară cînd îl scoate pe Rişard, căţelul (de fapt tocmai asta e, că nu-l scoate-n fiecare seară, nici măcar acum, vara, ceea ce-i plicticos, pentru că Rişard e răutăcios şi maniac, pufneşte toată noaptea şi trebuie ea să se chinuie şi să-i dea drumul măcar pe balconaşul dinspre curtea interioară), face şi el un popas la „Ialomicioara", un bufet pe străduţa din spate, dar astă-seară îi zîmbise, făcuse ochii mici şi-l bombănise afectuos pe Rişard : „Hai, nătărăule ! Gogomanule !", şi nici Nora nu fusese astă-seară exagerat de politicoasă cu ea, aşa cum face cînd are de gînd să se certe, iar cina se petrecuse normal, aţipit, i-adevărat că era şi un fel de zăpuşeală, care înmuia şi oprea totul...

Atunci ce înseamnă cercurile de rezonanţă ale acestui pocnet singular, cercuri care se furişează acum printre picioarele pianului, unele au pătruns şi în oficiu, a cărui uşă ea o lăsase deschisă, şi lustruiesc monumentul alb al frigiderului, iar de-acolo în bucătăria odoriferă (din care deocamdată lipsea Otilia, marea şi neagra Otilie, de care Bunica se fereşte, cît îi îngăduie piciorul bolnav, uşor anchilozat, deoarece Otilia răstoarnă tot ce atinge cu făptura ei uriaşă) şi celelalte multe, care ling pereţii şi uşa de la camera Norei ?

Cercurile acestea, un fel de melodioase brăţări de aer, căci iată-le s-au urcat şi pe tablouri, şi în general trec prin obiecte şi obiectele prin ele, fără ca unele sau altele să se modifice, aceste, tot mai subţiate totuşi, păreri ale fostului ecou, Bunica le simte ca pe o pulbere

imaterială un fel de ninsoare de lumină care nu numai că-i dă ei un emai invizibil, ci o şi străbate, în aşa fel încît ea se întoarce încet, ca şi cum ar vrea să vadă dacă aceste raze ies într-adevăr din ea şi atunci observă uşa deschisă la balconaşul ce dă spre curtea interioară şi se sperie niţel, duce mîna la gît, acolo unde curentul îi pune de obicei marca lui rea, şi-abia atunci îşi dă seama că deşi a stat în curent, gîtul ei este moale, uscat şi cald, ca şi cum ar fi devenit impermeabil la atacurile duşmanului cotidian, şi chiar nu-şi aminteşte să fi simţit atingerea aceea respingătoare, desigur a fost preocupată de zgomotul uşii, de plimbările ecourilor acelora fascinante, dar de fapt, uite, şi-acuma stă în curent şi tot nu percepe nimic rău, deşi de data aceasta nu numai că-i foarte atentă, dar se gîndeşte exclusiv la acest lucru !

O veselie neaşteptată o cuprinde, bine că s-a terminat odată cu fobia asta a curentului, are ea această siguranţă că s-a terminat — Papahagi, doctoraşul acela cu gura mare ca o paranteză orizontală, cu concavitatea în jos, care i-a devenit medic curant numai din dragoste pentru Nepoata ei, are să se mire grozav, are să insiste, obsecvios cum este, că „pentru dumneavoastră, doamnă, curentul e duşmanul numărul unu !", dar ea are să-i rîdă-n nas, nu, n-are să-i rîdă-n nas, asta pentru Nepoata, pe care ar vrea s-o vadă iar măritată, la casa ei, dar îi va surîde misterios, aşa cum ştie ea, din colţul stîng al gurii, demult nu mai poate zîmbi decît din jumătate de gură şi i-a venit să plîngă cînd a observat prima dată, dar apoi s-a obişnuit şi cu asta, iar Nepoata, ce drăguţă ! a pretins că acest surîs îngust, înjumătăţit, n-are seamăn, e superior celui al Monei Lisa ! — îl va sfida deci pe Papahogea, cum îi zice ea doctorului (nu s-a supărat

cînd a prins-o odată, a zis : „Să ştiţi, doamnă, că filologic nu aţi păcătuit, Papahagi şi Papahogea sînt rude bune, cred, lingvistic"), pentru că el nu are de unde să ştie cum, într-o seară, uşa ce dă afară spre scară s-a-nchis cu un pocnet nemaiauzit, cu prelungiri muzicale care au invadat repede toată casa, şi că, exact din acel moment, ea a devenit invulnerabilă în faţa curentului, căci, da, da, e limpede că una de alta nu se pot despărţi, adică apariţia ploii de ecouri şi dispariţia subită a duşmanului numărul unu, dar va fi greu să-i explice asta lui Papahogea, se va mulţumi să-i asculte în continuare recomandările, ceea ce va deveni acum foarte plăcut, dat fiind conştiinţa că nu mai e obligată să le urmeze, ba dimpotrivă, are să facă chiar mîine, duminică, un drum prin oraş, *prin aer liber,* şi anume pînă la ginerele Fiului, Ginerele, pe care ea-l îndrăgeşte, pentru că are obiceiul să îngenuncheze în faţa ei şi să-i sărute mîna, exact aşa (dar ea nu i-a spus niciodată asta lui, el e mic şi ea are pudoarea ei !), aşa cum a făcut acum şaptezeci de ani palidul profesor de pian, iar ea, care se numea pe atunci Zîna, aproape că leşinase de ruşine, de spaimă şi de fericire.

Bunica se hotărăşte cu greu să părăsească colţul dintre măsuţa cu aparatul de radio şi bufet, prea bune lucruri i s-au întîmplat aici, astă-seară, şi atît de repede, e încă îmbătată de brăţările acelea de aer care întîi i-au cîntat, apoi au fluturat în jurul ei îmbrăţişînd-o, cutreierînd-o cu o binefăcătoare şi albă violenţă, mai aruncă prin urmare o privire spre uşa deschisă a balconaşului dinspre curtea interioară, pe unde pătrunde laba neagră a cerului de vară (curtea aceasta e interioară, adică cenuşie şi suprapopulată, numai pentru unii locatari, lor le-a păstrat tocmai latura deschisă spre oraş şi spre

înălțimi !), apoi, cu oarecare regret la adresa acestei veselii care nu se știe cît va dura, se pregătește să avanseze cu precauțiune piciorul ei ușor anchilozat (din cauza lui ea pășește destul de greu și șovăitor, cînd merge se leagănă puțin, ca o grațioasă corabie fragilă care preferă să lunece într-un dans aparent dezordonat deasupra valurilor puternice, lucioase și capricioase, decît să le despice, fie și în crestele lor înspumate, acolo unde apa se gazifică și-și pierde total puterea), iar mîna ei s-a și întins peste masă, plutește ca o blîndă amenințare deasupra paharului și mai ales deasupra șervețelelor de hîrtie, a firimiturilor, a suporturilor de tacîmuri, a tuturor acestor obiecte care se ascund în albul adînc al feței de masă.

Căci Bunica cunoaște viclenia obiectelor, știe pe dinafară stratagemele lor, cum ele caută să fugă din fața mîinii ei, pretinzînd că degetele ei galbene, pergamentoase, cu articulații anguloase ca ale insectelor, le-ar sperla, și cum unele dintre ele devin dintr-odată foarte grele, pîntecoase, adormite, altele își construiesc la iuțeală zeci de ventuze ascunse cu care se fixează încăpățînate de locul precar unde se află, altele încearcă să dispară, devin transparente, apoi chiar nevăzute, deși le trădează tiparul rămas în urma lor (ca forma trupului în așternut), demult, deci, Bunica nu se mai emoționează în fața acestor zadarnice subterfugii, și în timp ce mișcă cu grijă piciorul bolnav, a și apucat paharul acela uitat pe masă, l-a apucat cu o mișcare neprevăzută, rapidă, pentru că obiectele de sticlă, de sticlă bună mai ales, cu atît mai mult cele de cristal, sînt printre cele mai nervoase — ca niște capre-negre la apropierea vînătorului — cea mai mică ezitare e fatală, ele se volatilizează și trebuie să iei totul de la cap.

După ce l-a apucat bine de partea lui cea mai vulnerabilă, de picior (e un pahar cu picior), Bunica îl trage spre sine încordîndu-şi braţul ei subţire (căci ştie, obiectele trec de la o formă de apărare la alta : unde nu reuşeşte transparenţa, se-ncearcă îngreunarea, cînd aceasta se dovedeşte insuficientă, se trece la adeziunea pe bază de ventuze, dacă fixarea nu foloseşte, obiectul devine mobil... ehei, e un întreg lanţ, mereu schimbător, al formelor de opoziţie !), aşa că l-a adus pînă aproape de marginea mesei şi se sprijină puţin în el, atît pentru a-l imobiliza, cît şi ca să-şi creeze un punct fix necesar acţiunii celeilalte mîini, care urmăreşte şerveţelele de hîrtie ; acestea sînt ca nişte păsări albe ucise de furtună, sau poate doar leşinate, sînt mototolite, frînte, dar aripile lor, ca nişte umbrele întoarse pe dos, pot totuşi, nu ştii cînd, să-şi recapete forma iniţială, şi deci virtutea de a bate aerul cu succes, prin urmare nici aici operaţia nu e foarte simplă, şerveţelele trebuie apucate cu mare delicateţă — aşa ca pasărea ascunsă înăuntru să nu se dezmorţească ! — iar deplasarea lor prin aer trebuie să se facă cu mare încetineală, printr-un văzduh artificial, rarefiat, cel mai nimerit ar fi printr-un fel de vid, dar acesta nu se poate obţine decît cu maşini, Bunica îl înlocuieşte printr-un dozaj de tăcere şi surîs, ceea ce a constatat că-i reuşeşte, deşi, evident, nu întotdeauna.

Şi iat-o acum cu braţele încărcate, pline de păsări albe şi de căprioare de cristal, urmărită încă de valurile braţărilor de aer, atît în jur cît şi în gînd, încercînd să se smulgă din îmbrăţişarea voluptuoasă a acelei veselii de nimic prevestită, să reintre în realitatea ei obişnuită, adică în deplasarea dificultuoasă, cînd trupul ei uşor ca al unei fete de zece ani — ultima dată avusese 31 de kilograme — munceşte din greu ca să urmeze direcţiile in-

certe unde îl angajează piciorul anchilozat, privind deci drept în faţa ei uşa ce dă în oficiu şi calculînd neîncetat cum să facă să se ferească atît de scaunul din dreapta — e scaunul Norei, ea întotdeauna îl lasă depărtat de masă, într-o poziţie oblică şi impudică faţă de aceasta, problemă de temperament, cu care Bunica ştie că nu trebuie să ai de-a face, oamenii nu sînt educabili pe toate feţele lor, unele se lasă şlefuite pînă la os, altele sfidează orice abraziv ! — cît şi de măsuţa cu aparatul de radio, foarte neagră şi pătrată, cu două colţuri patinate de coapsele celor din casă, devenite de un galben-castaniu lucios, aşa ca picăţelele maro, circumflexe, de deasupra ochilor unui basset, altfel negru ca o şopîrlă groasă de smoală.

Bunica a făcut primul pas cu prudenţa ei obişnuită şi abia după al treilea — cînd a avut vreme să-i facă pe ceilalţi doi ? — îşi cheamă trupul înapoi, duce la piept paharul de cristal (îi martirizează piciorul, aşa îl strînge, dealtfel şi şerveţelele albe suferă ghemuite în mîna devenită pumn), cheamă totul aproape de inima ei, care s-a dilatat subit, fîlfîind mut, aşa cum o deschide o paraşută, şi nu e nimic dureros, ci doar ceva sufocant ca o fericire, căci piciorul ei bolnav, piciorul ei anchilozat, a uitat de condiţia lui, s-a destins *normal*, a călcat parchetul cu siguranţă şi grăbire, automate ca pe vremuri, şi a şi bîţîit puţin de nervozitate, pentru că celălalt, cel sănătos, abia se mişca, iar corpul întreg rămînea în urmă, neîncrezător, dezobişnuit de îndemînare, şi echilibrul Bunicii era în primejdie, dar ce înseamnă această primejdie pe lîngă explozia internă care-o umple cu puteri necunoscute, încît e ca un mic balon captiv, căruia heliul dinăuntru îi dă nu numai formă, ci şi trepidaţie de conţinut şi un enorm potenţial de neastîmpăr ?

Şi Bunica se felicită deodată nu doar pentru faptul că gîtul ei a devenit invulnerabil, în timp ce încăperile

tremurau sub apăsarea, nici acum istovită, a acelor muzicale brăţări de aer atotpătrunzătoare, şi nici pentru că piciorul ei şi-a regăsit agilitatea pierdută, iar în pieptul ei s-a dezlănţuit o furtună cu zeci de fulgere benigne (toate acestea sînt lucruri care au devenit fireşti chiar din clipa cînd în mod incredibil ele au avut loc), ceea ce o face să tremure de plăcere, mai mult, de fericire, chiar acum, cînd crede că s-a oprit să analizeze ceea ce i se-ntîmplă, e împrejurarea că ea este conştientă de toate aceste fascinante noutăţi, că le poate desprinde de sine şi contempla, că le stăpîneşte în felul ei, chiar dacă şi ele o stăpînesc — fără ostilitate din parte-le, recunoaşte că este ca o împărătească, adică nu, ca o zeiţă, de fapt ca un mic Dumnezeu — şi-aici Bunica îşi îngăduie să se sperie puţin, oh, pentru o clipă doar, de îndrăzneala ei, bunicile sînt doar prin tradiţie pioase, deşi, ştie ea, numai pînă cînd, în sfîrşit, se revoltă ! — ea este deci un Dumnezeu acum, şi o poate spune deschis, chiar dac-o doare : ea face şi desface lucrurile, şi acestea i se supun cu încîntată rezistenţă !

Iată, de pildă, din pricina energiei care iradiază acum din trupul ei înspăimîntător de încordat, şi care s-a transmis şi lucrurilor cu care ea este în contact nemijlocit, şerveţelele de hîrtie i-au lunecat pe furiş din mînă, s-au desfăcut, plutesc prin aer ca nişte mari fluturi albi cu zborul descentrat, unul singur a rămas chircit şi a căzut umilit lîngă piciorul mesei, iar paharul de cristal a făcut un salt zvîcnit, descriind una din acele splendide curbe care deznădăjduiesc pe artiştii înamoraţi de mişcare, dar nefiind decît o căprioară de sticlă, la capătul saltului a rămas nemişcat, are piciorul frînt, priveşte la Bunica printr-un ochi rotund, tragic, fără culoare, un fel de lacrimă îngheţată.

Da, lucrurile au fugit din mîinile ei, au profitat de zăpăceala pe care a produs-o comportarea nemaipomenită a piciorului bolnav, dar acum paraşuta din inimă s-a stabilizat, stă aparent nemişcată ca o rachetă în cosmos, puterile care i-au izbucnit în piept şi duduie acolo i-au dat luciditate demiurgică şi este un joc pentru Bunica să cheme înapoi şerveţelele, amuzîndu-se discret de modul comic în care ele refac, de-a-ndaratelea, ca la cinematograf, zborurile lor şi aşa destul de stîngace (primul a sosit cel chircit, de lîngă piciorul mesei, dealtfel şi locul lui era în partea cea mai adîncă a pumnului), ferindu-se unele de altele, făcîndu-şi reverenţe şi poftindu-se reciproc, străduindu-se să-şi reia formele care să le îngăduie plasarea la locul exact în palma Bunicii, pe care ea, cu umor, nu vrea s-o desfacă mai mult decît fusese atunci cînd s-a produs evadarea ; mult mai cuminte, mai armonios, pe aceeaşi curbă ameţitoare, s-a-ntors paharul, nu mai înainte desigur de a se fi recompus, cu care prilej Bunica a putut observa că de fapt lui nu i se rupsese numai piciorul, care o privise prin lacrima îngheţată a fracturii sale, ci şi alte două ţăndări, care au sărit din covor, ca două stele mutilate.

Toate acestea au durat însă foarte puţin, între pasul întîi şi al treilea, ultimul fiind de fapt ipotetic, de aceea Bunica şi-a mai permis o zăbavă, aceea de a chibzui dacă, faţă de ceea ce i se întîmplă, această avalanşă de surprize, plăcute e drept, dar tocmai de aceea cu o latură profund neliniştitoare, este cazul să se mai folosească de puterile ei dumnezeieşti şi să trimită lucrurile singure prin oficiu, la bucătărie, sau să meargă chiar ea, uzînd în acest scop de noul ei picior, căci e limpede că nu mai are a face cu cel vechi, aşa cum gîtul ei e acum moale, uscat şi cald, un gît nou şi el, toată fiinţa ei e schimbată, nu poate spune în ce sens, n-a descifrat pînă acum decît

gîtul şi piciorul, dar cercurile muzicale, veselia, stăpînirea propriului trup, luciditatea, forţa asupra lucrurilor, atîtea cuceriri realizate în trombă şi care o asediază literalmente, îi spun că se află pe un teren neobişnuit, unde poate că nu trebuie acţionat în mod tradiţional, ci se cuvine a căuta alte căi de manifestare, de pildă dansul sau plutirea în locul mersului, dorinţele în locul cuvintelor, sau cine ştie ce altceva.

Se vede însă că s-a gîndit prea mult, a întîrziat şi întîmplările nu mai vor s-o aştepte, căci este deja pe drum, a atins puţin scaunul cu şoldul şi scaunul s-a dat la o parte (de fapt s-a aşezat în rînd cu masa, în poziţia aceea care şade bine unui scaun de sufragerie), ea n-a simţit nici o durere, doar o apăsare plăcută pe carnea ei acum tare, şi, trecînd prin oficiu cu o dezinvoltură de-a dreptul băieţoasă, a atins pe parcurs frigiderul (aşa cum fac copiii cînd vin de la şcoală şi sînt cu gîndul aiurea, lovind cu degetele zăbrelele tuturor gardurilor, de lemn sau de fier, ca pe coardele unor ţambale cu timbre heteroclite), pielea lui de şarpe alb strecurîndu-i în falange o răcoare onctuoasă, iar şerveţelele, aflate tocmai în mîna aceea, au foşnit într-un mod, aşa, complice, dar n-are vreme să studieze exact cum au foşnit, pentru că deja se află în bucătărie, şi Otilia, marea şi neagra Otilie, care probabil a sosit între timp, s-a dat repede înlături din faţa ei, şerveţelele au zburat într-un colţ, unde le aştepta un făraş mic, albastru, smălţuit, iar paharul de cristal a scos un sunet dispreţuitor şi jignit, deoarece a fost plasat cu oarecare forţă pe o farfurie albă, nu prea curată, cu o ciobitură pe buză, şi nici Otilia n-a apucat să spună ceva, pentru că Bunica s-a rotit fulgerător într-un picior (din obişnuinţă, n-a folosit piciorul cel nou, ci tot pe cel vechi, „sănătosul") şi a ţîşnit din nou în oficiu, unde n-a uitat să atingă iar blana albă, sticloasă a frigi-

derului, şi de acolo în sufragerie, unde s-a aplecat deasupra mesei, simţindu-i muchea pe pîntecele elastic, ca să culeagă suporturile de tacîmuri, acele caraghioase obiecte de metal, care stau oricum le-aşezi şi seamănă cu nu ştiu ce modele didactice de molecule, le-a şi cules în mare viteză, unul, două,trei... dar, ia stai!

Bunica se află iar acolo, la colţul mesei dintre aparatul de radio şi bufet, e puţin şocată de ceea ce i s-a întîmplat, cu atît mai mult cu cît ea voise să mai chibzuiască înainte de a face drumul în bucătărie şi înapoi, iar unele din gesturile pe care le-a făcut nu-i convin (atingerea frigiderului, sau trîntirea paharului pe farfurie şi, mai ales, mai ales, pirueta aceea pe piciorul sănătos, care însemna într-un fel că-i întorsese spatele Otiliei, sau, în sfîrşit, persoanei care fusese acolo), după cum nu-i nici prea sigură că ea a fost aceea, posibil ca noile ei puteri să-i fi jucat vreo festă, căci, iată, voind să se asigure, s-a uitat la scaunul Norei, şi acesta *stă şi nu stă* drept lîngă masă, şi n-ar fi de mirare, doar ştie că lucrurile i se supun, şi pe urmă, trebuie să-şi mărturisească că de fapt i-a plăcut grozav să iasă şi să se-ntoarcă ca o furtună, deşi asta a împiedicat-o să mai gîndească şi să se mai concentreze asupra a ceea ce i se întîmplă ei de la un timp încoace, adică din momentul cînd a răsunat muzical pocnetul uşii care dă spre scară...

Cel mai bun lucru, îşi dă ea seama, este să vadă dacă paharul şi şerveţelelc (căci suporturile de tacîmuri continuă să existe pe faţa de masă) au ajuns sau nu în bucătărie, căci în mîinile ei nu par într-adevăr a fi, sau cel puţin să controleze dacă s-au ridicat de jos, acolo unde fugiseră, cînd ea descoperise explozia-i lăuntrică de puteri, da, da, acesta va fi un prim pas spre lămurirea deplină a lucrurilor din jurul ei, de aceea Bunica se ho-

tărăşte să-şi plece în jos privirile, încet de tot, ca să nu fie simţită.

Dar cînd pleacă ochii, se priveşte involuntar şi pe sine, şi observă cu mirare, şi nu-i vine să creadă la început, că ea nu mai este îmbrăcată în rochia ei subţire, neagră, cu guleraşul „fantezi", că a fost între timp toată înveşmîntată în alb, un voal aerian, foarte fin, are şi ciorapi albi şi botine albe cu nasturi sidefii şi ea se apleacă din ce în ce mai jos, mîngîie voalul cu privirea, caută să atingă cu vîrful degetelor şevroul alb al botinelor, nu ştie dacă noua ei toaletă este opera brăţărilor melodioase de aer pe care încă le mai simte trecînd prin preajmă şi prin sine, sau, dimpotrivă, se datoreşte recentelor ei puteri dumnezeieşti, oricum ar fi, nu poate refuza acest dar care i se face, s-a şi aşezat pe iarbă şi aranjează cu grijă pliurile şi volănaşele de voal de jur împrejurul ei, şi faptul că peticul de poiană pe care se află se leagănă uşor nu o neliniştește, îi aminteşte doar de covorul fermecat din Halimà — pentru că de fapt ea este acum şi Zîna şi Bunica, dar este şi iarba sau stelele mutilate, şi cercul alb sau cîntecul care se subţiază fără sfîrşit, ştiut fiind că numai ceea ce nu e poate fi orice, oricînd şi oriunde.

SUMAR

Adelaida 7
Brînduşa 53
Daniela 64
Eliza 107
Felix 126
Gigi 138
Julieta 147
Kiki 156
Margareta 170
Olimpia 206
Rozamunda 235
Silvia 249
Tincuţa 267
Veronica 280
Zîna 311

Lector: GEORGETA NAIDIN
Tehnoredactor: GHEORGHE CHIRU

Apărut 1976 Bun de tipar 5. 07. 976 Tiraj 4.370 ex.
Hîrtie scris I A tratat 80 g/m² Format 16/54×84.
Coli editură 14,80. Coli tipar 20,5.
C. Z. pentru bibliotecile mari şi mici 8R — 32

Tiparul executat sub comanda
nr. 799
Intreprinderea Poligrafică
„13 Decembrie 1918"
str. Grigore Alexandrescu nr. 89—97
Bucureşti,
Republica Socialistă România

Al. I. Ștefănescu

FRATELE MEU FEMEIA

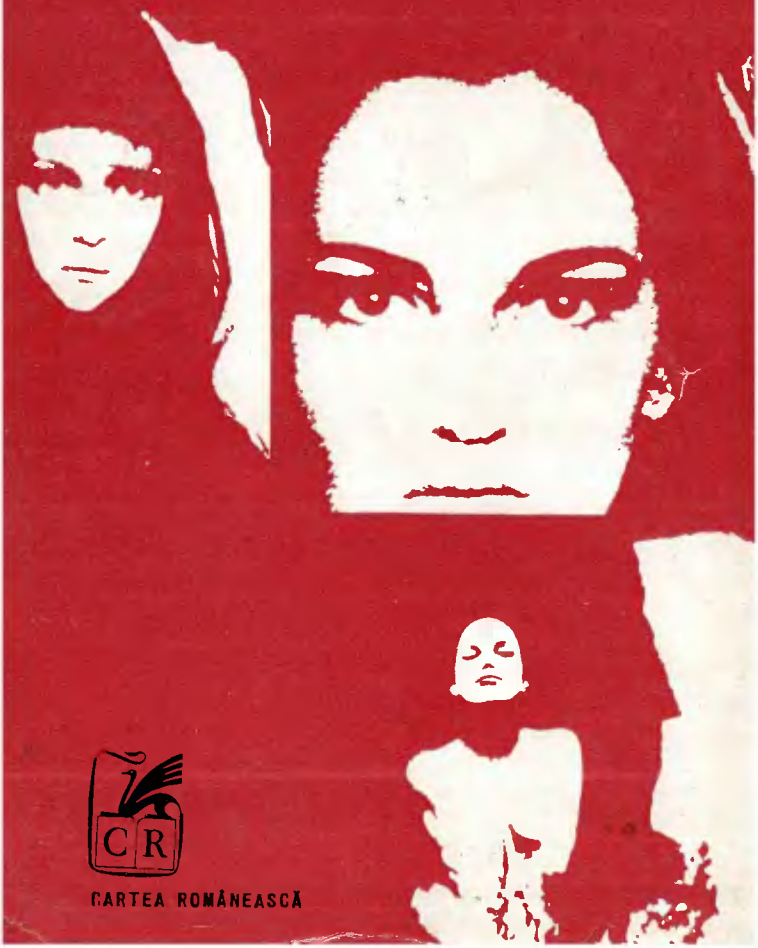

CARTEA ROMÂNEASCĂ